QUADERNS DE VILAMAJOR

12

VILAMAJOR, TERRA I MEMÒRIA

D'ARRELS PROFUNDES NEIX EL POBLE 872-1384

Neus Puig Casademunt

Centre d'Estudis de Sant Pere de Vilamajor
maig 2025

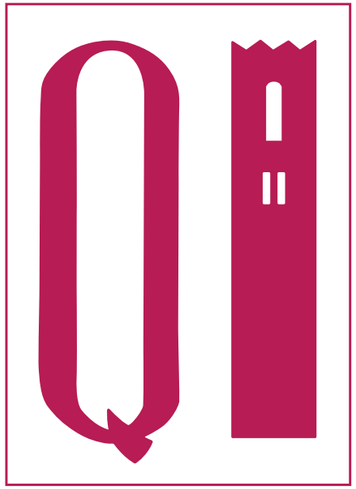

Edició:
Maig 2025
Centre d'Estudis de Sant Pere de Vilamajor
info@centredestudisvilamajor.cat
www.centredestudisvilamajor.cat

Autora:
Neus Puig Casademunt

Fotografies:
Enric Planas, pàgines 34, 41, 84 i documents de l'inventari dels pergamins de can Llobera (Llinars del Vallès) Fons Pujol-Casals.
Resta de fotografies: procedents dels respectius arxius d'origen.

Coordinació:
Higini Herrero Baró

Disseny i maquetació:
Let it press

Dipòsit legal:
B12730-2025

Drets reservats:
És permesa la còpia parcial i la comunicació pública que no suposi fer un ús lucratiu o comercial, sempre i quan se citi l'autoria i l'edició de l'obra.

Sumari

PÒRTIC 25
PRESENTACIÓ 26
PRÒLEG 28
INTRODUCCIÓ 32
AGRAÏMENTS 35

Segle IX 39

EL PREVERE ORILA I LA SEVA LÀPIDA: UNA PRIMERA VEU ESCRITA DE VILAMAJOR? 41
9.01 La inscripció de la làpida del prevere Orila de l'any 872 41

Segle X 43

CARLEMANY I LA CATALUNYA CAROLÍNGIA 45
10.01 Venda de la vila de Palau amb les esglésies de Santa Maria i Sant Esteve (908) 45
10.02 Venda al comte Sunyer d'unes terres de Vil·la Rifà (Alfou) (941) 47
10.03 Donació d'un alou de vil·la Rifà (Alfou) (972) 48
10.04 Donació a l'església d'una vinya situada a Brugueres (984) 49
10.05 Donació al monestir de Sant Cugat d'unes terres a Vilamajor (985) 51
10.06 Diversos ciutadans declaren les propietats del monestir de Sant Pere de les Puelles, entre les quals, una de Vilamajor (992) 51

EL POLÍPTIC DELS BÉNS I CENSOS DE VILAMAJOR DE L'ANY 950 52
10.07 Requesta dels alous donats a l'església el dia de la seva consagració (anvers del pergamí) (950 aproximadament) 53

Segle XI 59

EL POLÍPTIC DELS BÉNS I CENSOS DE VILAMAJOR DELS ANYS 1057-1065 61
11.01 Censos de les terres cedides a l'església de Vilamajor (revers del pergamí) (any 1060 aproximadament) 61

L'ARXIU CAPITULAR DE LA CATEDRAL DE BARCELONA 66
11.02 Venda d'unes cases amb corts i terra de vinyes i arbres situats al mont de Cavallar (1043) 66
11.03 Venda de sis peces de terra a la muntanya de Cavallar (1044) 67
11.04 Venda d'un alou al lloc anomenat Pradel a Vilamajor (1047) 68
11.05 Venda d'una peça de terra a Vilamajor (1049) 69
11.06 Venda de totes les propietats heretades situades al mont de Cavallar de Vilamajor (1052) 70
11.07 Empenyorament d'unes cases situades al lloc Binas de Vilamajor (1057) 71
11.08 Testament d'Arnau amb deixes a diverses persones i institucions religioses entre les quals Vilamajor (1064) 72
11.09 Venda d'un alou situat a Vilamajor (1068) 73
11.10 Donació a favor de la canònica de la Santa Creu d'un mas situat a Vilarasa (1093) 74
11.11 Lliurament a la canònica de la Santa Creu i Santa Eulàlia de Barcelona del mas que havia donat Trudgarda amb anterioritat situat a Vilarasa (1095) 75

FRAGMENTS DE LA HISTÒRIA DES DE DIVERSOS ARXIUS 76
11.12 Convinença entre els comtes de Barcelona amb Ramon Miró sobre les rendes de Vilamajor (1044) 76
11.13 Testament d'Arnallus de diversos llegats, entre els quals un alou a Vilamajor (1055) 77
11.14 Testament d'Ermetruit de Vilarasa amb la prelació dels seus llegats (1076) 77
11.15 Convinença sobre els delmes de l'església (1084) 78

D'UN COMTE A L'ALTRE: DE RAMON BORRELL A RAMON BERENGUER I 79
11.16 Empenyorament a favor de la comtessa Ermessenda d'un alou de Bonfill Sunyer i la seva esposa Rodlenda situat a Sant Julià d'Alfou (1056) 79
11.17 Jurament de fidelitat de la comtessa Ermessenda a Ramon Berenguer I, comte de Barcelona (1057-1058) 80
11.18 Bonfill Sunyer ven als comtes de Barcelona unes cases, terres i vinyes de la parròquia de Sant Julià d'Alfou (1066) 80

EL CASTELL DE VILAMAJOR SOTA LA COGOVERNANÇA DE RAMON BERENGUER II I BERENGUER RAMON II 82
11.19 Proposta de repartiment general de béns i drets comtals entre Ramon Berenguer II i el seu germà Berenguer Ramon II (1079) 82

ENTRE DUES ÈPOQUES: DE RAMON BERENGUER II A RAMON BERENGUER IV 89
12.01 Testament de Ramon Berenguer III, comte de Barcelona que atorga testament als seus fills Ramon Berenguer i Berenguer Ramon (1130) 89
12.02 Donació del matrimoni Guillem i Arsenda dels masos Tortas i Lobera a favor de l'orde del Temple (1131) 89
12.03 Carta de convinença del comte a Pere de Maçanet lliurant els masos on viuen Arnau Sunifred i Pere Otger (1151) 93
12.04 Establiment fet pel comte de Barcelona Ramon Berenguer IV d'una peça de terra al lloc Fresalego de Vilamajor (1153) 94
12.05 Convinença per la qual Guillem de Pla es posa sota la protecció del comte de Barcelona (1159) 96
12.06 Jurament del senescal, el capellà i Arbert de Castellvell sobre concessió feta pel comte de Barcelona sobre les rendes de Vilamajor (1162) 97
12.07 Memòria de relació de donacions (Sense data) 99

EL CARTULARI DE SANT CUGAT 101
12.08 Testament on es descriuen els béns que es deixen en diversos municipis entre ells, Vilamajor (1113) 101
12.09 Publicació sacramental del testament d'Ermesendis que deixa, entre d'altres possessions, una casa a Vilarasa de Vilamajor (1166) 101

EL CAPBREU DEL 1151 DEL COMTE RAMON BERENGUER IV 102
12.10 Relació de béns i drets pertanyents al comte de Barcelona a Vilamajor, Cardedeu i Tagamanent de 1151 102

RELACIÓ DELS DRETS COMTALS A LA MUNTANYA DE TAGAMANENT I DE LES DESPESES DE VILAMAJOR (JUNY 1156 - ABRIL 1157) 105
12.11 Les despeses de Vilamajor entre el juny de 1156 i l'abril de 1157 105

ELS PERGAMINS DE L'ARXIU DIOCESÀ DE BARCELONA 114
12.12 Establiment a perpetuïtat d'unes cases i terres al lloc anomenat *ipsa Pugada* (1155) 114

12.13 Donació d'un llinar situat a *ipsa Figerolla* que limita amb propietats del rei a Vilamajor (1174) ... 115
12.14 Pere Collet i esposa venen a Ramon Sauleda domer major un alou sobre dues peces de terra del mas Riera (1179) ... 115

ANOTACIONS DEL LLIBRE 600 ANYS DE CARRERATGE ... 116
12.15 Liquidació dels comtes de la batllia de Vilamajor (1181) ... 116
12.16 Donació a favor de la pabordia de Cardedeu una peça de terra de Vilamajor (1186) ... 116
12.17 Donació d'Alfons I del mas de Vallmanya per celebrar-hi misses (1190) ... 116

FRAGMENTS D'HISTÒRIA DES DE DIVERSOS ARXIUS ... 117
12.18 Donació i venda feta per Bernat Ermengol de diversos alous (1123) ... 117
12.19 Donació d'Arnau Ermengol al seu nebot (1141) ... 117
12.20 Donació d'Esteve d'Alfou al seu germà de les cases i terres que té a Barcelona i al seu territori, entre ells, Sant Pere de Vilamajor, Alfou i Cardedeu (1172) ... 117
12.21 Donació feta per Pere de Llobera i la seva muller a favor de Pere Cint, esposa i fills (1192) ... 119

ELS BATLLES I ELS COMPTES FISCALS DE VILAMAJOR ... 120
12.22 El batlle de Vilamajor passa comptes sobre les despeses i ingressos recaptats a Vilamajor (1181) ... 121
12.23 Joan Macelar passa comptes de les collites a la batllia de Vilamajor (1186) ... 121
12.24 El batlle passa comptes sobre les collites i eiximents de tres anys de la batllia de Vilamajor (1190) ... 121

Segle XIII 123

ELS INICIS DE LA VILANOVA DE VILAMAJOR: A CAVALL ENTRE ELS SEGLES XII I XIII ... 125
13.01 Testament de Bernat Jofre que mana als seus marmessors que venguin una feixa de terra situada a la Vilanova (1238) ... 125
13.02 El batlle de Vilamajor, estableix i concedeix a Bernat de Tremunt que pugui edificar dues cases a la plaça de Vilanova (1243) ... 125
13.03 Sentència dictada en un plet on es considera que el dret de la Vilanova de Vilamajor havia de prevaler sobre el dret del senyor de Montclús (1250) ... 126

LA PARTICIPACIÓ DE VILAMAJOR EN LA COLONITZACIÓ DE MALLORCA AMB JAUME I (1229) ... 127
13.04 Atorgament de terres a Vilamajor (1245) ... 129

CAN RIBES I LA FAMILIA GOSCONS ... 130
13.05 Donació de Saurina de Goscons a favor del seu fill de tots els béns del mas de Riba (1210) ... 130
13.06 El batlle de Vilamajor va establir en emfiteusi a Guillem de Riba Goscons unes terres del pla de Riba (1235) ... 130
13.07 El batlle Bernat de Lledó dona i estableix a perpetuïtat la Candela a Guillem de Riba, la seva muller i els seus fills en una peça de terra al pla de Riba (1235) ... 131

EL CARTULARI DE SANT CUGAT ... 133
13.08 Donació del jutge de Palou al cenobi de Sant Cugat de diversos feus entre ells els situats a Vilamajor (1241) ... 133

EL CAPBREU DE LES RENDES REIALS DEL 1281 ... 134
13.09 Capbreu de les rendes reials a la parròquia de Vilamajor (1281) ... 134
13.10 Capbreu: Relació de masos de Vilamajor que són alou del rei; habitants de Vilanova i homes del senyor del castell de Cànoves (1281) ... 135

ACTES DE L'OBRA DE L'ESGLÉSIA DE VILAMAJOR EN ELS TESTAMENTS (REGESTA DOCUMENTAL) ... 161
13.11 Berenguer Roig, el seu germà i la muller – Alous, entre els quals, el mas Bonet (1208) ... 161
13.12 Guillerma d'Olivaria – Un llinar al Pla de Canyes prop del mas Alemany (1212) ... 161
13.13 Pere Armengol – Un llinar del veïnat de Canyes (1212) ... 162
13.14 Ramir de Roure i Lombarda muller – Casa dita Roure i l'Aulet (1212) ... 162
13.15 Arnau Aulet – La meitat d'una feixa de terra prop de Llonganyia (1212) ... 162
13.16 Armengol Colomer – Peça de terra a Vilarasa, prop del mas de Bernat Riba (1213) ... 162
13.17 Pere Alemany de Canyes, la seva esposa i la seva mare – Veïnat de Canyes (1213) ... 163
13.18 Bernat de Far (Baró de Llinars) – Dona una quartera d'ordi del delme que rep de Vilamajor (1217) ... 163
13.19 Pereta Huguet, el seu marit i els fills donen tots els seus béns a Déu (1217) ... 163
13.20 Bernat Alemany i la seva mare – Peça petita al mas Bernat de Llobera (1217) ... 164
13.21 Guillem de Guascons – Una quarta part d'una feixa a Vilarasa (1218) ... 164

13.22 Guillem de Subirats i Arsendis muller - Meitat d'un alou de terra (1219) 164
13.23 Arnau Ollet – Llinar en el pla d'en Riba (1219) 164
13.24 Pere Ferrer i la seva esposa Guillema – Dues feixes de terra a Vilarasa (1231) 165
13.25 Ponç Sunyer, la seva esposa i el seu fill – Dues peces de terra al pla de Guillem de Llobera (1232 165
13.26 Bernat Vidal i muller – Una peça de terra al pla de Riba (1235 165
13.27 Guillem de Riba i Berenguera – Peça de terra en el pla d'en Riba (1235) 165
13.28 Ramon de Rovira i la seva muller Guillerma- Feixa de terra en el camp de Trias (1236) 166
13.29 Berenguera Bachs el seu marit i el pare venen a Arnau Sabater – Dues feixes de terra sota el mas Derrocada (1239) 166
13.30 Arnau de Sant Lleïr i Bernat de Sant Lleïr – Tres quarteres de forment sobre el mas Llonguinyola i el mas de Prat (1240) 166
13.31 Guillema de Far i el seu fill Bernat (Barons de Llinars) – Donació (1243) 167
13.32 Ponç Guadall, el fill i els seus descendents – Alou veïnat de Canyes (1243) 167
13.33 Arsendis Soler - Peça en alou propi a Fortimanya (1248) 168
13.34 Pere Bachs i Agnès muller – Un llinar de massot al pla de Canyes (1252) 168
13.35 Guillem Fabra i la seva muller Ramona - Feixa de terra prop de les cases de Ponç Sunyer (1252) 168
13.36 Venda a favor d'Arnau de Clavell i Elisenda muller – Feixa de terra sobre les cases de Pere Ferrer (1261) 168
13.37 Arnau de Rovira – Peça petita de terra al lloc anomenat "mal consell" (1262) 168
13.38 Guillem Carbonell – Una feixa de terra al lloc dit "mal consell" (1263) 169
13.39 Bernat Riba i la seva esposa Berenguera – Peça de terra al lloc "mal consell" (1263) 169
13.40 Bernat de Riba i Saurina - Peça de terra al costat de casa Riba (1263) 169
13.41 Guillem Fabrer i Ramona muller – Peça de terra al costat de casa Ponç Sunyer (1264) 170
13.42 Bernat Vinyals rep de Bernat Riba i Saurina – Quartera de forment d'alou sota el mas del Bernat Riba (1266) 170
13.43 Pere Pujadas i Arnalleta - Peça de terra sota la casa de Bernat Riba (1266) 170
13.44 Maria Hugueta del veïnat de Canyes – Mas Huguet (1269) 170
13.45 Berenguer Daviu de Vallescar i muller – Venda de cens (1270) 171
13.46 Pere Moragues de Vilarasa i muller – Quarta part feixa a Vilarasa, prop del mas Moragues (1270) 171
13.47 Guillem Carbonell – Peça de terra (1270) 171

13.48 Ramona filla de Bernat Vidal i Guillema – Mas ça Llenyadera (1270) 171
13.49 Pere Roig de Vilamajor – Un llinar prop del seu mas Derrocada (1270) 172
13.50 Pere Riba de Vilarasa defineix a Juan Colomer – La meitat del mas Mason (1275) 172
13.51 Pere de Mas – Establiment de dues peces de terra (1276) 172
13.52 Antic Tàpies – Testament de les oliveres i tots els honors del mas Tàpies així com la creació d'un cens per quatre anys (1286) 173
13.53 Donació del mas Huguet i testament a favor del seu fill (1295) 173

ELS PERGAMINS DE L'ARXIU DIOCESÀ DE BARCELONA 174

13.54 El procurador del rei ven tota la batllia a favor de Corneli (1204) 174
13.55 Pere Roig dona una peça de terra (1213) 175
13.56 Canovet del Casals de Baix ven una feixa de terra a Santa Susanna (1214) 175
13.57 Jaume I renuncia a favor de Pere Roig de la part de l'herència que li pertocava per l'eixorquia del seu germà Pere Arnau (1219) 175
13.58 Guillem Huguet concedeix que és home propi i soliu (1220) 175
13.59 Pere Roig propietari del mas Derrocada dona un alou de la seva propietat (1220) 175
13.60 Testament de Bernat de Lenadera que fa hereu al seu fill (1233) 176
13.61 Venda de Guillem de Rifà a Bernat de Riera un alou d'Alfou (1237) 176
13.62 Testament de Bernat Jofre que se'n va a la guerra contra els musulmans al país Valencià (1238) 176
13.63 Bernat Folquer ven a Ponç Guadall un alou del lloc anomenat Subirach (1239) 177
13.64 Joan Agustí de Santa Susanna ven a Guillem Andreu el domini útil d'un mas de Santa Susanna (1249) 177
13.65 La família Vidal ven a particulars un cens de mitja quartera de blat i garanteix el mas Leixadera (1250) 177
13.66 El rei Jaume I autoritza a Ponç Sunyer a edificar un molí (1258) 177
13.67 Ponç Sunyer crea un cens a favor de l'església i el garanteix amb dues peces de terra (1262) 178
13.68 Pere de Torra de Lebreta de Seva ven emfiteusi a Pere de Terrer de Santa Susanna, el domini de dues peces de terra (1264) 178
13.69 Pere Vidal i Arnau de Vilardell com a domers donen en emfiteusi a Pere Ferrer un mas de Vilamajor (1266) 178

13.70 La propietària del mas Ermengol i el marit van vendre a l'església un cens sobre una peça de terra anomenada la Clota (1271) ... 179
13.71 Ponç Sunyer estableix a Pere Mas en dues peces de terra de Vilarasa (1277) ... 179
13.72 Arnau Guillem de Lledó estableix a Ramon Rovira en dues feixes de terra (1292) ... 180
13.73 Joan Castelar dona per dot a la seva filla totes les cases que té a la sagrera (1298) ... 180

ELS PERGAMINS DE L'ARXIU FIDEL FITA D'ARENYS DE MAR ... 182

13.74 Pere de Canadell, batlle reial fa establiment emfitèutic a favor de Bernat de Vilar d'unes terres (1274) ... 182

ANOTACIONS DEL LLIBRE 600 ANYS DE CARRERATGE ... 183

13.75 Bernat Giribert cedeix a Cardedeu una peça de terra situada al lloc anomenat Saveriola de Vilamajor (1200) ... 183
13.76 Sentència del batlle de Vilamajor per la controvèrsia entre dos vilatans de Cardedeu (1204) ... 183
13.77 Ermengol de Colomer dona a Cardedeu una peça de terra a Vilarasa (1213) ... 183
13.78 Establiment a favor de Guillem de Vallmanya en l'alou de Santa Susanna (1221) ... 183
13.79 Donació del batlle del rei Jaume a favor de Bernat de Montells de Cardedeu de tres peces de terra (1225) ... 183
13.80 Testament de Pons Puig a favor de la pabordia de Cardedeu del cens del mas Planell de Vilamajor (1231) ... 183
13.81 Confirmació d'Arnau de Sant Lleïr de la donació feta per B. de Vilarasa a la pabordia de Cardedeu (1245) ... 184
13.82 Concessió de la batllia de Vilamajor a favor de Berenguer Canadell (1257) ... 184
13.83 Recapte dels drets reials a la batllia de Vilamajor i Cardedeu (1257) ... 184
13.84 Repartiment dels ballesters que han de concórrer a la host reial (1260) ... 184
13.85 Privilegi que atorga el rei Jaume als habitants de Vilamajor i Cardedeu sobre els mals usos (1262) ... 184
13.86 Revocació del privilegi de fer mercat concedit a Corró (1263) ... 184
13.87 Recapte dels drets reials de Vilamajor i Cardedeu (1263) ... 184
13.88 Reconeixement del rei del deute amb Arnau de St. Lleïr per un préstec rebut (1264) ... 185
13.89 Concessió a Cardedeu del privilegi de resoldre els litigis davant del seu batlle (1264) ... 185
13.90 Concessió a Vilamajor del privilegi de resoldre els litigis davant del seu batlle (1264) ... 185
13.91 El rei ven la batllia de Vilamajor (1270) ... 185
13.92 El rei Jaume I concedeix la carta de repoblació de Cardedeu (1272) ... 185
13.93 Vilamajor i Cardedeu contribueixen amb obres i diners a les obligacions de la casa reial (1276) ... 186
13.94 El rei ordena als pobles entre els quals, Vilamajor i Cardedeu, que compareguin allà on se'ls indiqui (1277) ... 186
13.95 Ordre per publicar que el mercat de Cardedeu es farà els dimarts (1279) ... 186
13.96 Comunicat als batlles perquè armin els seus homes (1279) ... 186
13.97 Declaració del batlle de Vilamajor i Cardedeu en obeir l'ordre tot i estar-hi en contra (1279) ... 186
13.98 Venda de Guillema de Sant Lleïr de dues parts del mas Alsina de Cardedeu (1281) ... 186
13.99 Ordre perquè els veïns realitzin les escriptures amb Simó de Vilamajor (1282) ... 187
13.100 Import de les rendes reials de Vilamajor i de Cardedeu (1285) ... 187
13.101 Jaume II concedeix a la seva muller els drets i rendes que li corresponen de Vilamajor i Cardedeu entre d'altres pobles (1296) ... 187
13.102 Ordre als prohoms de pobles entre els quals Cardedeu i Vilamajor perquè s'armin (1296) ... 187

ELS PERGAMINS DEL FONS DOCUMENTAL DE CA L'ESTEPER ... 188

13.103 Donació del rei a favor de Pere d'Estaper del mas Esteper al lloc dit Torrent (1205) ... 188
13.104 Reconeixement de Guillem d'Estaper del dot matrimonial que ha rebut de la seva esposa (1263) ... 188
13.105 Elisenda, filla d'Arnau Estaper, absol a Guillem Estaper dels drets que ella pogués tenir sobre el mas Esteper (1273) ... 190
13.106 Testament de Guillem d'Estaper que institueix hereu i dona el seu mas Esteper al seu fill Pere (1287) ... 191
13.107 Donació de Sanç de Frexeneda i la seva esposa a Guillema Soros, esposa de Guillem d'Estaper (1290) ... 192
13.108 Venda de Bernat d'Estaper a Pere de Palau i esposa d'una peça de terra (1293) ... 193

FRAGMENTS DE LA HISTÒRIA DES DE DIVERSOS ARXIUS ... 194

13.109 Privilegi concedit pel rei Pere I a Vilagomà (1209) ... 194
13.110 Establiment a favor de Pere Marata i Ramon Cler a canvi d'un cens anual (1209) ... 195
13.111 Compromís de partició entre germans del mas Puig (1213) ... 196

13.112 Venda feta per Joan Bertran i la seva muller Arsendis, a favor d'Arnaldo del lloc de Vallescar (1230) ... 196
13.113 Arnau de Sant Lleïr senyor directe del mas Prat i mas Longaiola crea un cens sobre els seus masos (1240) ... 196
13.114 Bernat de Canal i muller de la parròquia de Vilamajor reconeixen haver rebut un préstec (1246) ... 197
13.115 Venda de Pere de Tort i esposa d'un cens sobre el mas Sobirats (1269) ... 198
13.116 Testament de Berenguer Pelegrí a favor de Jaume Pelegrí atorgant-li 100 morabatins i una heretat (1270) ... 199
13.117 Establiment a favor de Pere Berau del mas de Barau (1290) ... 199
13.118 Reconeixement de Pere de Terrer de Santa Susanna a favor del canonge de la Seu de Girona (1292) ... 202
13.119 Reconeixement de Francesc de Terrer de Santa Susanna a favor del canonge de la Seu de Girona (1292) ... 202
13.120 Pere de Torn, fill de Guillem Cuc de la parròquia de Vilamajor reconeix ser home propi de Guillem de Tagamanent (1292) ... 203

Segle XIV ... 205

LES VISITES PASTORALS A VILAMAJOR DEL BISBE PONÇ DE GUALBA (1303-1330) ... 207
14.01 Càstig a la violència del rector d'Alfou acusat de pegar a l'esposa de Guillem de Mata (parròquia d'Alfou) (1305) ... 207
14.02 Acusació contra Mn. Guillem Vilamajor, rector de Santa Susanna per haver "desflorat" una noia (1305) ... 208
14.03 Acusació contra Vilasetrud de Vilamajor que fa que casa seva sigui un prostíbul (1310) ... 209
14.04 Alguns vilatans presten diners a canvi d'interessos i d'altres, juguen i incompleixen el precepte dominical (1314) ... 211
14.05 Consulta sobre l'administració econòmica de la parròquia, la situació de les terres, la difamació del rector Bernat Sagrera així com la problemàtica amb tres beneficis de Vilamajor (1321) ... 213

14.06 Repetició de les acusacions de mantenir relacions entre persones vinculades a l'església (1326) ... 217
14.07 Purgació de Mn. Berenguer Guamir, rector d'Alfou (1326) ... 218
14.08 Reiterades relacions carnals amb dones del prevere Mn. Ponç Cortés (1329) ... 219

LA REVOLTA D'UN GRUP DE PAGESOS DE VILAMAJOR CONTRA EL BARÓ DE LLINARS (1319) ... 220
14.09 Un grup de pagesos de Vilamajor es revolta contra el baró de Llinars ... 220

ACTES DE L'OBRA DE L'ESGLÉSIA DE VILAMAJOR EN ELS TESTAMENTS (REGESTA DOCUMENTAL) ... 222
14.10 Domingo Bo sagristà absol a Guillermona Callenadera (1316) ... 222
14.11 Guillem Soler ven a Arnau de Sauleda mitja quartera de forment sobre una peça de terra al camp sa figuera (1324) ... 222
14.12 Arnau de Sarsaneda dona un cens sobre una peça de terra que té sobre el mas Sauleda (1325) ... 222
14.13 Testament de Silia Serra que compleix llegat d'Elisenda Serra (1327) ... 223
14.14 Pere de Mora, el seu fill i la muller venen una peça de terra en el lloc anomenat "Puig Bayo" (1339) ... 225
14.15 Establiment a favor de Pere Mora, Pons Mora i Francisca d'una peça de terra (1339) ... 225

EL REI ALFONS III CEDEIX VILAMAJOR A BERENGUER DE SENTMENAT (1328) ... 226
14.16 El rei Alfons III dona les viles de Cardedeu i Vilamajor a Berenguer de Sentmenat (1328) ... 226

L'INVENTARI DE PERGAMINS DE CAN LLOBERA ... 227
14.17 Compromís de pagament d'un deute que té Gilia Serra amb Bernat Rovira i el seu germà Guillem Rovira (1327) ... 227
14.18 Establiment en emfiteusi de Ramon Guerau i esposa a favor de Jaume Solà una peça de terra al lloc Riera del Mogent que està sota domini de Pere de Pou de Vilarasa (1338) ... 229
14.19 Guillem Vidal de Brugueres, la dona i fill reben una peça de terra en emfiteusi (1340) ... 229
14.20 Ponç Sunyer ven a Guillem Solà un censal (sense data) ... 230

ELS PERGAMINS DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA 230
14.21 Venda de Ponç de Lledó i muller a Arnau Guillem de Palau el mas Tramunt (1318) 230
14.22 Violari sobre el mas Tramunt de Sant Pere de Vilamajor (1321) 232
14.23 Establiment a Vilamajor (1337) 232
14.24 Simon Esteve, jurista de Barcelona nomena procurador al prevere Ramon Sauleda perquè prengui possessió de dos censos a Vilamajor (1344) 234
14.25 Simó Esteve, jurista de Barcelona, dona possessió als marmessors del difunt Bernat de Mont-rodon terres i censos de la parròquia de Vilamajor (1344) 235
14.26 Declaració de persona pròpia de Ramon Sauleda (1352) 236
14.27 Declaració de persona pròpia de Pere Surell i esposa (1353) 237
14.28 Venda de Maria Subirats i el seu fill a Pere de Perera i Guillem Armengol una peça de terra a "Canyes" (1358) 238
14.29 Venda del mas Tramunt (1370) 239
14.30 Establiment de caça a favor de Guillem sa Riba i Bernat sa Parera de Canyes (1380) 239
14.31 Pregó fet davant l'església sobre un establiment reial de la caça amb falconeria en una zona de Vilamajor (1380) 240

ANOTACIONS DEL LLIBRE 600 ANYS DE CARRERATGE 241
14.32 L'infant Jaume mana al batlle de Vilamajor que els homes d'església de Barcelona que viuen a les parròquies de Vilamajor i Cardedeu no se'ls exigeixi que contribueixin al tributs reials (1309) 241
14.33 El batlle de Vilamajor i Cardedeu restitueix al bisbe de Barcelona les penyores que havia cobrat (1310) 241
14.34 El rei mana al batlle de Vilamajor i Cardedeu que pagui a l'armer (1311) 241
14.35 Notificació del rei als homes de Vilamajor i Cardedeu perquè eximeixin de pagament als eclesiàstics, monacals i militars (1312) 241
14.36 Ordre de Jaume II al batlle de Vilamajor i Cardedeu (1313) 242
14.37 Queixa dels homes de Vilamajor perquè els obliguen a assistir al mercat de Cardedeu (1313) 242
14.38 Comunicació del rei als prohoms de Vilamajor i Cardedeu (1314) 242
14.39 Assignació del rei a Bernat de Santa Coloma sobre rèdits i drets de Vilamajor i Cardedeu (1315) 242
14.40 Ordre del rei Jaume II al batlle de Vilamajor i Cardedeu perquè protegeixi als veïns en l'exercici del dret de fer llenya al Far i al Coll (1315) 242
14.41 Absolució reial a Pere Sans perquè pugui exercir el càrrec de batlle de Vilamajor i Cardedeu (1315) 242
14.42 Import de les rendes reials de Cardedeu i de Vilamajor (1315) 243
14.43 Elecció del paborde de la confraria de Cardedeu (1317) 243
14.44 Manament al notari de Vilamajor perquè lliuri actes de la batllia de Vilamajor i Cardedeu (1318) 243
14.45 Resolució d'apel·lació contra sentència referent a la jurisdicció reial sobre el castell del Far i el seu territori (1318) 243
14.46 Autorització de pasturar un ramat de fins a 70 caps de bestiar (1318) 243
14.47 Ordre reial al batlle de prohibir als pagesos retirar el gra de les eres de batre fins que hi hagin els delmers (1318) 243
14.48 Recaptació feta pel porter reial en concepte de redempció dels homes de Vilamajor i Cardedeu (1319) 243
14.49 Carta reial a Riambau de Corbera ordenant que justifiqui la pretensió que al·legava sobre Vilamajor i Cardedeu (1321) 244
14.50 Procés sobre la jurisdicció del castell del Far en relació amb la batllia de Vilamajor i Cardedeu (1322) 244
14.51 Petició al bisbe que els fruits de la pabordia de Vilamajor es destinin durant 3 anys a finançar obres en una casa annexa a la capella (1322) 244
14.52 Encàrrec reial de les raons presentades per Corbera sobre la jurisdicció que el castell del Far volia exercir sobre Vilamajor i Cardedeu (1322) 244
14.53 Comunicació reial al batlle dels perjudicis causats pel tancament del camí que va a Llinars (1322) 245
14.54 Nova citació al batlle de Vilamajor i Cardedeu per incompareixença (1323) 245
14.55 Pagament del batlle i prohoms de Vilamajor i Cardedeu de les despeses del plet contra R. de Corbera sobre la jurisdicció (1323) 245
14.56 El batlle de Vilamajor i Cardedeu absol a Guillem de Lledó de totes les demandes (1323) 245
14.57 Concessió reial de reducció de cena a les Universitats de Vilamajor i Cardedeu (1324) 245
14.58 Comunicació al batlle ordenant-lo que obligui a pagar als homes de Sant Celoni (1324) 246

14.59 Comunicació sobre el plet del difunt R. de Corbera i els prohoms de Cardedeu (1324) ... 246
14.60 Nomenament d'administradors per vetllar pels béns de la muller de Pere Clavell (1324) . 246
14.61 Manament reial sobre els diners de la quèstia (1324) ... 246
14.62 Designació reial del batlle de Vilamajor i Cardedeu (1324) ... 246
14.63 Recordatori del rei al jutge de Barcelona que fa 3 anys li havia encarregat el plet sobre la jurisdicció del castell del Far (1325) ... 246
14.64 El batlle general comunica als prohoms el nomenament del nou batlle (1326) ... 247
14.65 Nomenament de nou batlle de Vilamajor i Cardedeu (1327) ... 247
14.66 Recordatori reial del privilegi concedit a Vilamajor i Cardedeu i de la persona designada per saldar deutes deixats per Jaume II (1327) ... 247
14.67 Fundació d'Arnau de Sant Lleïr d'un benefici a la parròquia de Sant Pere (1328) ... 247
14.68 Ordre al batlle de Barcelona que suspengui el procediment obert contra les autoritats de Vilamajor i Cardedeu (1334) ... 247
14.69 Suspensió del procés que es segueix contra Jaume de Colomer i nou veïns més del terme (1335) ... 247
14.70 Nomenament de nou batlle a Vilamajor i Cardedeu perquè l'anterior està empresonat (1336) ... 248
14.71 Ordre reial a investigar si B. de Canal i altres 8 veïns de Vilamajor segueixen amagats (1337) ... 248
14.72 Reinstauració d'Illa com a batlle de Vilamajor i Cardedeu (1338) ... 248
14.73 Ratificació del privilegi atorgat per Jaume I als veïns de Vilamajor per litigar sense haver d'anar al batlle de Barcelona (1338) ... 248
14.74 Requeriment reial als batlles de diversos pobles entre els quals Vilamajor i Cardedeu perquè donin suport al veguer del Vallès (1339) ... 248
14.75 Concessió de la meitat del molí al paratge de Munells (1339) ... 248
14.76 Confirmació que els delictes criminals s'han de resoldre a la batllia de Vilamajor i Cardedeu (1339) ... 249
14.77 Protesta dels homes de la Universitat per no haver prestat homenatge a Berenguer de Sentmenat (1339) ... 249
14.78 Signatura d'àpoca de Bernat Sagrera a R. Diumer (1340) ... 249
14.79 Ordre al batlle de Vilamajor i Cardedeu que es presenti davant del rei (1340) ... 249
14.80 Nomenament reial del nou batlle (1341) ... 249

14.81 Ordre reial de detenció de Pere de Prat ça Lobera (1342) ... 249
14.82 Nomenament reial de nou batlle (1345) ... 250
14.83 Testament de Berenguer de Sentmenat (1345) ... 250
14.84 Negativa dels veïns de Vilamajor i Cardedeu a pagar el dret de quèstia (1346) ... 250
14.85 Requeriment a obligar als cobradors de la quèstia a proporcionar garanties a Roger de Sentmenat (1346) ... 250
14.86 Informació de les qüestions que els hereus de Berenguer de Sentmenat promourien contra els homes del lloc (1346) ... 250
14.87 Requeriment contra el batlle de Barcelona per la seva manera de procedir (1346) ... 251
14.88 Atorgament als homes de Vilamajor i Cardedeu del dret de vendre censals i violaris (1348) ... 251
14.89 Nomenament de tutors de Roger de Sentmenat (1348) ... 251
14.90 Domer de l'església s'instal·la al palau reial de Vilamajor (1349) ... 251
14.91 Interrogatori del batlle general al batlle de Vilamajor i Cardedeu (1349) ... 251
14.92 Concessió del perdó als veïns de Vilamajor i Cardedeu pels crims i danys causats a la família i béns de Roger de Sentmenat (1353) ... 251
14.93 Informació sobre el batlle de Vilamajor i Cardedeu (1356) ... 252
14.94 Contribució dels veïns de Cardedeu i Vilamajor per la guerra contra el rei de Castella (1357) ... 252
14.95 Contribució de Vilamajor i Cardedeu al recapte de diners per facilitar un intercanvi de presoners entre genovesos i catalans (1359) ... 252
14.96 Ordre reial al batlle perquè s'apropiï d'una part de gra del mas Forn de Rifà per pagar censos pendents (1359) ... 252
14.97 Ordre reial al governador perquè no prengui drets als veïns de Vilamajor i Cardedeu (1360) ... 252
14.98 Registre en el llibre de les rendes reials del batlle general (1368) ... 252
14.99 Declaració de deute a favor de Bn. de Canyes de Cardedeu (1371) ... 253
14.100 Carta reial d'autorització al batlle per absoldre dels delictes i crims comesos en la seva jurisdicció (1371) ... 253
14.101 Ordre reial de prohibició que cap feligrès no encarregui escriptures ni testaments als notaris reials sinó només als domers que fossin notaris eclesiàstics (1374) ... 253
14.102 Autorització reial al veguer del Vallès perquè pugui nomenar un lloctinent i un batlle a Vilamajor i Cardedeu (1375) ... 253

14.103 Crida reial d'host per acompanyar al rei al Rosselló, càstig als desobedients (1376) 253
14.104 Ordre reial perquè s'examini l'estat de l'antic castell de Vilamajor (1376) 254
14.105 Nomenament reial del veguer del Vallès i atorgament de la batllia de Vilamajor i Cardedeu (1377) 254
14.106 Sol·licitud del dret d'eixorquia sobre el mas Cucurella de Vilamajor (1380) 254
14.107 Advertència reial que la venda de Vilamajor i Cardedeu vulneraria els privilegis existents i comportaria la pèrdua dels drets que la corona i la batllia tenen sobre aquests (1380) 254
14.108 Concessions reials als prohoms de Vilamajor i Cardedeu (1380) 255
14.109 Signatura de Bernat de Cabrera del dret de possessió que se li ha donat de Vilamajor i Cardedeu (1381) 255
14.110 Informació als pobles de Vilamajor i Cardedeu sobre la venda del seu territori a favor de Bernat de Cabrera (1381) 255
14.111 Nomenament dels veïns de Vilamajor i Cardedeu a P. de Riba de Vilarasa com a síndic (1381) 255
14.112 Àpoca signada per Bernat de Cabrera a P. Cortès de Vilamajor per raó de la cena d'absència (1381) 256
14.113 Petició de la universitat de Vilamajor i Cardedeu a Bernat de Cabrera que els permeti emportar-se uns presos en virtut del privilegi que tenien (1383) 256
14.114 Carta dotal de compromís de pagament (1383) 256
14.115 Sol·licitud dels consellers de Barcelona al rei perquè redimeixi els pobles del Vallès que havia hagut de vendre (1383) 256
14.116 Autorització reial a imposar recàrrec sobre consum de pa, vi, carn i altres aliments per reparar muralles de Terrassa (1383) 257
14.117 Carta als prohoms de Vilamajor i Cardedeu informant-los que properament es cobrarà el dret de cena (1383) 257
14.118 Ordre reial a Bernat de Cabrera perquè comparegui per cobrar el preu de venda de Vilamajor i Cardedeu (1384) 257
14.119 Signatura reial de reintegrar Vilamajor i Cardedeu a la Corona quan s'hagi restituït a Bernat de Cabrera (1384) 257

ELS PERGAMINS DEL FONS DOCUMENTAL DE CA L'ESTEPER 258
14.120 Àpoca de Guillem Dilmer que reconeix que Maria d'Estaper li ha donat 1150 sous de moneda barcelonesa (1308) 258
14.121 Reconeixement que Abraham Maimònides rep de Francesca, vídua de Barceló Estaper 400 sous (1314) 258
14.122 Confessió i reconeixement al tutor d'Elisenda, filla del difunt Pere Estaper (1315) 260
14.123 Confessió i reconeixement que Francesc d'Estaper de Sant Pere de Vilamajor ha pagat a Guillem Delmer certes quantitats de diner (1320) 261
14.124 Concessió del tutor del difunt Bartomeu Estaper a Bernat Estaper i a Elisenda, de Sant Pere de Vilamajor, totes les accions i drets sobre 1200 sous (1324) 262
14.125 Confessió i reconeixement que Francesca Estaper ha rebut d'Elisenda Cavallar 1.000 sous pel dot i esponsalici (1325) 263
14.126 Àpoca de Pere de Cavallar a Bernat Estaper pels 100 sous rebuts (1326) 264
14.127 Reconeixement de Bernat Lloreda a Francesc d'Estaper que li ha donat 200 sous i una caixa del dot de Guillema (1341) 265
14.128 Possessió d'un camp on intervé Bernat d'Estaper (1341) 266
14.129 Reconeixement que Pere de Deu i Elisenda han rebut de Bernat Estaper com executor del testament de Bernat de Ribalta una quantitat de diners (1344) 267
14.130 Acta notarial sobre una pignoració (1346) 268
14.131 Testament de Bernat d'Estaper (1348) 269
14.132 Àpoca sobre el mas Guanstos (1356) 270
14.133 Reconeixement d'haver rebut 60 lliures pel dot matrimonial (1363) 271
CAPBREU DE LES RENDES I SENYORIES DE LA PABORDIA DE SANT LLEÏR 272
14.134 Donació feta pel Reverend Bertran de Monrodon, rector de l'església de Caldes de Montbui, del bisbat de Barcelona (1342) 272
14.135 Promesa d'Elisendis, esposa de Ramon Dilmer sobre el mas Dilmer (1340) 273
14.136 Confessió de Pere Miró sobre el mas Miró (1352) 274
14.137 Confessió feta per Ramon sa Olivera i esposa del mas sa Olivera (1381) 274
14.138 Confessió de Ramon Dilmer i la seva esposa sobre el mas Dilmer (1381) 274
14.139 Confessió feta per Pere Miró i la seva muller sobre el mas Miró Estrany (1381) 275
14.140 Confessió feta per Pere Miró sobre el mas Miró (1381) 275

FRAGMENTS DE LA HISTÒRIA DES DE DIVERSOS ARXIUS 276
14.141 Capitulacions matrimonials de Pere de sa Sauleda amb Sança (1310) 276
14.142 Testament de Ferrer Llobet de Vilamajor (1320) 276
14.143 Definició feta per Ramon de Carreres a favor del seu cunyat pel dot d'Avinent en escriptura del notari de Vilamajor Arnau Sauleda (1329) 276
14.144 Guilem Vidal com a procurador de Maria Sala cedeix la possessió corporal d'una peça de terra al torrent de l'església de Vilamajor (1362) 277
14.145 Establiment en emfiteusi a Pere de Castella en una peça de terra al lloc anomenat Garriga Jussana (1366) 277
14.146 Venda atorgada per Bernat Massó i la seva dona a favor de Francesc Moragues d'una terra al lloc dit mas Pasqual (1377) 278
14.147 Donació de Ramon Sauleda en esponsalici a Bernat Sauleda, àlies Serra (1378) 279
14.148 Testament atorgat per Margarida Moragues esposa de Bartomeu Moragues (1379) 280

L'INICI DE L'ANOMENAT "LO MAL ANY PRIMER" (1333) 281
14.149 L'inici de "lo mal any primer" (1333) 281

LA MORT DE BERENGUER DE SENTMENAT SUPOSA QUE VILAMAJOR ES REINCORPORI A LA CORONA (1345) 282
14.150 Ratificació del rei Pere III a favor de Berenguer de Sentmenat de la donació que li havia fet el seu pare de les parròquies de Vilamajor i Cardedeu. (1337) 282
14.151 Citació a Berenguer de Sentmenat i P. Marquès per capbrevar els seus feus (1343) 282
14.152 Venda a Berenguer de Sentmenat tota la jurisdicció de Vilamajor, Cardedeu, Alfou, Santa Susanna i Collsabadell (1343) 282
14.153 Ordre reial de lliurament de possessió a Berenguer de Sentmenat (1343) 283
14.154 Requeriment del Consell de Cent a Berenguer de Sentmenat perquè desisteixi d'adquirir la jurisdicció plena de Cardedeu, Vilamajor, Santa Susanna, Sant Julià d'Alfou i Collsabadell (1343) 283

L'ARRIBADA DEVASTADORA DE LA PESTA NEGRA (1348) 285
14.155 Testament de Pere Riba (1348) 287
14.156 Testament d'Alamanda Catalana (1348) 287
14.157 Testament de Guillemona Llobera (1370) 287

ELS MASOS RÒNECS: CONSEQÜÈNCIES DE LA PESTA NEGRA 288
14.158 Ramon Sabater paga un cens pel mas Prat de Cardedeu (1375) 288

REGISTRES NOTARIALS DE BONANAT RIMENTOL DE 1351 290
14.159 La vídua d'un jueu de Barcelona reconeix rebre de Bernat sa Canal de Vilamajor una quantitat de diners (1351) 290
14.160 Un jueu de Barcelona reconeix rebre de Pere Saig una quantitat de diners (1351) 291

EL PRIMER CENS DE POBLACIÓ: EL FOGATGE DE 1359 292
14.161 El fogatge de 1359 292

VILAMAJOR PASSA A MANS DE BERNAT DE CABRERA (1381) I ES RECOMPRAT PEL REI TRES ANYS MÉS TARD (1384) 294
14.162 Petició reial de lliurament de la possessió dels termes i parròquies de Vilamajor i Cardedeu a Bernat de Cabrera (1381) 294
14.163 Confirmació feta per Pere III als llocs de Vilamajor i Cardedeu i les parròquies de Santa Susanna i Sant Julià d'Alfou dels capítols que li havien presentat. (1384) 297
14.164 Document de Concòrdia pel qual Vilamajor i Cardedeu passen a dependre del rei i aquest els atorga el privilegi de ser Carrer de Barcelona (1384) 297

ACLARIMENTS DE DATES I ALTRES EXPLICACIONS 300
GLOSSARI 302
NOTA DE L'EDITOR 306
BIBLIOGRAFIA 308

PÒRTIC

Vilamajor, terra i memòria no és només el títol d'un llibre. És una declaració d'intencions. És una manera d'entendre qui som com a poble. I aquest primer volum, *D'arrels profundes neix el poble 872–1384*, marca l'inici d'un viatge col·lectiu apassionant: la gran aventura de retrobar-nos amb la nostra pròpia història.

Aquest llibre és el dotzè Quadern de Vilamajor, i alhora, el primer d'una tetralogia única que, un cop completada, recollirà la nostra història sencera. Pocs municipis poden dir que disposen d'una col·lecció tan àmplia i rigorosa de monografies locals com els Quaderns de Vilamajor del nostre Centre d'Estudis. I això ens omple d'un orgull profund i serè.

Amb aquest volum, entrem de ple als segles fundacionals del nostre poble. La Neus Puig ha fet un treball admirable, extens i precís, recollint i ordenant centenars de pergamins i documents que dormien en arxius, biblioteques i museus, i que avui, gràcies a ella, tornen a parlar. Hi retrobem noms de reis, comtes, bisbes, embaixadors i cavallers. Però el més valuós d'aquesta obra és que posa el focus en els altres vilamajorencs, els que la història sovint obvia: els pagesos i pageses, rics i pobres, lliures o remences, humils o ambiciosos. Gent sense escuts, sense castells, sense cròniques, però amb vida. Amb veu.

Gràcies a aquest llibre sabem que a Vilamajor no hi ha passat sense poble. I que el poble ha fet possible el pas del temps. Descobrim famílies, oficis, cultius, vincles i llegats. Descobrim, sobretot, que la memòria col·lectiva arrela en les històries senzilles. I que, com diu el títol, és d'arrels profundes que neix un poble.

Aquest primer volum no és només una fita. És també una eina de consulta rigorosa, una font per a futurs investigadors, i alhora, una porta d'entrada emocional per a tothom que vulgui conèixer l'ànima dels vilamajorencs medievals. A través d'aquestes pàgines, els d'avui podem mirar als ulls aquells que ens van precedir.

Gràcies, Neus. I gràcies a tothom qui feu possible aquest projecte. A la gent del Centre d'Estudis, a l'equip de suport documental, a qui creu que estimar un poble és també conèixer-lo.

Amb aquest llibre comencem un camí col·lectiu de memòria, orgull i descoberta. Caminem-lo junts.

Susanna Martori
Alcaldessa de Sant Pere de Vilamajor

PRESENTACIÓ

En un temps en què gairebé ningú no sabia llegir ni escriure, els monjos de la Mongia i els clergues de l'església de Sant Pere de Vilamajor eren més que homes de fe: eren escrivents, notaris, secretaris de poble. Durant segles, van redactar, copiar i transcriure milers de documents per als seus veïns. Documents de vinyes i de terres, de capítols matrimonials i de capbrevacions, de censos i de testaments. Ho feien en llatí, amb traç prim i concentrat, a la penombra de la sagristia. I, quan acabaven, guardaven tot aquell saber en una vella calaixera de fusta, discretament instal·lada a la sagristia, darrere l'altar.

Al segle XVII, fou nomenat rector un fill de can Derrocada, un dels masos més grans i influents de la contrada. El mas era una autèntica casa senyorial rural, un palau, amb elements defensius i de luxe. Era una finca extensa, amb masies satèl·lit com can Tomàs, can Brau, can Codina, can Duran o can Piferrer, i una àrea que s'estenia fins als límits amb altres propietats veïnes: can Canal, can Sauleda, Vallserena i can Clavell.

Aquell rector, per origen i condició, no s'instal·là en el petit habitatge construït aferrat a la nova església, entre la sagristia i el cementiri vell. El pare li cedí una masia propera, del conjunt Derrocada, que havia estat rehabilitada i engrandida el 1639 i que, a partir d'aquell moment, esdevindria la nova rectoria de Vilamajor. Amb ell, s'hi traslladà també la vella calaixera de la sagristia, amb més de vuit segles de documents. Un tresor en silenci.

I vet aquí el gir del destí.

L'any 1936, en esclatar la Guerra Civil, un escamot vingut de Granollers va incendiar l'església. Van fer una pira amb salms, bíblies, retaules gòtics de Joan Gascó, imatges i bancs. El retruny dels altars cremant-se es podia sentir des de les cases properes, mentre els veïns, impotents, ho miraven des de darrere les finestres. Però quan passaren per davant de la Rectoria, la van confondre amb una masia més. I van passar de llarg. De fet, per si de cas, s'hi havia traslladat la seu del consistori: els revolucionaris cremaven esglésies i rectories, però no pas ajuntaments. Tenir, doncs, el patrimoni guardat en una casa de la vila que semblava una casa de pagès fou la millor estratègia. I va funcionar!

Gràcies a aquella confusió —a aquell desconeixement—, la calaixera de fusta amb els documents medievals de Vilamajor va sobreviure: la memòria escrita del nostre poble no es va perdre.

Aquest llibre que teniu a les mans és fruit d'aquell miracle i d'una feina monumental: la de la Neus Puig, que ha explorat el contingut de la vella calaixera, avui custodiat a l'Arxiu Diocesà de Barcelona, i ha buscat arxius de tot el país: l'Arxiu de la Corona d'Aragó, l'Arxiu Diocesà de Barcelona, l'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental, l'Arxiu Nacional de Catalunya, la Biblioteca de Catalunya, l'Arxiu Fidel Fita d'Arenys, fons particulars i familiars, publicacions, tesis i llibres antics.

Gràcies al treball de la Neus, avui tenim a les mans els noms, les terres i les vides dels vilamajorencs i vilamajorenques de fa més de mil anys. Persones senzilles, de casa, que, si no fos per aquests documents, s'haurien esvaït en el silenci dels segles. Ara en són els protagonistes.

Aquest llibre és una joia. Però, sobretot, és una porta oberta a les arrels del poble. I confirma, amb evidència i emoció, que és d'arrels profundes que neix Vilamajor.

Higini Herrero
Coordinador del Centre
d'Estudis de Vilamajor

PRÒLEG

Aquest llibre de Neus Puig és un amplíssim recull de documents i notícies de Sant Pere i Sant Antoni de Vilamajor dels segles IX-XIV. D'on procedeixen aquests documents i notícies? Quina metodologia de treball ha seguit l'autora? Què ens expliquen aquests documents? Quin valor tenen? L'origen d'aquestes fonts documentals és molt divers. Les primeres fonts són, per dir-ho així, vells coneguts de qui escriu.

Encapçala el conjunt, la cèlebre làpida sepulcral del prevere Orila, el primer conegut de la parròquia, que va morir l'any 872 quan regnava a França i, doncs, al comtats catalans el rei Carles el Calb, net de Carlemany, i aquí, en nom seu, governava el comte Guifré el Pelós. Mort a l'edat de 80 anys, diu la làpida, Orila hauria nascut cap al 792, just quan les tropes carolíngies, havent ocupat la serralada pirinenca, i Girona els havia obert les portes. En aquells moments la frontera entre cristians i musulmans se situava pel Vallès i la Selva, entre Girona i Barcelona, la ciutat que els francs es disposaven a assetjar o conquerir, cosa que farien el 801.

A continuació ve un petit grup de documents del segle X, d'entre els quals destaquen dos de relatius al lloc de Vila Rifà, parròquia d'Alfou, (941, 972), i un de vil·la Brugueres (984), tots del terme de Sant Pere. Aquest darrer, guardat durant segles en una vella calaixera de la rectoria de Sant Pere de Vilamajor, va ser descobert els anys setanta en el curs d'una visita preparada per rector Mn. Joaquim Pagès, i en la qual vam participar, el doctor Manuel Riu, catedràtic de la Universitat de Barcelona, Mercè Aventín i qui escriu aquestes ratlles. Avui aquest document figura transcrit i correctament editat al volum de la Catalunya carolíngia dedicat al comtat de Barcelona.

Com un vell amic, ben conegut i estimat, figura en tercer lloc el políptic de béns i censos de Sant Pere de Vilamajor, un tipus de document molt rar en aquella època: un inventari, que no se sap com va anar a parar a un mas de muntanya de la banda del Montseny, on hi era fa molts anys, i d'aquí, a través d'un drapaire, va acabar a l'Arxiu i Museu Fidel Fita d'Arenys de Mar. Es veritablement excepcional que aquest document, que va passar per tantes mans ignorants de la importància que tenia, arribés al nostres dies. Ja fa molt anys l'eminent historiador Anscari Manuel Mundó el va estudiar, transcriure i editar, és a dir, el va donar a conèixer als cenacles erudits de tot el món. I uns anys després Mercè Aventín hi tornà amb una nova lectura. El document és una tira allargassada de pergamí gruixut. En una cara, la primera i més important, hi ha la llista dels béns lliurats a l'església de Sant Pere pels seus feligresos en ocasió de la seva consagració. Per fer-la un levita, servidor de l'església, de nom Ervigi, cap al 950 va convocar els veïns a una assemblea, i els va demanar que ratifiquessin els béns que havien donat de paraula i que per alguna raó no s'havien registrat per escrit o l'escrit originari simplement s'havia perdut. I així és va fer.

De tot això podem deduir que Sant Pere hauria tingut una primitiva i molt petita església, que seria la del prevere Orila, mort el 872. Després, el creixement de les famílies del lloc, en temps dels comtes Sunyer i Borrell, faria necessari enderrocar-la i aixecar-ne una de nova més gran, pre-romànica, que seria la d'Ervigi. Segurament, al cap d'un segle va caldre repetir l'operació d'inventari, potser perquè s'havia aixecat un nou temple, ara en estil romànic, i potser també perquè la riquesa que ara interessava inventariar als clergues de l'església de Sant Pere ja no era la terra sinó el rendiment que n'obtenien en forma de rendes. Podem suposar que els clergues de Sant Pere havien anat cedint en establiment a canvi de censos les terres rebudes (les de l'inventari d'Ervigi i altres), de manera que aquesta part del políptic ja no es un inventari de béns sinó de censos. En aquest sentit, el document és una font essencial per conèixer el canvis produïts en el món rural català de l'alta edat mitjana.

El que segueix a continuació en el llibre de Neus Puig és una enorme quantitat de documents dels segles XI-XIV que amb la informació que contenen permeten la immersió en el microcosmos rural de Sant Pere de Vilamajor. Els grans protagonistes d'aquesta documentació són els pagesos que hi afloren com actors, i els clergues que, dominant l'escrit, redacten les seves escriptures. Es verament excepcional que d'un poble relativament petit i allunyat dels grans centres de comunicació s'hagin conservat tants centenars d'escriptures, l'estudi intern de les quals, ara que la Neus les ha localitzat i registrat, es podrà fer amb més facilitat i possibilitats. Diríem que s'ha acomplert la primera fase del que podria ser un minuciós estudi de microhistòria de Sant Pere a la Baixa Edat Mitjana.

D'on ve el conjunt documental que la Neus ens ofereix? De molts llocs, i això és la primera sorpresa. El pergamins, que molts anys enrere estaven a la vella rectoria de Sant Pere, ara estan tots a l'Arxiu Diocesà de Barcelona. Però, de pergamins i documentació en paper de Sant Pere, n'hi ha a molts altres llocs: a l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona, l'Arxiu de la

Corona d'Aragó, les col·leccions particulars de famílies i masos (can Ribes, família Goscons, ca l'Esteper, can Llobera), la Biblioteca de Catalunya, l'Arxiu Fidel Fita d'Arenys de Mar, l'Arxiu Nacional de Catalunya, l'Arxiu Comarcal del Maresme, Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, l'Arxiu de Protocols Notarials de la Ciutat de Barcelona, etc.

La Neus ha treballat a tots o quasi tots aquests arxius, i també ha consultat una important quantitat de llibres i articles el que li ha permès espigolar en ells nombrosos i diversos documents relatius a Vilamajor. Es tracta d'obres de M. Aventín, *Vilamajor 872-1299*, i *La societat rural a Catalunya en temps feudals*; Thomas Bisson, *Fiscal accounts of Catalonia under the early Count-Kings*; P. Comas, *600 anys de carreratge*; E. Garcia-Pey, *Noms i llocs de Sant Pere de Vilamajor*; J.M. Martí-Bonet, *Visites Pastorals (1303-1330)*; M. Mundó, *El políptic de béns i censos de Sant Pere de Vilamajor*; L. Pagarolas, *El protocol del notari Bonanat Rimentol*; J. Poch, *Vilamajor, un poble forjat per comtes, capellans, pagesos i mestrals*; J. M. Pons Guri, *Inventari del Pergamins de l'Arxiu Històric Fidel Fita d'Arenys de Mar*, i J. Rius Serra, *El Cartulario de Sant Cugat del Vallès*, per només citar les obres que més documents i cites documentals li han proporcionat.

Quina metodologia de treball ha seguit l'autora? De cada document procura donar-nos-en un resum o regest ampli, que a vegades és un autèntic estudi; també, si pot, acompanya el regest d'una transcripció directa en llatí, i una fotografia en color del document. D'alguns documents, per la seva importància excepcional, en fa una anàlisi llarga i completa. Tal és el cas del políptic de béns i censos (950 i 1057-1065); la relació dels drets comtals a la muntanya de Tagamanent i de les despeses de Vilamajor (juny 1156-abrl 1157); el capbreu de les rendes reials del 1281; el capbreu de Ramon Berenguer IV, un document de 1151, etc. Altres documents, degudament resumits, són agrupats en blocs temàtics per la informació que contenen, i pel fet que poden il·luminar aspectes interessants i poc coneguts de la història com és el cas dels relatius als batlles i els comptes fiscals de la batllia de Vilamajor, i els que concerneixen als orígens de la Vilanova de Vilamajor.

I, per concloure, preguntem-nos què ens expliquen aquests documents i quin valor tenen? Vistos en conjunt i per la temàtica que aflora en ells, podem dividir aquests documents en dos grups: els que ens parlen i informen dels pagesos en sí mateixos i entre ells, i els que tracten de les relacions dels pagesos amb la societat senyorial englobant. Al primer grup pertanyen els documents que ens apropen al coneixement de les famílies pageses (testaments, heretaments, capítols matrimonials, dots, àpoques de dot), de la gestió dels masos i de les explotacions o parcel·les que els composaven (establiments, arrendaments, empenyoraments), de les relacions dels pagesos amb el mercat de la terra (actes de compra-vendes de terres, vendes a carta de gràcia) de la renda (censals i violaris) i del producte (relacions amb els mercats de Sant Celoni i Granollers), etc. Al segon grup pertanyen els documents que tracten de la gestió dels drets senyorials i reials a Vilamajor, exercida pels batlles i a vegades directament pels reis, i amb ells el inventaris de béns drets senyorials i reials, tots els escrits relatius a la cena i la quèstia, privilegis, donacions reials, manaments, conflictes jurisdiccionals, etc.

Aquest treball de Neus Puig és el fruit d'un impuls interior: la curiositat o voluntat de saber que es tradueix en un mirar enrere per conèixer els orígens de la família i el poble. Es una curiositat contagiosa que, quan neix, mai s'esgota. D'aquí neix l'erudit, que es fa historiador a mesura que perfecciona el seu treball. Neus Puig està en bon camí, ha treballat molt i ofereix a qui la vulgui llegir una riuada d'informació considerable i valuosa. Qui l'espremi, potser la Neus mateixa, en podrà treure molta informació, tanta que aquesta documentació sola serà suficient per escriure una bona història de Sant Pere i Sant Antoni de Vilamajor a l'Edat Mitjana.

En acabar no em puc abstenir de dir que a Vilamajor s'ha produït una forma de transmigració de la ànimes, en sentit de la cultura. Primer va ser Manuel Mundó amb el seu estudi del *políptic de béns i censos de Sant Pere de Vilamajor*, qui va sembrar la llavor de la història que la Mercè Aventín la recollir en escriure el seu *Vilamajor (872-1299)*; a continuació la llavor de la cultura històrica va niar en el cor i la ment de Josep Poch, que va escriure el seu llibre *Vilamajor, un poble forjat per comtes, capellans, pagesos i mestrals*. Ara sembla que aquesta ànima-cultura, que és l'història ha transmigrat per establir-se en la ment i el cor de la Neus Puig. Hi ha, doncs, relleu, res es perdut. Es per això que felicitem i encoratgem l'autora a continuar.

Barcelona, 22 d'abril de 2025

Josep Maria Salrach
Catedràtic emèrit/ Emeritus professor
Universitat Pompeu Fabra
Dept Humanitats

INTRODUCCIÓ

Des de fa uns quants anys, un dels meus principals objectius ha estat conèixer la història de la masia on vaig néixer i on encara avui continuo vivint. L'any 2007 vaig iniciar una recerca genealògica amb la voluntat de descobrir els orígens familiars. El resultat d'aquella investigació va ser la creació d'un arbre genealògic força extens de totes les branques familiars, una de les quals arriba fins a tretze generacions ascendents, remuntant-se a mitjans del segle XVI, cap al 1550.

Tot i que m'interessava qualsevol descobriment relacionat amb els meus avantpassats, el meu principal propòsit era esbrinar si havien viscut sempre a la masia o si, per contra, hi van arribar després de la seva construcció.

Tanmateix, enmig d'aquesta recerca i veient la dificultat que suposava poder trobar informació de la masia, em vaig plantejar un repte encara més ambiciós: i si aprofitava tota la riquesa documental del nostre municipi, la recopilava i l'ordenava cronològicament i la posava a l'abast de tothom? Com seria per un vilatà poder seguir el fil de la història a través dels habitants de la seva pròpia masia?

Així neix aquest treball: de la voluntat de recopilar i organitzar tota la informació escrita que es conserva sobre Vilamajor en diferents arxius, centrant-se en les masies i els seus habitants, i estructurant-la cronològicament a través dels esdeveniments més rellevants de la història local. L'objectiu és que el lector pugui fer un viatge en el temps i descobrir els fets que han marcat aquest territori: qui els protagonitzà, quin paper hi jugaren...

El resultat d'aquesta tasca és una tetralogia històrica titulada *Vilamajor, terra i memòria,* de la qual, aquest volum subtitulat *D'arrels profundes neix el poble*, n'és el primer. Consta de 44 capítols i abasta la història de Vilamajor des de l'any 872, amb la làpida del prevere Orila, el primer text escrit conegut del municipi, fins a l'any 1384, quan Vilamajor i Cardedeu són recomprats pel rei i passa a ser Carrer de Barcelona. Al llarg del llibre s'hi documenten més de 330 pergamins i altres documents històrics fruit d'una recerca exhaustiva en diversos arxius com l'Arxiu de la Corona d'Aragó, l'Arxiu Diocesà de Barcelona, l'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental, l'Arxiu de la Biblioteca de Catalunya, l'Arxiu Nacional de Catalunya, l'Arxiu Fidel Fita d'Arenys de Mar, entre d'altres. De cadascun d'aquests textos se'n presenta un breu resum i, sempre que ha estat possible, s'hi ha inclòs la imatge i la transcripció completa del document.

Però el treball també ha estat elaborat fent un anàlisi exhaustiu de llibres d'autors que han aprofundit en la història de Vilamajor, com són Mercè Aventín, Josep M. Salrach, Josep Poch, Salvador Llobet, Enric Garcia-Pey, entre d'altres. Sempre he pensat que estudiar la història pot ser una tasca feixuga si no coneixes el lloc on ocorren els fets o no t'hi sents vinculat. Per això he volgut allunyar-me d'explicacions tècniques i farragoses, amb la intenció de fer aquest llibre una eina útil tant pels vilatans interessats a conèixer el seu passat, com per les escoles del municipi, que hi poden trobar una manera atractiva d'apropar la història als alumnes a través dels fets locals.

Amb aquest projecte, espero posar el meu gra de sorra, i contribuir a preservar i difondre la història del nostre municipi, fent-la accessible i entenedora per a tothom.

L'autora

AGRAÏMENTS

Voldria expressar el meu agraïment més sincer a totes aquelles persones, que d'una manera o altra, m'han aportat informació, coneixements o suport que han fet possible l'elaboració d'aquest llibre.

Gràcies a la família de ca l'Esteper i a la família Pujol-Casals per facilitar-me les fotografies dels pergamins del seu fons, al Ferran Sarrià per haver-me cedit tant generosament una còpia de tota la documentació que té registrada sobre Vilamajor, i que no és pas poca. També agraeixo la col·laboració de l'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental, de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, de l'Arxiu Diocesà de Barcelona, i en general a tots els arxius als quals he acudit.

Un agraïment immens al Dr. Josep M. Salrach, catedràtic d'història medieval a la Universitat Pompeu Fabra, que ha tingut a bé escriure'm el pròleg d'aquest volum i la seva disposició a resoldre'm dubtes amb amabilitat i rigor.

També un agraïment a la meva família que no sé si gaudiran aquest llibre, però que fins avui, n'han patit el procés. També agraïments als membres del Centre d'Estudis i als companys de feina, que han estat allà donant-me el seu suport.

I vull acabar amb un agraïment molt especial a qui ha estat testimoni del naixement d'aquest projecte i m'ha assessorat en tot moment. Amb un toc de màgia ha sabut transformar el que podia ser un llibre interessant però farragós, a un llibre viu, amb il·lustracions i dibuixos que li donen un toc de color a la història. Per tu, Higini, que com sempre, allà estàs quan et necessito.

Finalment, dedico aquest llibre a tots aquells avantpassats que van habitar i transitar aquestes terres. Perquè, com diu la dita popular, *ningú no mor mentre algú el recordi*. I des d'aquí, els vull recordar a tots: als que han deixat empremta –els Roig, els Rifà–, però molt especialment a aquells que van passar desapercebuts per la vida, que només apareixen en un document com a pagesos humils, i moltes vegades sense propietats ni reconeixements. Al cap i a la fi, és la gent qui dona personalitat a un poble.

In memoriam
Josep Maria Salrach

Si la meva vida fos un llibre,
el capítol més bonic serieu vosaltres,
Aleix i Anna

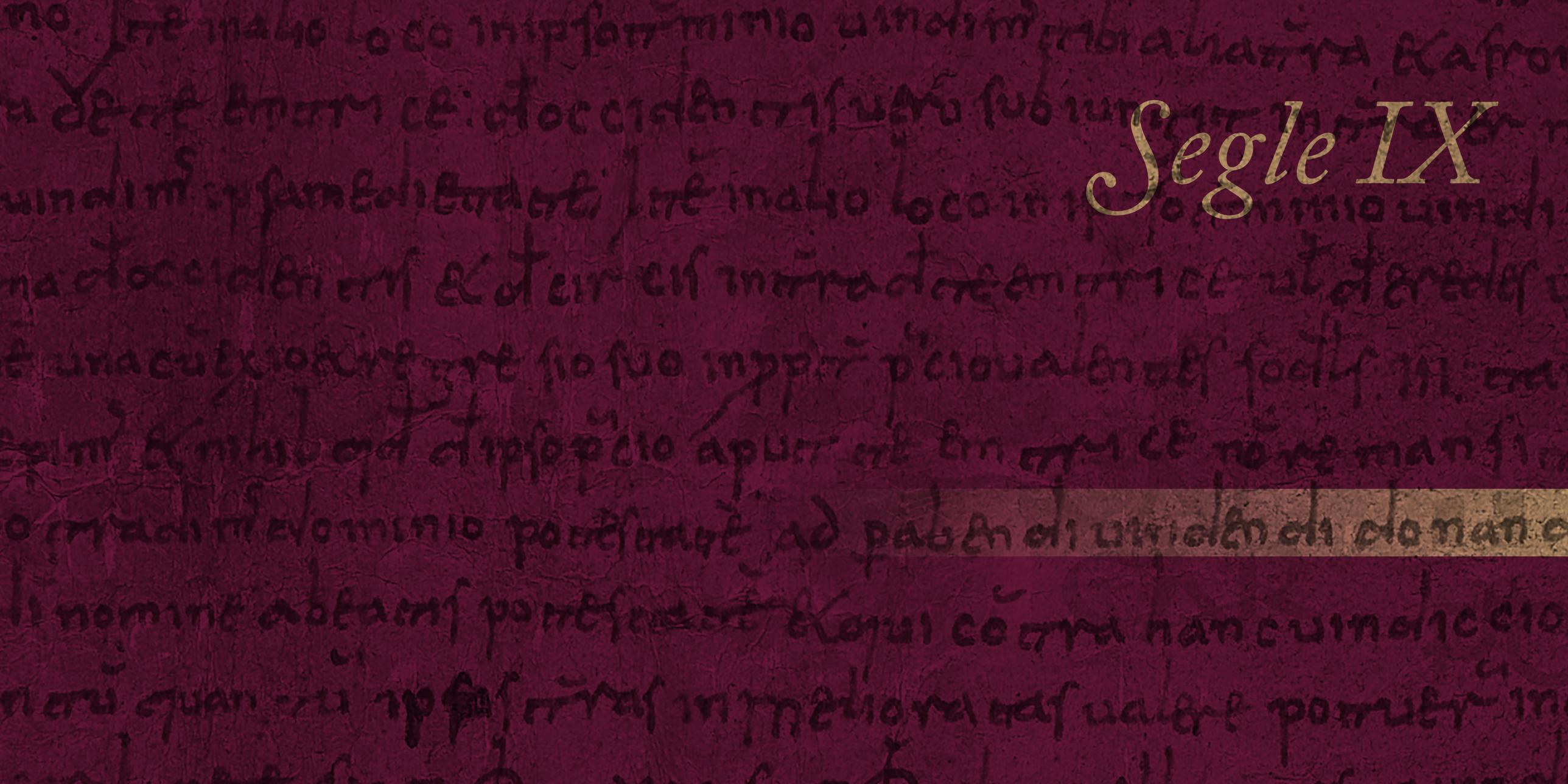

Segle IX

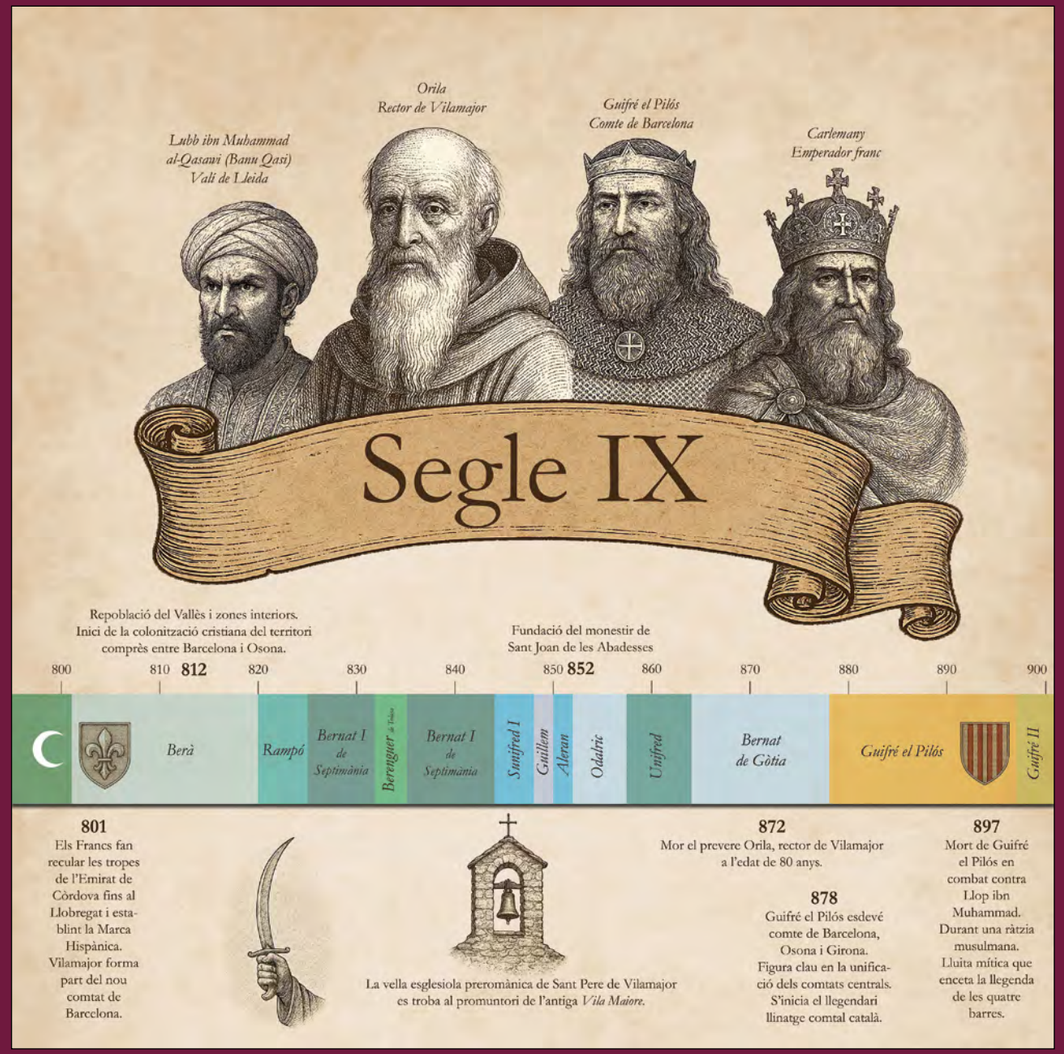

EL PREVERE ORILA I LA SEVA LÀPIDA: UNA PRIMERA VEU ESCRITA DE VILAMAJOR?

A la façana de l'església, al costat esquerre de la porta, es pot trobar una còpia de la làpida que conté la inscripció més antiga de la parròquia de Vilamajor. Aquesta làpida sepulcral, que prové del cementiri del temple primitiu, fa referència al prevere Orila, que va morir l'any 872. En l'actualitat, la làpida original està situada a l'interior de l'església.

La importància d'aquesta inscripció es troba en la seva singularitat, ja que a Catalunya les inscripcions epigràfiques del segle IX són molt escasses. Això ens suggereix que el prevere Orila ocupava una posició destacada, com segurament també ho va ser la d'aquesta església i de tot el municipi de Vilamajor.

9.01 La inscripció de la làpida del prevere Orila de l'any 872

El text inscrit en la làpida és el següent: "*Hic requiescit Orila presbiter vixit annos LXXX, obiit era DCCCCX*". La seva traducció és: Aquí reposa el prevere Orila que va viure 80 anys i va morir l'any 872. Tot i que la traducció literal del text seria l'any 910 de l'era hispànica, quan fem la corresponent conversió, situa la seva mort en el nostre calendari actual l'any 872.

Per últim, és destacable la longevitat del prevere perquè arribar als 80 anys no era res habitual en aquells temps.

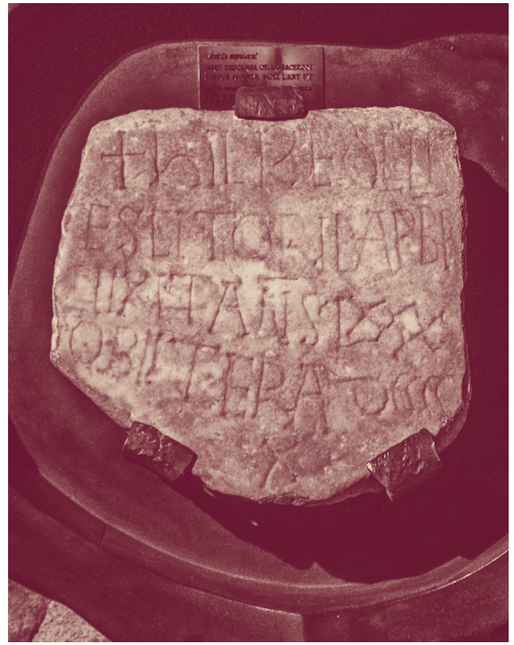

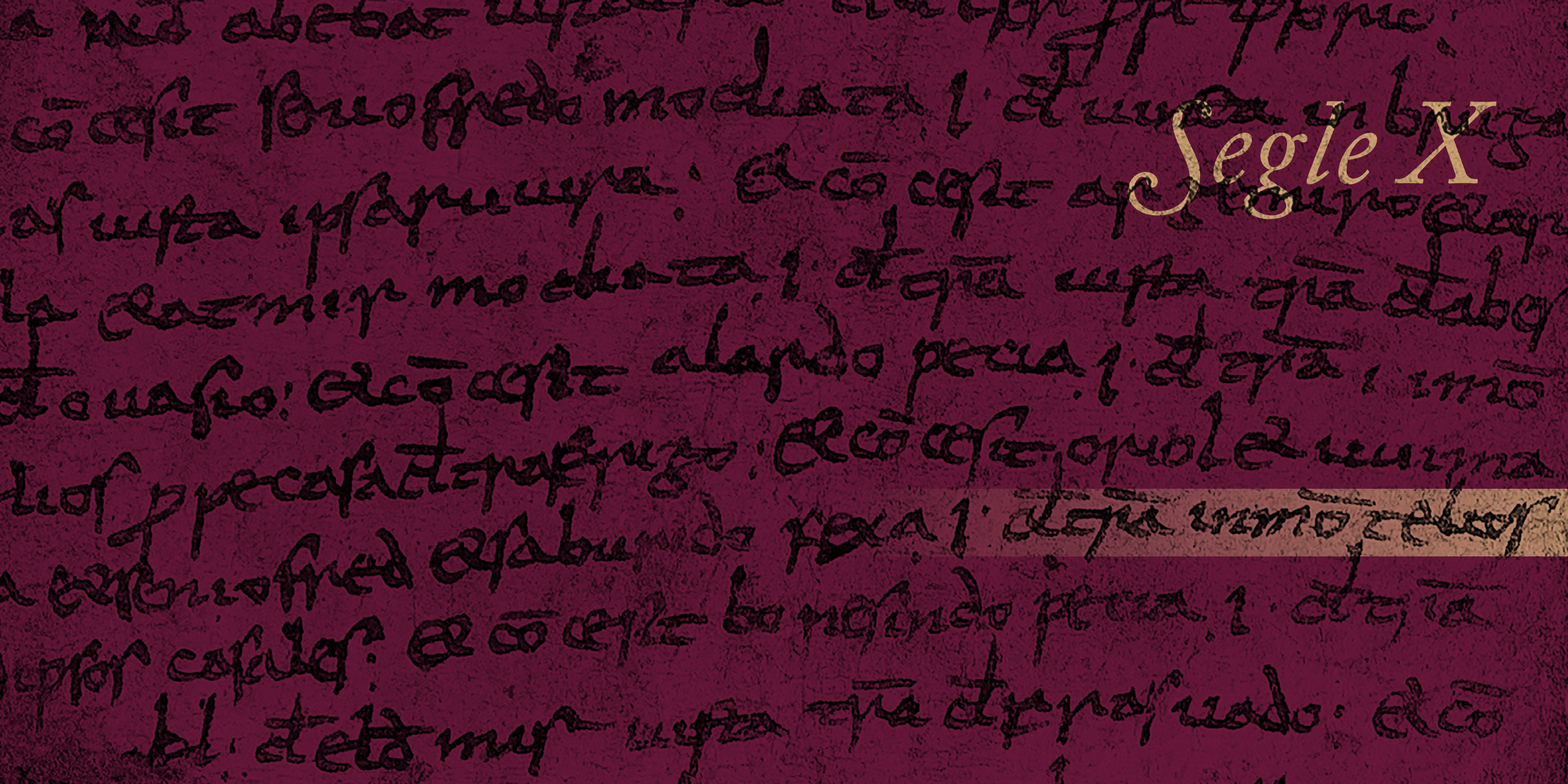
Segle X

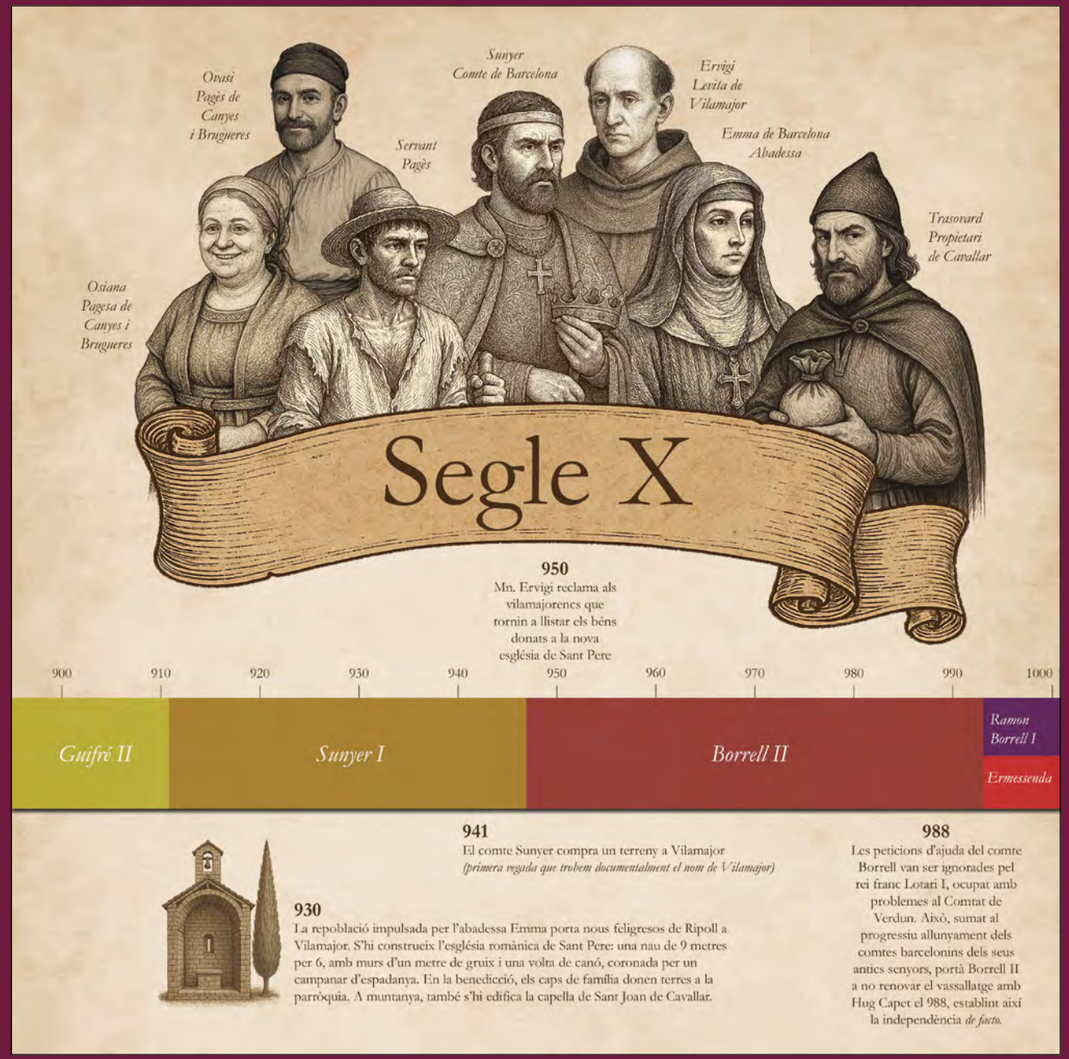

CARLEMANY I LA CATALUNYA CAROLÍNGIA

La Catalunya Carolíngia neix durant el segle VIII. Fins aquell moment Hispània estava governada pels musulmans, i l'any 732 decideixen atacar més enllà dels Pirineus, i acaben enfrontant-se amb el franc Carles Martell, que els guanya la batalla de Poitiers. Així és com els reis Francs l'any 785 conquisten Girona i el 801, Barcelona.

Amb aquests fets s'acaba dividint per una banda l'imperi carolingi al nord, i el califat de Còrdova al sud. Per tant, el territori català controlat per Carlemany, com a eix central de la consolidació de la prosperitat de l'Imperi Carolingi, anava des dels Pirineus fins al Llobregat. Aquest territori es va acabar dividint en comtats, governat per comtes que depenien del monarca.

A través del projecte europeu de cooperació transfronterera CATCAR, encapçalat per l'Institut d'Estudis Catalans, s'ha creat la plataforma virtual de la documentació carolíngia a Catalunya (segles VIII-X) amb l'objectiu de difondre l'època carolíngia a Catalunya i preservar-ne la documentació. D'aquesta plataforma virtual recollim diversos documents que també trobem en el Cartulari de Sant Cugat, que fan referència a Vilamajor:

10.01 **Venda de la vila de Palau amb les esglésies de Santa Maria i Sant Esteve (908) 18 de novembre de 908.** Trasovard ven al comte Vifred Borrell la vila de Palau amb les esglésies de Santa Maria i Sant Esteve, que havia comprat al comte Sunyer i a la seva esposa Ermengardis, per dos mil sous.

El present document tracta de la venda d'una bona part del Montseny que comprèn la vall de la Tordera, amb la vila Bitamenia (avui Palautordera) i les tres parròquies de Sant Esteve i de Santa Maria de Palautordera i la de Sant Esteve de la Costa. Tot i no parlar directament de Vilamajor, sí que es fa referència al mont Cavallar, o muntanya de Cavallar, que és com antigament es deia al Turó de Sant Elies[1] que sí forma part del terme de Vilamajor.

Aquest territori del Montseny, anteriorment havia estat donat al comte Sunyer que el va cedir a Trasovard, i aquest finalment el ven al comte Borrell I o Guifré-Borrell, fill del Guifré el Pilós, i per tant acaba tornant a integrar-se al patrimoni comtal. Al cap d'un temps aquests béns s'acaben cedint al monestir de Sant Cugat del Vallès.

[1] CEPERO, V.; HERRERO, H.; PLANAS, E. *El Turó de Sant Elies Quaderns* de Vilamajor 11

In nomine Domini. Ego Trasovados, vinditor vobis domno Wifredo, comité hac marchio, que vocant Borrello, et uxori tue Gersinda, emptores. Per banc scriptura vindiccionis me vindo vobis bic in comitatu Barcb., in locum Vállense, Valle que vocant Tordaria, villa Bitaminia, que vocant Palacio, cum ecclesias, id est s. Marie virginis et s. Stepbani protomartiris, et alia ecclesia que vocant similiter s. Stepbani, qui est in latere Montissigni ; que affrontât iam dicta vallis : de una parte in Arcas qui sunt in villa Moscariolas, et per latere Montis¬ signi usque ad collum inter duos signos et inde vadit usque ad collum que dicunt Collo Formici et pergit per summa mucera de monte Cavallare usque ad arcbam que dicunt ad ulmo, et vadit usque ad villain Pinellus et usque in villare que dicunt Romanos. Quantum infra istas afrontaciones includunt, sic vindo vobis omnia quantum ibidem iusus sum habere vel possidere, vel quantum ibidem ullo tempore per quacumque auctoritate Suniarius, comes, et uxor sua Ermingardim bereditaverunt, et quantum ibidem in omnibus meruerunt habere, sicut in ipsa scriptura emtionis insertum est, quod illi micbi fecerunt, sic vobis hoc vindo omnia quantum illi micbi ibidem vendiderunt, id est, domos, curtes, ortos, terras, vineas, molinis, pratis, pascuis, silvis, garricis, aquis aquarum, vie euntibus vel reeuntibus, omnia et in omnibus, cultum et incultum, arboribus, pomiferis vel inpomiferis, exiis et regressiis eorum, quantum Suniarius, comes, et uxor sua ibidem meruerunt habere, sic vobis hoc vendo, ab integre, cum omni voci apositionis, vel prosecutiqnis me ; et accepi ego, vinditor, de vos emptores precium pro ista vindictione solidos duo milia, et de ipso precium apud vos emtores non remansit, sed omnia micbi adimplestis ; est manifestum. Quem vero ista omnia suprascripta, quem vobis vindo, de meo iure in vestro trado dominio <h>ac potestate, et quicquid exinde facera volueris, volueritis, plenam in omni¬ bus habeatis potestatem. Si quis ego vinditor aut ullus homo qui contra banc vindiccione venerit pro inrumpendum, non hoc valeat vindicare, sed conrponat vobis omnia hec suprascripta duplam cum omni suam nieliorationem, et ista vindictione omnibus obtineat roborem omnique tempore. Facta scriptura vindiccionis x.°iiii.° kal. dec., a. x.°i.° régnante Karolo rege, filio Hludovici. Trasovadus, qui banc vindiccione feci et firmare rogavi, ss. ; deo, ss. ; Andericus, ss. ; Eassio; Truitarius, ss. ; Bonsulfus ; SperanTeudardus, ss. ; Ermenardus ; Ermenardus, ss. ; Giscafredus, ss. In Dei nomine. Honestos, qui banc scripturam vindictionis .scripsi et ss. die et anno quod supra. [2]

[2] RIUS SERRA, J. El Cartulari de "Sant Cugat" del Vallès doc. 3 p. 6

10.02 Venda al comte Sunyer d'unes terres de Vil·la Rifà (Alfou) (941)

30 d'octubre de 941. Servand i els seus germans Eixemosa, Undilà, Daniel, Dolça, Frediscle, Espondia, Ismael, Andalecs i Bal·lovig venen al comte Sunyer (I de Barcelona-Girona-Osona) unes terres de conreu i ermes, vinyes, cases, corts, bosc, horts, fruiters, roques, herba i fusta, que tenen per herència de llurs pares i per compra, tot situat en el comtat de Barcelona, en el Vallès, en el terme de la vil·la de Rifà (a Sant Julià d'Alfou de Vilamajor), per mil sous.

In nomine Domini. Ego Servandus et sorores meas Exemosa, femina, Undela, Daniel et Dolze, Fresisclo, Espondia, femina, Esmael, Endolegas, Baldovigo, nos simul vinditores sumus tibi Suniario comite, emptore. Per ista vinditionis nostra vindimus tibi omnes nostras ereditates de nostras terras et de nostras vineas et de nostras casas et curtes et solo et superposito et de nostra silva et de nostro exio. Qui nobis aveni per voce parentorum nostrorum sive per nostra comparatione vel per quacumque voce. Et est ipsa omnia quod hic supra resona in comitato Barchinonense, in Vallense, vel infra termine de villa Riffa. Qui affrontant ipsas terras et vineas et casas et curtes et solo et superposito et ipsa silva ermam et culta, et ortos, pomiferos, et lapides et erba et ligna afrontat: de partes circi in terminio de villa Brucarias, et de oriente in terminio de Villa Maiore, et de meridie in terminio de Alcozi, et de occiduo in terminio de Carotitulo et Molnelliis. Quantum infra istas infrontaciones includunt, vindimus tibi predictas terras ermas et cultas, et vineas et casas et curtes et superposito et silva et erba et lapides et ligna et omnes nostras portiones, quod nos tenemus in nostras potestatem; vindimus tibi totum ab integrum in precio solidos mille, qui manibus nostris accepimus; et de ipso precio apud te emptore nichil remansit, est manifestum. Quem vero predicta hec omnia que tibi vindimus, sicut supra resonat, de nostro iure in tuo tradimus dominio a potestate totum ab integrum cum exio vel regressio suo, a proprio. Quod si nos vinditores aut ullusque homo qui contra ista vinditione venerit pro inrumpendum, non hoc valeant vindicare, sed componant aut componamus vobis prescripta hec omnia in duplo cum omni illorum inmelioratione. Et ista vinditio firma permaneat omnique tempore.

Facta vinditio III kalendas november, anno VI regnante Leovico rege, filio Carlonis. Sig+num Servandus, Sig+num Exemosa femina, Sig+num Undela, Sig+num Dolze, Sig+num Fresisclo, Sig+num Espondia femina, Sig+num Esmael, Sig+num Endolegas, Sig+num Baldovigo, qui ista vinditione fecimus pariter comunum et firmare rogavimus. Sig+num Sesegudus. Sig+num Miro. Sig+num Numaia. (Crismó) Felix scripsi et SSS. sub die et anno quod supra. [3]

[3] RIUS SERRA, J. El Cartulari de "Sant Cugat" del Vallès doc. 20 p. 21-22

10.03 Donació d'un alou de vil·la Rifà (Alfou) (972)

4 de febrer de 972. Galí s'ofereix a l'església, anomenada monestir, de Santa Maria situada en el comtat de Barcelona, en el terme d'Eramprunyà, a Castelldefels, i li dona un alou que té per donació que li féu el comte Miró (I de Barcelona) en el comtat de Barcelona, en el Vallès, a la vil·la Rifà (Sant Julià d'Alfou de Vilamajor), un camp en el terme d'Olèrdola i unes terres i vinyes en el terme d'Eramprunyà (Gavà).

Quid est quod humana fragilitas reddere possit fortissimo Deo, aut quod terrena pusilitas dignum offere suffitiat rerum omnium auctori altissimo, quod utiliter nos, quos sola sua bonitate creavit, ita nulla intercedente bonorum operum merita gratuita miseracione a diabolica nos servitute cruoris sui effusione redemit. Verum quia idem de se ait: «Si diligitis me, mandata mea servate». Quia ego illum terribilem formido, ut dominum et ut patrem ipso animo donante piissimum illum preceptum procuro implere, quod ipsum credo ipse pro se imperasse, quod dicit: «Nescitis qua hora Dominus domus veniat: sero, an media nocte, an galli cantu, an mane, ne cum veniat repente inveniat vos dormientes», ne forte, quod absit, non tales inveniat, quales coronare statuit, set quales ultricibus penis deputare predixit. Quoscumque enim idem finis reprobos repererit, futuris incendiis perenniter cremabit, et quoscumque paratos regno invenerit, perpetue felicitati decorabit, et quia post mortem nulli datur penitendi locum, nec bone faciendi locum habeat. Et idcirco ego Galindus, dum vivo, de rebus meis distraccione sollicitus Domino Deo, factori meo, et beata Dei genitrice Maria offerre procuro, ut ipsa intercedat ad Dominum pro me indigno, iamdicto Galindo, et pro uxori mea Ermengarda et filiis nostris et pro fratrem meum Bardina sive et pro seniori meo Mironi, condam comiti, seu et pro genitori meo et pro genitrice; quia christicolarum more de mortalibus inmortalia cupiens emmere, ego pro Dei timore et gehenne evasione secundum paupertatis mee abitione terrenum tibi, sancta et inviolata virgo mater Domini, offero me ipsum, ut pro te apud pium Dominum celeste consequamur beneficium et regnum eternum. Est venerabilis domus eclesie tue, ubi me subdo mancipatum, advocatus monasterium in comitatu Barchinonense, in fine Erapruniano, in locum vocitum Castellum de Felix, ubi intra trifarie templum in medium situm est altare venerabile virgo Dei genitrice Maria, dexteram vero partem altare Sancti Michaelis arcangeli, levam vero Sancti Iohannis evangeliste, in quo loco5 veneranda altaria constructa sunt in honore Petri et Pauli, apostolorum principes. Dono ibidem meum alaude, quod habeo in comitatum Barchinonense, in Valense, publice vocatum villa Ripha, cum fines et termines suos, ut huius alaude in stipendia sit monachorum et huius6 templi restauracione. Afrontat autem iste alaude: de parte orientis in terminio de Villamaiore, de meridie vero in terminio de Alfoze, de occiduo autem inlaterat se in terminio de Cardetulo vel in Mulnellos, de circio namque in terminio de Brugarias. Quantum in istas affrontaciones includunt, sic dono ad predictum domum ipsum alaudem, cultum vel eremum, cum exios vel regressios corum. Et advenit michi iste alaudem de seniori meo Mironi, condam comiti, per cartam donacionis quod ille michi fecit. Et in alio loco, in terminum de Olerdola, dono ibidem meum campum ipsum, qui fuit de Sigofredo. Et in terminum Eraproniano dono ibidem ad predicto domo terras et vineas quod ibidem abeo per quacumque voce, cum omnes illorum afrontaciones et cum exiis et regressiis earum. Sic dono ista omnia superius scripta ad predictum domum iure perpetuo. Et qui hanc cartam donacionis inquirere vel disrumpere voluerit, non hoc valeat vindicare, set componat in duplo hec omnia superius scripta cum omni sua inmelioracione. Et hanc donacio firma permaneat omnique tempore. [4]

10.04 Donació a l'església d'una vinya situada a Brugueres (984)

23 de juliol de 984. Llombard i Alaric donen a la casa o capella de Sant Miquel de Vilamajor una peça de terra de vinya que tenen per marmessoria de Galí, en el comtat de Barcelona, en el terme de la vil·la *Brugarias* (Brugueres) (terme de Sant Pere de Vilamajor). Fan aquesta donació per a remei de l'ànima del dit difunt. El document es realitza l'any 30 del regnat del rei carolingi Lotari, i és autoritzat per Teudiculos.

Segons Aventín[5] la donació es fa a la casa o capella de Sant Miquel, i aquesta peça de vinya era heretada del difunt Galindó, que limitava amb altres vinyes i un camp, i estava situada a *villa Brugarias*. La vinya és cedida totalment per a remei de l'ànima de Galindó.

[4] RIUS SERRA, J. El Cartulari de "Sant Cugat" del Vallès doc. 98 p. 80-81
[5] AVENTIN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 139

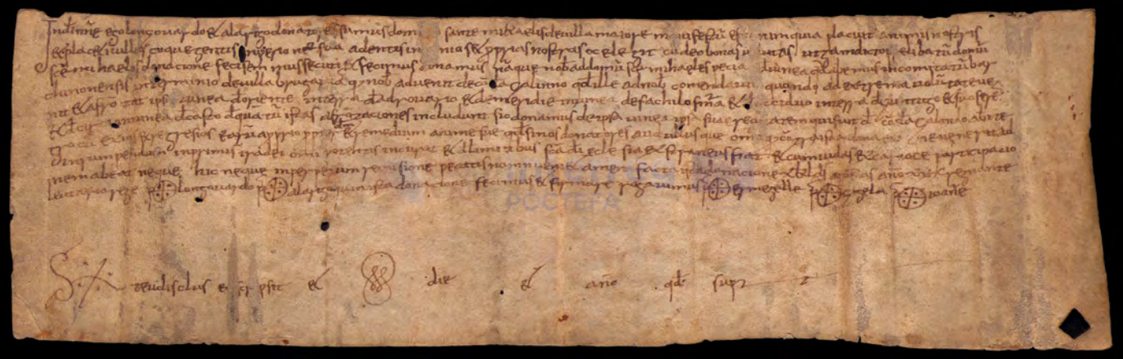

ADB Perg. De Sant Pere de Vilamajor núm. 2

In Dei nomine. Ego Longovardo et Alarigo donatores sumus domum Sancte1 Mikaelis de Villa Maiore. Manifestum est enim quia placuit animis nostris et placet nullus coquegentis inperio nec suadentis2 ingenio, set proprias nostras oc elegit cum Deo bonas voluntas3, ut gamdicto4 prelibatum domum Sancte Mihaelis donacione fecisemmus, secuti et fecimus. Donamus namque nobis ad domum Sancte Mihaeles pecia de vinea, quod abemus in comitatum Barchinonensis, in terminio de villa Brugarias; qui nobis advenit de condam Galinno, quod ille ad nobis comendavit quando ad extrema voluntate venit. Et afrontat ipsa vinea: de oriente in terra de Adrovario, et de meridie in vinea de Fachilo femina, et de occiduo in terra de Guntigo et suos eres, et de circi in vinea de Casto. De quantum istas afrontaciones includunt, sic donamus de ipsa vinea ipsa sua ereditatem qui fuit de condam Galindo ab integro, cum exios et regressios earum, a proprio, propter Deum et remedium anime sue. Quod si nos donatores aud ullusque ommo qui contra ista donacione venerit ad inrumpendum, in primis ira Dei omnipotentis incurat et de limitibus Sancta Dei Eclesia exstraneus fiat et cum Iudas Excarioce participacionem abeat, neque hic neque in perpetum remisione pecatis non inveniet, amen.

Facta ista donacione X kalendas agustas, anno XXX regnante Leutario rege. S+ Longovardo, S+ Alarigo, quia ista donacione fecimus et firmare rogavimus. S+ Ermegelle. S+ Gigela. S+ Ioanne. S+ Teudisclus escripsit et SSS. die et anno quod supra[6]

10.05 Donació al monestir de Sant Cugat d'unes terres a Vilamajor (985)

9 de desembre de 985. Gotmar, bisbe de Girona, dona al cenobi de Sant Cugat [del Vallès] un alou que té al comtat de Barcelona, en el terme de Cerdanyola [del Vallès], a saber, tres parellades de terra a Vilamajor, una parellada a riu-sec [terme de Sabadell] i dues parellades a Saltells, a condició que el donador ho posseirà i en tindrà l'usdefruit durant la seva vida.

In nomine Domini. Ego Gotmarus, gratia Dei episcopus sedis Gerunda, donator sum ad domum Sancti Cucufati cenobii ipsum meum alaude, quod abeo in comitatu Barchinona, in terminio de Cerdaniola; et in Villa Maiore pariliadas III de terras, ad ipso palaciolo de Rio Sicco pariliada I, et a Saltellos pariliadas II. Hęc omnia superius scripta dono ad predictum domum Sancti Cucufati cenobii cum exio et regressios earum et cum illarum afrontationes; in tale videlicet racione, ut ego Gotmarus supradictus teneam et possideam et exfructem omnibus diebus vite meę sine blandimentum de ullum hominem, et post obitum meum remaneat ad domum Sancti Cucufati sine ulla inquietudine cum omni integritate. Quod si ego donator aut ullus homo qui contra hanc scriptura donationis venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vindicare quod repetit, sed compono ipsum alaude in duplo cum omni sua inmelioratione. Et inantea ista donatio in omnibus obtineat roborem.

Facta scriptura donatione V idus decimber, anno XXXII regnante Lothario rege, filio condam Ludoici. S+ Godemarus, gratia Dei hacsi indignus episcopus sancte sedis Gerundensis ecclesie, qui hanc donatione feci et firmare rogavi. SSS. Sonifredus presbiter SSS.* SSS. Lobatonus levita* SSS. Trasericus subdiaconus qui hanc scriptura donatione scripsi, cum litteras fusas, et sub SSS. die et anno quo supra.* [7]

10.06 Diversos ciutadans declaren les propietats del monestir de Sant Pere de les Puelles, entre les quals, una de Vilamajor (992)

1 de gener de 992. L'any 985 un exèrcit sarraí va ocupar Barcelona i es van perdre les cartes de transaccions i els privilegis del monestir de Sant Pere de les Puelles, situat a prop de les muralles de la ciutat de Barcelona, i també hi van morir l'abadessa i totes les serventes d'aquest monestir. El comte Borrell (I de Barcelona-Girona-Osona) i el bisbe Vives (de Barcelona) van restaurar la comunitat i el comte hi posà la seva filla Bonafilla com a abadessa, la qual va emprendre la recuperació de les escriptures perdudes, i va

[6] Arxiu Diocesà de Barcelona - Pergamí de Sant Pere de Vilamajor núm. 2
[7] RIUS SERRA, J. El Cartulari de "Sant Cugat" del Vallès doc. 172 p. 144

aconseguir que diversos ciutadans declaressin les propietats del monestir, que estan situades en la ciutat i el territori de Barcelona, en diferents termes de la rodalia i del Vallès. Del document, que és molt llarg només en transcrivim la part que parla de Vilamajor:

"(...) Et item alium alode que est in termine de Villa Maior, ad ipsa Riba Alta, qui fuit de Senderedo presbitero, similiter in iure prefato eum novimus. Item novimus et vidimus alia munificentia domui prefate collata que est in Duos Rios et se connectit cum alode de Ervigio vicario, similiter ad proprietatem eius novimus. (...)"[8]

EL POLÍPTIC DELS BÉNS I CENSOS DE VILAMAJOR DE L'ANY 950

Si haguéssim de definir la paraula políptic la definiríem com un document privat referit a l'administració del domini. Aquests documents actuaven com inventaris de les propietats i dels censos que es pagaven per posseir-ne el domini útil.

El políptic dels béns i censos de Vilamajor és un document en full de pergamí que segurament suposa un dels censos de propietats de Vilamajor més antics de Catalunya, sinó, el més antic, ja que és el precedent de qualsevol capbreu o quadern de censos, i per tant, és una font molt important de coneixement de la composició del patrimoni de les parròquies.

Aquest políptic es troba escrit per les dues cares. En l'anvers conté una requesta feta pel levita Ervigi cap a la meitat del segle X, aproximadament l'any 950. En el revers conté un inventari de censos del segle XI, entre els anys 1057-1065. Així, es diferencien entre ells perquè mentre la requesta fa esment a terres, en canvi, el text del revers fa referència a censos.

El políptic es conserva a l'Arxiu Històric i Museu Fidel Fita d'Arenys de Mar, i tal com el descriu l'historiador Mundó[9], *es tracta d'una tira allargassada de pergamí gruixut i dur, de color torrat, que mesura 523 mm de llarg per 94/99 d'ample*".

El levita Ervigi, com a successor del Rector de la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, convocà l'assemblea de prohoms de la localitat per tal de reconstruir el patrimoni amb què havia estat dotada l'església de Sant Pere el dia de la seva consagració.

10.07 Requesta dels alous donats a l'església el dia de la seva consagració (anvers del pergamí) (950 aproximadament)

Es tracta d'una requesta dels alous que s'havien donat a l'església de Sant Pere de Vilamajor el dia de la consagració d'aquesta. Probablement, l'acta que recollia les propietats amb els donants i la seva situació s'havia extraviat, de manera que uns 15 o 20 anys més tard, el levita Ervigi amb la voluntat de reconstruir el patrimoni de l'església, convoca a tots els prohoms del poble perquè declarin sobre quines són les terres propietat de l'església, amenaçant als vilatans sota pena d'excomunió en cas de no fer-ho. Així, en el document es recull qui són els donadors i el lloc on es trobaven aquestes terres. En algun cas, per la forma verbal que s'utilitza, fa pensar que algun dels antics donants és fins i tot present el dia de la convocatòria d'aquesta assemblea. Aquest és el cas dels germans o socis Girolmus, Asfreda i Joan quan parlen del "*camp nostre que tenim a Aguilar*"

Els donadors de terres van ser uns 50. Els tipus de cultius que s'entregaren eren els següents:

- Es donaren 20 vinyes, de les quals 12 eren de la vil·la Brugueres, altres vinyes eren al Cavallar.
- 7 llinars, 4 dels quals es trobaven al costat d'altres camps de lli, que podrien estar situats al sud de Vilamajor, tocant al terme de Llinars i algun estava "iusta ipsa riba".
- Vint terres de secà (mujades, feixes i peces de terra cultivables), algunes d'elles fora del terme municipal: a Parets, a Palautordera, a Cardedeu, però la majoria dins del terme, al veïnat de Canyes, a Vallserena, a Tremunt, a Puig de Ros, o a terra de Goma (Vilagoma).

En el document també es fa referència a propietaris limítrofs del terreny ofert, i alguns d'aquests grans propietaris són, per exemple, el matrimoni Ovasi i Osiana amb terres a Llinars, a Brugueres i a Canyes, en Viader amb terres a Brugueres, a Tremunt, a Palau, i l'Adaulf amb vinyes a Cavallar i a Parets. Destacable també l'esment a "Valle Serena" que es correspon amb un dels veïnats de l'actualitat.

A continuació es reprodueix el document. En els casos que no és clar el que es diu, s'ha completat amb símbols com els parèntesis o els claudàtors.

[8] Web catcar.iec.cat - Patrimoni digital al servei de la innovació social Volum 7, 1132 1/1/992
[9] MUNDO, A.M. *El políptic dels béns i censos de Sant Pere de Vilamajor (c. 950 i c. 1060)*

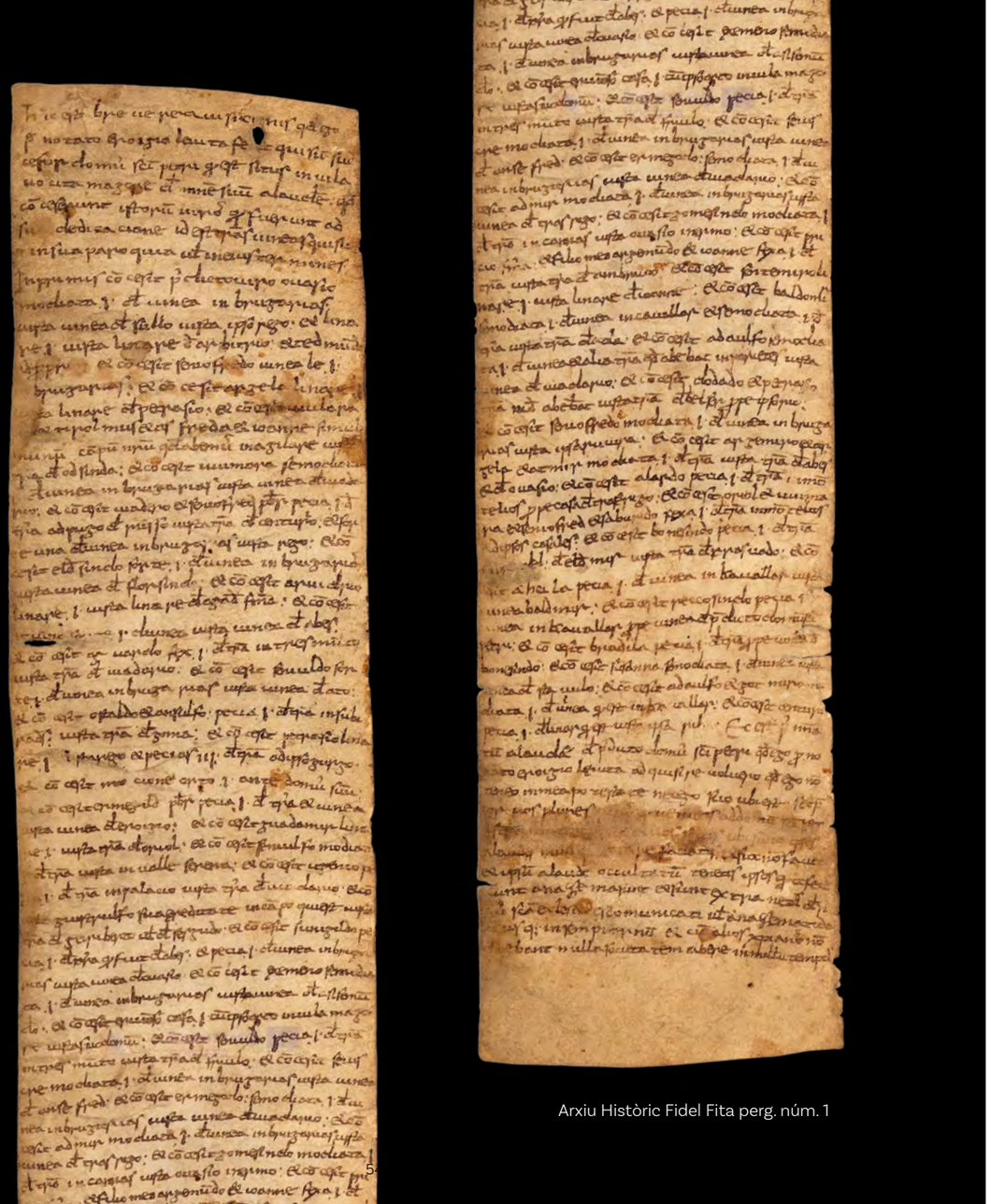

Arxiu Històric Fidel Fita perg. núm. 1

Políptic de béns i censos (primera cara) [10]

Hic est breue requisicionis quod ego
prenotato Eroigio, leuita, fe[c] it, qui sum suc
cesor domum Sancti Petri qui est situs in Vila
uocita Magore de omnem suum alaudem: quod
conceserunt istorum uiros qui fuerunt ad
sua dedicacione id est terras uineas qui sun
t in sua paroquia uel in eius termines.
In primis concesit predicto uiro Ouasio
modiata .i. de uinea in Brugarias:
iusta uinea de Sullo iusta ipso rego: et lina
re .i. iusta linare de Arbitrio et Tedmundo
ad proprio: et concesit Seniofredo uineale .i.
in Brugarias: et concesit Argela linare .i.
iusta linare de Petrasio: et concesit Uuilara
ne et Girolmus et Asfreda et Ioanne simul
in unum, campum nostrum quod abemus in Agilare iusta
terra de Odsinda: et concesit Uuimara semodiata
.i. de uinea in Brugarias iusta uinea de Viada
rio: et concesit Viadero et Seniofred presbiter pecia .i. de
terra ad Pugo de Russo iusta terra de Centurio: et sor
te una de uinea in Brugarias iusta rego: et con
cesit Eldesindo sorte .i. de uinea in Brugarias
iusta uinea de Florsindo: et concesit Aruidrio
linare .i. iusta linare de Agad(e) femina: et concesit
Atuino sorte .i. d(e) uinea iusta uinea de Abes:
et concesit Gauardo fex .i. de terra in Tresmunto
iusta terra de Viadario: et concesit Seniuldo sor
te .i. de uinea in Brugarias iusta uinea de Ato:
et concesit Ostaldo et Ansulfo: pecia .i. de terra in Subi

[10] MUNDO, A.M. *El políptic dels béns i censos de Sant Pere de Vilamajor (c. 950 i c. 1060)* p. 55-57

rad(e)s: iusta terra de Goma: et concesit Petrasio lina
re .i. iusta rego et pecias .iij. de terra ad ipso gurgo:
et concesit Mocione orto .i. ante domum suum:
et concesit Ermegild(e) presbiter, pecia .i. de terra et uinea
iusta uinea de Eroigio: et concesit Guadamir lina
re .i. iusta terra de Oriol: et concesit Seniulfo modiata
.i. de terra iusta in Valle Serena: et concesit Ugenio pe
[ci]a .i. de terra in Palacio iusta terra de Viadario: et con
cesit Guistrulfo sua ereditate in campo qui est iusta
terra de Geiriberto uel de Sesgudo: et concesit Sunigildo pe
cia .i. de terra qui fuit de Abes: et pecia .i. de uinea in Bruga
rias iusta uinea de Ouasio: et concesit Exemeno semodia
ta .i. de uinea in Brugarias iusta uinea de Asisemun
d(e)o: et concesit Eriuonso casa .i. cum ipso orto in Vila Mago
re iusta suo domum: et concesit Seniuldo pecia .i. de terra
in Tresmunto, iusta terra de Fruilo: et concesit Seuis
cre modiata .i. de uinea in Brugarias iusta uinea
de Ansefred: et concesit Ermegodo: semodiata .i. de ui
nea in Brugarias iusta uinea de Viadario: et con
cesit Admir modiata .i. de uinea in Brugarias iusta
uinea de Trasrego: et concesit Gomesindo modiata .i
de terra in Cannas iusta Ouasio in ermo: et concesit Pri
cio femina: et filio meo Argemundo et Ioanne fexa .i. de
terra iusta terra de Ambruco: et concesit Sentemiro li
nare .i. iusta linare de Ioanne: et concesit Baldomir
semodiata .i. de uinea in Cauallar et semodiata .i. de
terra iusta terra de Atila. et concesit Adaulfo semodia
ta .i. de uinea et alia terra quod abebat in Parietes iusta
uinea de Viadario: et concesit Dodado et Petras(i)o
terra quod abebant iusta terra de Belser prope ipso rio:
et concesit Seniofredo modiata .i. de uinea in Bruga
rias iusta ipsa ruuira: et concesit Argemiro et Ar

gela et Atmir modiata .i. de terra iusta terra de Abes
et de Ouasio: et concesit Alardo pecia .i. de terra in Mon
telios prope casa de Traserigo: et concesit Oriol et Uuima
ra et Seniofred et Saburido fexa .i. de terra in Montelios
ad ipsos casales: et concesit Bonesindo pecia .i. de terra
////del: de Eldemir iusta terra de Trasuado: et con
cesit Ahcila pecia .i. de uinea in Kauallar iusta
uinea Baldmir: et concesit Reccosindo pecia .i. [de]
uinea in Kauallar prope uinea de predicto domum Sancti
Petri:; et concesit Bradila pecia .i. de terra prope uinea de
Bonesindo: et concesit Susanna semodiata .i. de uinea iusta
uinea de Stauulo: et concesit Adaulfo et Gotmiro mo
diata .i. de uinea qui est in Kauallar: et concesit Centurio
pecia .i. de linar qui est iusta ipsa riba. Et est prenomina
tum alaude de predicto domum Sancti Petri quod ego preno
tato Eroigio leuita adquisire uoluero quod ego non
teneo in mea potestate nec ego scio ubi est. set pre
cor uos plures uiros qui uenietis ad domum Sancti Petri
si s(un)t d(e) mater ecl[e]sia et uos scitis ubi sunt ipsos
alaudes mihi p(re)notare faciatis: et si oc non facietis
et ipsum alaude occultatum tenetis ipsos qui oc fece
runt anazema sunt et sunt extraneos de si
num sancta Eclesi[a] escomunicati uel anazematida
[t]i usque in sempiternum et cum alios xpi(sti)anos non
debebant nulla societatem abere in nullum tempus.

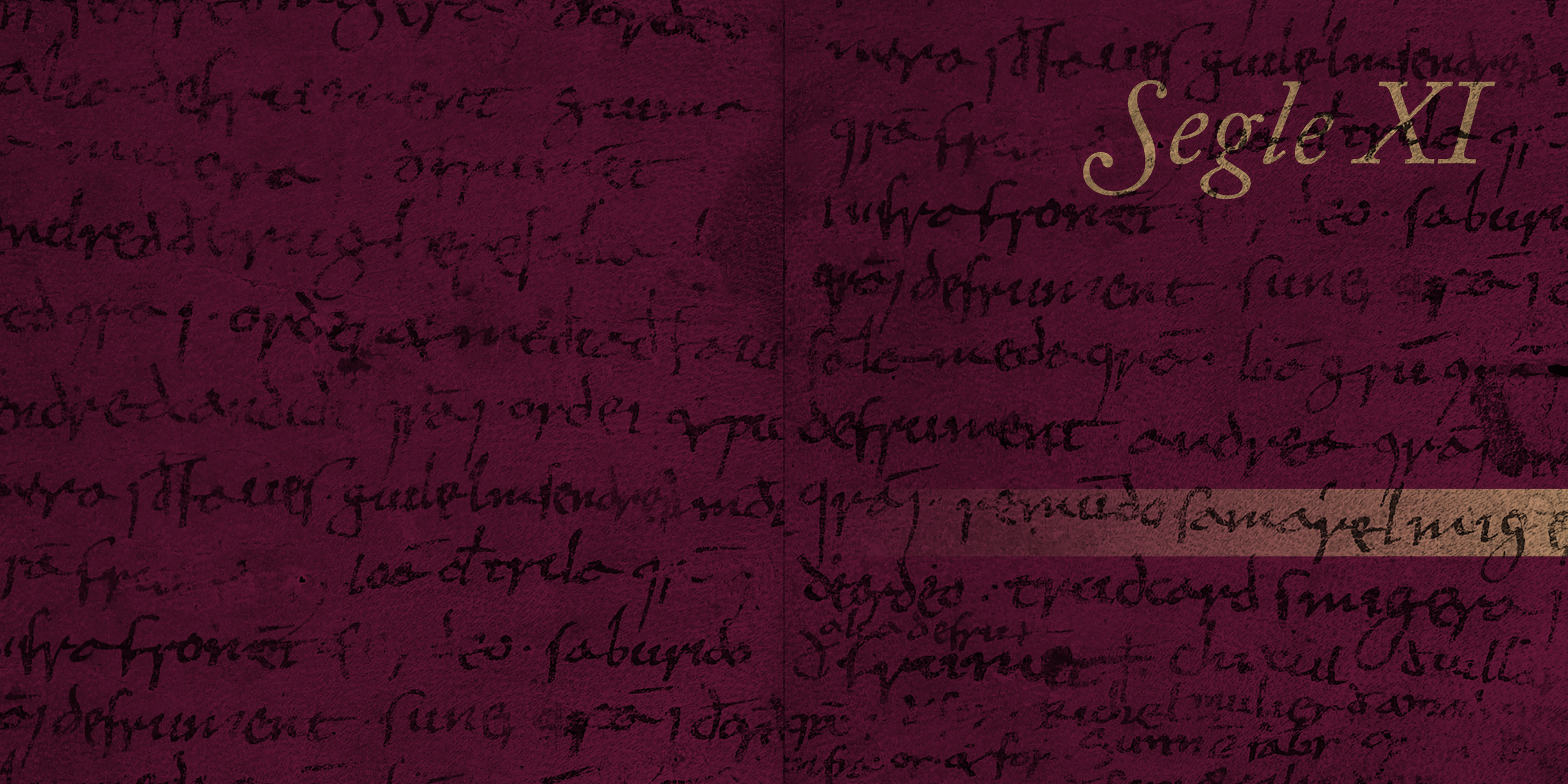
Segle XI

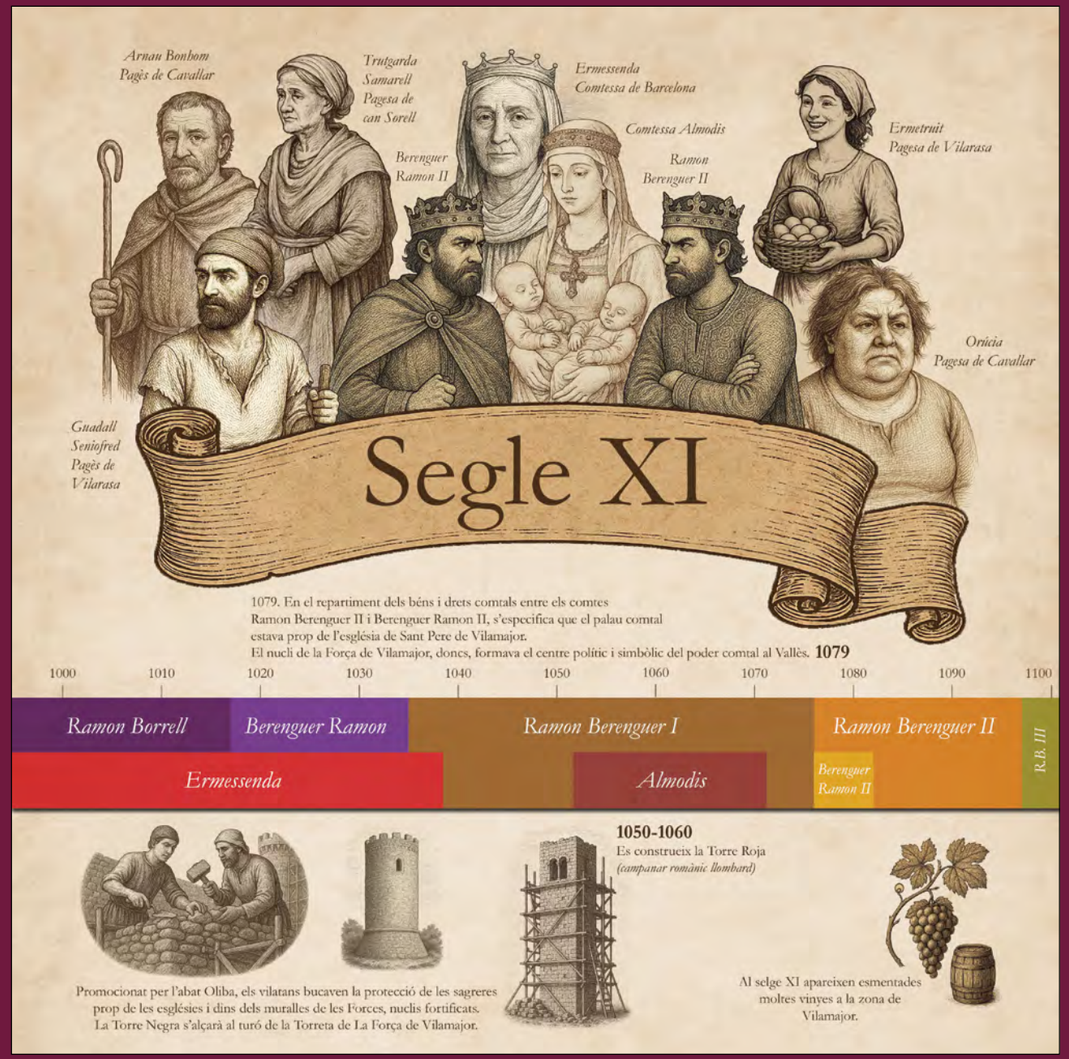

EL POLÍPTIC DELS BÉNS I CENSOS DE VILAMAJOR DELS ANYS 1057-1065

11.01 Censos de les terres cedides a l'església de Vilamajor (revers del pergamí) (any 1060 aproximadament)

Pel que fa al revers del pergamí correspon al segle XI, cent anys més tard que el document anterior.

Una de les diferències més destacades entre els dos documents, a banda que un tracta terres i l'altre censos, tal com ja hem manifestat anteriorment, en l'anvers els noms de persona constaven d'un sol nom. En canvi, en el revers del document, de les 50 persones que hi apareixen, 30 ja tenen el nom i un segon nom. Aquest segon element pot ser el nom del seu pare, un topònim o bé un sobrenom o ofici.

En aquest document s'hi anoten els censos que paguen en espècie els habitants de Vilamajor a favor de l'església. És a dir, d'aquelles terres de secà que cent anys abans s'havien ofert a la parròquia, ara se'n produïen ordi (18 quarteres i mitja), blat (unes 32 quarteres) o forment. D'aquells vinyes, ara se'n recollien censos de vi, de manera que l'església acabava rebent uns 12 sesters i 16 emines de vi.

Pel que fa a les persones que pagaven aquests censos, en el text hi consten 56 noms, 6 dels quals es repeteixen i per tant estaríem parlant d'unes 50 persones diferents. Mundó[11] va intentar agrupar algunes d'aquestes persones en famílies, localitzar llurs masies i fins i tot trobar-ne altres documents que permetessin dibuixar-ne la fesomia i precisar-ne la cronologia. L'únic resultat clar d'aquesta agrupació familiar va ser la del matrimoni Riquel i Amat que en un altre document de l'any 1052 venien una finca situada al mont Cavallar de Vilamajor. Això ens porta a pensar que el políptic és posterior a l'any 1052, doncs en aquesta venda només es fa referència al marit a través de la vídua Riquel.

Si procurem relacionar els noms de la primera cara del document amb els de la segona cara trobem les següents relacions patern-filials: Saburid segurament és el pare de Guadamir Saburid; Bonell sembla ser-ho de Sendred Bonell; Sanla amb tota probabilitat és pare de Mir Sanla; Geribert de Vilarara deu ser pare de Bernard Geribert Vilarara que posteriorment consta com a Vilarasa.

Pel que fa a les famílies importants del moment, destaca la de Seniofred o Senfred de Vilarara (Vilarasa), que apareix al capdavant de dues llistes censals. També hi apareix el seu fill Mir Seniofred o Senfred, que al 1043 ja estava casat i

[11] MUNDO, A.M. *El políptic dels béns i censos de Sant Pere de Vilamajor (c. 950 i c. 1060)*

per tant, formava una família independent de la del seu pare. En un document del 1093, el qual analitzarem en un altre capítol d'aquest llibre, es parla de Guadal Seniofred, difunt, que segurament es tracta de qui va acabar donant nom a la masia de can Gol (Guadal) de Vilarasa.

També és destacable la família dels Samarell. Trudgarda apareix esmentada en els censos i morí el 1089. Era filla de Trasgonça i es casà amb Ermengol Samarell que morí el 1076, havent fet testament. Els seus fills eren Pere Ermengol i Bernat. Trudgarda té altres germans com són Arnau Samarell, Ug Samarell, i Ramon Samarell.

També hi trobem altres noms que han acabat donant nom a altres veïnats del municipi com són el Gaucefred Bruguera del veïnat de Brugueres, o bé el Bonnuci Frexaneda del veïnat de Freixeneda.

La relació entre censos i censataris és la següent, tal com reprodueix Aventín[12]:

Seniofred de Vila-rasa	1 mitgera d'ordi i 1 de forment
Bonel	1 mitgera de forment
Bonfill	1 mitgera de forment
Ramon	1 mitgera de forment
Guillem de Vila-rasa	1 quartera d'ordi i 1 quartera de forment
Dela	1 quartera de forment
Mir Seniofred	1 mitgera d'ordi i 1 de forment
Guimarà	1 mitgera de forment
Senfred de Brugueres	1 mitgera de forment
Jofred	1 quartera d'ordi i ½ quartera de faves
Sendred Candid	1 quartera d'ordi i 1 punyera de faves
Guillem Sendred	½ quartera de forment
Joan Trilla	1 quartera entre forment i ordi

En definitiva, aquest pergamí és molt valuós per tota la informació que proporciona en aspectes com la llengua, els noms de les persones, però sobretot i pel que en aquest llibre ens interessa, per confirmar l'antiguitat de molts dels cognoms o veïnats del municipi, que com veiem, ja existien en els segles X i XI.

[12] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p.141

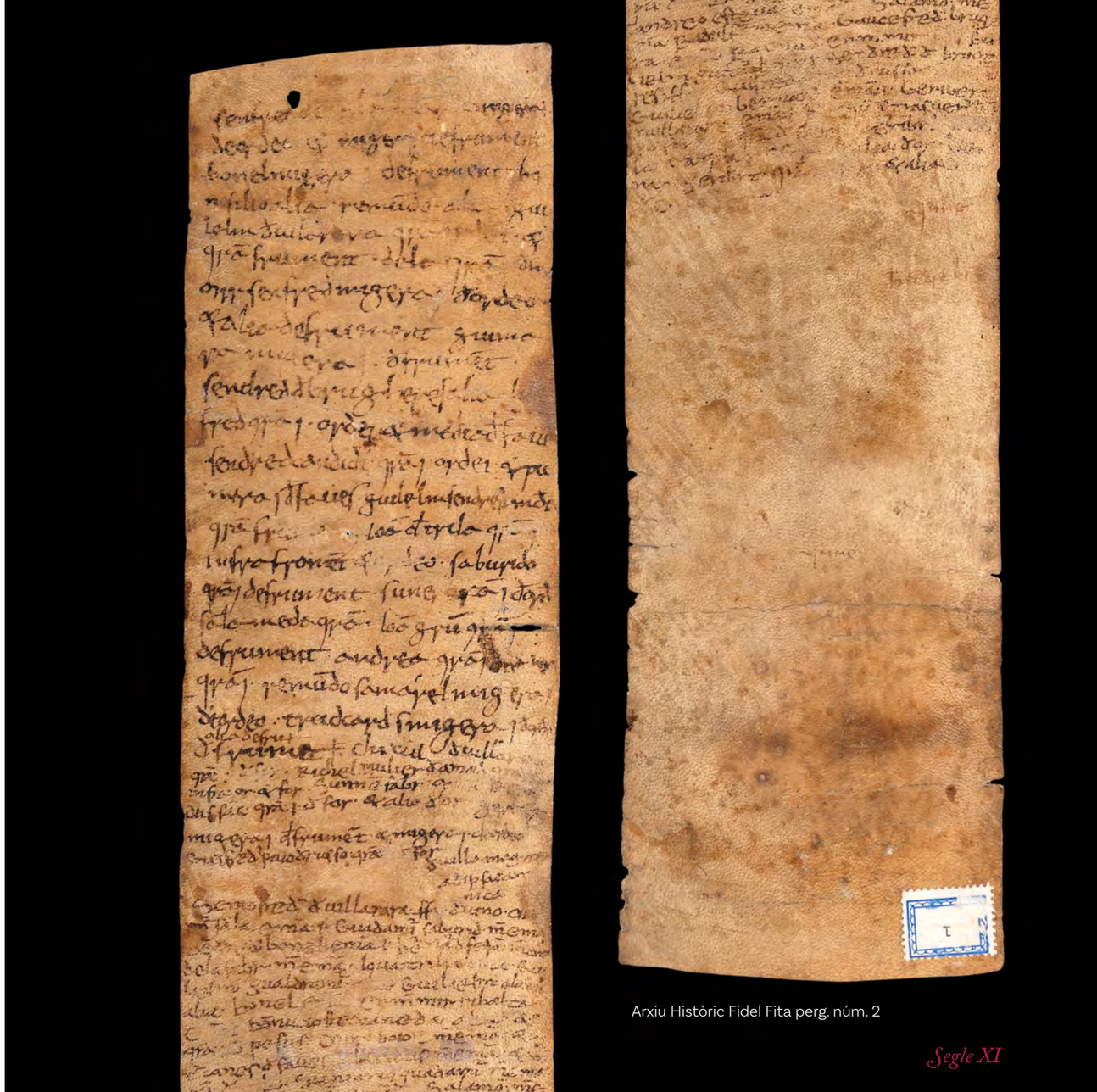

Arxiu Històric Fidel Fita perg. núm. 2

Políptic de béns i censos (segona cara)[13]

Senfred de Vilarara migera j.
de ordeo et migera de frument
Bonel migera j de frument. Bo
Nefilio alia. Remundo. Alia. Gui
Lelmde Vilarara q(uarte)ra ordei et
Quartera frument. Dela quartera j de for.
Mir Senfred migera j de ordeo.
et alia de frument Guima
ra migera j. De frument.
Sendred de Brugheres alia. Iod
Fred quartera i. Ordei et media de faue
Sendred Candidi. Quartera j. Ordei et pu
Nera j de faues. Guilelm Sendred m(e)da
Quartera frument. Ioan de Trila quartera j
Infra froment et ordeo. Saburido
Quartera j de frument. Suner quartera j de ord(eo)
Sa(n) la meda quartera. Ion Gru(n) quartera j
de frument. Andrea quartera j. Maier
quartera j. Remundo Samarel migera j.
de ordeo: Trudcards migera j de ordeo
alia de fru(ment)
de frument+Chixul de Villarara
quartera j de for. Richel mulier de Amad quartera j
infra or. et for. Sunner faber quartera j. Remun
dus sacer. quartera.j. de for. et alia de or. Gerberga
migera j. de frument. et migera j. de ordeo
Guifredus Puio de Russo. quartera [j] de for.
de Villa magore
ad ipsa canno
nica

Seniofredus de Villarara. S(ester)s. v. de uino. Mi [ro
mi(r) Sa(n)la em(in)a.j. Guadamir Saburid m(edia) em(in)a
Sendredus Bonel. emina j. Bernard Fedan m(edia) em(ina)
Dela faber m(edia) emina. Iouan Trilia alia. Gui
lielmus Gualdramir alia. Guilielmus Alard
alia. Bonel emina. Ermemir Ribalta
emina. Bo(n)nucio Frexaneda alia et
quartera.j. de pesus. Miro Boio. m(edia) emina. et m(edia)
pu(nera) de milió. Suniario Guadamir m(edia) emina
Andreo Esteuan. Emina. Salamon. m(edia) e
mina. Radulf m(edia) emina. Gaucefredus Bruge
ra. Emina. Raimundus Erm(e)mir [emina]. Gu
lielm Guitard(us) s(ester)s vi. Sendredus de Bruge
res. s(ester)s [j]. Guifredus de Pug de Russo m(edia) emina
Guilielmo Bernard emina .i. Geribert
de Villarara emina.i. Remundus Trasuer m(e)da quartera
de for. et m(e)da quartera de faues. Geribert de Vil
Larara quartera .i. de for. et alia de or. Ber
nard Geribert. quartera .i. de for et alia de or. etc.

[13] MUNDO, A.M. *El políptic dels béns i censos de Sant Pere de Vilamajor* p. 57-58

L'ARXIU CAPITULAR DE LA CATEDRAL DE BARCELONA

L'arxiu Capitular de Barcelona és la institució que ha conservat més quantitat de pergamins solts de l'època medieval en tot el món. Així, el 1995 es va publicar el diplomatari dels segles IX i X que contenia documents des de l'any 844; i més recentment, el 2006, es va aconseguir la publicació del llibre *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona del segle XI*, editat en 5 volums per la Fundació Noguera, del qual hem extret tots aquells pergamins pertanyents a Vilamajor, que en són 10 i que a continuació són citats per ordre cronològic amb una breu explicació de cadascun d'ells i una transcripció del document.

11.02 Venda d'unes cases amb corts i terra de vinyes i arbres situats al mont de Cavallar (1043)

2 de desembre de 1043. Es tracta d'un pergamí de 96 x 534 mm. El document té un petit forat a la part central. A l'anvers hi diu: "In Villa maiore".

Miró Sunifred i la seva muller El·liarda venen a Arnau Bonhom unes cases amb corts i quatre peces de terra amb vinyes i arbres de diverses classes, situades al comtat de Barcelona, al terme de Vilamajor, al mont de Cavallar, a les Buines, a canvi d'1 mancús iafarí d'or, 2 sous i 8 diners a més de tres sesters i tres mitgeres de blat. [14]

In nomine Domini. Ego Mirone Seniofredi et coniux sua Elliards femina vinditores sumus tibi Arnallus Bonushomo, emptore. Per hanc scriptura vindicionis nostre vindimus tibi alodem nostrum, id sunt, kasas et curtes cum /solos et superpositos suos, hostios et ianuas, guttas et stillicinios, cum foveas, hortis, hortalibus, viaductibus et reductibus, et pecia I de t<e>rra vinea cum arboribus de diversi generis. Et in alio loco vindimus tibi kasas et curtes cum solos et superpositos suos, cum hostios et ianuas, guttis et stillicinios, cum foveas et pecia I de terra cum arboribus pomiferis qui ibidem sunt. Et iterum pecias II de terras vineas complantadas. Totum hab integrum francum, qui fuit de franchitate de Petrasio de Villarara. Quod abemus in chomitatum barchinonense, in terminio de Villamagore, in monte de Cavalar, ad ipsas Buinas. Qui mihi advenit per mea comparacione, et ad uxori sua per suum decimum et per comparacione et per omnesque voces. Et affrontat ipsas casas et curtes et orto et pecia I de vinea cum arboribus, qui fuit de Guazalli et de uxori su[e], de aquilonis et de meridie in vinea de Nadalia et de filiis suis, de hocciduo de nos (comp)1 vinditores et de eres nostros et de circii in strata publicha. Et pecia I de vinea affrontat de aquilonis in torrento qui discurrit, de meridie in vinea de Escolastiga et filiis eius, de hocciduo similiter, de circii in vinea de Gonter. Et alia pecia de vinea affrontat <de aquilonis> in vinea de Estolastiga et de filiis suis, de meridie in vinea de Nadalia et de filiis eius, de hocciduo et de circii in terra et vinea de Escolastiga et de filiis suis. Et ipsas casas et curtes cum ipsa pecia de terra et orto qui est supra scripto, qui fuerunt de Kartir et de uxori sua, affrontat de horientis et de meridie et de hocciduo in vineas de nostros heres, de circii in via publicha. Quantum istas affrontaciones includunt, sic vindimus tibi: ipso alode qui est supra scriptum, totum ab integrum, cum exiis et regressiis earum, in precium mancuso I de auro iaarino et solidos II de denarios et denarios VIII et sestarios III de blad et migeras III. Et nichil de ipso precio non remansit. Et est manifestum. Quod tu emptor precium mihi dedisti et nos vinditores manibus nostris recepimus. Quem vero predicta hec omnia, qui est supra scripta, quod nos tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestatem, ad tuum plenissimum proprium. Quod si nos vinditores aut (aut) ullusque homo vel femina qui contra hanc ista carta vendicione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vendicare, set componat aut componamus tibi in duplo cum omnem suam inmelioracionem. Et in antea ista carta vindicione firma et stabilis permaneat modo vel per omnique tempore.

Facta carta vindicione IIII nonas december, anno XIII regnante Henrici regi.

[14] BATLLE GALLART, C., BAUCELLS REIG, J., FÀBREGA GRAU, À., HERNANDO DELGADO, J., RIU RIU, M. *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona del segle XI* doc. 656 p. 1110

11.03 Venda de sis peces de terra a la muntanya de Cavallar (1044)

1 de març de 1044. Es tracta d'un pergamí de 134 x 409 mm que ha estat restaurat. Al mig de la ratlla 9 i al començament de la 13 hi ha un forat que afecta unes quantes lletres. A l'anvers hi diu: "Villa Maiore".

Orúcia ven a Arnau Bonhom sis peces de terra situades al comtat de Barcelona, al terme de Vilamajor, a la muntanya de Cavallar, a les buïnes, pel preu d'1 sou de diner. [15]

In nomine Domini. Ego Orucia femina vinditores sumus tibi Arnallus Bonusomo, emptore. Per hanc scriptura vindicionis nostre vindo tibi pecia\s/ VI cum arboribus qui ib<i>dem sunt, et in alio loco, in duo\s/ locos ad idem, et in alio loco Olzedo, Totum ab integrum,1 franchum, de franchitate de Petrasio (gali). Et est in comitatu Barchinona, in terminio de Villa Maiori, in monte de Cavala, ad ipsas Buinas. Qui mici advenit ad me Orucia per

[15] BATLLE GALLART, C., BAUCELLS REIG, J., FÀBREGA GRAU, À., HERNANDO DELGADO, J., RIU RIU, M. *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona del segle XI* doc. 664 p. 1120

ienitrice mea vel per quacumque voces. Et affrontat ipsas sex pecia\s/ de terra\s/ vinea\s/ edificatas de aurientis in torente qui discurit de Fontaneles, de meridie in via publica qui pergit ubique, de hocciduo in vineas de comite et de Arnallus Bernardo, de circii in via de Valle Auriola. [Et?]4 ipsos alodem in II locos et ipso Olzedo afrontat de aquilonis in aqua discurit de Fontanidas, de meridie in via qui venit de Valle Auriola, de hocciduo in t<e>rra de comite, de circii in terra de comite et de Arnallus Bernardo. Quantum in istas affrontaciones includunt, sic vindo tibi: ipsa hec omnia, qui est supra scripta, totum ab integrum, cum exiis et regresiis earum, in precium solido I de denario. Quod tu emptor precium mici dedisti et ego vinditrice manu mea recepit. Et est manifestum. Quem vero predicta omnia, que tibi vindo, de meo iure in tuo trado dominio et p<o>testate, ad tuum plenisimum proprium. Quod si ego vinditrice ad aliquis omo utrique [sex]us qui contra hac ista carta vindicione venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vendicare, set componat in duplo cum om<n>em suam imelioracionem. Et in antea ista carta vindicionis firma permaneat modo vel per omnique tempore.

Facta carta vindicione kalendas marcii, anno XIII regnante Henrici regi.

S+m Orucia, qui ista carta vindicione feci et firmare rogavi.

*S+m Adala. S+m *Bernardo*. S+m *Bonellus*.*

S [+?] Guirallus levita, qui ista carta vindicione scripsit die et anno cum litera\s/ rasas prefixo.

11.04 Venda d'un alou al lloc anomenat Pradel a Vilamajor (1047)

27 de febrer de 1047. Es tracta d'un pergamí de 108 x 372 mm que ha estat restaurat. A l'anvers hi diu "Villa Maiore"

Les germanes Ermetruda i Guisla venen a Ramon Trasoer un alou a Vilamajor, al lloc de Pradel, al torrent d'Ermenill i a les Valls a canvi de tres quarteres de blat i mitja aimina de vi. [16]

In nomine Domini. Ego Ermetruite femina et sorore mea Guisla femina vinditrice sumus vobis Raimundo Trasuer et uxori mea Ricelle femina, emptore. Per hanc scriptura vindicionis nostre vindimus vobis ipsum nostrum alodium, quod abemus in ipso Pradel et a toren<te> de Ermenillo et ad ipsas Valles, Nostrum proprium, franchum. Qui nobis advenit per patrem nostrum et mater nostra et per a[l]ias que voces. Et es[t] dictum alodium (alodium) in comitatum Barchinona, in terminio de Villa Maiore. Et afronta ipsum alodium, qui est ad ipso Pradel, de aurientis in terra de (m) comite, de meridie in terra de Arnallus Bernardi, de hocciduo de filiis qui fuerunt de Salamon, et de circii in terra de Seniofret Sonegellus. Et alia terra, qui est a torente de Ermenillo, de aurientis in alode de comite, de meridie de Oliba Egualdo, de hocciduo in terra de Seniofret, de circii in terra de Geriberto. Et alia qui est ad ipsas Vales, de aurientis in ipso Prado et in alode <de> comite, de meridie in terra de Oliba Equalto, de hocciduo in terra de Mir Seniofret et in \i/pso tore<n>te, de circii similiter in terra de Geriber. Quantum istas afrontaciones includunt, sic vindimus vobis: ipsum alodium quantum abemus et abere debemus, totum ab integrum, cum exiis et regresiis earum, quarteras III de blad et media emina de vino. Et est manifestum. Quod si nos vinditrice aut aliquis omo aut sexus femineo qui contra ista carta venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vendicare, set componat aut componamus vobis in duplo cum omnem suam imelioracionem. Et in antea ista carta vindicione firma permaneat omnique tempore.

Facta carta vindicione III kalendas marcii, anno XVI regni Henrici rex.

S+ Ermetruite femina, s+ Guisla, nos qui ista carta vindicione fecimus et firmare rogavimus.

S+ Geriberto. S+ Bernardi Geri. S+ Arnesto.

/11 S+ Guirallus levita, qui hoc scripsit die et anno prefixo ss. 11.05 Venda d'una peça de terra a Vilamajor (1049)

11.05 Venda d'una peça de terra a Vilamajor (1049)

12 de desembre de l'any 1049. Les mides del pergamí són 80 x 373 mm, amb una munió de foradets minúsculs i tres de petits, manca un fragment de l'extrem superior dret, amb restes de la capllletra que no impedeix la lectura.

Mir ven als esposos Guifre i Bonadona una peça de terra situada a Vilamajor pel preu de 3 quarteres de blat.[17]

In nomine Domini. Ego Miro vinditor sum vobis Guifredus et uxori tue Bonadonna femina, emtor. Per anc scriptura vindicionis me vindo vobis pecia I de terra, qui michi advenit per ienitores meos sive per ullasque voces. Et est ipsa pecia de terra in comitatum Barcinona, in Valle Teminia et ad ipso campo de ipso olmo, in termine de Villamaior. Et adfrontad de parte orientis in terra de Sancti Cucufati, de meridie ad ipso Roho, de occiduo ad ipsa intenta, de circii ad ipsa Arca. Quantum infra istas IIIIor afrontaciones includunt, sic vindo vobis: ista pecia I de terra franca, totum ab integrum, cum exios et regresios earum, in propter precium quarteres III de blad in rem valentem. Et est manifestum. Quem vero predicta ista ec omnia, quod superius resonat, de meo iure1 in vestro trado dominio et potestate ad vestrum proprium. Quod si me vinditor aut ullusque ohmo vel femina utriusque sexus qui contra anc ista carta vindicione venerit pro inrumpendum, non ohc valead vindicare, set componad aut compono vobis in vinculo in duplo cum omnia sua melioracione. Et in antea ista carta vindicione firma stabilis permaneat modo vel omnique tempore.

[16] BATLLE GALLART, C., BAUCELLS REIG, J., FÀBREGA GRAU, À., HERNANDO DELGADO, J., RIU RIU, M. *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona del segle XI* doc. 714 p. 1202-1203

[17] BATLLE GALLART, C., BAUCELLS REIG, J., FÀBREGA GRAU, À., HERNANDO DELGADO, J., RIU RIU, M. *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona del segle XI* doc. 1699 p. 2627

Facta ista carta vindicione II idus deheber, ano XVIIII regnante Egelricii reis.

S+ Miro, qui ista carta vindicione fecit et firmavit et firmaré rogavit.

S+ Ademar. S+ Stefanus. S+ Petrus

Sss Ermuntirus presbiter, qui scripsit et sss die et ano quod supra.

11.06 Venda de totes les propietats heretades situades al mont de Cavallar de Vilamajor (1052)

22 de març de 1052. Es tracta d'un pergamí de 105 x 461 mm. A l'anvers hi diu "Villa maiore".

Amat Miró i la seva muller Raquel venen a Arnau Bonhom llur herència en cases, corts, terres, vinyes, arbres fruiters i alzines, boscos i aigües, situats al comtat de Barcelona, al terme de Vilamajor, al mont de Cavallar, a les Buines, que Raquel té pel seu pare, pel preu de 4 mancusos d'or de Barcelona.[18]

In nomine Domini. Ego Amatus Mironi et uxori mea Ricelle femina vinditores sumus vobis Arnallus Bonushomo, empto\r/. Per hanc scriptura vindicionis mee_ vindimus tibi homnia nostra ere ditate in kasis et cu\r/tis cum solos et superpositos, cum o<s>tios et ganuas et limites et parietes et foveas, terras et vineas, arboribus pomiferis et glandiferis, cum boscho, cum aquis aquarum in monte et plano, in homnia et in omibus, et eremum et cultum, quales voces ibi abemus aut in antea abere debemus, totum ab integrum franchum, qui fuit de franchitate de Petrasius. Que abemus in comitatum Barchinona, in terminio de Villa Magore, in monte de Kavarallo, ad ipsas Buinas. Qui mici advenit ad me Ricelle per ieni\to/re meo vel per alliasque voces. Et affrontad predicta homnia, qui est supra scripta, de parte aurientis in torente de Vallemanna qui discurit, de meridie in ipsa via qui venit de Tordaria ad Transalbes, de hocciduo in serra de Valleauriolla et vadit ad ipso pugo de ipso Kavallo, de circii in pugó de ipso Kavallo et in aqua de Vallemana. Qantum infra istas quatuo\r/afrontaciones includunt, sic vindimus tibi: predictum alodium cum ipso elzedo, totum ab integrum, cum exiis et regresiis earum, in precium mancosos IIII de auro de Barchinona. Et est manifestum. Quem vero predicta ta homnia, que nos tibi vindimus, de nostro iure in tuo tradimus dominio et potestate, ad tuum plenissimum proprium. Quod si nos vinditores aut aliquis omo aut femina qui contra ista carta venerit ad inrumpendum, non hoc valeat vendicare, set componat aut componamus vobis predicta homnia in duplo cum omnem suam imelioracionem. Et in antea firma permaneat omnique tempore.

Facta carta XI kalendas aprilis, anno XXI regnante Henrici regi.

S+m Amatus, s+m Ricelle femina, nos qui ista carta (carta) fecimus et firmare rogavimus.

S+m Guilaberto Dela. S+m Arnosto. S+m Bernardo Gerib<e>rto.

S+ Guirallus levita, qui ista ca\r/ta scripsit die et anno sss quod supra.

[18] BATLLE GALLART, C., BAUCELLS REIG, J., FÀBREGA GRAU, À., HERNANDO DELGADO, J., RIU RIU, M. *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona del segle XI* doc. 795 p. 1298-1299

11.07 Empenyorament d'unes cases situades al lloc Binas de Vilamajor (1057)

31 de gener de 1057. Es tracta d'un pergamí de 114 x 260 mm. A l'anvers hi diu: *In Villa Maiore. Martí i la seva dona Gerberga empenyoren a Bonfill Sunifred unes cases amb hort situades al comtat de Barcelona, a la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, al lloc anomenat Binas, que tenen per compra i per herència.*[19]

In nomine Domini. Ego Martinus et uxori mea Gerberga femina inpig[no]ra[to]res sumus tibi Bonefilii Sonifredi. Manifestum est enim quia prestasti nobis migeres V [de] bla[do]. Et est manifestum. Propter hoc inpignoramus tibi kasas, curtes cum solos et superpositos, hostios et ganuas, foveas, terras et vineas, cultum adque eremus, arboribus, boscis, aquis, quantum abemus per mea comparacione et per nostra ereditate, totum ab integrum, franchum. Et est iam dicta homnia in comitatum Barchinone, intra parochie ecclesie_ Sancti Petri Villa Magoris, in loco que dicunt ad ipsas Binas. Qui nobis advenit ad me Martino et ad me Gerberga per nostra comparacione et ad me Gerberga per mea ereditate vel per alliasque voces. Et afronta iam dicta homnia de parte horientis in ipso torrente qui discurit, de meridie in ipsa strada qui vadit Valoriola, de hocciduo in ipsa Arananeda, de circii in ipsa serra de Kaval et de Albiol. Sicut isti termini ambiunt et iste iam dicte quatuor afrontaciones includunt, sic impignoramus tibi: ipsas kasas et aliter et ipsas terras et vineas et ol[zedos], quantum ibi abemus, ab [in]tegrum, franchum, qui fuit de franchitate de Petrasii, cum exiis et regresiis earum, videlicet, racione ut in die quod erit festa Sancta Maria, mediante augusto, ista prima veniente, sic nos rendamus tibi ipso blad qui est supra scripto. Quod si minime hec fecerimus et a diem placitum tibi non persolverimus, licencia abeas ista alode aprendere et tenere et vindere. Et nos facimus cum vos tale conventum: ut nos, si vindere voluerimus istum alodem, tibi vendamus; et si ad alio homine aut femina lexabimus isto alode, similiter non habeat licitum vindere nisi ad te; et si vos emere nolueritis isto alode infra triginta dies, nobis rendatis ista scriptura; et si num (?) emetis, non tantum sicut alios homines. Et de nostro iure in vestrum tradimus et teneamus per vestrum beneficium. Quod si nos impignoratores aut aliquis homo aut femina qui hec disrumpere voluerit, nicil valeat, set componat in duplo cum omnem suam imelioracionem. Et in antea ista scriptura firma permaneat homni per he_vum.

Facta inpignoracione II kalendas februarii, anno XXVI regni Enrici regi.

Sig+num Martino, sig+num Gerberga, nos qui ista inpignoracione fecimus et firmamus et firmare rogavimus.

Sig+num Mironi Sonifret. Sig+num Remungimara. Sig+num Alte/miro\.

S+ Geraldus presbiter, qui hec scripsit die et hanno sss quod supra.

[19] BATLLE GALLART, C., BAUCELLS REIG, J., FÀBREGA GRAU, À., HERNANDO DELGADO, J., RIU RIU, M. *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona del segle XI* doc. 921 p. 1478-1479

11.08 Testament d'Arnau amb deixes a diverses persones i institucions religioses entre les quals Vilamajor (1064)

23 d'octubre de 1064. *Testament d'Arnau en el qual fa deixes a diferents persones tant laiques com eclesiàstiques, i també afavoreix diverses institucions religioses entre les quals destaca Sant Pere de Vilamajor, on, a més d'altres donacions, institueix una llàntia.*[20]

In nomine Domini. Ego Arnallus iaceo in lectulo meo in egritudine et timeo aut non veniat super me repentina casu mortis. Et preco amicos meos, id est, ironi Sonifredi et Ermengaudi Samarel-/ali et Sonifredi sacer ut, si mihi finis evenit, distribuere faciant omne rebus meum avere, sicut ego eis precipio. In primis iubeo scriptura donationis facere a domum Sancti Petri Ville Maiori de ipso meo alodio, quod emi de Arnallus Bernardi, et de ipsos arbores et de ipsas vites qui ibi sunt, et cum ipsos torrentes et aquis aquarum quod ibi habeo. Et si Arnallus Bernardi vult dare usque ad ista Pascha prima veniente mancusos XII ad opera Sancti Petri, prescriptus ipso alodio fiat de Arnallus Bernardi. Et si noluit dare ipsum aurum ad domnum Sanctum Petrum ad sua opera, ipso alodio prescripto dimitto ad domnum Sanctum Petrum prescriptum. Ad Sancta Maria del Pug, mancuso I. Ad Sancti Petri Roma, mancuso I. Ad Cannonica Sancte Marie Gerunde, mancuso I. Ad Cannonica Sancte Crucis et ad Sancti Cucuphati, mancusos II. Ad Sancti Stephani de Palacio ad sua opera, mancuso I. Ad ancta Susanna ad sua opera, mancuso I. Ad Sancti Marcialis ad sua opera, mancuso I. Ad domum Sancti Petri Ville Maiori dimitto ipsa vinea cum terra, quod emi de Gaucefredi Marcuci et uxor sua Kixul et de illorum eredes, in tale videlicet ratione: ut Bonifilii Sonifredi teneat ipso alodio cum ipsa vinea et, interdum vivit, in sanctum quadragesimum faciat lampada I ardere ante predictum Sanctum Petrum, et ad obitum suum sic eligat unum hominem qui ipsum servitium faciat, et sic fiat unus post alium usque in finem seculi. Ad Reimundus sacer, mancuso I et barrila \mea/ una, qui est in ipso Monte, et sestarius I de blad. Ad Gelmirus sacer, mancuso I et ipsa mea capa. Ad Gidone, mancuso I. Ad Guirallus sacer, mancuso I et emina I de blad. Ad Sonifredi sacer, ipso meo manso, ubi ego habito, cum ipso clauso quod emi de Reimundus sacer. Ad Bonifilii Sonifredi dimitto ipso meo alodio, quod hab<e>o de1 \in/ Cavallar, id sunt, mansos, curtis, curtalis, ortis, ortalis, terras, vineas, cultum et heremum, et omni genera arborum, aquis aquarum, viaductibus vel reductibus, quantum ibi habeo per ullasque voces, in tale videlicet ratione: ut in potes-/btate meos elemosinarios donet mancusos IIII infra XXX dies post obitum meum. Ad domina mea Ermetruit, sestarios IIII de ordeo et mancuso I et IIII parilios de caponos. Ad soror mea Rikellis, mancusos II et migeres VIIII de ordeo. Ad Gilla, mancusos II et sestarius I de ordeo et barril I et porco I. Ad Mironi Sonifredi, mancusos IIII. Ad Guadal, mancusos IIII. Ad Ermengod Samarel, mancusos IIII. Ad Trudgardis dimitto ipsa mea vinea cum terra, quod emi de Fredlanna, et IIII alnas de drap de sendonis. Ad Reimun Recosinde, barrila I. Ad Gilla, oves II. Ad Puorel, emina I de ordeo. Ad Ermengod Samarel, ipsa fexa de terra quod emi de Sonifredi et de Engilrada et suos eredes, et servit me di diner ad manso de Ermetruit, et donet Ermengod alnas X de linteo. Alium meum avere, qui remanet, dimitto propter remedium anime mee et mando vindere ipso meo kavallo et meo al\s/berg propter ipsum aurum prescriptum, cum ipsum aurum quod Guadallus mihi debet.

Factum hunc testamentum X kalendas novembris, anno XXXIIII regni Enrici regi.

Sig+num Arnallus, qui istum testamentum fecit, firmavit et firmare rogavit.

Sig+num Adebrandi. Sig+num Puorel. Sig+num Guitard.

Sss Sonifredus sacer, qui hunc testamentum scripsit et sub sss die et anno quod supra.

[20] BATLLE GALLART, C., BAUCELLS REIG, J., FÀBREGA GRAU, À., HERNANDO DELGADO, J., RIU RIU, M. *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona del segle XI* doc. 1066 p. 1677

11.09 Venda d'un alou situat a Vilamajor (1068)

19 d'agost de 1068. Es tracta d'un pergamí de 120 x 273 mm que ha estat restaurat, tot i que hi ha diferents mutilacions a tot el voltant i a la part central que en dificulten la lectura.

Amat i la seva esposa Engilberga venen a Llopard i a la seva muller un alou situat al comtat de Barcelona, al lloc anomenat Vilamajor, pel preu de 4 unces de moneda de Barcelona.[21]

In nomine Domini. Ego [A]matus prolis L[±35] [et uxori tua En[gil?]berga vinditores] sumus vobis Lopardo et uxo[ri tua] [±27], [emptores. Per hanc crip]tur[a]m vendicionis nostre vendimus vobis [±28], qui nobis advenit per nostra comparatio[ne] [±26] ipsum alodium in comitatu barchinonen[-se,] [±21] in locum quem vocant Villa Maior. Habet vero [±23] [, de orien]tis in cacavar de mulino Malan[±2]o, de meri[die] in ipso Coscoier seu in strata publica et subtus vias pl[±4]s, de occiduo [±9] (mu-/5lino de Graiera seu in petrigine),1 [d]e ci[r]ci in termine de Rioiubio. Quantum iste affrontaciones includunt, sic vendimus vobis: ipsa terra prelibata, ab integro, simul cum exiis vel regresiis suis, propter pretium untiis IIIIor monete Barchinone. Et de nostro iure in v[estrum t]radimus dominio et potestate, ad vestrum plenissimum proprium. Quod precium supra taxatum vos manibus vestris nobis dedistis et nos manibus nostris [rec]epimus. Et nihil aput vos

[21] BATLLE GALLART, C., BAUCELLS REIG, J., FÀBREGA GRAU, À., HERNANDO DELGADO, J., RIU RIU, M. *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona del segle XI* doc. 1174 p. 1839

emptores remansit. [Et] est manifestum. Quod si nos venditores aut aliquis homo utriusque ge[n]eris [et] sex[us] cuiuslibet persone venerit aut nos venerimus ad inrumpendum, non hoc valeamus aut valeat vendicare, sed componat aut componamus vobis hec omnia in duplo. Et in antea he_c venditio firma et stabilis permaneat modo et omni tempore et semper inconvulsa.

Facta [ista] karta vendi(ci)cionis XoIIIIo kalendas septembris, anno VIIII Philippo rege [r]egna[nt]e.

Sig+num Amatus, sig+num En[gil?]berga, nos qui ista venditione scribere fecimus, firmavimus et testibus firm[are] rogavimus.

Sig+num Miro Argerig. [Sig]+[num] Iohfredi. Sig+num Adalberti.

*Sig+num Mironi Bardine_. *Sig+num Guilelm*.*

[±28] vel [±8] ista vendicione scripsit cum litteras emmendatas vel fusas, sub die et /16 [±34]pore.

11.10 Donació a favor de la canònica de la Santa Creu d'un mas situat a Vilarasa (1093)

16 de juliol de l'any 1093. Les seves mides són de 143 x 242 mm. A l'anvers diu "De Vilarasa in Vilamaiore". És interessant la descripció dels llindars del mas: per orient amb un torrent, a sud amb el mateix Crosa, a occident amb un alou del fill de Guadall Seniofred, al nord amb l'alou de Guillem Raimundi.

Trudgarda fa donació a favor de la Canònica de la Santa Creu i Santa Eulàlia de la Seu de Barcelona d'un mas amb la terra que l'envolta i arbres de diverses classes, situat a la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, a Vila-rasa. [22]

In Dei nomine. Ego Trudgardis femina donatrix sum Deo et Canonice Sancte Crucis Sancteque Eulalie barchinonensis. Sit itaque manifestum qualiter bono animo et grata voluntate, ob remedium anime mee, dono Deo et prefate canonice_ mansum I,a cum terra que in circuitu est, et cum arboribus diversi generis, et cum òmnibus ad eundem mansum pertinentibus. Advenerunt autem hec mihi per donationeb et concessionem quam mihi fecit dominus meus Seniofredus et uxor eius E\r/metruit, et per patrem meum vel alio quocumque modo. Terminanturc ab oriente in torrente,d a meridiem in ipsa Crosa, ab occiduo in alodio filiorum Guadalli Seniofredi [espai en blanc], a circio in alodio Guilelmi Raimundi. Quantum isti termini concludunt atque circumeunt, dono Deo et prefate canonice ad integrum, cum ingressibuse egressibus suis. Quod est in parrochia Sancti Petri de Villa Maiore, in Villa Rara. Et de meo iure trado in dominium et potestatem prefate canonice in manum et potestatem Ollegarii, prepositi barchinonensis sedis, solide et libere, sicut melius humano oref dici potest, propter remedium anime mee et Seniofredi et uxoris eius et filii eorum Bonefilii. Et recognosco

[22] BATLLE GALLART, C., BAUCELLS REIG, J., FÀBREGA GRAU, À., HERNANDO DELGADO, J., RIU RIU, M. *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona del segle XI* doc. 1587 p. 2460

donationem et traditionem, quam inde feci predicte canonice. Hanc itaque donationem si ego aut alius aliquis disrumpere teptaverog aut temptaverit, nichilh mihi vel illi valeat, qui hoc presumpserit facere, sed componam aut componat prefate canonice hec omnia in duplum. Et postmodum hec donatiu firma permaneat omnii tempore.

Actum est hoc XVII kalendas augusti, anno XXXIIII regni regis Phylippi.

S+ Trudgardis femine, que hanc donationem et traditionem feci, firmavi, testibusque subscriptis firmari rogavi.

**S+ignum Bernardus Ermengaudi*. *S+ Remundil levite, qui et iudicis*. S+ Poncii sacricustos*.*

S+ Ollegarii prepositi, qui hanc donationem et tradicionemm a donatrice accepi et precepto eius scripsi et firmavi die et anno quo supra.

11.11 Lliurament a la canònica de la Santa Creu i Santa Eulàlia de Barcelona del mas que havia donat Trudgarda amb anterioritat situat a Vilarasa (1095)

3 de març de l'any 1095. Les mides del pergamí són 233 x 183 mm, i a l'anvers diu "De Villa Rara in Villa Maiore".

Guillem Bonfill, la seva muller Cusca i la seva filla Pladenca lliuren a la Canònica de la Santa Creu i Santa Eulàlia de Barcelona, per mitjà de Ramon, prepòsit, i en presència d'altres canonges un mas que tenia abans Trudgarda, i que va donar per carta a la Canònica a través d'Oleguer, prepòsit, situat al comtat de Barcelona, a la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, a villa Rara. [23]

In Dei Omnipotentis nomine. Ego Guilelmus Bonefilii et coniux mea Cuscha et filia nostra Pladencaa pacificatores et evacuatores et difinitores b sumus Domino Deo et Chanonicec Sancte Crucis Sancteque Eulalie in manu Raimundi, prepositi prefate Canonice, in presentia Bernardi archidiachoni et Reimundi d iuducis et Guilelmie Reimundi, militis de Farner, et Reimundi Companni et aliorum virorum multorum qui ibi adfuerunt. Manifestum est enim quia pacificamus et evacuamus et difinimusg ipsum mansum cum (suis) omnibus suis pertinenciis, cum ingressibus et gressibus suis, quem abuith Trudgardis femina et dedit prelibate Canonice per scripturam donationis, quam traxit in potestate Ellegarii, i eo tempore prepositi, in presencia aliorum nobilium clericorum qui ibi fuerunt. Est enim prefatum mansum cum suis pertinenciis in comitatu barchinonensi, in parroechiak Sancti Petri Ville Maioris, in villa Rara. Quod si nos evacuatores prenominati aut aliquis homo utriusque sexus qui contra hanc difinitionem, l pacificacionemm et evacuationem venerimus ad inrrumpendum n aut venerit, nil valeat, sedo componamus aut componat prescripta omnia iam dicte Canonice in triplum. Et

[23] BATLLE GALLART, C., BAUCELLS REIG, J., FÀBREGA GRAU, À., HERNANDO DELGADO, J., RIU RIU, M. *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona del segle XI* doc. 1616 p. 2503

in super hec evacuacio p firma permaneat modo et omni tempore.

Actuum est hoc V nonas marcii, anno XXXV regni Phylipiq regis.

Sig+num Guilelms (b) Bonefilii, sig+num Cusche femine, sig+numt Pladenca, nos qui istatau eva\cua/tionem et difinitionemv et pacificationem fecimus, firmamus et testes firmare rogamus.

Sig+num Reimondix Companno. Sig+numy Ermengaudi Guadalli. Sig+num Guadalli Guadalli. Sig+numaa Trasuer Martino.

Guilelmus sacerdos, scriptor, qui hoc scripsit cum literisab fusas ubi dicit "eo tempore prepositi", et in alia linea ubi dicit "est enim prefatum" et "nil valeat", sub die et anno quo supra +.

FRAGMENTS DE LA HISTÒRIA DES DE DIVERSOS ARXIUS

A continuació es reprodueixen diversos documents corresponents al segle XI trobats en diversos arxius:

11.12 Convinença entre els comtes de Barcelona amb Ramon Miró sobre les rendes de Vilamajor (1044)

Data del **10 de juliol de 1044**. Es tracta d'una convinença entre Ramon Berenguer I i Elisabet, comtes de Barcelona, amb Ramon Miró d'Hostoles sobre les rendes de la parròquia de Vilamajor (comtat de Girona)[24].

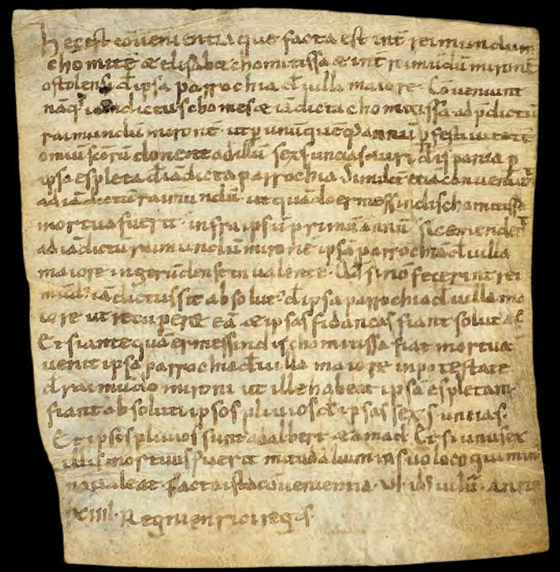

ACA - Cancelleria, Pergamins Ramon Berenguer I sèrie general 80

[24] Arxiu de la Corona d'Aragó - Cancelleria, Pergamins Ramon Berenguer I sèrie general 80

11.13 Testament d'Arnallus de diversos llegats, entre els quals un alou a Vilamajor (1055)

Data del **23 d'octubre de 1055**. Es tracta d'un testament fet per Arnallus que inclou diversos llegats, en especial un alou per Sant Pere de Vilamajor[25]. El document mesura 355 x 140 mm i està microfilmat a l'ACA.

11.14 Testament d'Ermetruit de Vilarasa amb la prelació dels seus llegats (1076)

Abans del 1076. Ermetruit[26], muller de Seniofred de Vilarasa, temerosa de morir de sobte, fa un testament i prega als seus fills, Miró Seniofred i Arnau, i als seus amics, Arnau Bernat, Ermengol Samarell i Guillem Senfred, que vulguin actuar com a marmessors i distribueixin els seus béns d'acord amb la seva darrera voluntat. L'ordre dels llegats és el següent:

1. A la casa de Sant Pere, tres llinars, començant pel sacerdot Seniofred que hauran de passar de prevere en prevere fins a la fi dels segles.
2. A la canònica de la Santa Creu i de Santa Eulàlia de Barcelona, una bóta o tona.
3. Al monestir de Sant Cugat, un mancús (moneda d'or).
4. Al sacerdot Seniofred (podria ser el seu fill), tres mancusos.
5. Als preveres de Vilamajor, un mancús a cadascú.
6. Als marmessors, un mancús a cadascú.
7. A la casa de Sant Pere, per a remei de la seva ànima, un terç del seu blat i del seu vi, del bestiar, dels atuells (*vascula*) i de l'aviram.
8. Als seus fills, dues terceres parts restants del bestiar i dels recipients.
9. Als seus fills Bonfill i Guadall, les dues terceres parts restants del blat i del vi.
10. Al seu fill Bonfill, el mas dit *Cabalcian* amb les seves terres, arbres i vinyes.
11. Al seu fill Guadall, les vinyes i arbres de *ipsa Crosa*, amb la condició que faci un *convivium* anual per a la seva ànima i la del seu pare.
12. Ermetruit fa explícit el seu agraïment als seus fills Bonfill i Guadall per haver-li fet costat i expressa la por de què siguin víctimes de la cobejança dels seus germans. En el cas que se'ls discuteixi la possessió dels béns llegats, estableix que se'ls rescabali amb la donació del mas on habita Ramon Duran amb les seves terres, llevat de les *trilias* (vergers). En cas que no es discuteixin els llegats, el mas on habita Ramon Duran serà repartit entre tots els fills que serien: Miró, Ramon, Arnau, Girard, Bonfill i Guadall.
13. S'afegeix que en el termini de 40 dies després de la seva mort, els seus fills es venguin o redimeixin les *trilias* i amb l'import obtingut de la venda liquidin els seus deutes.

[25] Arxiu de la Corona d'Aragó- Generalitat Pergamins carp. 1 Perg. 9

[26] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 56

14. Per últim dona a Trudgarda, dona d'Ermengol Samarell, la dècima del mas i de la terra que el seu marit Seniofred havida donat a Trudgarda temps enrere. Segurament es tracta del mas que Trudgarda acabarà donant a la seu de Barcelona l'any 1093.

11.15 Convinença sobre els delmes de l'església (1084)

Data del **19 de maig de l'any 1084**. Es tracta d'una convinença entre el vescomte Ramon Folc i Renard Guillem sobre els delmes de l'església. El pergamí original es troba en bon estat de conservació, a l'Arxiu Ducal de Cardona.

Convinença efectuada entre el vescomte Ramon Folc [I de Cardona] i Renard Guillem sobre la quarta part dels delmes de l'església de Sant Pere de Vilamajor. A canvi, Renard Guillem es compromet a ajudar el vescomte contra els homes que mataren el comte de Barcelona Ramon Berenguer [II].[27]

Hec est conveniencia que facta est inter Raimundum Fulcho-nis vicecomitem et Renardum Guilermi. Donat namque predictus vicecomes ad predictum Renardum quartam partem de decimis ecclesia Sancti Petri Ville Maioris sub hanc convenientia ut adiubet ad iamdictum vicecomitem Renardum tenere et defendere omnem suum honorem quem habet et inantea hebuerit iamdictus vicecomes excepto ipso honore suo de iamdicto Renardo et de suis hominibus et de suis senioribus. Et adiuvet ad iamdictum vicecomitem guerre-gari et rancurare omnibus hominibus mortem Raimundi Berengarii interfecti comitis Barchinonensis omnibusque ipsis quibus predictus vicecomes guerreare et rancurare voluerit perfidem sine enganno. Et in omnibus hostibus ubi Bernardus Guilermi de Cheralto non fuerit alberget predictus Renardus cum iamdicto vicecomite. Et si fuerit ibi Bernardus Guilermi liberet predictus vicecomes ad iamdictum Renardum duos asinos et iamdictus Renardus habeat ad iamdictum vicecomitem unum militem ad omnes hostes sine enganno de iamdicto vicecomite. Et quando predictus vicecomes preceperit iamdicto Renardo dessidet Pontium vicecomitem sine enganno de Raimundo vicecomite et dimittat omne beneficium et honorem quod tenet per iamdictum pontium per fidem sine en-ganno de iamdicto Raimundo vicecomite. Et omnem supradictam convenientiam conveit iamdictus Renardi Ermessindi vicecomitisse uxori iamdicti Raymundi vicecomitis.

Facta convenientia xiiii kalendas iunii, anno xxiiii regis Philipi .

Sig+num Renardi, qui hanc convenientia confirmo. Sig+num Bernardi Ermengaudi. Sig+num Bernardi Amati. Sig+num Mironis Guillermi. Sig+num Raymundi Guilermi.

Guilermus diaconus, qui hoc scripsit et sub (ss) in prefato die vel anno.

[27] RODRIGUEZ BERNAL, F. *Col·lecció diplomàtica de l'Archivo Ducal de Cardona (965-1230)* doc. 268 p. 418

D'UN COMTE A L'ALTRE: DE RAMON BORRELL A RAMON BERENGUER I

Continuant la recerca a través de la col·lecció de la Fundació Noguera es va publicar el llibre *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*, que consta de 3 volums, i on hi trobem els següents documents:

11.16 Empenyorament a favor de la comtessa Ermessenda d'un alou de Bonfill Sunyer i la seva esposa Rodlenda situat a Sant Julià d'Alfou (1056)

29 d'agost de 1056. Bonfill Sunyer i la seva muller Rodlenda empenyoren a la comtessa Ermessenda un alou situat al comtat de Barcelona, a la parròquia de Sant Julià d'Alfou, al lloc anomenat Malved i Torrent, per raó d'un deute de cinc unces d'or de Barcelona que li han de tornar per la festa de Sant Miquel de l'any vinent; si no ho fan l'alou passarà a mans d'Ermessenda.

"In nomine Domini. Ego Bonifilius Suniarii et uxor mea Rodlendis pignoratores sumus tibi Ermesindis comitissa. Per hanc scripturam pignorationis pignoramus tibi alodium nostrum quod est in comitatu Barchinonense, in parrochia Sancti Iuliani, in locum que dicunt Malved et Torrent. Et advenit mihi Bonifilio per genitores meos vel per qualicumque voce et ad me Rodlendis per meum decimum. Et affrontat de orient in ecclesia de Sancta Maria de Llinars, et de meridie in ipsa turre de Far, et de occiduo in parrochia de Sancta Maria de Cardedol, de circi in ecclesia Sancti Iuliani de Alfod. Quantum intra has IIIItuor affrontationes includunt, sic pignoramus tibi iam dictum alodium, totum ab integro, cum exio et regressio suo, tali modo ut de ista festivitate sancti Michaelis prima abeamus tibi persolutas V untias auri monete Barchinone usque ad aliam festivitatem iam dicti sancti Michaelis primam, ita tamen ut X mancusos sint in unaqueque untia, et tu retdas ista scripturam aut nobis aut alicui qui per nobis retdiderit tibi iam dictum debitum; quod si nos non abuerimus tibi persolutum iam dictum debitum ad iam dictum terminum, tunc in antea iam dictum alodium incurrat in tua potestate ad fatiemdum quod volueris. Quod si nos pignoratores aut ullus homo vel femina contra ista scriptura pignorationis venerimus vel venerint ad irrumpendum, non valeamus vel valeant vendicare quod requisierimus vel requisierint, set componamus aut componant iam dictum alodium tibi in duplo cum sua immelioratione. Et in antea hec scriptura pignorationis firma et stabilis permanent omni tempore.

Facta ista scriptura pignorationis IIII kalendas septembris, anno XXVI regni Enrici regis.

Sign+um Bonifilius, sign+um Rodlendis, qui hanc scripturam pignorationis fecimus, firmavimus et tetes firmare rogavimus.

Sig+num Berengarius. Sign+um Gauccefredus. Sign+um Remon.

+ Bernardus presbiter, qui hanc scripturam pignorationis scripsit die et anno quo supra +."[28]

11.17 Jurament de fidelitat de la comtessa Ermessenda a Ramon Berenguer I, comte de Barcelona (1057-1058)

Data entre l'any **1057 i 1058**. La comtessa Ermessenda jura fidelitat al seu nét, Ramon Berenguer I, comte de Barcelona.

"Iuro ego Ermesindis comitissa, filia qui fui de Azalaeiz comitissa, ad Reimundum comitem Barchinonensem, filium qui fuit de Sancia Comitissa, quia de ista hora in antea non dezebré Reimundum comitem iam dictum de sua vita nec de suis membris que in corpore suo se tenent, nec de ipsa civitate que dicunt Barchinona, nec de ipso comitatu quem dicunt Barchinonensem, nec de ipso comitatu de Barchinona, nec de ipsis kastris et castellis, rocas et puios, condirectis vel heremis, alodiis et fevis, quae infra iam dicto comitatu sunt, excepto illo alodio quod ego habeo in Villa Maiore, et excepto Ripataliada cum suis terminis, et excepte Apierola cum suis terminis, et excepto Castellar cum suis terminis, et excepto Pontils cum suis terminis (...)."[29]

11.18 Bonfill Sunyer ven als comtes de Barcelona unes cases, terres i vinyes de la parròquia de Sant Julià d'Alfou (1066)

Data del **14 de juliol de 1066**. Venda de Bonfill Sunyer a Ramon Berenguer I i Almodis, comtes de Barcelona, unes cases, terres i vinyes situades al comtat de Barcelona, al Vallès, a la parròquia de Sant Julià d'Alfou, pel preu de deu unces d'or.

"In nomine Domini. Ego Bonefilius Suniari venditor sum vobis dommo Remundo, Barchinonensi cohomiti, et domnia Almodiis cohomitisse. Per anc scripturam vindicionis vendo vobis predium meum quod abeo in cohomitatu Barchinonensi, in Vales, in parochia Sancti Iuliani de Alfod, id sunt, domos, teras et vineas, cultum vel ermum, omnia et in omnibus, quantum potest dici vel nominare. Et advenit michi predicta omnia per vocem parentorum meorum. Et abet afrontaciones a parte orientis in Santa Maria de Llinars et in chastrum de Far, de meridie in mare, de occideuo in Sancto Stefano de Chollo et in Santa Maria de Chardeol, de circi in strada qui pergit de Vila Magor a Barchinona. Sicut includitur predicta omnia infra istas afrontaciones, sic vindo vobis iam dictum alodium propter precium X uncias auri monete Barchinone quas a vobis recepi. Et est manifestum. Que omnia de meo iure in vestrum trado dominium ad faciendum quod volueritis. Quod si ego ulus omo vel femina venerit ad inrumpendum contra anc chartam mee vendicionis, non valeat vendichare quod requisierit, set componat vobis in duplo predicta omnia. Et dincebs ec scriptura firma permaneat omni tempore.

Que fuit facta II die idus iulili, ano VII regni Filipi regis.

Sig+num Bonefil Suniarii, qui anc scripturam vendicionis audivit et laudavit, firmavit et testes firmare rogavit.

Sig+num Ioucefret Basto. Sig+num Dalmat Guitardus. Sig+num Remon Mir. Girbert Mir. S+ Bernardus subdiachonus.

S+Remon levita, scripsi et die et ano quod supra."[30]

28 FELIU, G. I SALRACH J. M. *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I* doc. 474 p. 880

29 FELIU, G. I SALRACH J. M. *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I* doc. 536 p. 986

30 FELIU, G. I SALRACH J. M. *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I* doc. 673 p. 1192

EL CASTELL DE VILAMAJOR SOTA LA COGOVERNANÇA DE RAMON BERENGUER II I BERENGUER RAMON II

A la mort del comte de Barcelona Ramon Berenguer I, també conegut com el Vell, els seus dos fills que amb molta probabilitat eren bessons, anomenats Ramon Berenguer II i Berenguer Ramon II, van rebre de forma conjunta el comtat de Barcelona, ja que el seu pare no havia dividit l'herència, sinó que havia estipulat que els dos germans regnessin en igualtat de condicions.

Però ben aviat es van fer avinents les diferències entre els dos germans, agreujades també per la intervenció dels consellers de cadascun.

Finalment, Ramon Berenguer II també anomenat Cap d'Estopes per la seva gran cabellera rossa, va ésser assassinat prop de Sant Feliu de Buixalleu, un lloc conegut com la Perxa de l'Astor, l'any 1082, i tot apunta que amb la col·laboració del seu germà, que va passar a ser anomenat des de llavors, Berenguer Ramon II el Fraticida.

El següent document, redactat tres anys abans de la mort de Ramon Berenguer II, mostra com es produïa el repartiment dels béns i drets comtals entre els dos germans, entre els quals arribaren a acordar residir sis mesos de forma alternativa en el palau comtal.

11.19 Proposta de repartiment general de béns i drets comtals entre Ramon Berenguer II i el seu germà Berenguer Ramon II (1079)

17 de maig de 1079. Ramon Berenguer II proposa el repartiment general de béns i drets comtals entre ell i el seu germà Berenguer Ramon II

Hanc divisionem facit domnus Remundus comes cum mag-natibus suis. Barchinonam vero diviserunt ita: dederunt ad unam partem Castrum Novum cum cellario et cortal qui fuit patris eorum cum dua milia mancusos quod donet ille qui acceperit illum Bernardi Remundi alteri et omnes turres que sunt usque ad ipsum palatium comitalem in quibus abeat suum comitivum sicut pater eius abuit et habere debuit, exceptus domos et turres et alodium Bernardi Guillelmi, qui fuerunt Bonisac. Unde Remundus comes donat commutacionem comiti Berengario fratri suo de sua medietate quam ibi debet habere. (...)

Et dederunt ad Castrum Novum Barchinone et ad divisiones superius omprehensas Castrum Vetuli de ipsa Marcha cum suis terminis et pertinenciis et Olerdola, cum potestate et statica, et franchitiis et servitium et dominicaturas quas habent in prescripto termino, exceptus Turrem de Dela et Vallem Molis et alodios quod pater eorum emit in terminos

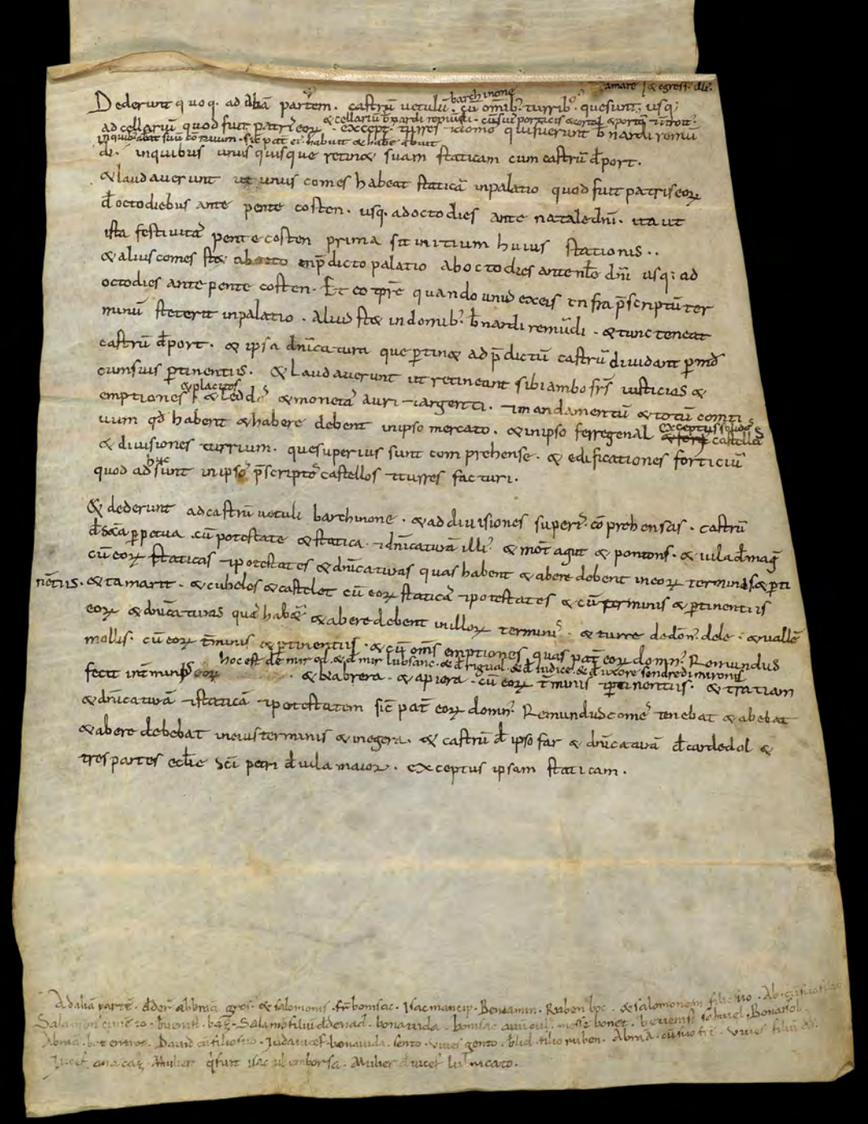

ACA Cancelleria perg. Ramon Berenguer II carp. 23 núm. 39

ipsorum, hoc est, de Mir Od et de Mir Lup Sanz et de Rigual et de iudice et de uxore Sendredi Mironis, et Avinono et Curte Comital cum suis pertinentiis et Erapruniano, cum statica et potestate et dominicaturas quas co-mes ibi habet et habere debet et dominicatura de Almunia et de Gavano et de Bene Vivere et de Ortis Comitalibus et de Paleiano et de Garrosa, et franchitiis que sunt de Lubricato in antea, et dominicaturam de Dudizme et illam que est infra parrochiam Sancti Iusti de Verz et dominicaturas et pariliatas de Lubricato et ecclesiam Sancte Marie de Calles, cum decimis et primitiis et alodiis eius, et XXX porcos quos pater eorum solebat accipere infra terminum predicte ecclesiĆ de franchedes pro suis receptionibus et Vila Maior, cum suis terminis et pertinentiis et cum quarta parte ecclesiĆ Sancti Petri de Vila Maior et cum statica de ipso palatio qui ibi est. (...)[31]

[31] BAIGES, I., FELIU, G., SALRACH, J. M., BENITO, P., CONDE, R., FARIAS, V., GALCERAN, P., PONS, M., SADURNI, N., TORRA PEREZ, A. *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV.* doc. 96 p. 283

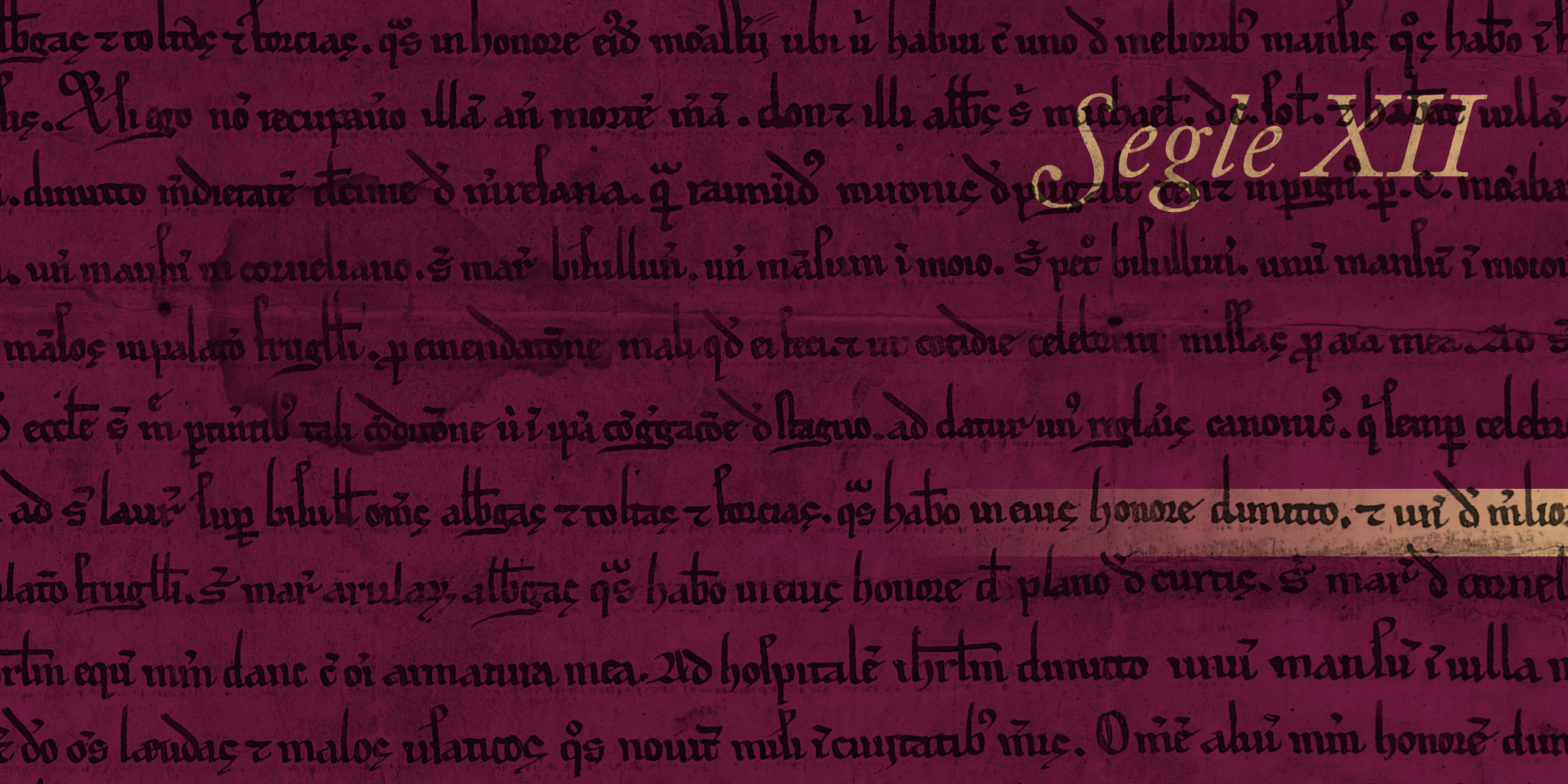
Segle XII

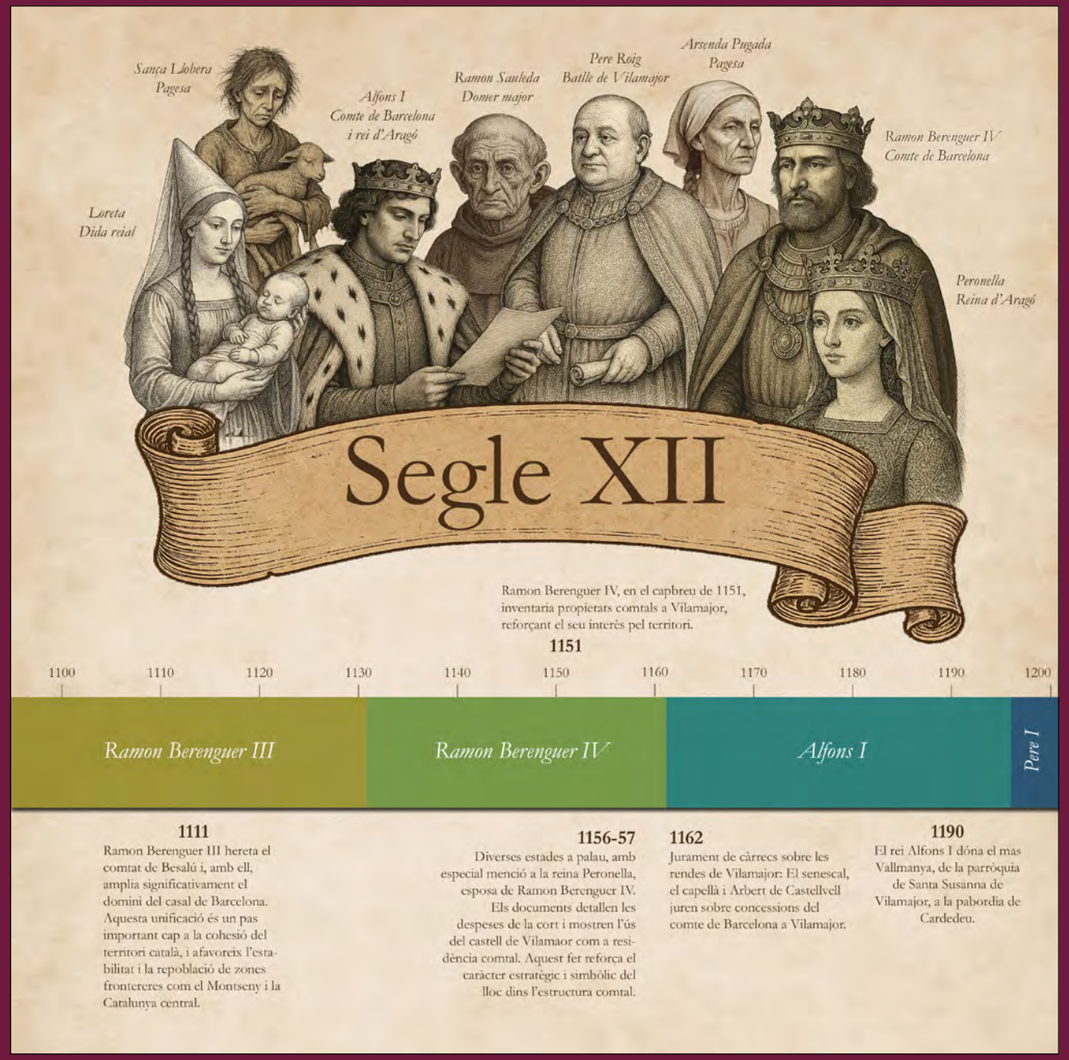

ENTRE DUES ÈPOQUES: DE RAMON BERENGUER II A RAMON BERENGUER IV

Continuant la recerca, dins la col·lecció Fundació Noguera es va publicar el llibre *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*, que conté 1.147 documents, distribuïts en 4 volums. D'aquests, que tractin sobre Vilamajor, trobem els documents que a continuació s'exposen:

12.01 Testament de Ramon Berenguer III, comte de Barcelona que atorga testament als seus fills Ramon Berenguer i Berenguer Ramon (1130)

Data del **8 de juliol de 1130.** Ramon Berenguer III, comte de Barcelona, atorga testament, en el qual, després de fer molts llegats a institucions religioses, nomena hereus, per les terres de Catalunya i Septimània, el seu fill Ramon Berenguer i, per les terres de Provença, el seu fill Berenguer Ramon. El document mesura 670 x 487 mm i està en bon estat de conservació.

Entre les terres que deixa en herència, hi ha una part que esmenta:

"(...) Cenobio Sancti Laurentii Montis, unum de melioribus mansis quos habeo in Terraza. Sancte Marie Montis Serrati, unum de melioribus mansis quos ibi habeo, ut una lampas semper ibi ardeat pro anima mea. Sancto Michaeli de Fallio, unum de melioribus mansis quos habeo in Villa Maiore. (...)"[32]

12.02 Donació del matrimoni Guillem i Arsenda dels masos Tortas i Lobera a favor de l'orde del Temple (1131)

Data del **10 de gener de l'any 1131** Es tracta d'una donació del matrimoni Guillem i Arsenda a favor de l'orde del Temple. L'original del document no s'ha localitzat, i només se'n té coneixement del trasllat fet el 7 de desembre de 1201 que es troba a l'ACA Cancelleria. El document fa 111 x 315 mm, i està en bon estat de conservació tot i que hi ha algunes taques d'humitat a la part dreta del pergamí.

Els esposos Guillem i Arsenda donen a l'orde del Temple tot el seu alou, format pels masos Tortas i Lobera a Vilamajor, amb la condició que ells i els seu descendents retindran aquests masos a canvi del pagament de la tasca i d'un parell de gallines.

[32] BAIGES, I., FELIU, G, SALRACH, J.M., BENITO, P., CONDE, R., FARIAS, V., GALCERAN, P., PONS, M., SADURNI, N., TORRA PEREZ, A. *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. doc. 631 p. 1051

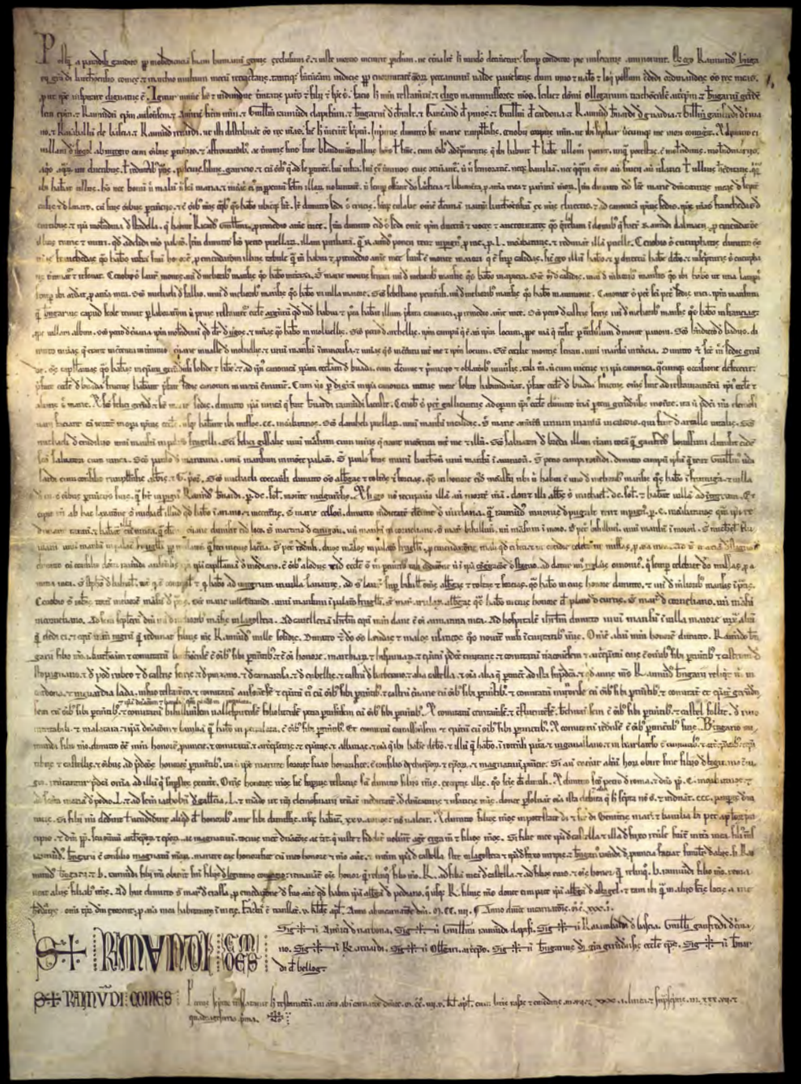

12.01

ACA Cancelleria,
pergs. Ramon Berenguer
IV cap. 34 núm. 6

In Dei eterni. Ego Guillelmus Raimundi et coniux mea Ars-sendis femina donatores sumus domino Deo et suo Templo de Iherusalem et ad ipsa sua chavaleria omnem nostrum alodium quod hodie abemus et habere debemus in totisque locis, cum omnia in se abente, propter Deum et remedium anime nostre. Advenit nobis per vocem genitoribus nostris et per comp[a]racione sive per decimum et per aliis quibusque vocibus. Est in comitatu Barchinona, in parroechia Sancti Petri Villa Maiori, in loco voci-tatu ipso manso de ipsas Tortas et ipsum de ipsa Lobera, cum illorum tenedones vel pertinenciis, sicut nos habemus et tenemus, ad nostrum proprium francium. Sub eo modo ut nos, prefati dona-tors, abeamus et teneamus et possideamus, et nostra posterita, in perpetuum, et donemus domino Deo et ad ipsa cavaleria iamdicta omnem tempus ipsam tascham de fructibus quem Deus dederit et parilio I de galinas per unum annum, nobis prefatis et successori-bus nostris usque in finem seculi, de pane et vino. Que vero hec prefata donatione de nostro potestate in potestate domino Deo sicut superius est scriptum. Et est manifestum. Si quis hanc donacione disrrumpere temptaverit, nullatenus valeat, sed hec omnia in IIIIor duplo componat et cum Iuda traditore particebs fiat in inferno. Insuper hec carta donatione firma persistat in secula.

Que est acta IIII° idus ianuarii, anno a nativitate Domini C XXXI post millesimum.

Sig+num Guillelmi Raimundi, Sig+num Arssendis femina, qui ista carta donacionis fecimus et firmamus cum omni gaudio et testes firmarique rogamus.

Sig+num Petri Guillelmi. Sig+num Bernardi Guillelmi. Sig+num Arnallus Raimundi.

Arnallus laicus, qui hec scripsit sub (senyal) die et anno quod supra. [33]

33 BAIGES, I., FELIU, G, SALRACH, J.M., BENITO, P., CONDE, R., FARIAS, V., GALCERAN, P., PONS, M., SADURNI, N., TORRA PEREZ, A. *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. doc. 640 p. 1072

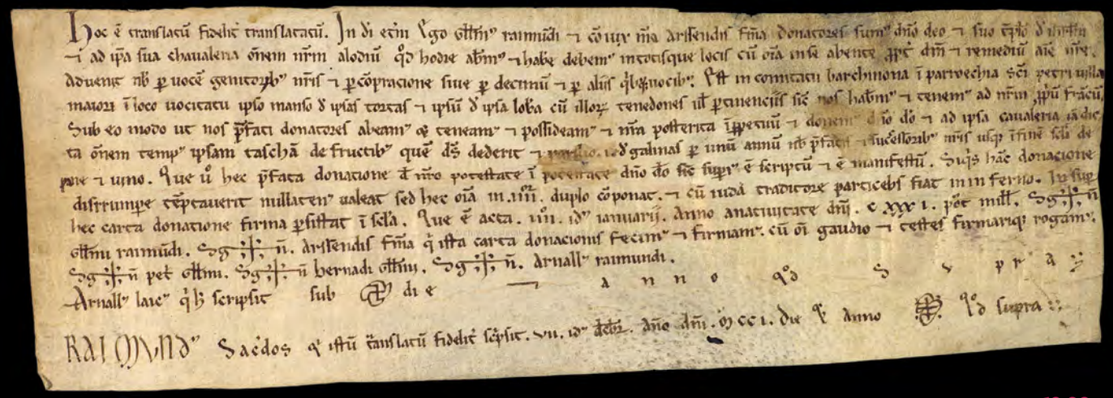

12.02

ACA, Cancelleria, Pergamins, Ramon Berenguer IV sèrie general 8

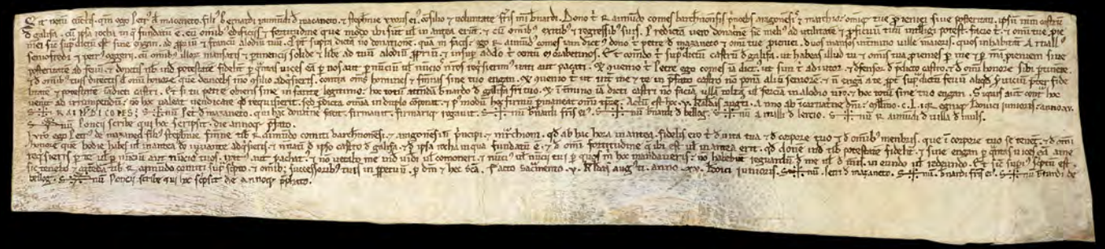

12.03

ACA, Cancelleria, Pergamins, Ramon Berenguer IV sèrie general 238 dupl

12.03 Carta de convinença del comte a Pere de Maçanet lliurant els masos on viuen Arnau Sunifred i Pere Otger (1151)

Data del **28 de juliol de 1151**. Es tracta d'una carta de convinença, que mesura 220 x 312 mm i que té bon estat de conservació. L'original no ha estat localitzat, i només se'n té coneixement de la còpia que es va realitzar a la segona meitat del segle XII. El comte lliura a Pere de Maçanet els masos on viuen Arnau Sunifred i Pere Otger.

Pere de Maçanet, fill de Bernat Ramon de Maçanet i Estefania, dona a Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona i príncep d'Aragó, el castell de Gallifa. A canvi, el comte li lliura els masos on viuen Arnau Sunifred i Pere Otger, situats a Vilamajor, i cent morabatins; i li encomana també el castell de Gallifa.

Sit notum cunctis quoniam ego Petrus de Macaneto, filius Bernardi Raimundi de Macaneto et StephaniĊ uxoris eius, consilio et voluntate fratris mei Bernardi dono tibi Raimundo, comes Barchinonensis, princeps Aragonensis et marchio, omnique tue proieniei sive posteritati ipsum meum castrum de Galifa, cum ipsa rocha in qua fundatum est, cum omnibus edificiis et fortitudine que modo ibi sunt vel in antea erunt et cum omnibus exitibus et regressibus suis. Predictam vero donacionem, sicut melius ad utilitatem et proficuum tuum intelligi potest, facio tibi et omni tue proieniei sicut supradictum est, sine engan, ad proprium et francum alodium tuum. Propter supradictam vero donacionem quam michi facis, ego Raimundus, comes iamdictus, dono tibi Petre de Mazaneto et omni tue proieniei duos mansos in terminio VilleMaioris, quos inhabitant Arnallus Seniofredi et Petrus Oggerii, cum omnibus illorum mansatis et pertinenciis, solide et libere, ad tuum alodium proprium. Et insuper addo tibi centum morabatinos. Et comendo tibi supradictum castrum de Galifa ut habeas illud tu et omnis tua proienies per me et per meam proieniem sive pos-teritatem ad fevum. Et donetis nobis inde potestatem fideliter per quantas vices eam per nos aut per nuncium vel nuncios nostros req[ui]sierimus, irati aut pachati. Et convenio tibi Petre ego comes iamdictus ut sim tibi adiutor et defensor, de predicto castro et de omni honore sibi pertinente et de omnibus tuis directis de omni honore quem deincebs meo consilio adquisieris, contra omnes homines et feminas, sine tuo engan. Et convenio tibi ut inter me et te in prefato castro non ponam alium seniorem et non exigam a te propter supradictum fevum aliquod servicium, preter fidelitatem et potestatem iamdicti castri. Et si tu Petre obieris sine infante legitimo, hoc totum atendam Bernardo de Galifa fratri tuo. Et in termino iamdicti castri non faciam ullam toltam vel forciam in alodio vestro. Et hoc totum sine tuo engan. Si quis autem con-tra hoc venerit ad irrumpendum, non hoc valeat vendicare quod requisierit, sed predicta omnia in duplo componat. Et postmodum hoc firmum permaneat omni tempore.

Actum est hoc V kalendas augusti, anno ab Incarnacione Domini millesimo CLI regnique Ledovici iunioris anno XV.

Signum+ Raimundi comes.

Sig+num Petri de Mazaneto, qui hanc donacionem fecit, fir-mavit firmarique rogavit.

Sig+num Bernardi fratris eius. Sig+num Bernardi de Bellog. Sig+num Arnalli de Lercio. Sig+num Raimundi de Villa de Muls.

Sig+num Poncii scribe, qui hoc scripsit die annoque prefato.[34]

12.04 Establiment fet pel comte de Barcelona Ramon Berenguer IV d'una peça de terra al lloc Fresalego de Vilamajor (1153)

Data del **8 de maig de 1153**. Es tracta d'un establiment fet pel comte de Barcelona i príncep d'Aragó, Ramon Berenguer IV a favor dels esposos Arnau Pere i Ermessenda. Com els altres documents, l'original no s'ha localitzat, i només se'n té coneixement de la còpia que es va realitzar a la segona meitat del segle XII. El document fa 139 x 186 mm i es troba en bon estat de conservació.

Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona i príncep d'Aragó estableix als esposos Arnau Pere i Ermessenda una peça de terra a Sant Pere de Vilamajor. Al lloc anomenat Fresalego, a cens d'un porc. D'altra banda, els confirma les altres terres que tenen per ell a canvi del pagament d'un cinquè de les collites al batlle comtal.

Raimundi Berengarii, chomes et marchio et princebs Arago-nensi, donator sum tibi Arnallo Petro et coniux tua Ermessendis. Dono vobis et proienie vestre pecia Iª terre culta et erma, qui est meo alodio. Et est hec omnia in chomitatu Barchinone vel in parroechia Sancti Petri Ville Maioris, in loco nominato Fresalego. Et abet affrontaciones, de parte orientis in via qui vadit per ipsa serra, et de meridie in meo alodio que tenet Poncio de Valescaro, et de occiduo in meo alodio que vos tenetis per me, et de circi in capud de ipsa vinea et ipsa rasa, sicut baiuli mei terminavi et fexuriavi cum aliis meos homines. Quantum hec affrontaciones includunt vel isti termini ambiunt, sic dono vobis totum ab in-tegrum et maneatis ibi vos et proienie vestre omni tempore ad meum servicium. Et donetis per Im quemque annum porchum Im chomitalem; et alium agrerum non donetis de ista porchada. Et desuper dono vobis et proienie vestre ipsas tenedones que vos tenetis per me in cunctisque locis. Et donetis omni tempore de expletis que Deus ibi dederit, de pane et vino de ipsas tenedones, am partem ad mei baiuli. Sane, si quis hoc dirrumpere temptaverit, nullatenus valeat, set componat in dupplo cum sua melioracione.

[34] BAIGES, I., FELIU, G, SALRACH, J.M., BENITO, P., CONDE, R., FARIAS, V., GALCERAN, P., PONS, M., SADURNI, N., TORRA PEREZ, A. *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. doc. 937 p. 1502

[35] BAIGES, I., FELIU, G, SALRACH, J.M., BENITO, P., CONDE, R., FARIAS, V., GALCERAN, P., PONS, M., SADURNI, N., TORRA PEREZ, A. *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. doc. 956 p. 1552

Et posttea hec donacione firma permaneat omni tempore.

Actum est hoc VIII idus madii, anno XVI regni Ledoici regis iuniori.

Signum+ Raimundi comes.

Sig+num Petri Arnalli baiuli. Sig+num Oluga. Sig+num Petri [David]. Sig+num Berengarii sagi. Sig+num Petri Macoti.

Sig+num Poncii scribe. [35]

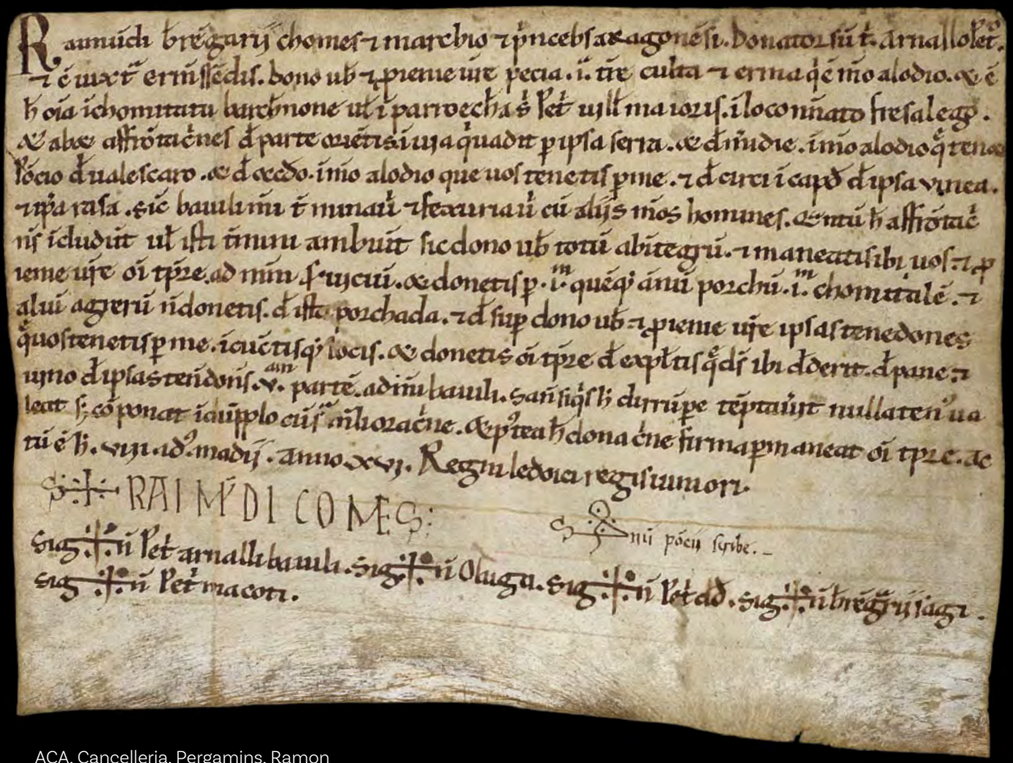

ACA, Cancelleria, Pergamins, Ramon Berenguer IV sèrie general 256

12.05 Convinença per la qual Guillem de Pla es posa sota la protecció del comte de Barcelona (1159)

Data del **28 de juny de 1159**. Es tracta d'un document de convinença pel qual Guillem de Pla es posa sota la protecció de Ramon Berenguer IV. L'original d'aquest document no ha estat localitzat. Les mides són de 104 x 280 mm i es troba en bon estat de conservació.

Guillem de Pla (o de Palou) es posa sota la protecció de Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona i príncep d'Aragó i promet pagar-li anualment un cens consistent en un porc o tres sous, que pagarà al batlle de Barcelona. El comte l'acull sota la seva protecció i mana als batlles de Barcelona i Vilamajor que el defensin.

Notum sit omnibus hominibus quoniam ego Guillelmus de Plano pono me ipsum, cum omni meo avere et cum omnibus rebus meis, in custodia et defensione dompni Raimundi, comitis Barchinonensis atque Aragonensium principis. Et ut deincebs me et omnia mea secure custodiat atque defendat, dabo ei omni tempore vite mee unum porcum comitalem

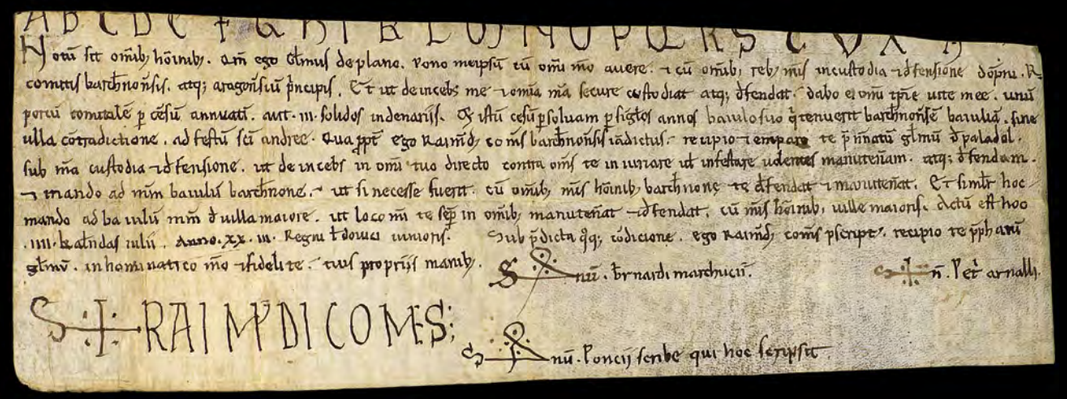

ACA, Cancelleria, Pergamins, Ramon Berenguer IV sèrie general 341

per censum annua-tim aut III solidos in denariis. Et istum censum persolvam per singulos annos baiulo suo qui tenuerit Barchinonensem baiuliam, sine ulla contradictione, ad festum Sancti Andree. Quapropter ego Raimundus, comes Barchinonensis iamdictus, recipio et em-paro te prenominatum Guillelmum de Paladol sub mea custodia et defensione, ut deincebs in omni tuo directo contra omnes te iniuriare vel infestare volentes manuteneam atque defendam. Et mando ad meum baiulum Barchinone ut, si necesse fuerit, cum omnibus meis hominibus BarchinonC te defendat et manuteneat. Et similiter hoc mando ad baiulum meum de Villa Maiore ut, loco mei, te semper in omnibus manuteneat et defendat cum meis hominibus Ville Maioris.

Actum est hoc IIII kalendas iulii, anno XXIII regni Ledovici iunioris.

Sub predicta quoque condicione ego, Raimundus comes pres-criptus, recipio te, prephatum Guillelmum, in hominatico meo et fideli[ta]te tuis propriis manibus.

Sig+num Bernardi Marchucii. Sig+num Petri Arnalli.

Signum+ Raimundi comes.

Sig+num Poncii scribe, qui hoc scripsit[36]

12.06 Jurament del senescal, el capellà i Arbert de Castellvell sobre concessió feta pel comte de Barcelona sobre les rendes de Vilamajor (1162)

Data amb posterioritat al **16 d'octubre de 1162**. Es tracta d'un jurament de Guillem Ramon II, senescal, Arbert de Castellvell i Guillem capellà. El document fa 125 x 265 mm, i es troba en bon estat de conservació tot i que té petits forats.

Guillem Ramon II, senescal, Arbert de Castellvell i Guillem, capellà, juren que eren presents quan *Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona i príncep d'Aragó, estant a Borgo Sancto Dalmacio, a la Llombardia, concedí a Hug de Cervelló mil morabatins sobre les rendes de Vilamajor, que el dit Hug tenia ja en penyora per set mil sis-cents sous.*

Sit [not]um cunctis et manifestum [quo]d nos videlicet Gui-llelmus Ra[imun]di et Arbertus de Castro Vetulo et Guillelmus capellanus vidimus et audivimus et presentes fuimus in Lombardia, apud Burgum Sancti D[al]macii, anno ab Incarnacione Domini mi-llesimo sexsagesimo, mense augusti, quando dompnus Raimundus venerabilis, comes

[36] BAIGES, I., FELIU, G, SALRACH, J.M., BENITO, P., CONDE, R., FARIAS, V., GALCERAN, P., PONS, M., SADURNI, N., TORRA PEREZ, A. *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. doc. 1044 p. 1680

Barchinonensis et princeps Aragonensis, donavit ac dimisit Ugoni de Cervi[li]one mille morabitinos et mandavit ut hos mille mohabitinos haberet in illo pignore de Villa Maiore quod iam supposuerat ei per VIItem milibus solidorum et insuper sexcentis solidis barchinonensis monetC. Precepit etiam nobis supradictis, videlicet Guillelmo Raimundi et Arberto de Castro Vetulo quod facerent eum quiete habere, tenere et possidere et expletare supradictum honorem de Villa Maiore donec omnia hec supradicta habet idest soluta atque pacata integre, sine suo engan. Et sic nos supradicti Guillelmus dapifer, Arbertus de Castro Vetulo, Guillelmus capellanus testificamur verum esse et iuramus per Deum et sacrosancta IIII Evangelia in presencia domini Bernardi, Terrachonensi archiepiscopi, et Guillelmi, Barchinonensi, et Petri, Ausonensi, et Gaufredi, Dertosensi. [37]

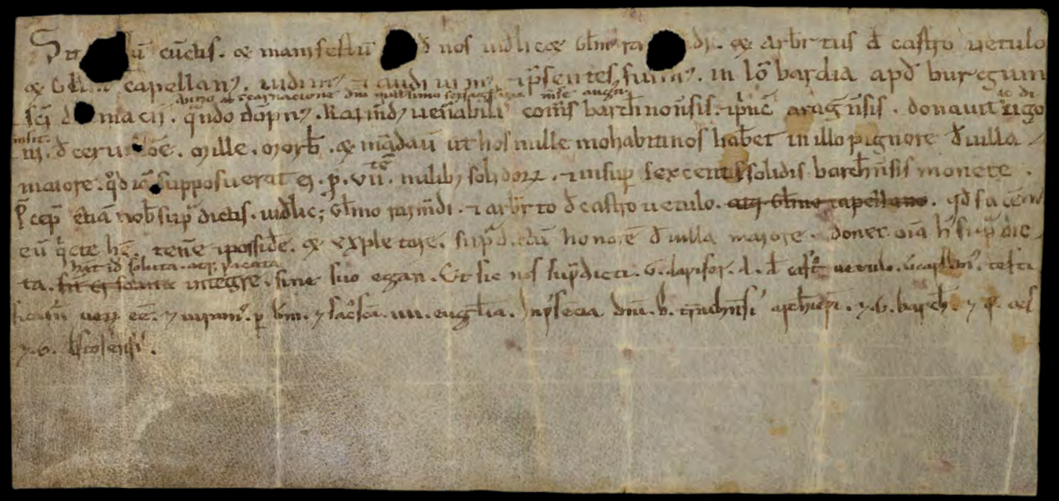

ACA, Cancelleria, Pergamins,
Ramon Berenguer IV apèndix 11

12.07 Memòria de relació de donacions (Sense data)

Sense data. Es tracta d'una memòria de relació de donacions. Les mides són de 179 x 150 mm, amb bon estat de conservació tot i que té petits forats que en fan difícil la lectura en alguns punts

Relació de donacions. Entre les donacions que fa referència a diversos indrets, pel que fa a Vilamajor trobem la següent: *Umbert de Basela, alio mansió in Vila Magor, et donet I porcho, et VI quartera de civada, et I quartera de forment, et I sestarios de vi.*

Arnat de Soler done I mansio in Oltregano, et donat porcho et uno parilio de caponos, et quart de pane et vino. P. de Terrasca, alio mansio in Arbucies, et done I latz de carn, et II parilios de galinas, et Iª migera de civada, et fogaces et vin. Et G., alio mansio in Balainano, et done I perna. Et B. G. de Miralles, alio in Oltrera, et donet I parilio de caponos, et de post obitum suum et de sua coniux, ad alaudem francum. G. de Castelvel, alio in Martorel, et donet I manchus. P. Girbert et Dalmacio Grino, alio in Sobarbar, et done I perna. G. dapifer, alio in Sancti Menati, et done I porco, et Iº parilio de caponos, et medium quarter de olei, et ipso quart; per ipso servicio de P. de Sancti Menati, guaita et civada et perna. P. de Rovira, ipso mansio de Fontaned ad alaudem francum, et done V parilios de caponos. Et R. Guitard de Magoda donet ipso quart et Iº parilio de caponos. ***Umbert de Basela, alio mansio in Vila Magor, et donet I porcho, et VI quartera de civada, et I quartera de forment, et I sestarios de vi.*** *Et G.R. de Lobera, ipso masio de ces Tortes, et done tasca de pane et vino et I parilio de galines. Et ipso mansio de Iovan de c'Errola, V d[enarios] per pane et vino. Et Ber[engarius], alio mansio in Pelafols, et done Iª perna et I parilio de caponos et decimo de quantum laboret. Et P. Carbonel de Calles sensat ipsas suas casas in qua stabat, VI d[enarios] et ipso mansio de Riba, alios VI d[enarios].* [38]

[37] BAIGES, I., FELIU, G, SALRACH, J.M., BENITO, P., CONDE, R., FARIAS, V., GALCERAN, P., PONS, M., SADURNI, N., TORRA PEREZ, A. *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. doc. 1091 p. 1745

[38] BAIGES, I., FELIU, G, SALRACH, J.M., BENITO, P., CONDE, R., FARIAS, V., GALCERAN, P., PONS, M., SADURNI, N., TORRA PEREZ, A. *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. doc. 1146 p. 1816

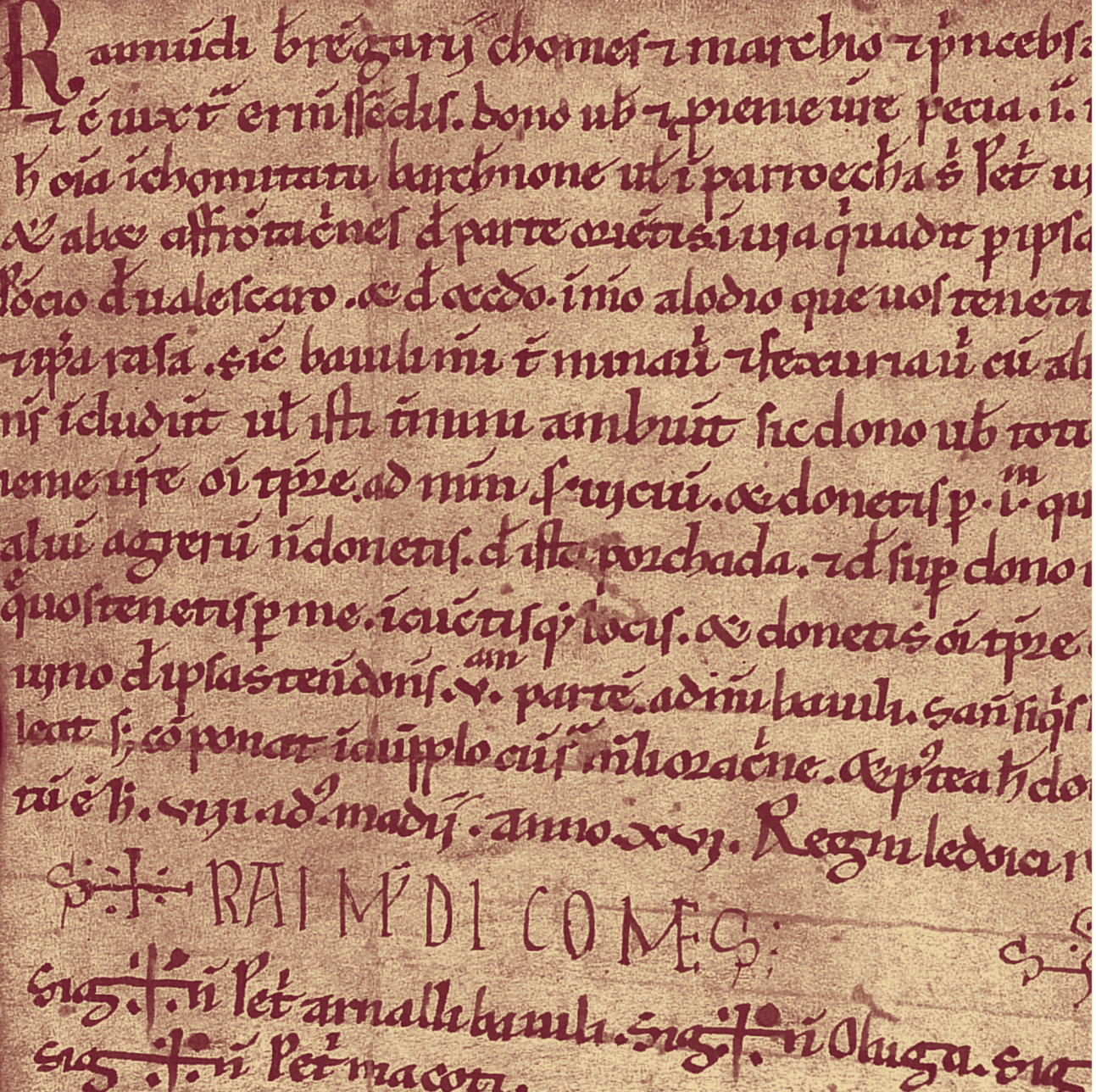

EL CARTULARI DE SANT CUGAT

Del Cartulari de Sant Cugat extraiem dos documents molt interessants del segle XII:

12.08 Testament on es descriuen els béns que es deixen en diversos municipis entre ells, Vilamajor (1113)

14 de maig de 1113. Testament de Ramon Tedbal nomenant els executors d'aquest testament. El testament és molt llarg i deixa terres de diversos municipis com Sabadell, Calaf, Viladecavalls i entre altres Vilamajor. Es transcriu a continuació només la part que fa referència a Vilamajor:

"(...) Insuper dimito uxori mee ac filie mee prenominatis ipsum meum fevum quod habeo per Berengarium Fulconis apud Calaf, et de eo fevo reddantus isti LX morabetini, sicut superius est scriptum. Et fevum quem teneo per Ugonem Guifredi et filium eius Poncium concedo prelocutis uxori mee vel filie mee, et est in Villa Maiori (...).[39]

12.09 Publicació sacramental del testament d'Ermesendis que deixa entre d'altres possessions una casa a Vilarasa de Vilamajor (1166)

17 de juny de 1166. Publicació sacramental del testament d'Ermesendis. La publicació sacramental era un acte pel qual es feia públic el testament davant d'un altar. A continuació es reprodueix la part del text que fa referència a Vilamajor on deixa entre d'altres possessions, una casa situada a Vilarasa:

"Dimisit s. Crucis et archiepiscopo moabeti i et ad s. Stephani et ad cleros Palacii alios et ad s. Maria de Palaci mèdium moabetinum et ad s. Columba mèdium et ad cavalleriam Templum Domini pelles suas et ad Hospitale Ierosolimitanum moabeti i et ad s. Petrum de Vilamaiore et ad sacerdotem eius alios et ad s. Stephani de Palaci urceolo i et ad s. Salvatorem moabeti i et ad s. Mariam Gerunde mèdium. Dimisit ad filiam Maiassendis mansum ubi habitat Bernardus Gifredi cum suis pertinenciis et brisallo I et guadenga I et lanceolos II et plumacio I. Dimisit ad filio suo Guillelmo mansum ubi Raimundus Guilaberti habitat cum suis tenedonibus quas tenet ubique et ipsum suum sponsalicium que ei fecit viro suo Raimundo quod in Villamaiore est in loco nominato Villarara."[40]

[39] J. RIUS Cartulari de "Sant Cugat" del Vallès doc. 821 p. 22

[40] J. RIUS Cartulari de "Sant Cugat" del Vallès doc. 1060 p. 224

EL CAPBREU DEL 1151 DEL COMTE RAMON BERENGUER IV

Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona, l'any 1151 va ordenar que s'elaborés un gran inventari que recollís les seves possessions amb l'objectiu de governar la diversitat de dominis que tenia en l'ampli territori català, i que li suposava una dificultat a l'hora de controlar-lo. Així, va encarregar aquesta tasca a Bertran de Castellet, que va desplegar els seus homes per tot el territori per portar a terme aquesta capbrevació.

Des del 25 de febrer de 1151 fins al 20 de juliol de 1152, es va confeccionar el capbreu de les terres comtals, i a principis de març de 1151 ja havia realitzat una primera capbrevació de les terres que envoltaven Barcelona, com eren Vilamajor, Caldes de Montbui, Gavà i Piera. A partir de l'abril del mateix any va continuar cap al Pirineu i la Cerdanya.

12.10 Relació de béns i drets pertanyents al comte de Barcelona a Vilamajor, Cardedeu i Tagamanent de 1151

Nosaltres ens centrarem en el capbreu que va elaborar entre el febrer i març de 1151, que s'anomena *Relació de béns i drets pertanyents al comte de Barcelona a Vilamajor, Cardedeu i Tagamanent*. Entre el camí de Barcelona cap a Girona, es confirma que Vilamajor, juntament amb Cardedeu, Tagamanent i Caldes de Montbui constituïa el domini comtal més extens de tota l'àrea de Barcelona: els drets de percepció rendal era sobre 153 masos, dels quals 82 eren a Vilamajor, 8 eren a Cardedeu i 38 masos a Tagamanent. El document està integrat per cinc membranes de pergamí cosides les unes a les altres amb una tireta de pergamí. Les seves mides són 2946 x 225 mm i es troba en bon estat de conservació.

D'aquest Capbreu es desprèn, tal com manifesta Aventín[41] *"que el comte de Barcelona té a Vilamajor i en tots els seus termes uns drets sobre 82 masos que li satisfan rendes, una gran propietat o dominicatura dita de Vilalgoma que explota directament, un magnífic castell que fa servir de residència temporal i un batlle que s'ocupa de gestionar aquests béns i rendes."* El comte doncs, rebia censos en sous i gallines, forestatges (cens que es pagava per poder treure llenya del bosc), i també una ferreria per la qual s'havia de pagar el llòsol i una dominicatura.

A continuació es reprodueix tot el document:

[41] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 36

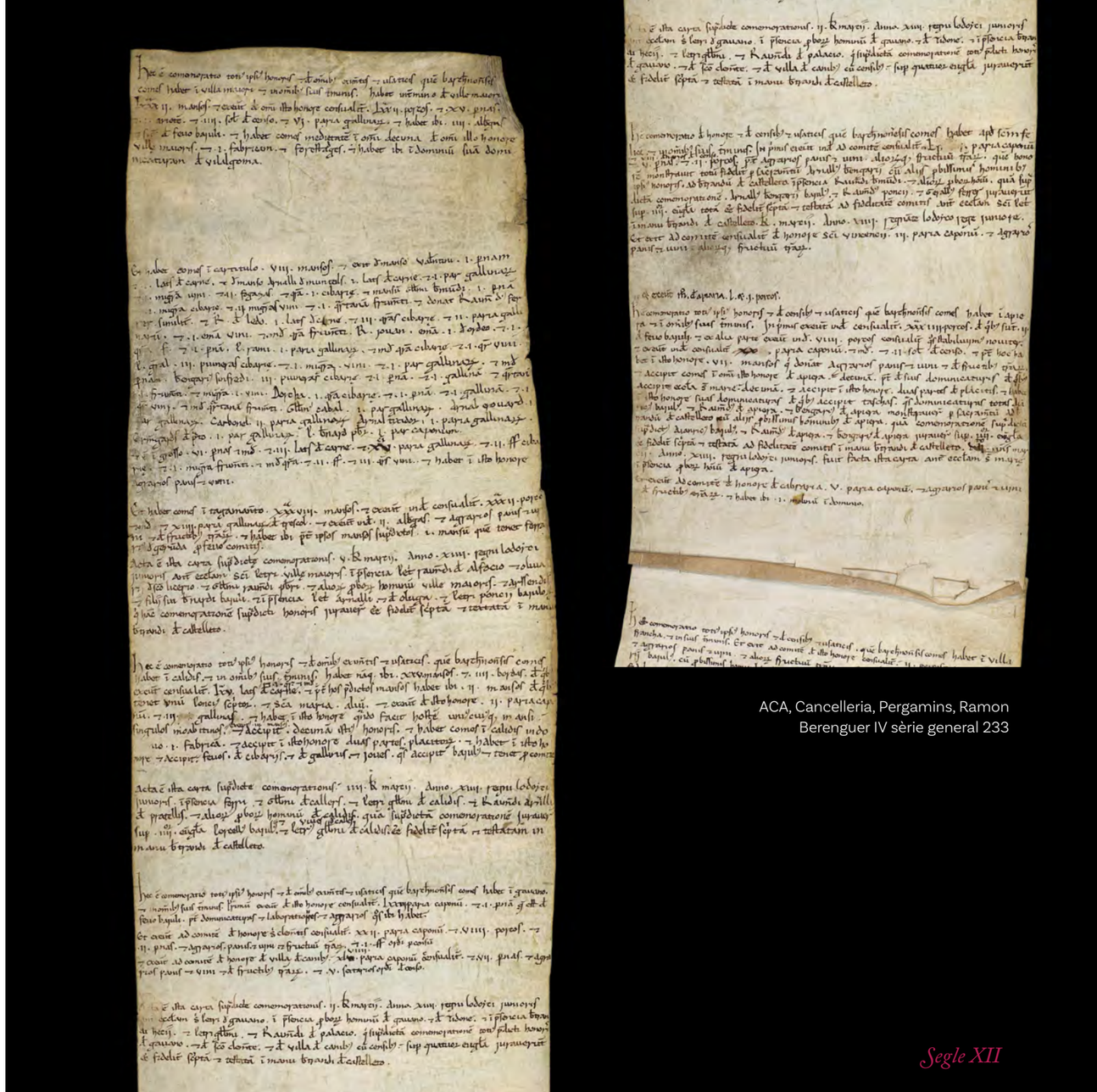

ACA, Cancelleria, Pergamins, Ramon Berenguer IV sèrie general 233

"Hec est comemoratio totius ipsius honoris et de omnibus eximentis et usaticis quem Barchinonensis comes habet in Villa Maiori et in omnibus suis terminis. Habet in termino de Ville Maiori LXXXªII mansos. Et exeunt de omni isto honore censualiter LXXªII porcos et XV pernas et I arietem et IIII solidos de censo et VI paria gallinarum. Et habet ibi IIII albergas et sunt de fevo baiuli. Et habet comes medietatem in omni decima de omni illo honore VillĊ Maioris et I fabricam et forestadges1 Et habet ibi in dominium suam dominicaturam de Vilalgoma.

Et habet comes in Cartitulo VIII mansos. Et exit de manso Valentini I pernam et I lats de carne. Et de manso Arnalli de Munteils, I lats de carne et I par gallinarum et I migeram vini et II fogazas et quartera I cibariĊ. Et mansum Guillelmi Bermundi, I pernam et I migera cibariĊ et II migeras vini et I quartanam frumenti. Et donat Raimundus Ferrer similiter. Et Raimundus de Ledo, I lats de carne et III quarteras cibariĊ et II paria gallinarum et I emina vini et media quartera frumenti. Raimundus Iovan, emina I de ordeo et I quartera frumenti et I pernam. Petrus Rami, I paria gallinarum et media quartera cibariĊ et I quarter vini. Petrus Geral, III puineras cibariĊ et I migera vini et I par gallinarum et mediam pernam. Berengarius Sinfredi, III puineras cibariĊ et I pernam et I gallinam et quartariam I frumenti et migeram I vini. Dorcha, I quarteram cibariĊ et I pernam et I gallinam et I quarter vini et mediam quartanam frumenti. Guillelmus Cabal, I par gallinarum. Arnal Erovad, I par gallinarum. Carbonel, II paria gallinarum. Arnal Tixidor, I paria gallinarum. Ermengards de Prato, I par gallinarum. Petrus Bernard presbiter, I par caponum.

Et est in grosso, VI pernas et mediam et III lats de carne et XVcim paria gallinarum et II sestarios cibariĊ et I migera frumenti et media quartera et II sestarios et III quarters vini. Et habet in isto honore agrarios panis et vini.

Et habet comes in Tagamaneto XXXªVIII mansos. Et exeunt inde censualiter XXXªII porcos et medium et XIIII paria gallinarum de trescol. Et exeunt inde II albergas et agrarios panis et vini et de fructibus terrarum. Et habet ibi, preter ipsos mansos supradictos, I mansum quem tenet Ferrarius de Gerunda pro fevo comitis.

Acta est ista carta supradictĊ comemorationis V kalendas marcii, anno XIIII regni Lodoyci iunioris, ante ecclesiam Sancti Petri VillĊ Maioris.

In presencia Petri Raimundi de Alfacio et Olivarii de Sancto Licerio et Guillelmi Raimundi presbiteri et aliorum proborum ho-minum Ville Maioris et Arssendis et filii sui Bernardi baiuli et in presencia Petri Arnalli et de Oluga et Petri Poncii baiulorum, qui hanc comemorationem supradicti honoris iuraverunt esse fideliter scriptam et textatam in manu Bertrandi de Castelleto." [42]

[42] BAIGES, I., FELIU, G, SALRACH, J.M., BENITO, P., CONDE, R., FARIAS, V., GALCERAN, P., PONS, M., SADURNI, N., TORRA PEREZ, A. *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. doc. 914 p.1469

RELACIÓ DELS DRETS COMTALS A LA MUNTANYA DE TAGAMANENT I DE LES DESPESES DE VILAMAJOR (JUNY 1156 - ABRIL 1157)

Tal com hem vist anteriorment a través del llibre de pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, en el volum IV hi trobem una memòria feta pel batlle que fa referència a les despeses de Vilamajor durant el període comprès entre **el juny del 1156 i el 25 d'abril de 1157**. Les mides són de 740 x 395 mm i està en bon estat de conservació.

El pergamí que més avall es reprodueix, es tracta d'un breu inventari de les rendes provinents de la muntanya de Tagamanent, i sobretot ens interessa veure les despeses que es van realitzar entre juny de 1156 i abril de 1157 a Vilamajor i a Sant Celoni per la Casa de Barcelona.

12.11 Les despeses de Vilamajor entre el juny de 1156 i l'abril de 1157

El document és extraordinàriament valuós perquè permet conèixer el tipus d'aliments que es consumien durant el segle XII. En aquest sentit, Aventín[43], en fa una explicació de quins eren aquests aliments que consumien el comte, la reina Peronella i el seu seguici en les seves estades a Vilamajor. Destaca també en el text una referència a Loreta com a una dida a la qual se li dona una mitgera de vi per ordre de la reina. Pel que sembla, Loreta era la dida de l'infant Ramon i que la tradició diu que en el futur seria el rei Alfons I.

També mereix menció el gran nombre de personalitats que hi tenen estada: des de membres de la noblesa catalana, aragonesa i occitana com el senescal Ot de Montcada, o Guillem de Copons; de la comunitat islàmica com l'alfaquí de Tortosa; o bé personalitats religioses com l'arquebisbe de Santiago o el bisbe de Pamplona, entre molts d'altres.

[43] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* pg. 102

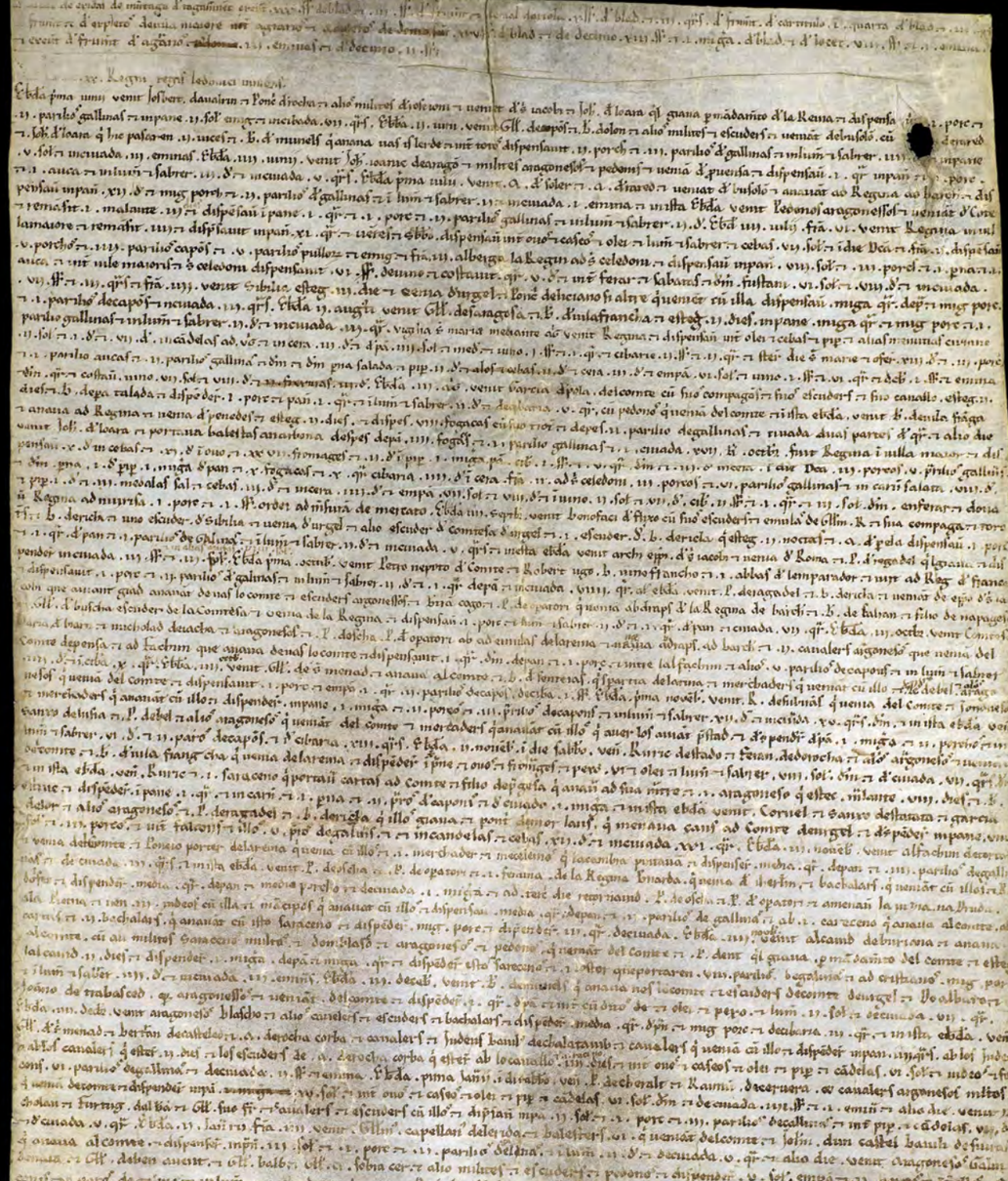

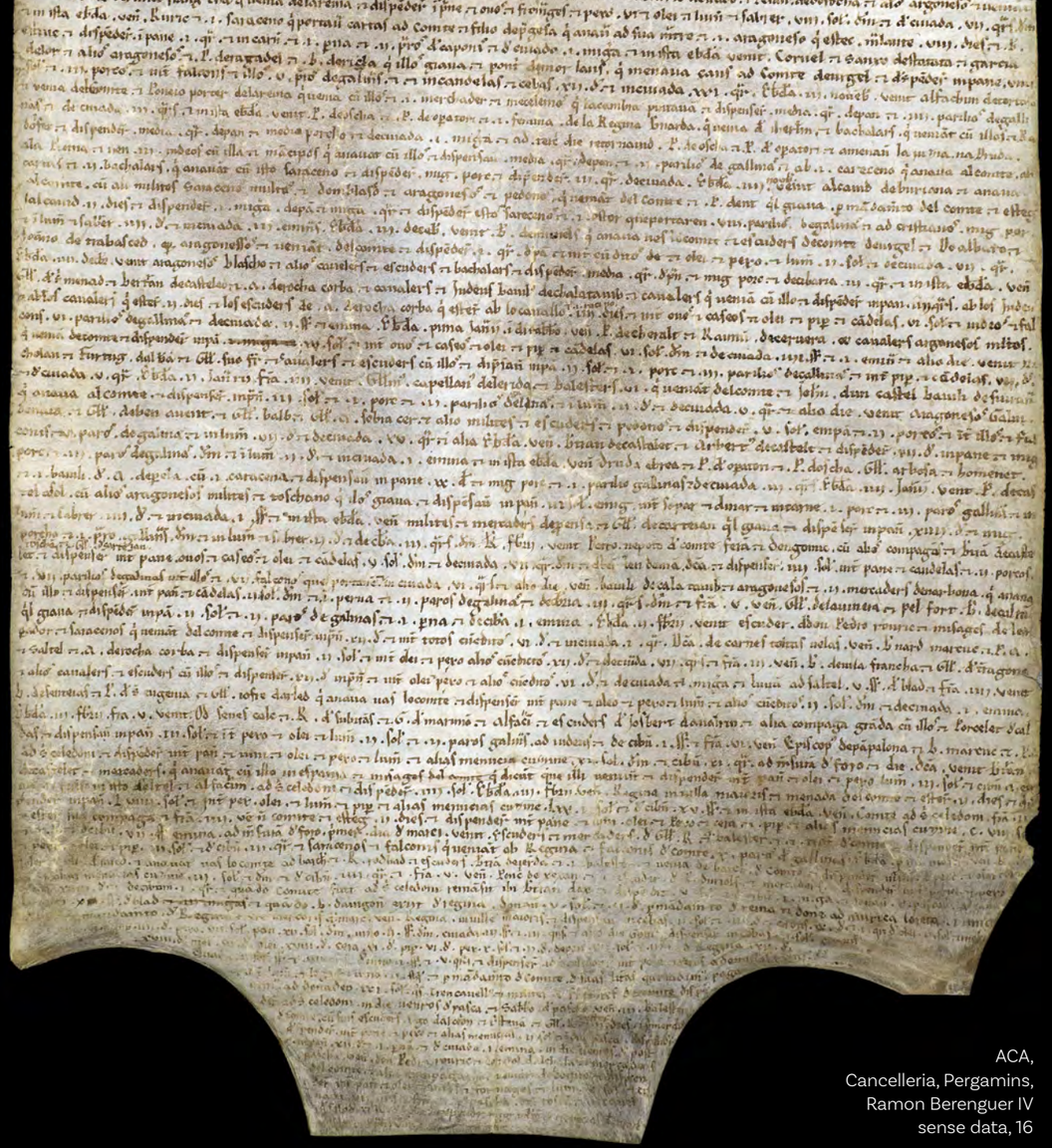

ACA,
Cancelleria, Pergamins,
Ramon Berenguer IV
sense data, 16

Hoc breve de exidas: De muntaga de Tagamanent exeunt XXX sestarios de blad et III sestarios de frument. Et de Val d'Ariola, X sestarios de blad et III quartans de frument. De Cartitulo, Iª quarta de blad et III quartans de frument. Et de expletos de Vila Maiore, agrarios, XXV sestarios de blad, et de decimo, XIII sestarios et I migera de blad, et de locet, VIII sestarios et I emina. Et exeunt de frument, de agrarios, III eminas, et de decimo, II sestarios.

[…]XX regni regis Ledovici iunioris.

Ebdomada prima iunii venit Josbert d'Avalrin et Ponci de Rocha et alios milites de Roseioni, et venient de Sancti Iacobi, et Johan de Loara qui·l giava per mandamento de la reina. Et dispensavi I porc et II parilios gallinas et in pane II solidos e mig et in cibada VII quarteras.

Ebdomada II iuni[i] venit Guillem de Pons et Bernat d'Olon et alios milites et escuders, et veniant de Busolon cum A[…] de Rared et Iohan de Loara, qui hic pasaren II vices, et Bernat de Munels qui anava vas Islerde. Et inter totos dispensavit II porch et III parilios de gallinas et in lumen et sabrer IIII […], et in pane V solidos, et in civada IIII eminas.

Ebdomada IIII iunii venit Johan Joanic de Aragón et mi-lites aragonesos et pedonis, et venian de Provensa. Et dispensavi I quartera in pane et I porc et I auca, et in lumen et sabrer III denarios, et in civada V quarteras.

Ebdomada prima iulii venit Arnau de Soler et Arnau de Ra-red et veniat de Busolon et anavant ad regina ad Barchinonam. Et dispensavi in pane XII denarios, et mig porch et II parilios de gallinas, et in lumen et sabrer II [denarios], et in civada I emina. Et in ista ebdomada venit pedonos aragonessos et veniant de conte, et remansit I malaute III dies. Et dispensavi in pane I quartera et I porc et II parilios gallinas, et in lumen et sabrer II denarios.

Ebdomada IIII iulii, feria VI, venit regina in Villa Maiore et remansit IIII, et dispensavit in pane XI quarteras. Et venres et sabbato dispensavi inter ovos et caseos et olei et lumen et sabrer et cebas VII solidos. Et in die dominica et feria II dispensavi V porchos et IIII parilios capons et V parilios pullorum et emig. Et feria III albergà la regin[a] ad Sancti Celedoni et dispensavi in pane VIII solidos et III porcs et I perna et I auca. Et inter Vile Maioris et Sancti Celedoni dispensavit VI sestarios de vino, et costavit quartera V denarios. Et inter ferar et sabatas et demi fustani VI solidos et VIII denarios; et in civada VII sestarios et III quarteras. Et feria IIII venit Sibília, esteg III die[s], et venia d'Urgel, et Ponci de Liciano si altre qui venient cum illa. Dispen-savi miga quartera de pa et mig porc et I parilios de capons, et [i]n civada III quarteras.

Ebdomada II augusti venit Guillem de Saragosa et Bernat de Vila Francha et esteg II dies. In pane miga quartera et mig porc et I parilio gallinas, et in lumen et sabrer II denarios, et in civada III quarteras.

Vigilia Sancta Maria mediante augusti venit regina. Et dis-pensavi inter olei et cebas et piper et alias menutias cuzine II solidos et I denarium, et VII denarios in candelas ad Virginem, et in cera III denarios, et de pan IIII solidos et medium, et vino I sestarium et I quartera, et cibarie II sestarios et II quarteras. Et stert die sancte Marie et ofert XIII denarios et III porcs et I parilio aucas et II parilios gallinas, et dem perna salada et piper II denarios et cera III denarios, et em pan VI solidos et vino I sestarium et VI quarteras et d[e] cibo I sestarium et emina, et dem quartera, et costavit vino VII solidos et VIII denarios.

Ebdomada III augusti venit Garcia de Pola del comte cum suos compagons et suos escuders et suo cavallo, esteg II dies, et Bernat de Pera Talada. Et dispenderunt I porc et pane I quartera et in lumen et sabrer II denarios et de cibaria V quarteras, cum pedonos qui venian del comte. Et in ista ebdomada venit Ber-nardus de Vila Franga et anava ad regina et venia de Penedès, et esteg II dies et dispés VIII fogacas cum suo troter, et depés II parilio de gallinas et civada duas partes de quartera. Et alio die venit Johan de Loara et portava balestas a Narbona. Despés de pan IIII fogaces et I parilio gallinas et I civada.

XVII kalendas octobris fuit regina in Villa Maior et dispensavi X denarios in cebas et XI denarios in ovo et XXVII fromages et II denarios in piper, I migera pan, cibo I sestarium et V quarteras dem et III denarios in cera.

In die dominica III porcos, V parilios gallinas et dem perna, I denarium piper, I migera de pan et X fogacas et X quarteras cibaria, IIII denarios in cera.

Feria II ad Sancti Celedoni III porcos et VI parilios gallinas, et in carne salata VIII denarios, et piper I denarium et III meda-las sal, et cebas III denarios, et in cera IIII denarios, et em pan VII solidos et VIII denarios, et in vino II solidos et VII denarios, cibo II sestarios et I quartera et III solidos dem en ferar. Et do-navit regina ad nuirisa I porc et I sestarium ordei ad mensuram de mercato.

Ebdomada IIII septembris venit Bonofaci de Flixo cum suos escuders et emulas de Guillem Ramon et sua compaga et toroters et Bernat de Ricla et uno escuder de Sibília, et venia d'Urgel, et alio escuder de comtesa de Urgel et I escuder de Bernat de Ricla, qui esteg II noctas, et Arnau de Perela dispensavi I porc et I quartera de pan et I parilios de galinas et in lumen et sabrer II denarios et in civada V quarteras. Et in esta ebdomada venit archiepiscopus de Sancti Iacobi, et venia de Roma, et Petrus de Regadel, qui·l giava. Et dispenderunt in civada III sestarios et III solidos et in alias causas VIIII solidos.

Ebdomada prima octuber venit Petro, nepoto de comte, et Robert Ugo, Bernat Vino Francho et I abbas de l'emparador et ivit ad reg de Franca et dispensavit I porc et II parilios de galinas et in lumen et sabrer II denarios, et I quartera de pan et in civada VIIII quarteras.

Alia ebdomada venit Petrus de Ragadel et Bernat de Ricla et veniant de episcopo de Sancti Iacobi que aviant giad, anavant de vas lo comte, et escuders ar[a]gonessos et Bertran Cogo et Petrus de Operatori, qui venia ab draps de la regina de Barchinona, et Bernat de Salran et filio de na Pagesa et Guillem de Buschà, escuder de la comtesa, et venia de la regina et dispensavi I porc, et lumen

et sabrer II denarios, et I quartera de pan et civada VII quarteras.

Ebdomada III october venit comtesa Maria de Biarn et Mi-cholad de Iacha et aragonesos et Pere d'Oscha, Pere de Operatori ab ademulas de la reina et anava ab draps ad Barchinonam, et II cavalers aragonesos que venian del comte de Proensa et ad-fa-chim que anava de vas lo comte. Et dispensavit I quartera dem de pan et I porc et intre l'alfachim et alios V parilios de capons et in lumen et sabrer IIII denarios et in cibaria X quarteras.

Ebdomada IIII october venit Guillem de Sanct Menad, et anava al comte, et Bernat de Senteias qui·s partia de la r[e]ina et merchaders qui veniant cum illo, et don Pedro de Bel et alios aragonesos qui venian del comte. Et dispensavit I porc et em pan I quartera, II parilios de capons, de cibera I sestarium.

Ebdomada prima novembris venit Ramon de Subirans, qui venia del comte, et jonovesos et mer-chaders qui anavant cum illo. Et dispenderunt in pane I migera et II porcos et III parilios de capons et in lumen et sabrer XII denarios et in civada XV quar-teras dem. Et in ista ebdomada venit Sanxo de Lusia et Petro de Bel et alios aragonesos qui ve-niant del comte et mercaders qui anavant cum illos, qui aver los aviant prestad, et despenderunt de pan I migera et II porchos et in lumen et sabrer VI dena-rios et II paros de capons et de cibaria XIIII quar-teras.

Ebdomada II november, in die sabbato, venit Ruric de Stado et Feran de Dorocha et alios ara-gonesos, et veniant del comte, et Bernat de Vila Frangcha, qui venia de la reina. Et dispenderunt in pane et ovos et fromages et pexo et olei et lumen et sabrer VIII solidos dem et de civada VII quarteras dem. Et in ista ebdomada venit Ruric et I saraceno qui portava cartas ad comte et filio de Pagesa qui anava ad sua matre et I aragoneso qui estec malaute VIII dies et Bernat Estruc. Et dispenderunt in pane I quartera et in carne et I perna et II paros de capo-nis et de civada I migera. Et in ista ebdomada venit Cornel et Sanxo de Statata et Garcia de Lor et alios aragonesos et Pere de Ragadel et Bernat de Ricla, qui illos giava, et Ponti de Morlans, qui menava cans ad comte de Urgel. Et despenderunt in pane VIIII solidos et III porcos et inter falcons et illos V paros de galinas et in candelas et cebas XII denarios, et in civada XXI quarteras.

Ebdomada III novembris venit alfachim de Tor-tosa et venia del comte et Poncio, porter de la reina, qui venia cum illos, et I merchader et mecelemos qui la cambra pintavan. Et dispenserunt media quar-tera de pan et IIII parilios de gallinas et de civada III quarteras. Et in ista ebdomada venit Petro de Oscha et Petro de Operatori et I femina de la regi-na, Bernarda, qui venia de Iherusalem, et bachalars qui veniant cum illos, et Radolfer. Et dispenderunt media quartera de pan et medio porcho, et de civada I migera. Et ad terci die retornavid Pere de Oscha et Pere de Operatori et amenavit la iuzia na Druda a la reina et ven III iudeos cum illa et mancipos qui anavat cum illos. Et dispensavi media quartera de pan et II parilios de gallinas; et ab I careceno qui anava al comte ab cartas et II bachalars qui ana-vant cum isto saraceno et dispenderunt mig porc et dispenderunt III quarteras de civada.

Ebdomada IIII novembris venit alcavid de Buria-na et anava al comte cum ali[i] milites saracenos multos et dom Blasco et aragonesos et pedonos qui veniant del comte et Pere Dent, qui·l giava per mandamento del comte, et esteg l'alcavid II dies. Et dispenderunt I migera de pan et miga quartera; et dispenderunt istos sarecenos et I ostor que portaren VIII parilios de galinas et ad cristianos mig por[c], et in lumen et sabrer IIII denarios et in civada III eminas.

Ebdomada III decembris venit Bernat de Mu-nels, qui anava ves lo comte, et escuders de comte de Urgel et do[n] Albaro et Ioanno de Trabasced et aragonessos et veniant del comte. Et dispenderunt I quartera de pan et inter cunditos et olei et pexo et lumen II solidos, et de civada VII quarteras.

Ebdomada IIII decembris venit aragonesos Blas-cho et alios cavelers et escuders et bachalars. Et dis-penderunt media quartera de pan et mig porc, et de cibaria III quarteras. Et in ista ebdo-mada venit Guillem de Sancti Menad et Bertran de Casteled et Arnau de Rocha Corba et cavalers et judeus, baiulus de Chala-taiub, et cavalers qui venian cum illo. Et dispenderunt in pan IIII quarteras ab los judeus et ab los cavalers, qui esterunt II dies; et los escuders de Arnau de Rocha Corba qui esterunt ab lo cavallo et I rucino IIII dies; et inter ovos et caseos et olei et pi-per et candelas VI solidos, et iudeos et falcons VI pa-rilios de gallinas, et de civada II sestarios et emina.

Ebdomada prima ianuarii, in di[e] sabbato, ve-nit Pere de Cheralt et Raimun de Cervera et ca-valers argonesos multos, qui venian de comte. Et dispenderunt in pan XV solidos et inter ovos et ca-seos et olei et piper et candelas VI solidos dem, et de civada IIII sestarios et I emina. Et alio die venit Nicholau et Furtug d'Albera et Guillem suo fratre et cavalers et escuders cum illos et dispensavi in pan II solidos et I porc et III parilios de callinas, et in-ter piper et candelas VII denarios, et de civada V quarteras.

Ebdomada II ianuarii, feria IIII, venit Gui-llelmus, capellanus de Lerida, et balesters VI qui veniant del comte et Johan d'Uncastel, baiuli de Siurana, qui anava al comte. Et dispenserunt in pane III solidos et I porc et II parilios de galinas, et in lumen II denarios, et de civada V quarteras. Et alio die venit aragonesos Galin de Naia et Guillem de Benavent et Guillem Balb et Guillem Arnau Sobracer et alio milites et escuders et pedonos. Et dispenderunt V solidos em pan et II porcos; et inter illos et falconis V paros de galinas, et in lumen VII denarios, et de civada XV quarteras.

Et alia ebdomada venit Bertran de Castalet et Arbertus de Castelt. Et dispenderunt XII denarios in pane et mig porc et III paros de galinas dem, et in lumen II denarios, et in civada I emina. Et in ista ebdomada venit Druda ebrea et Pere de Ope-ratori et Pere d'Oscha, Guillem Arbosa et Homenet et I baiuli de Arnau de Perela cum I caracena. Et dispensavit in pane XX denarios et mig porc et I parilio gallinas, et de civada III quarteras.

Ebdomada IIII ianuarii venit Pere de Castela-sol cum alios aragonesos milites et Toschano, qui ilos giava. Et dispensavit in pane III solidos e mig inter sopar et dinar, et in carne I porc et III paros galli-nas, et in lumen et sabrer IIII denarios, et in civada

I sestarium. Et in ista ebdomada venerunt milites et mercaders de Proensa et Guillem de Carteian, qui·l giava. Et dispenserunt in pane XIIII denarios et mig porcho et I paro gallinas dem, et in lumen et sabrer II denarios, et de cibaria III quarteras dem.

Kalendas februarii venit Petro, nepoto de comte, Feran et don Gomic cum alios compagnos et Bertran de Castelet, Toschan et Guillem de Carteian. Et dispenserunt inter pane, ovos et ca-seos et olei et candelas V solidos dem, et de civada VII quarteras dem. Et esterunt l'endeman, dominica, et dispenserunt IIII solidos inter pane et candelas et II porcos et VII parilios de galinas inter illos et VII falconos que portaven, et in civada VI quarteras. Et alio die venit baiuli de Calataiub et aragonesos et II mercaders de Narbona qui anava cum illo. Et dispenserunt inter panem et candelas II solidos dem et Iª perna et II paros de galinas et de cibaria III quarteras dem. Et feria V venit Guillem de Lavinera et Pelfort, Bernat de Calran qui·l giava. Et dispenderunt in pan II solidos et II paros de galinas et I perna et de cibaria I emina.

Ebdomada II februarii venit escuder de don Pedro Rouric et misagés de l'emperador et saracenos qui veniant del comte. Et dispenserunt in pane XII denarios et inter totos cuncditos VI denarios et in civada I quartera. Dominica de Carnes Toltas Velas venit Bernard Marcuc et Pere Aarnau et Saltel et Arnau de Rocha Corba. Et dispenserunt in pane II solidos et inter olei et pexo alios cuncdictos XII denarios, et de civada VII quarteras. Et feria III venit Bernat de Vila Francha et Guillem de Terragona et alios cavalers et escuders cum illos. Et dispenserunt XII denarios in pane et inter olei et pexo et alios cuncditos VI denarios, et de civada I migera et liuram ad Saltel V sestarios de blad. Et feria IIII venit Bernat de Senteias et Pere de Santa Eugenia et Guillem Jofre d'Arled, qui anava vas lo comte. Et dispenserunt inter pane et oleo et pexo et lumen et alios cuncditos II solidos dem, et de civada I emina.

Ebdomada III februarii, feria V, venit Od senescalc et Ramon de Subirans et Guillem de Marimon et alfachim et escuders de Josbert d'Avalrin et alia compaga granda cum illos et Porcelet de Caldas. Et dispensavit in pane III solidos et inter pexo et olei et lumen II solidos et II paros galinas ad iudeus et de cibum I sestarium. Et feria VI venit episcopus de Pampalona et Bernat Marcuc et Pere Arnau ad Sancti Celedoni. Et dispenderunt inter pane et vini et olei et pexo et lumen et alias menucia cuzine XI solidos dem, et cibum XI quarteras, ad mensuram de foro. Et die dominica venit Bertran de Castelet et mercaders qui anavant cum illo in Espania et misagés del comte, qui dicunt que illi venivit. Et dispenderunt inter panem et olei et pexo, lumen, III solidos, et cibum I emina. Et fuerunt in isto Saltel et alfachim ad Sancti Celedoni et dispenderunt IIII solidos.

Ebdomada IIII februarii venit regina in Villa Maioris et menada del comte et esterunt II dies. Et dispenderunt in pane LVIIII solidos, et inter pex, olei et lumen et piper et alias me-nucias cuzine LXXI solidos, et de cibum XV sestarios Et in ista ebdomada venit comte ad Sancti Celedoni feria II,

et esterunt sua compaga, et feria IIII venit comite et esteg II dies. Et dispenderunt inter pane et vini, olei et pexo et cera et piper et alias menucias cuzine CVIII solidos et X denarios, et de cibum VII emina ad mensuram de foro.

Primer dia de marci venit escuders et mercaders de Guillem Ramon et I balester et I troter de comte. Et dispenderunt inter pane et pexo et olei et piper II solidos, et de cibum III quarteras; et saracenos et falconis qui veniant ab regina et falconis de comte X paros de gallinas.

Ebdomada prima marci, in die dominica, venit Ramon de Soler et Guillem de Rared, et anavant vas lo comte ad Bar-chinonam, et Ramon Rodbad et escuders, Bertran de Ierunde et I balester, et venian de Barchinona de comte. Et dispenderunt inter pane et pexo et olei et lumen et alias menucias cuzine III solidos et dem, et de cibum IIII quarteras. Et feria V venit Ponci de Xexan et I escuder de Pere d'Uriols et mercaders. Dispende-runt inter pane et pexo [et olei] XIIII denarios, et de cibum I quartera. Et quando comite fuit ad Sancti Celedoni remansit ibi Bertran d'Ax et dispendit V solidos, et de cibum I migera, et do-navit X porcos ad Cavaleria et X sestarios de blad. Et quando Bernat d'Avigone exiit de regina, donavit V solidos et II denarios per mandamento de regina; ***et done ad nuirica Loreta I mig[era] de vi per mandamento de regina.*** *Et ere mercoris de marc venit regina in Ville Maioris et dispensavit in cebas II solidos et III denarios et cirons XX denarios et I quartera, de olei II solidos et mele [...] VI denarios, piper IIII denarios, pexo VII solidos, pan XII solidos dem, vino II sestarios dem, civada III sestarios et III quarteras. Et alio die govis dispenserunt in cebas II solidos, cirons XVI-II denarios, mel VI denarios, olei XVIII denarios, cera VI denarios, piper VI denarios, pex X solidos et II denarios, de panes XII solidos et II denarios; et ad regina XII denarios, civada II sestarios et VII quarteras, de vino I sestarium et V quarteras. Et dispenserunt ad Sancti Celedoni, inter pela et feros ad emulas, VIIII denarios, et inter lumen et loga et vino, II solidos, et per mandamento de comite, de suas literas que vidimus, pagavimus ad Donadeo XXI solidos, quos Trencavellus et milites et servitores de comite dispenderunt ad Sancti Celedoni.*

In die venros de Pasca et sabbato de Pascha venerunt III balester de comte cum suis escuders Ugo d'Alceion et Estevan et Guillem Ramon, et esterunt IIII dies. Et primer dia despenderunt inter pane et pexo et alias menucias II solidos. Et in dia Pasca dispenderunt in pane XII denarios et I perna, et de civada I emina.

In die venros de post Pascha venit don Pedro Rouric et don Dol d'Alchala et mercaders del comte et alia campaga que veniant del comte. Et dispenderunt inter pane et olei et ovos et formages et lumen V solidos, et civada VIII quarteras. Et feria II post Pascha venerunt Toscan et [Ar]cavel de [P]alad et Ramon de [S]oler et expenderunt mig multon et II pecias de carne salata, et de pane VIII denarios et I migera cibaria.

[...] et alios milites. Et [...] dispenderunt I porc et [...] et [...] ovos et formages et [...] solidos [...] et

expend[...] col de Ierunda. Et dispenderunt VII [...] aprilis [...] de Lasters et alios milites. Et dispenderunt [in pan] XX [...] Vilademuls et Arnau de Siliguera et alios [...].

Ebdomada II aprilis [...] Ramon de Munels et iudeus de Ierunda et Arnau de Rared. Et dispenderunt I multon et II [...] et I paro de gallinas et in pan XX denarios et in lumen et sabrer II denarios, et [...].

Ebdomada III aprilis venit Ramon de Perela et burgesos de Busolo et Guillem de Sancti Laurenci et Pere de Muli [... Et] dispenderunt I multon et miga perna et in ovos et lumen et sa-brer V denarios, et de cibaria I emina et in pane XX denarios.

Ebdomada IIII aprilis, feria I, venit Pere [...]al d'Arcalia, filio de [...]. Et dispenserunt I m[ultó] e miga perna et inter ovos [...] in pan XVIII denarios, et cibaria I eminam.[44]

ELS PERGAMINS DE L'ARXIU DIOCESÀ DE BARCELONA

De l'Arxiu Diocesà de Barcelona extraiem un seguit de pergamins del segle XII, els quals han estat estudiats per Aventín; a continuació s'exposen de forma resumida una explicació de cadascun d'ells:

12.12 Establiment a perpetuïtat d'unes cases i terres al lloc anomenat *ipsa Pugada* (1155)

Setembre 1155. Arsenda, el seu fill Ponç i esposa Guillema per una banda, i Arnau Foget i esposa Ermessenda per l'altra, fan establiment a perpetuïtat al matrimoni format per Guillem Torró i Ramona unes cases, un corral, un farraginal, horts, terres de llaurar i camps al lloc anomenat *ipsa Pugada* (que podria ser can Pujades). A canvi, la família Torró haurà de pagar les rendes que es concreten en un pernil del millor porc que es criï en el mas, o 18 diners anuals per les cases, el corral, el farraginal i els horts i la cinquena part de la collita de terres i camps, llevat el quint d'unes terres que haurà de lliurar-se al comte.[45]

12.13 Donació d'un llinar situat a *ipsa Figerolla* que limita amb propietats del rei a Vilamajor (1174)

Març 1174. Pere Bord dona a la seva filla Juiola i als seus descendents un llinar de la seva propietat situat a *ipsa Figerolla* que limitava amb propietats del rei, de Sant Pere de Vilamajor i de Sant Lleïr i d'un tal Berenguer Jofre; a llevant un alou que Ramon de Vila té pel rei, i a migdia i al nord altres alous reials. En són testimonis *Raimundus de Tresmonte i Raimundus Laurencii*.[46]

12.14 Pere Collet i esposa venen a Ramon Sauleda domer major un alou sobre dues peces de terra del mas Riera (1179)

30 de juliol de 1179. Pere Collet i la seva muller Guillema venen a Ramon Sauleda domer major de Vilamajor com a administrador de les llànties de Sant Pere i de diners d'aquella mitja quartera de forment de censos que rebran per Sant Pere i Sant Feliu a mesura de Granollers sots domini i alou de dites llànties i com administradors sobre dues peces de terra les quals el hereu del mas Riera de Llinars té i posseeix a dit cens per dit Collet, en alou de dites llànties a la parròquia de Llinars en el lloc dit La Coma d'en Vall. La una afronta a orient amb el torrent dit de Vall i amb el tenidor del mas Mora de Collsabadell; a migdia i a *circio* (al nord) amb el tenidor de Domingo Vall; i a occident amb tenidor de dit mas Riera. L'altra afronta a orient, a occident i a *circio* amb el tenidor de dit mas Riera; a migdia amb tenidor de dit mas Riera pel preu de 40 diners amb remissió pactada. L'acta està feta a la parròquia de Llinars a 23 d'abril de 1369 i clos per Berenguer Ferrer, rector de Llinars. Berenguer de Rifà i Pere de Capulons clergues de la Rectoria de Sant Pere de Vilamajor estableixen a Pons de Planell i a la seva posteritat aquell alou de Sant Pere a la parròquia de Vilamajor en el lloc anomenat sa Ginesta a cens d'un parell de copons per Nadal. Fet a 3 de les Calendes d'agost Regnat del Rei Lluis el Jove l'any 43. Clos per Ramon Sacerdot.[47]

[44] BAIGES, I., FELIU, G, SALRACH, J.M., BENITO, P., CONDE, R., FARIAS, V., GALCERAN, P., PONS, M., SADURNI, N., TORRA PEREZ, A. *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV*. doc. 1019 p. 1641

[45] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antixc a la consolidació del feudalisme* p. 50

[46] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 51

[47] Arxiu Diocesà de Barcelona – Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor – Testaments inscripció núm. 54

ANOTACIONS DEL LLIBRE 600 ANYS DE CARRERATGE

Del llibre del carreratge de l'historiador cardedeuenc Pere Comas[48], hi extraiem una sèrie d'anotacions provinents de diversos arxius com són de l'Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA), de l'Arxiu del Seminari de Barcelona (ASB) o de l'Arxiu Municipal de Cardedeu (AMC), entre d'altres. En cada anotació s'ha mantingut el nom de la font tal com apareix en el llibre original.

12.15 Liquidació dels comtes de la batllia de Vilamajor (1181)

29 de juny de 1181. El dia de Sant Pere, Pere Roig, batlle de Vilamajor, va presentar una liquidació de comptes de la seva batllia, pertanyents al rei Alfons, que va ser lliurada a Bernat de Belloch. Segons aquesta liquidació, es desprèn que P. Roig devia 50 morabatins i 104 sesters de gra, una quartera del qual corresponia al Rei. (Pergamí 315 d'Alfons I – ACA)

12.16 Donació a favor de la pabordia de Cardedeu una peça de terra de Vilamajor (1186)

26 de maig de 1186. Pere de Canal i Ermessenda donen a la pabordia de Cardedeu una peça de terra situada a Vilamajor. Signen els donadors i Pere, Beatriu i Maria (Document núm. 185 – Arxiu Seminari de Barcelona)

12.17 Donació d'Alfons I del mas de Vallmanya per celebrar-hi misses (1190)

1190. Donació del Rei Alfons I el Cast a favor de Déu i als confrares de la pabordia de Cardedeu del mas de Vallmanya que Berenguer posseeix a la parròquia de Santa Susanna, en el lloc de Valle Magno, amb l'objectiu que celebrin misses i realitzin oracions i cants per la seva ànima i per la dels seus parents, en tot temps. El document està signat pel mateix rei i autoritzat pel notari Guillem de Bassa. (Pergamí núm. 524 d'Alfons I – ACA).

[48] COMAS DURAN, P. *600 anys deL carreratge quan Vilamajor, Cardedeu, El Fou i Santa Susanna esdevingueren "Carrer de Barcelona"*

FRAGMENTS D'HISTÒRIA DES DE DIVERSOS ARXIUS

La recerca de documents històrics a vegades dona com a resultat, trobar documents de Vilamajor en altres arxius del tot impensables. En aquest sentit, a continuació els diversos pergamins localitzats en altres arxius:

12.18 Donació i venda feta per Bernat Ermengol de diversos alous (1123)

16 de juliol de 1123. Donació i venda feta per Bernat Ermengol als germans Ramon Pere, nomenat del Far, i Pere, d'alous situats al C. de B., parròquia de Santa Maria de *Cardedol*; altre que té a *Ville Albe*; altre a la parròquia de Sant Pere de *Ville Maiore*, altre a la de Santa Agnès, i altre a la de Sant Pere de *Primilia*, tots els quals estan compresos entre la riba del mar i el cim de les muntanyes, i entre la riera de *Jussar* i el Castell que nomenen Montgat (*Monte gato*).[49]

A més, donació i venda de tot l'alou que té dins la ciutat de Barcelona i en el seu suburbi, tot per 100 morabatins d'or.

Aquesta venda i donació la fa per l'estimació que té als compradors i pel conveni que havia fet amb el pare d'aquests.

El 10 d'octubre de l'any del Senyor 1201, es va fer trasllat d'aquesta escriptura.

12.19 Donació d'Arnau Ermengol al seu nebot (1141)

22 d'abril de 1141. Donació feta per Arnau Ermengol al seu nebot Gaucefret de *Faro*, de tot l'alou que va comprar al seu germà Gaucefret Ermengol, que el té també per altres veus; situat al C. de B., Vallès, parròquia de Sant Pere de *Villa Majore* i pertinences que foren de Girbert *Samarell* i l'alou que fou de Guilem Ermengol, a la parròquia de Sant Vicens de *Molleto* a *Patadfesch*.[50]

12.20 Donació d'Esteve d'Alfou al seu germà de les cases i terres que té a Barcelona i al seu territori, entre ells, Sant Pere de Vilamajor, Alfou i Cardedeu (1172)

2 d'abril de 1172. Es tracta d'un document del qual s'ha perdut l'original, així com el trasllat que se'n va fer el 10 de juliol de 1207. En canvi, sí que es guarda el trasllat que se'n va fer el 28 de novembre de 1234 a l'arxiu del monestir de

[49] MAS, J. *Notes històriques del Bisbat de Barcelona* Vol. 10 doc. 1324 p. 293
[50] MAS, J. *Notes històriques del Bisbat de Barcelona* Vol. 11 doc. 1513 pg. 57

Sant Benet de Montserrat. Les mides del pergamí són 208 x 280 mm.

Esteve d'Alfou dona, defineix i lliura al seu germà Guillem d'Alfou tota l'honor, consistent en cases, terres, vinyes, horts i arbres, que té pels seus pares, situada a Barcelona i al seu territori i a les parròquies de Santa Maria de Badalona, Sant Feliu de Cabrera de Mar, Sant Julià d'Argentona, Sant Julià d'Alfou, Sant Pere de Vilamajor, Santa Maria de Cardedeu, Sant Andreu de Samalús i Sant Vicenç de Mollet, a canvi de quatre-cents morabatins ajadins d'or, amb part dels quals redimeixi de mans del seu germà Bernat d'Alfou, que ho té empenyorat, les cases i l'hort que té a Vilanova, que són alou de la canònica, i el domini directe del mas Fersens i de mans de Durfort el seu mas de Provençals, que és domini directe de Sant Pere de Puelles. [51]

Hoc est translatum fideliter factum a quodam alio translato, cuius series sic se habet:

Translatum est hoc fideliter translatatum coram testibus subscriptis:

Notum sit cunctis quod ego Stephanus de Alfocio, libenti animo et bona voluntate, dono et diffinio et evacuo tibi Guilelmo de Alfocio, fratri meo, et tuis omnem meum honorem, domos videlicet terras et vineas et ortos et arbores diversis generibus ubicumque habeo et habere debeo paterna voce ac materna et per vocem genitorum meorum et per alias quaslibet voces, in Barchinona et in eius territorio, et in parrochiis Sancte Marie Bitulone et Sancti Felicis de Capraria et Sancti Iuliani de Argentona et Sancti Iuliani de Alfocio et Sancti Petri de Villa Maiori et Sancte Marie de Caro Titulo atque Sancti Andree de Samaluz et Sancti Vincencii de Molleto et in omnibus aliis locis, cum introitibus suis integriter. Ac ut melius dici vel intelligi potest ad tuum salvamentum, de meo iure in tuum trado dominium et potestatem, ad tuam voluntatem facere sine vinculo ullius hominis vel femine et sine ullo meo meorumque retentu. Accipio namque a te pro hac donatione et diffinitione et evacuatione CCCC morabetinos bonos aiadinos in auro sine engan. De quibus redimas domos meas de Villa Nova et ortum que sunt alodium canonice et meum directum de manso de Fersens per L masosinos de potestate fratris mei Bernardi de Alfocio, qui hec de me tenet pignus. Et redimas mansum meum de Provincialibus de potestate Durforti per LX morabetinos, salvis directis Sancti Petri Puellarum. Et de omni isto avere prenominato nichil apud te remansit in debito. Et est manifestum. Siquis hoc disrumpere presumpserit nil valeat, set supradicta in duplo componat, et insuper hoc donum omni tempori maneat firmum.

Actum est hoc IIII nonas aprilis, anno XXXV regni Ledoyci iunioris.

[51] BRUGUÉS, I.; JORNET i BENITO, N.; BOADA, C.; MUNTANER i ALSINA, C.; CASALS, J. - *Diplomatari de la col·lecció de pergamins del monestir de Santa Clara de Barcelona* (1039-1241) doc. 21 p. 141

S+ Stephani de Alfocio, qui hoc laudo et firmo firmarique rogo.

S+num Bernardi Marcucii. S+num Burgetus. S+num Raimundi de Archubus. S+num Guilelmi Aimerici. S+num Ermengaudi de Minorisa.

S+num Petri de Corron scriptoris, qui hoc scripsit cum litteris suprapositis in linea IIIIª, die et anno quo supra.

S+num Petri presbiteri, (senyal)num Arnaldi presbiteri, Sig+num Guilelmi presbiteri, S+ Dominice de Ripollo, S+ Petri de Castelar, S+ Berengari de Ollesa, nos testes huius translati sumus.

Sig(senyal)na Arnaldi de Turre scriptoris, qui hoc translatum scripsit, die et anno scilicet VI idus iulii et Dei Carnatione M CC VII, cum litteris emendatis in linea Vª.

Sig(senyal) Petri presbiteri, S(senyal)num Raimundi presbiteri, Sig(senyal)num Bernardi de Ulmo, (senyal) Amati de Grua notarii, Sig(senyal)num Iohannis de Ulmo, Sig(senyal)num Felipi de Blandis, S+num Arnaldi de Ponte, nos septem huius translati testes sumus.

Sig(senyal)num Raimundi de Ulmo, subdiachoni et notarii, qui hoc confirmo.

Sig+num Guilelmi Ferrarii, qui hoc translatum fideliter translatavit mandato Raimundi de Ulmo, subdiachoni et notarii publici Barchinone, IIII kalendas decembris, anno Domini Mº CCº XXXº IIIIº.

12.21 Donació feta per Pere de Llobera i la seva muller a favor de Pere Cint, esposa i fills (1192)

4 de setembre de 1192. Es tracta d'una donació feta per Pere de Llobera i la seva muller a favor de Pere Cint i la seva dona i fills. Forma part de l'Arxiu Ducal de Cardona. L'original del document està perdut, i el trasllat es va realitzar per Berenguer de Font amb data del 20 de juliol de 1229.

Pere de Llobera i la seva muller Sança donen a Pere Cint, a la seva dona Maria i als fills d'aquest matrimoni el mas que tenen a Vilamajor, amb totes les seves pertinences. [52]

Hoc est translatum bene et fideliter factum quod sic incipit:

Notum sit omnibus hominibus quod ego Petrus de Lobera et coniuge mea domna Sancia, nos et nostris donamus tibi Petro de Cint et coniuge tue Marie atque progenie vestre ipsum man-sum de Vilamaior, totum ab integrum, cum suis pertinenciis vel pertinere debet ad vestrum alaudium francum ad facere vestram voluntatem ex utrique partibus vobis vel vestra progenie. Et de nostro iure tradimus in vestro dominio et potestate mitimus sine uulla retinencia, ad habendum et possidendum vos vel vestris firmiter, in pace, omni tempore, ad vestrum bonum intellectum, censum et usaticum, sive jova

[52] RODRIGUEZ BERNAL, F. *Col·lecció Diplomàtica de l'Archivo Ducal de Cardona (965-1230)* doc. 433 p. 668

et tragi, cestes, toltes, forcies et tota omnia que nobis exire debet per forcia neque per gratu. Sicut nos melius ibi habemus vel habere debemus sic donamus vobis sicut superius scriptum est.Foto de can Llobera

Quod est factum xmo idus septembris mºcºxcºii, anno ab in-carnacione Christi.

Sig+num Petri de Lobera. Sig+num domna Sancie, nos qui hoc donum fecimus scribere et firmavimus et fecimus firmare rogavimus.

Sig+num Petri de Sebrario. Sig+num Bernardi de Fonollera. Sig+num Guillermi de Box. Sig+num Raimundi Ferrando, iudi-ce. Sig+num Berenguari de Vilet. Sig+num Arnaldi de Coma. Sig+num Petri de Sera, nos sumus testes huius rei.

[...]S, presbiter, qui hos scripsit sub iussione Andreus de Lo-bera et hoc signum impressi(ss)t.

[...] presbiter et teste, mihi subscribo et hec sig (ss) num appono. Ego B. De Goliana, pro teste me subscribo et hoc sig-num (ss) appono. Ego Petrus de Ois, diachonus, pro teste mihi subscribo et hoc signum (ss).

[...]Berengarius de Fonte, qui hoc translatum ab originali instrumento scripsit fideliter scripsit xiii kalendas augusti anno Domini mccxxviiii et hoc signum (ss) apposuit.

ELS BATLLES I ELS COMPTES FISCALS DE VILAMAJOR

Els batlles eren una figura clau a la vida dels pobles, ja que havien de saber gestionar una explotació agrària. Era imprescindible que fossin bons pagesos, coneixedors del territori i de la situació familiar i econòmica dels habitants. També calia que pertanyessin a famílies benestants, però no excessivament riques, i tenir unes nocions mínimes de comptabilitat. Entre altres funcions, els corresponia portar els comptes de les entrades i sortides de diners.

El batlle era, per tant, el responsable de l'administració econòmica local: cobrava censos i altres obligacions a la pagesia. A Vilamajor, com que es tractava de territori comtal, els batlles assumien també funcions judicials i manteniment de l'ordre públic, actuant fins i tot per frenar possibles abusos de poder dels barons.

Els batlles no cobraven un sou fix, sinó que rebien com a compensació una part de les rendes que recaptaven per al seu senyor. Alguns dels noms de batlles són Pere Roig, Martí Gras o Arnau de Soler entre d'altres.

Els ingressos de la batllia s'avaluaven anualment en una quantitat fixa: 200 morabatins en moneda i 200 sesters de cereal. Un cop a l'any el batlle havia de retre comptes de les despeses i ingressos acumulats. Si ocupava el càrrec durant diversos anys, el balanç econòmic es traslladava d'un exercici a l'altre i així els superàvits o dèficits es compensaven al llarg del temps. De manera que si el batlle havia gastat més del previst en nom del rei, esdevenia creditor de la corona i el deute quedava registrat per a l'any següent.

A continuació, s'exposen una sèrie de fets relacionats tots ells amb la batllia de Vilamajor:

12.22 El batlle de Vilamajor passa comptes sobre les despeses i ingressos recaptats a Vilamajor (1181)

1 d'agost del 1181. Pere Roig, batlle de Vilamajor, va anar a Barcelona a passar comptes amb l'arquebisbe Berenguer de Vilademuls, amb Ramon de Caldes i amb Llobell, batlle de Barcelona, sobre les despeses que havia tingut i els ingressos recaptats des del dia que Ramon de Caldes, B. de Caloruco i Perfet, batlle, li van vendre la batllia. Després del regateig en el que el batlle[53] demana que se li descomptin algunes quantitats en concepte de defalliment, la comissió decideix que Pere Roig deu al rei 46 morabatins i 104 sesters d'*annona* menys una quartera. És de suposar que el càrrec es va renovar i el deute va seguir l'any següent.

12.23 Joan Macelar passa comptes de les collites a la batllia de Vilamajor (1186)

18 de maig de 1186, diumenge abans de l'Ascensió, Joan Macelar passa comptes sobre les collites de la batllia de Vilamajor que havia tingut i comprat per un any al preu de 200 sesters d'ordi i espelta i 200 morabatins. Aquests comptes es van fer en presència de Martí Gras, batlle de Vilamajor i d'altra gent[54].

12.24 El batlle passa comptes sobre les collites i eiximents de tres anys de la batllia de Vilamajor (1190)

Data del **31 de juliol de 1190**, el mateix batlle Arnau de Soler va passar comptes amb Ramon de Caldes i Guillem de Bassa sobre els esplets i eiximents de tres anys de la batllia de Vilamajor.

[53] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 113
[54] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 114

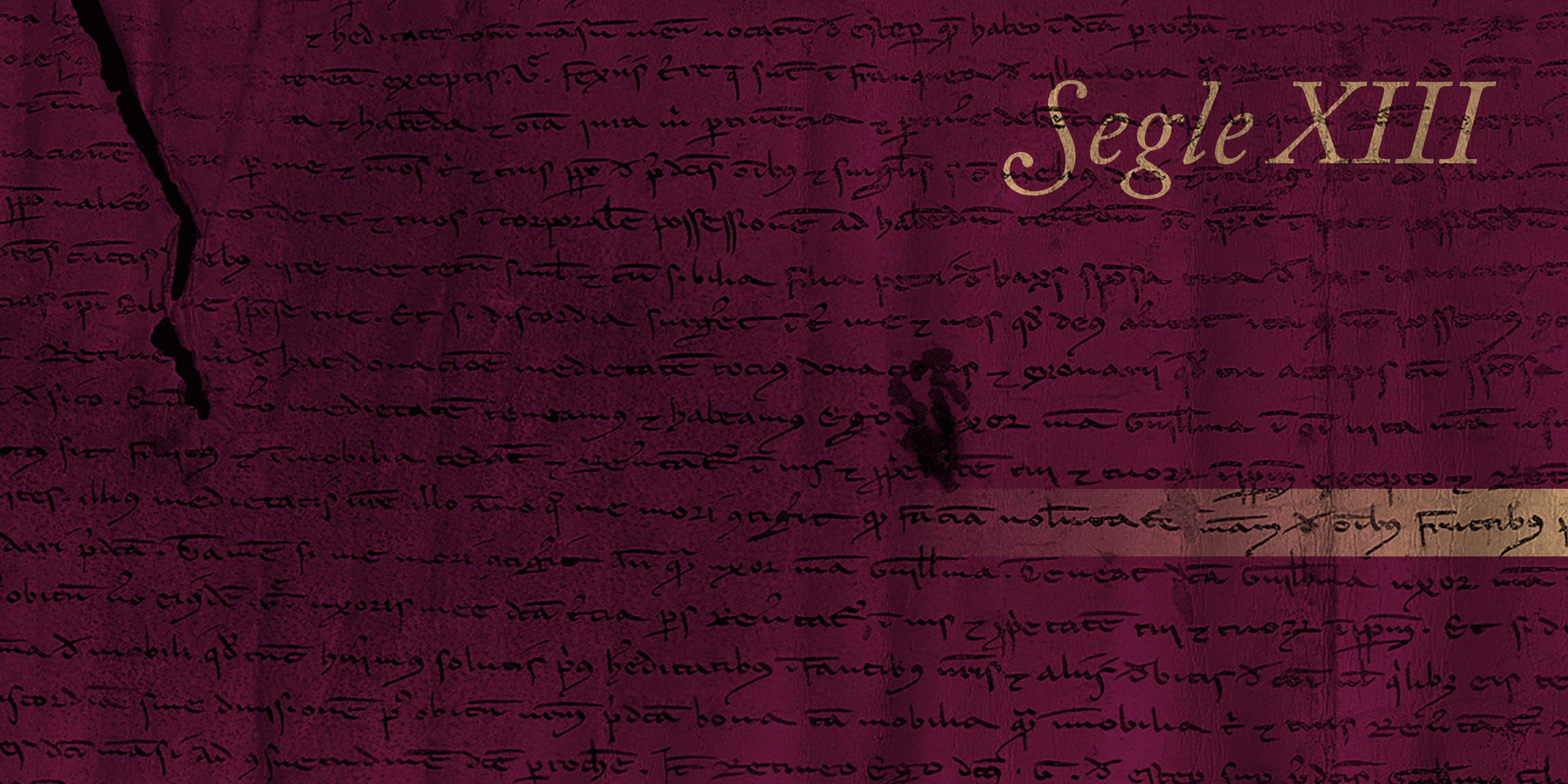
Segle XIII

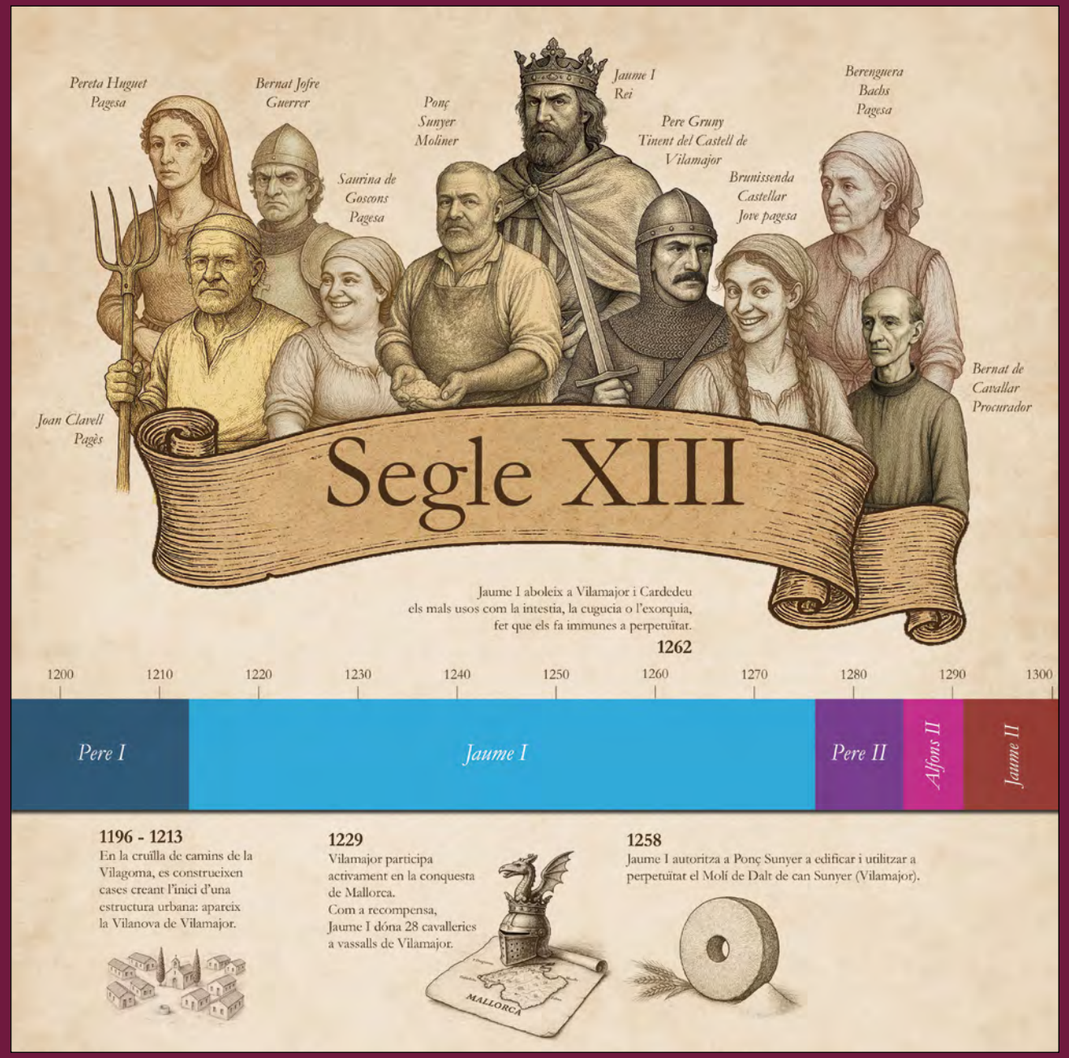

ELS INICIS DE LA VILANOVA DE VILAMAJOR: A CAVALL ENTRE ELS SEGLES XII I XIII

Sabem que, en aquesta època, Vilamajor ja comptava amb diversos veïnats que encara avui perduren. És el cas de Brugueres (anomenat antigament *Brugarias*) documentat com hem vist, en una donació de l'any 984, de Canyes que ja apareix al Políptic de l'any 950 com *Cannes* o de Vilarasa, esmentat en un pergamí de l'any 1093.

Tanmateix, ens preguntem en quin moment va néixer Vilanova.

Doncs segons apunta Aventín[55], Vilanova s'hauria creat entre finals del segle XII i principis del XIII, en temps del regnat de Pere el Catòlic, pare de Jaume I, i que hauria estat qui va decidir la creació de la nova Vilanova. Aquesta teoria es basa sobretot, en l'estudi de tres pergamins conservats a l'Arxiu Diocesà de Barcelona:

13.01 Testament de Bernat Jofre que mana als seus marmessors que venguin una feixa de terra situada a la Vilanova (1238)

Així, aquest **primer document**[56], del **desembre de 1238** Bernat Jofre de Vilamajor, que vol marxar amb l'exèrcit cap a València per lluitar contra els sarraïns, dicta testament on escull com a marmessors els seus amics Ponç Sunyer, Ramon Roig i Berenguer de Rovira, i deixa en moneda i cera a l'església per pagar unes llànties per l'altar de Santa Maria i Sant Miquel; també mana que es venguin la feixa de terra que té a la Vilanova de la parròquia de Sant Pere de Vilamajor per pagar els seus deutes; i per últim, concedeix a la seva dona Arsenda el seu escreix i institueix com a hereva de tot a la seva filla Maimona.

13.02 El batlle de Vilamajor, estableix i concedeix a Bernat de Tremunt que pugui edificar dues cases a la plaça de Vilanova (1243)

El segon document[57] parla d'una vila nova que ja existeix, que té una plaça amb un pou, un carrer i algunes cases. Data de **l'abril de 1243** quan Pere Roig, batlle del senyor rei a Vilamajor, amb consell i voluntat dels prohoms del lloc, va establir, donar i concedir a Bernat de Tremunt i als seus que poguessin fer i edificar dues cases

[55] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme*
[56] AVENTÍN I PUIG, M. *Vivències i sentiment de la mort: microanàlisis de les famílies i comunitats rurals en temps feudals* p. 39
[57] AVENTÍN I PUIG, M. *Vivències i sentiment de la mort: microanàlisis de les famílies i comunitats rurals en temps feudals* p. 40

a la plaça de Vilanova de Vilamajor, cadascuna de les quals tingués tres braces completes d'amplada i quatre completes de llargada. Els límits del terreny on s'edificaven les cases són: a llevant el camí de carro que va cap a Vilarasa, a ponent el pou de la plaça, a migdia la plaça amb la casa de Ferrer Roig al davant i al nord el camí que va cap a la riera davant d'altres cases de Ferrer Roig. Per aquest establiment, Bernat de Tremunt va haver de pagar un cens de dotze diners de Barcelona cada any per Nadal al senyor rei o al seu batlle de Vilamajor; també es fa home propi i soliu del senyor rei amb encomana de mans (acte realitzat en els establiments i per cada establert) i un pagament de cinc sous, equivalents a un dret d'entrada.

13.03 Sentència dictada en un plet on es considera que el dret de la Vilanova de Vilamajor havia de prevaler sobre el dret del senyor de Montclús (1250)

Per últim, **el tercer document**[58] és del **23 de maig de 1250**, on Pere de Canal, diaca i notari públic de Granollers, dicta sentència en un plet del qual havia estat escollit àrbitre pels litigants. Es tracta d'una disputa entre Pere de Cassola, batlle del senyor Guillem de Montclús, contra Arnau Bertran i Pere Ferrer de Trilla, marmessors de la difunta Guillema Ros, dona pròpia i soliua del senyor Guillem de Montclús, sobre les pertinences de Guillema de les quals Pere de Cassola en reclamava la tercera part per raó d'eixorquia. Guillem de Montclus era senyor feudal de Guillema i aquesta, es va escapolir de la seva servitud fugint dels dominis del senyor de Montclús i es va refugiar a Vilanova, afranquida i protegida. Finalment, Pere de Canal va considerar que en aquest cas el dret de la Vilanova de Vilamajor havia de prevaler sobre el dret del senyor de Montclús.

En aquest sentit, el document diu que Vilanova va rebre el privilegi del rei Pere i només es podia referir al rei Pere el Catòlic que regnà del 1196 al 1213. Així doncs, podríem afirmar que Vilanova neix entre finals del segle XII i principis del XIII, d'acord amb aquests tres documents esmentats.

[58] AVENTÍN I PUIG, M. *Vivències i sentiment de la mort: microanàlisis de les famílies i comunitats rurals en temps feudals* p. 41

LA PARTICIPACIÓ DE VILAMAJOR EN LA COLONITZACIÓ DE MALLORCA AMB JAUME I (1229)

La conquesta de Mallorca pel rei Jaume I es produeix per diverses raons, una d'elles és per aprofitar la feblesa que té l'imperi almohade i tornar a iniciar la lluita contra els sarraïns; però també es tracta d'enfortir alhora el poder reial d'un jove rei per poder combatre les revoltes de la noblesa i consolidar la seva autoritat.

Tal com explica Jordà,[59] l'expedició que va sortir dels ports de Salou, Tarragona i Cambrils el 5 de setembre de 1229, estava integrada per uns 150 vaixells, 800 genets i milers d'infants. A l'illa, van iniciar-se els enfrontaments que van comportar que la Ciutat de Mallorca caigués el 31 de desembre del mateix any, i els combats es van anar intensificant en tots els racons fins que a la primavera del 1232 tota la illa ja estava en poder dels catalans. El seu repartiment, ja havia estat pactat abans de la conquesta a les Corts de Barcelona el 1228, en funció de les aportacions militars i financeres en la conquesta.

La illa es va dividir en dues parts: La meitat del rei o "medietas regis" i la meitat dels nobles o "medietas magnattum".

De la meitat del rei Jaume I, que va obtenir 817 finques, en va donar unes 300 (que equivalien a unes 23.400 hectàrees) als templers, aristocràcia i a les viles i ciutats que més hi havia contribuït, i que eren: Barcelona, Tarragona, Marsella, Lleida, Girona, Besalú, Vilafranca, Montblanc, Cervera, Prades, Caldes, Piera, Tàrrega, **Vilamajor** i Argelés.

Així, segons consta en el Còdex del llibre del Repartiment de Mallorca, es van atorgar terres a la Universitat de Vilamajor, concretament li van correspondre vint-i-vuit cavalleries (divisions territorials que podien mantenir una cavalleria amb capacitat de participar en un combat). Aquestes cavalleries estaven situades als termes reials de Ciutat, d'Inca, de Pollença, de Sineu-Petra, d'Artà, de Montuïri i de les Muntanyes.

Tal com s'explica en la tesi de Pérez i Pastor,[60] hi ha un document on s'indica les cavalleries adjudicades a cadascuna de les universitats reials que van enviar combatents a la conquesta i als adalils o líders individuals originaris d'aquells pobles. Aquestes es divideixen en tres grups:

El primer grup encapçalat per Barcelona amb Girona, Besalú, Vilafranca, Caldes, Piera, **Vilamajor**, Manresa, Lleida, Argilaz, Montblanc i Ramon de Medalla.

[59] JORDA OLIVES, M. "La Mallorca de Vilamajor" *Quadernet de Vilamajor 2*
[60] PEREZ i PASTOR, P. Tesi doctoral 2021. *Conquesta, repartiment i organització militar de Mallorca. Els cavalls armats (1229-1350)*

Repartiment illa Mallorca - Higini Herrero

El segon grup encapçalat per Marsella, amb Bernat d'Araca amb en Bastal, Pere Martell, Berenguer de Montral, en Rocafort i Tomàs Bonavia.

El tercer grup encapçalat per Tarragona amb Prades, Toplaiana, Saragossa, Pinxenes, Cervera, Tàrrega, Montblanc, la galera de Tortosa, en Gisbert i en Rubert i Guillem Cayx.

Pel que fa als immobles urbans i les explotacions assignades a les ciutats i viles, val a dir que no hi ha dades ni de Saragossa, ni d'Almenara ni de Vilamajor, poblacions que si bé van estar citades a la *Remembrança* però que no són citades a cap altre document.

Per últim també s'esmenten els grups de combatents d'una mateixa família, i s'hi reprodueix una taula d'explotacions de la porció reial adjudicades a grups familiars, en la qual hi destaca com a núm. 12 "Berengarius de Villamaiori iet Bernardus frater eius", que s'ubiquen a la població de Sineu.

A continuació es reprodueix el text que consta al Llibre Groc[61] sobre Berengarius de Vilamaiori i del seu germà:

13.04 Atorgament de terres a Vilamajor (1245)

"Mallorca, 19 calendes setembre 1245 (14708/1245). Jaume de Sancta Eugenia, sagristà de la Seu, Berenguer de Vilalta procurador de mestre Pere de Muredine ardiaca de la Seu, mestre Vicenç precentor, i Guillem de Guaellis succentor, establilm a Pere Ros, jurisperit, illam sortem terre quam racione deeni et dotacions dicte Sedis habemus in alqueria que fuit Bernardi de Villamaioris et Berengarii de Villamaioris, fratris eius, olim defunctorum, que alqueria est in termino de Muntueri in parrochia de Luchmaior. A delme i tasca. Més 5 sous RV d'entrada. No diu porció (ACM GROC f. 112 doc. 199)"

[61] SASTRE MOLL, J. (2012) *Llibre groc de la Seu de Mallorca. (1211-1715) Índex documental*

CAN RIBES I LA FAMILIA GOSCONS

La paraula Goscons fa referència al nom d'un indret situat al terme municipal d'Arenys de Munt, i en el qual es va construir una masia que avui s'anomena ca l'Arquer de Goscons.

Els Goscons que foren feudataris dels vescomtes de Cabrera, tenien diverses possessions en altres zones de l'Alt Maresme i fins i tot al Vallès Oriental, i és aquí on apareixen els lligams amb la masia de can Ribes de Sant Pere de Vilamajor.

Del treball d'Armengol[62] extraiem el següent relat: Saurina de Goscons s'havia casat amb Bernat Riba, del mas Riba de Sant Pere de Vilamajor. Atesa la noble procedència dels Goscons i en canvi la inferior posició social de Bernat Riba envers la seva esposa, el seu fill Arnau va prendre com a cognom el de Goscons, el de la seva mare, i Riba va passa a segon lloc. D'aquesta manera, Arnau de Goscons i Riba va heretar totes les propietats i títols dels Goscons així com el mas Riba. El següent document així ho mostra:

13.05 Donació de Saurina de Goscons a favor del seu fill de tots els béns del mas de Riba (1210)

30 de juliol de 1210. Donació atorgada per Saurina de Goscons, a favor del seu fill Arnau de Goscons, per raó de matrimoni, tots els béns que integren la possessió familiar del mas de Riba, en alou i possessió perpètua, situat en el terme de la parròquia de Sant Pere de Vilamajor. El pergamí mesura 245 x 110 m.

D'aquest casament, l'Arnau va tenir dos fills: Tomàs de Goscons Riba i Guillem de Goscons Riba, i per tant, les possessions familiars es van dividir en dos: Tomàs de Goscons Riba va heretar tots els béns de la família Goscons, les baronies i els títols; mentre que Guillem de Goscons, va passar a dir-se Guillem de Riba, recuperant el cognom del seu pare, i va heretar el mas Riba de Vilamajor.

13.06 El batlle de Vilamajor va establir en emfiteusi a Guillem de Riba Goscons unes terres del pla de Riba (1235)

Del Guillem de Riba Goscons, trobem un document del **1235** en el qual: *"Bernat de Letona o Lledó, en qualitat de batlle i procurador de la Candela de Santa Maria, institució de l'església de Sant Pere, va establir en emfiteusi a Guillem de Riba Goscons unes terres del pla de Riba, can Riba."*

[62] ARMENGOL VILLANUEVA, J. M. *Els Arquer de Goscons. Una aproximació a la seva història documentada*

13.05
ANC1-172-T-2

13.07 El batlle Bernat de Lledó dona i estableix a perpetuïtat la Candela a Guillem de Riba, la seva muller i els seus fills en una peça de terra al pla de Riba (1235)

També del mateix any **1235** aflora aquest document: *"Bernat de Lledó, tinent, batlle i procurador de la Candela de Santa Maria, amb el consell i la voluntat dels clergues i els prohoms de Vilamajor, dona i estableix a perpetuïtat, a Guillem de Riba, a la seva muller Berenguera i als seus descendents, una peça de terra que és alou propi i franc de Santa Maria i de la seva Candela i que es troba a lla parròquia de Sant Pere en el pla de Riba. Anualment, els Riba hauran de donar un cens de mitja lliura de cera i cap altre cens o usatge. Una darrera clàusula afegeix que els establerts no podran escollir cap altre senyor llevat de la Verge i la Candela"*.[63] Aquesta peça de terra que es troba al pla de Riba, limita a llevant amb les vores de Longana, a migjorn amb una tinença de Guillem de Riba, a ponent, amb el camí públic i al nord amb una tinença de Berenguer Gras.[64]

[63] AVENTÍN I PUIG, M. *La societat rural a Catalunya en temps feudals* p. 71
[64] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p.135

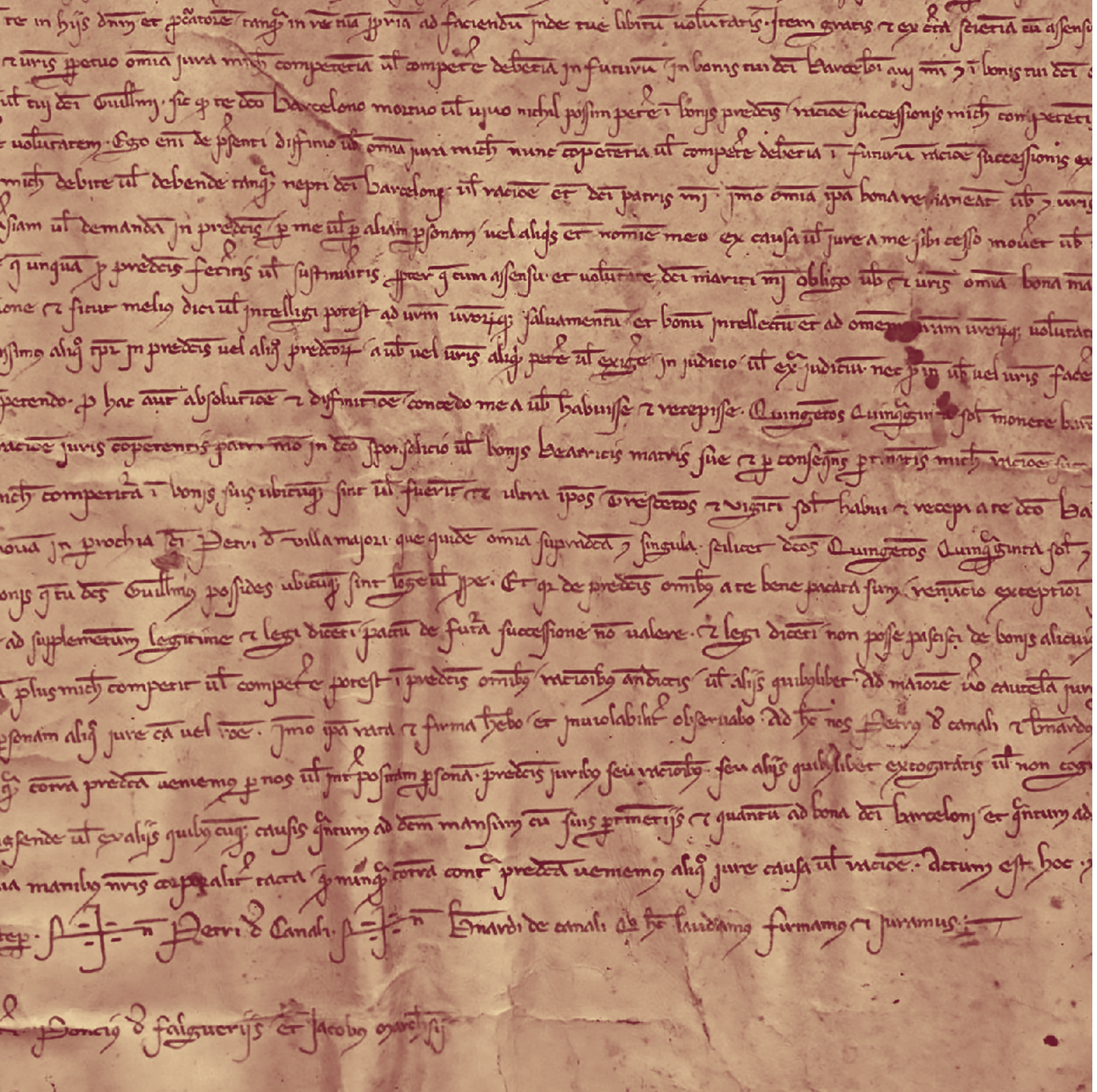

EL CARTULARI DE SANT CUGAT

Del Cartulari de Sant Cugat extraiem la següent donació del segle XIII:

13.08 Donació del jutge de Palou al cenobi de Sant Cugat de diversos feus entre ells els situats a Vilamajor (1241)

14 de desembre de 1241. Guillem, jutge de Palou, dona a l'abat Pere tots els feus que per ell tenen Bernat d'Horta i els hereus de Martí Sardina a la vall d'Oriolf i altres llocs de Vilamajor.

"Sit omnibus notum quod ego Guillelmus, iudex de Palacio, dono de presenti irrevocabiliter inter vivos cenobio s. Cucuphatis et vobis Petro, Dei gracia abbati eiusdem cenobii, omnia feuda que per me tenent Bernardus de Horta et heredes Martini Sardine et quicquid iuris michi competit in eisdem feudis et omnia alia feuda que per me tenentur apud vallem de Oriolf et in omnibus aliis locis ab ecclesia, scilicet de Villamaiori usque in fluminem. Lupricati, per omnia loca, salvis tamen mihi testamentis iuratis et vendicione salva, quam feci Guillelmo de Fonte. In qua vendicione, si quid iuris michi competit, dono et concedo dicto cenobio et vobis dicto abbati in perpetuum. Hec itaque omnia, cum introitibus et exitibus suis et pertinenciis et cum omnibus locis, iuribus, vocibus et accionibus realibus et personalibus mihi in hiis vel pro hiis competentibus aut competituris, exceptis hiis que michi superius salvavi, dono de presenti dicto cenobio et vobis dicto abbati, sicut melius... Inducens vos dictum abbatem et cenobium s. Cucuphatis de presenti, cum hoc publico instrumento pleno iure, tanquem in rem... Et promito quod nunquam veniam contra Renuncians quantum ad hec scienter et consulte omni iuri, racioni ac consuetudini propter que possem predicta vel aliqua de predictis in totum vel in parte in irritum revocare. Et est certum quod hec que vobis dono teneo per vos ad feudum.

Actum est XVIIIII kal. Ian, a Domini MCCXL

S+m Guillelmi, iudicis, qui hoc firmo, ss.; Huius rei testes sunt: Poncietus de Palacio et Ferrarius de Turre.

S+m Petri de Bages, notarii publici Barchinone.

S+m Iacobi de Podiolo, qui hec scripsit mandatis Petri de Bages..."[65]

[65] J. RIUS Cartulari de "Sant Cugat" del Vallès doc. 1369 p. 485

EL CAPBREU DE LES RENDES REIALS DEL 1281

13.09 Capbreu de les rendes reials a la parròquia de Vilamajor (1281)

Una magnífica troballa és el document extret de l'ADB anomenat *"Còpia d'un capbreu de les rendes reials a la parròquia de Vilamajor de l'any 1281"*. Es tracta d'un lligall de 67 fulls de paper de mides 31,5 x 22,5 que es troben escrits per les dues cares i que es corresponen a l'any 1281. Com a tot capbreu, es tracta d'un document on s'anotava de forma abreujada i en períodes cronològics espaiats, les confessions o reconeixements fets pels emfiteutes o pagesos tenidors als senyors directes, per tal de conservar memòria o prova de la subsistència dels drets dominicals. En aquest document s'explicita el nom de les persones que vivien als masos i que es trobaven sota el domini comtal a la vegada que també s'esmenta els impostos que pagaven i per quin concepte.

En el document es té en compte la parròquia de Vilamajor i de Santa Susanna i tal com explica Poch[66], els habitants de Vilamajor, és a dir, els homes del Castell de Vilamajor tenien servitud i protecció des del Montseny fins a la Roca, sobre diversos materials: llenya, fusta, carbó, cacera i tot tipus de fus que necessitessin fins al litoral del mar pel límit de migdia.

En el text es fa referència als habitants dels masos i feixes que són de domini reial. En primer lloc s'esmenta el nom de 19 habitants de Cànoves que "administren" béns a Santa Susanna; seguidament s'inclouen noms de 27 homes afocats de Sant Lleïr (vassalls d'uns senyor feudal que tenien el domicili en el territori d'aquest), els quals han de fer el servei d'host i cavalcada al rei. Destaca entre aquests Arnald de Sant Lleïr. Per últim el document cita el nom de les persones que administren béns a la Vilanova (cases, horts, feixes...), entre els quals hi destaca l'anomenat *Pelegrinu*s que té cases davant del "*domos palacii de Villanova*".

[66] POCH RUESTES, J. *Vilamajor, un poble forjat per comtes, capellans, pagesos i menestrals*

També cal fer èmfasi especial a la part del document on es diu de Petrus Loreda, *homo ecclesie qui tenet una feixa apud Vilanova* i es diu de Bernardus Clavell *qui tenet fabrica pro Domino Rege et dicta fabrica dividitur de la Penya de manso Figueres et transit inter muram et patium et inter mansum Poch et mansum de es Derrocada*.

En molts casos s'explica que els habitants del mas estan subjectes a la condició d'host i cavalcada, que implicava participar en les accions de guerra. També els obligava a pagar un tribut, que podia ser gra, vi, oli, most, animals, o bé moneda en un dia concret. Per fer efectiu aquest pagament s'escollia un dia concret en el calendari cristià en què es celebrava o bé Sant Miquel, o el dia Sant Pere com a patró del poble o bé el dia de Nadal, de manera que la data fos significativa i no fos fàcil d'oblidar-se'n.

13.10 Capbreu: Relació de masos de Vilamajor que són alou del rei; habitants de Vilanova i homes del senyor del castell de Cànoves (1281)

També a l'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental hi consta un document de 15 pàgines titulat: *"Capbreu: Relació de masos de Vilamajor que són alou del rei; habitants de Vilanova i homes del senyor del castell de Cànoves; va amb un petit plànol del mas Gual Sobirà o Pungol, mas Gual de la Torre o Jussà i mas Buscà"* El document és del 1281 i es tracta d'una còpia realitzada a finals del segle XVIII, de l'índex del propi Capbreu.

A continuació es reprodueix una fotografia del document així com la seva transcripció, en la qual es transcriu el nom exactament igual que a la imatge. Si el nom correcte del mas és diferent, aquest s'ha posat entre parèntesi:

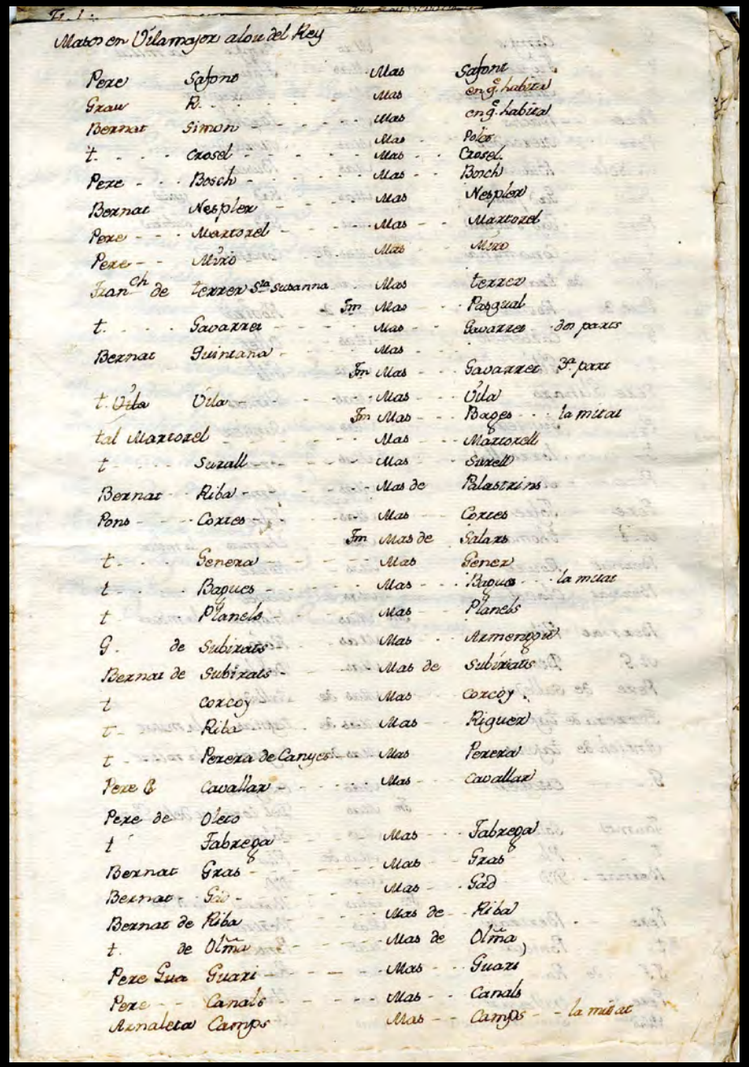

ACVO - Document 106 fons 24 p. 1

A la primera i segona pàgina diu: *Masos en Vilamajor alou del Rey*

Pere Safont	*Mas Safont*
Grau R.	*Mas en g. habitat*
Bernat Simon	*Mas en g. habitat*
t. Crosel	*Mas Crosel* (Crosal)
Pere Bosch	*Mas Bosch* (Bosc)
Bernat Nespler	*Mas Nespler*
Pere Martorel	*Mas Martorel* (Martorell)
Pere Miró	*Mas Miró*
Franch de Terrer Sta Susanna	*Mas Terrer*
Idem	*Mas Pasqual*
T. Gavarret	*Mas Gavarret – dues parts*
Bernat Quintana	
Idem	*Mas Gavarret – tercera part*
T. Vila	*Mas Vila*
Tal Martorel	*Mas Martorell*
T. Surell	*Mas Surell* (Sorell)
Bernat Riba	*Mas de Palastrins* (Palestrins)
Pons Cortes	*Mas Cortes* (Cortès)
Idem	*Mas de Salars*
T. Genera	*Mas Gener*
T. Bagues	*Mas Bagues* (Bages) – *la meitat*
T. Planels	*Mas Planels* (Planell)
G. de Subirats	*Mas Armengou*
Bernat de Subirats	*Mas de Subirats* (Sobirats)
T. Corcoy	*Mas Corcoy* (Corcoi)
T. Riba	*Mas Riquer*
T. Perera de Canyes	*Mas Perera*
Pere Cavallar	*Mas Cavallar*
Pere de Oleto	
T. Fabrega	*Mas Fabrega*
Bernat Gras	*Mas Gras*
Bernat Gad	*Mas Gad*
Bernat de Riba	*Mas de Riba*
T. de Olma	*Mas de Olma*
Pere Guari	*Mas Guari* (Suari?)
Pere Canals	*Mas Canals*
Arnaleta Camps	*Mas Camps – la meitat*

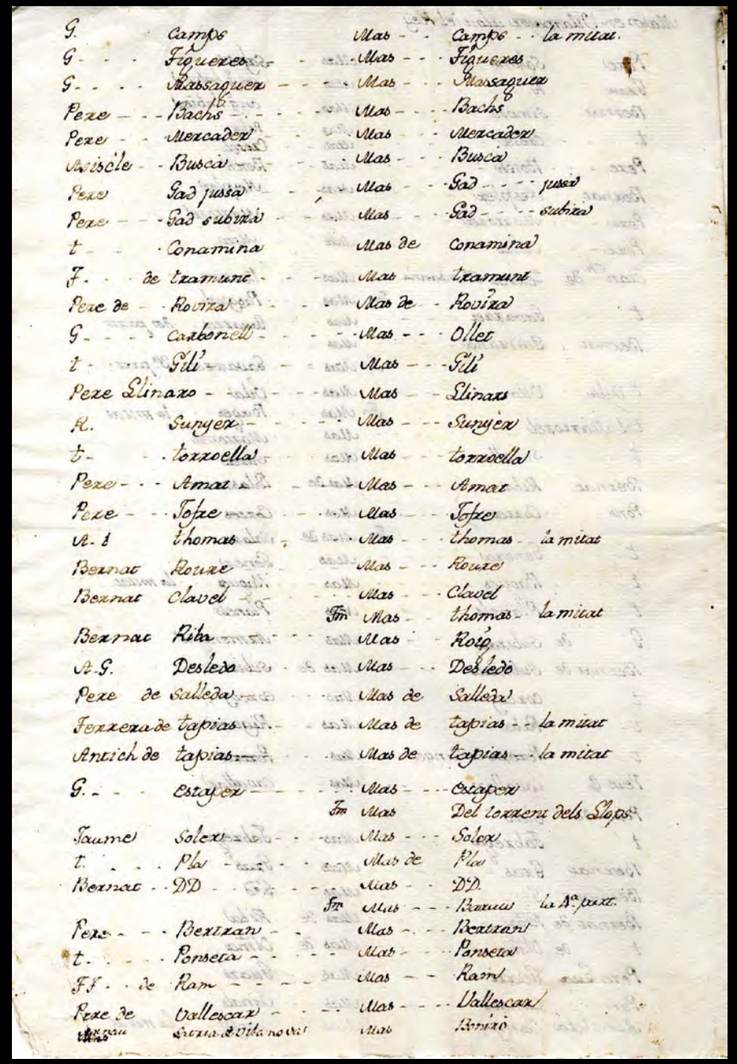

ACVO - Document 106 fons 24 p. 2

G. Camps
G. Figueres
G. Massaguer
Pere Bachs
Pere Mercader
Ariscle Busca
Pere Gad jussà
Pere Gad subirà
T. Conamina
T. de Tramunt
Pere de Rovira
G. Carbonell
T. Gili
Pere Llinars
R. Sunyer
T. Torroella
Pere Amat
Pere Jofre
A. Thomas
Bernat Roure
Bernat Clavel
Idem
Bernat Riba
A.G. Desledo
Pere de Salleda
Ferrera de Tapias
Antich de Tapias
G. Estaper
Idem
Jaume Soler
T. Pla
Bernat DD
Idem
Pere Bertran
T. Ponseta
FF. de Ram
Pere de Vallescar
Arnau Satua de Vilanova

Mas Camps – la meitat
Mas Figueres
Mas Massaguer (Messeguer)
Mas Bachs (Bacs)
Mas Mercader
Mas Busca (Boscà)
Mas Gad jussà
Mas Gad subira
Mas de Conamina (Conomina)
Mas Tramunt
Mas de Rovira
Mas Ollet (Oller)
Mas Gili
Mas Llinars
Mas Sunyer
Mas Torroella
Mas Amat
Mas Jofre
Mas Thomas (Tomàs) – *la meitat*
Mas Roure
Mas Clavel (Clavell)
Mas Thomas (Tomàs) – *la meitat*
Mas Roig
Mas Desledo (Lledó)
Mas de Salleda (Sauleda)
Mas de Tapias – la meitat
Mas de Tapias – la meitat
Mas Estaper (Esteper)
Mas del Torrent dels Llops
Mas Soler
Mas de Pla
Mas DD
Mas Barnús – la 4a part
Mas Bertran
Mas Ponseta (Ponceta)
Mas Ram
Mas Vallescar
Mas Boniró

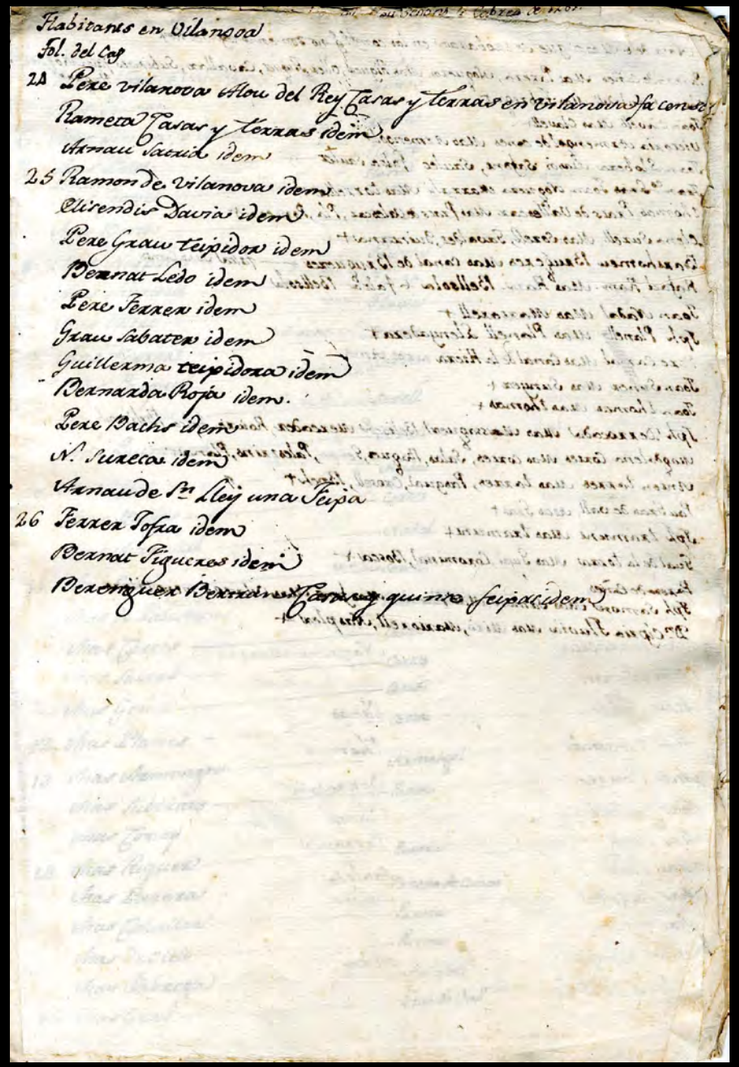
Habitants en Vilanova
Fol. del Cap
21 Pere vilanova Alou del Rey Taxas y terras en vilanova fa con...
Rameta Taxas y terras idem
Arnau Satria idem
25 Ramon de Vilanova idem
Elisendis Davia idem
Pere Grau teixedor idem
Bernat Ledo idem
Pere Ferrer idem
Grau Sabater idem
Guillerma teixidora idem
Bernarda Roja idem.
Pere Bachs idem
N. Sureca idem
Arnau de St Lley una feixa
26 Ferrer Jofra idem
Bernat Figueres idem
Berenguer Bertran quinse feixas idem

ACVO – Document 106 fons 24 p. 3

A la tercera pàgina es diu *"Habitants en Vilanova":*
Foli del cap

21	*Pere Vilanova Alou del Rei, taxes i terres a Vilanova fa (...)*
	Rameta taxes i terres idem
	Arnau Satria idem
25	*Ramon de Vilanova idem*
	Elisendis Davia idem
	Pere Grau Teixidor idem
	Bernat Ledo idem
	Pere Ferrer idem
	Grau Sabater idem
	Guillerma Teixidora idem
	Bernarda Roja idem
	Pere Bachs idem
	N. Sureca idem
	Arnau de St. Lley una feixa
26	*Ferrer Jofra idem*
	Bernat Figueres idem
	Berenguer Bertran quinse feixas idem

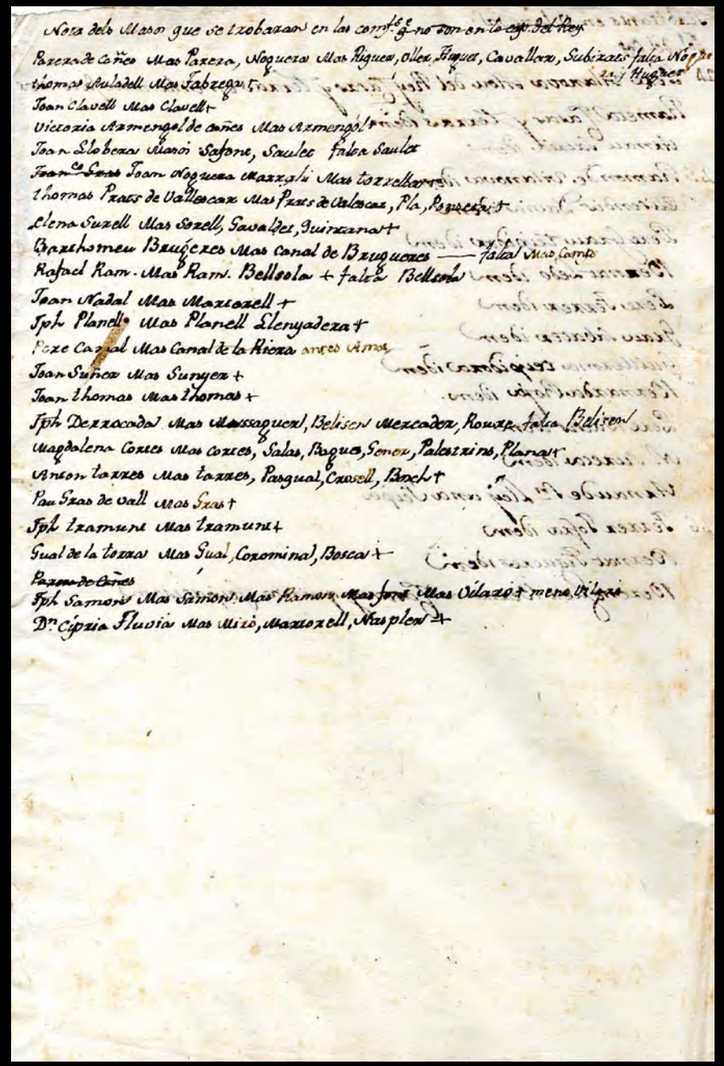

ACVO – Document 106 fons 24 p. 4

A la quarta pàgina es diu "*Nota dels masos que es trobaran a les comf.":*

Parera de Cañes, mas Parera, Noguera, mas Riquer, Ollet, Figuer, Cavallar,
Subirats, falta no (...) Huguet
Thomas Auladell mas Fabrega
Joan Clavell mas Clavell
Victoria Armengol de Cañes Mas Armengol
Joan Llobera masos Safont, Saulet falta Saulet
Joan Noguera Marrahi Mas Torrellas
Thomas Prats de Vallescar, Mas Prats de Valescar, Pla, Ponseta
Elena Surell Mas Sorell, Gavaldet, Quintana
Barthomeu Brugeres Mas Canal de Brugueres falta mas Camps
Rafael Ram Mas Ram Bellsola falta Bellsola
Joan Nadal Mas Martorell
Jph Planell Mas Planell Llenyadera
Pere Canal Mas Canal de la Riera antes Amat
Joan Suñer Mas Sunyer
Joan Thomas mas Thomas
Jph Derrocada Mas Massaguer, Belisen, Mercader, Roure falta Belisen
Magdalena Cortes Mas Cortes, Salas, Bagues, Gener, Palestrins, Planas
Anton Torres mas Torres, Pasqual, Crosell, Bosch
Pau Gras de Vall Mas Gras
Jph. Tramunt Mas Tramunt
Gual de la torra Mas Gual, Coromina, Bosca
Jph. Samon Mas Samon, Mas Ramon, Mas Fort, Mas Vilaró mens Vilaro
D. Cipria Fluvia Mas Miró, Martorell, Naspler

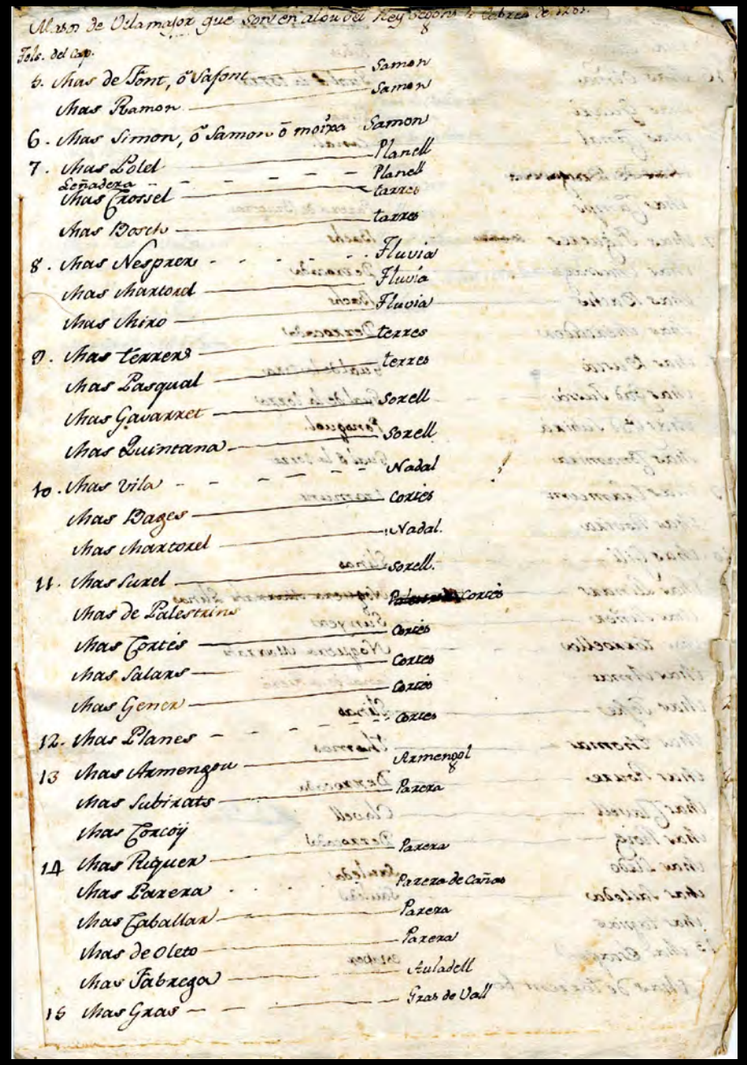

ACVO – Document 106 fons 24 p. 5

A la cinquena, sisena i setena pàgina el títol és: *"Masos de Vilamajor que son en alou del Rey segons el capbreu de 1281":*

Foli del cap

5	*Mas de Font o Safont*	*Samon*
	Mas Ramon	*Samon*
6	*Mas Simon o Samon o moixa*	*Samon*
7	*Mas Polel*	*Planell*
	Leñadera	*Planell*
	Mas Crosel	*Tarres*
	Mas Bosch	*Tarres*
8	*Mas Nesprer*	*Fluvia*
	Mas Martorel	*Fluvia*
	Mas Miro	*Fluvia*
9	*Mas Terrers*	*Terres*
	Mas Pasqual	*Terres*
	Mas Gavarret	*Sorell*
	Mas Quintana	*Sorell*
10	*Mas Vila*	*Nadal*
	Mas Bages	*Cortes*
	Mas Martorel	*Nadal*
11	*Mas Surel*	*Sorell*
	Mas de Palestrins	*Cortes*
	Mas Cortes	*Cortes*
	Mas Salars	*Cortes*
	Mas Gener	*Cortes*
12	*Mas Planes*	*Cortes*
13	*Mas Armengou*	*Armengol*
	Mas Subirats	*Parera*
	Mas Corcoy	
14	*Mas Riquer*	*Parera*
	Mas Parera	*Parera de Canyes*
	Mas Caballar	*Parera*
	Mas de Oleto	*Parera*
	Mas Fabrega	*Auladell*
15	*Mas Gras*	*Gras de Vall*

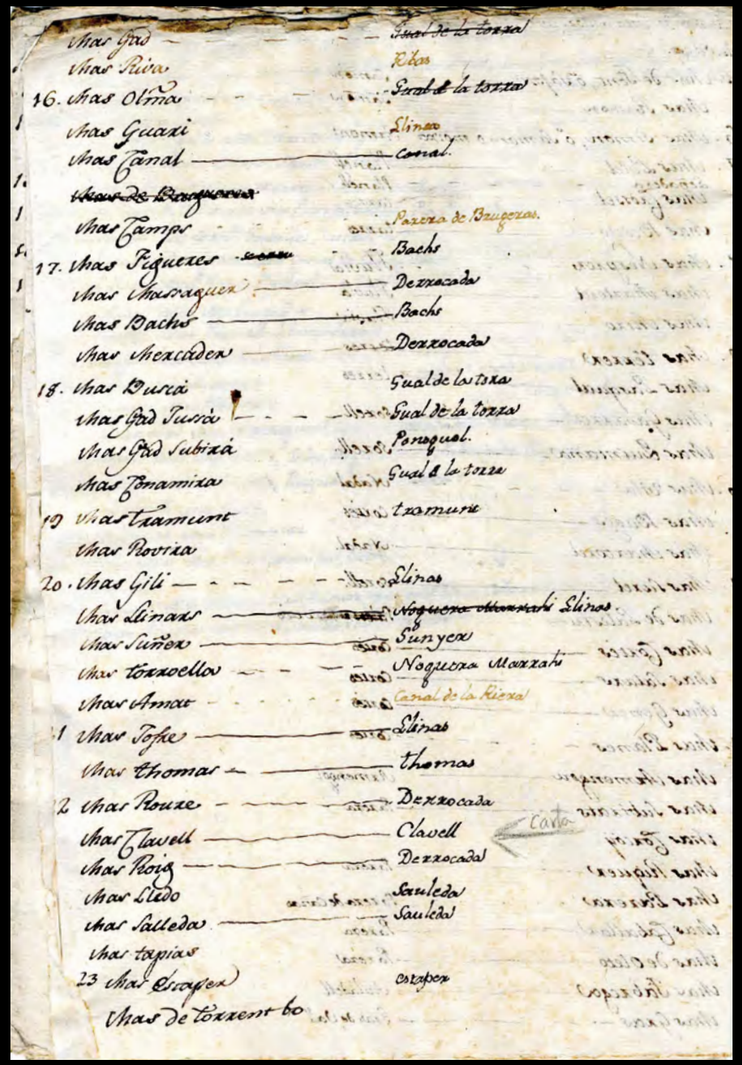

ACVO - Document 106 fons 24 p. 6

	Mas Gad	
	Mas Riva	*Ribas*
16	*Mas Olma*	
	Mas Guari	*Llinas*
	Mas Canal	*Canal*
	Mas Camps	*Parera de Brugueres*
17	*Mas Figueres*	*Bachs*
	Mas Massaguer	*Derrocada*
	Mas Bachs	*Bachs*
	Mas Mercader	*Derrocada*
18	*Mas Buscà*	*Gual de la Tora*
	Mas Gad Jussà	*Gual de la Torra*
	Mas Gad Subirà	*Ponsgual* (Pungol)
	Mas Conamira	*Gual de la torra*
19	*Mas Tramunt*	*Tramunt*
	Mas Rovira	
20	*Mas Gili*	*Llinas*
	Mas Llinars	*Llinas*
	Mas Suñer	*Sunyer*
	Mas Torroella	*Noguera Marrahi*
	Mas Amat	*Canal de la Riera*
21	*Mas Jofre*	*Llinas*
	Mas Thomas	*Thomas*
22	*Mas Roure*	*Derrocada*
	Mas Clavell	*Clavell*
	Mas Roig	*Derrocada*
	Mas Lledo	*Sauleda*
	Mas Salleda	*Sauleda*
	Mas Tapias	
23	*Mas Estaper*	*Estaper*
	Mas de Torrent bo	

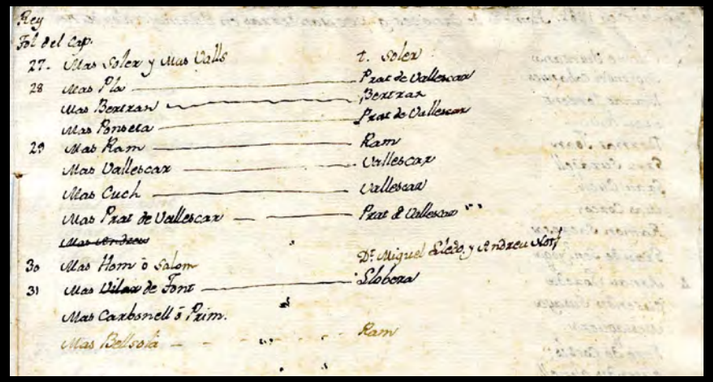

ACVO – Document 106 fons 24 p. 7

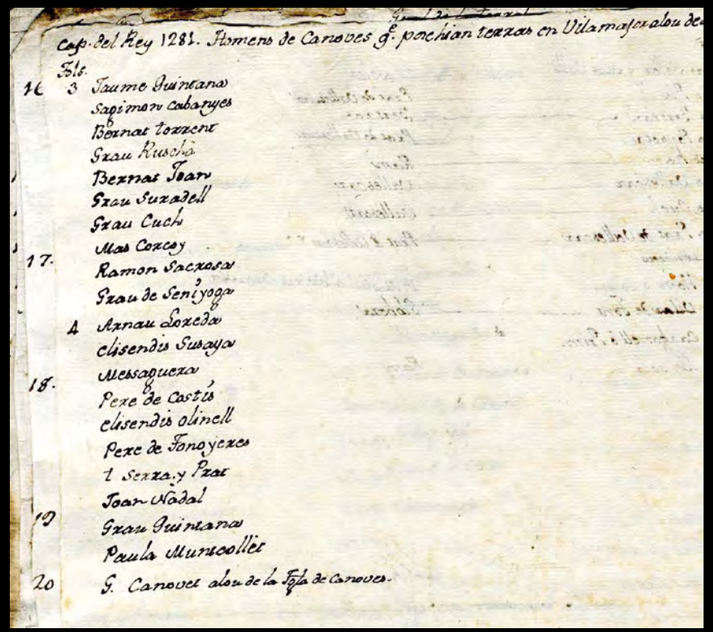

ACVO – Document 106 fons 24 p. 8

27	*Mas Soler i Mas Valls*	*T. Soler*
28	*Mas Pla*	*Prat de Vallescar*
	Mas Bertran	*Bertran*
	Mas Ponseta	*Prat de Vallescar*
29	*Mas Ram*	*Ram*
	Mas Vallescar	*Vallescar*
	Mas Cuch	*Vallescar*
	Mas Prat de Vallescar	*Prat de Vallescar*
30	*Mas Hom o Salom*	*D. Miguel Lledo y Andreu Not.*
31	*Mas de Font*	*Llobera*
	Mas Carbonell i Prim	
	Mas Bellsolà	*Ram*

A la vuitena pàgina el títol és: "*Cap. del Rey 1281.*
Homes de Canoves que posehian terras en Vilamajor alou del Rey":

Foli del cap

3	*Jaume Quintana*
	Sagimon Cabanyes
	Bernat Torrent
	Grau Ruschà
	Bernat Joan
	Grau Suradell
	Grau Cuch
	Mas Corcoy
	Ramon Sacrosa
	Grau de Seniyoga
4	*Arnau Loreda*
	Elisendis Susaya
	Messaguera
	Pere de Castís
	Elisendis Olinell
	Pere de Fonoyeres
	T. Serra i Prat
	Joan Nadal
	Grau Quintana
	Paula Municollet
	G. Canoves alou de la Igla de Canoves

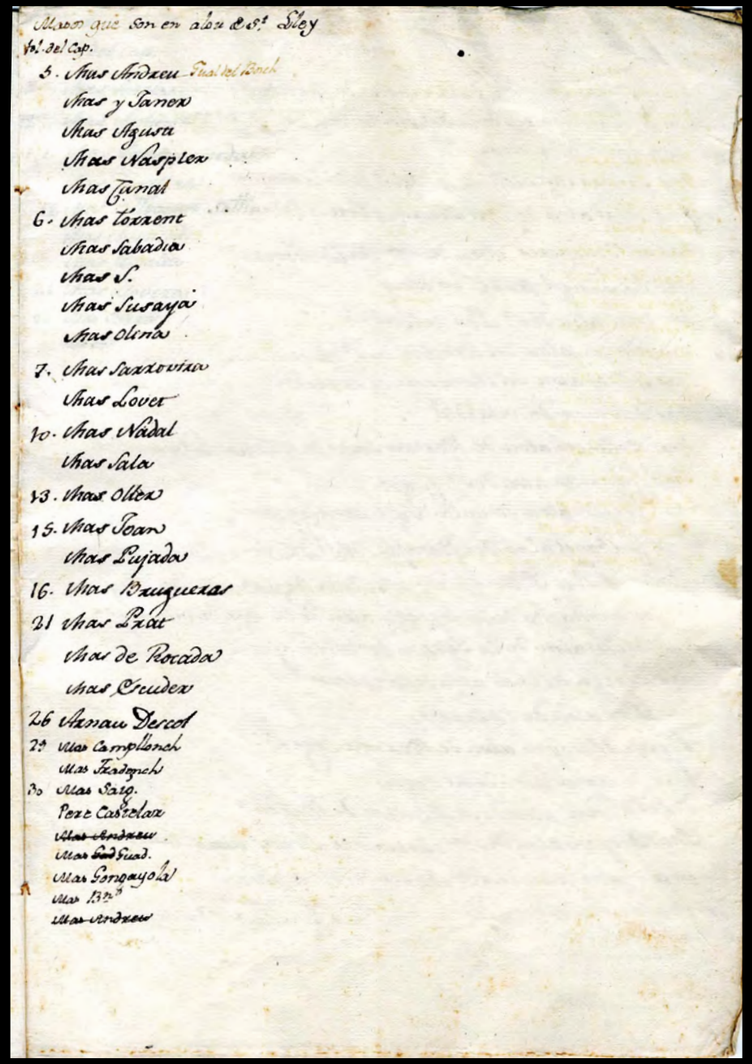

ACVO – Document 106 fons 24 p. 9

A la novena pàgina el títol és: *"Masos que són en alou de St Lley"*: *Foli del cap*

5	*Mas Andreu Gual del Bosch*
	Mas i Janer (Gener)
	Mas Agustí
	Mas Naspler (Nespler)
	Mas Canal
6	*Mas Torrent*
	Mas Sabadia (Badia)
	Mas S.
	Mas Susaya (Susaia)
	Mas Olina (Ollina)
7	*Mas Sasrovira* (Rovira)
	Mas Lovet (Llobet)
10	*Mas Nadal*
	Mas Sala
13	*Mas Oller*
15	*Mas Joan* (Masjoan)
	Mas Pujada (Pujades)
16	*Mas Brugueras* (Brugueres)
21	*Mas Prat*
	Mas de Rocada (Derrocada)
	Mas Escuder
26	*Arnau Descot*
29	*Mas Campllonch* (Llong)
	Mas Fradonch
30	*Mas Saig*
	Pere Castelar (Castellar)
	Mas Guad (Gual)
	Mas Gongayola (Llongaiola)
	Mas B.
	Mas Andreu

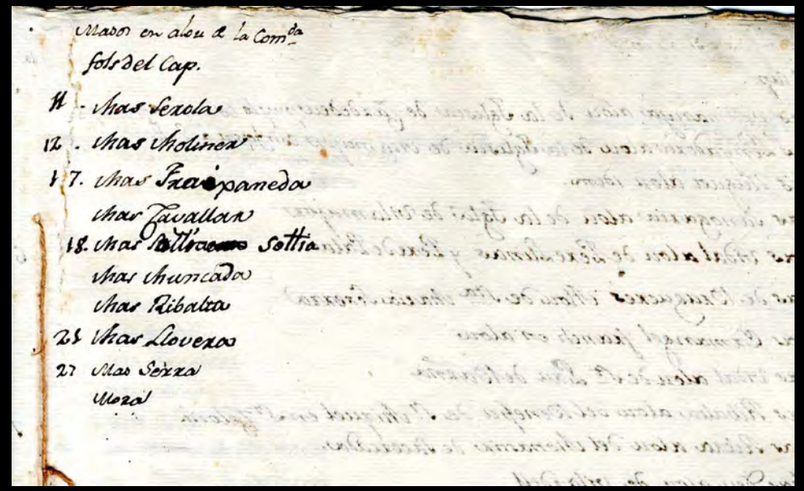

ACVO – Document 106 fons 24 p. 10

A la desena pàgina el títol és: *"Masos en alou a la Com*^{da}*"*:

Foli del cap

11	*Mas Serola*
12	*Mas Moliner*
17	*Mas Fraixaneda* (Freixeneda)
	Mas Cavallar
18	*Mas Sottia*
	Mas Muncada (Montcada)
	Mas Ribalta
21	*Mas Llovera* (Llobera)
22	*Mas Serra*
	Mora

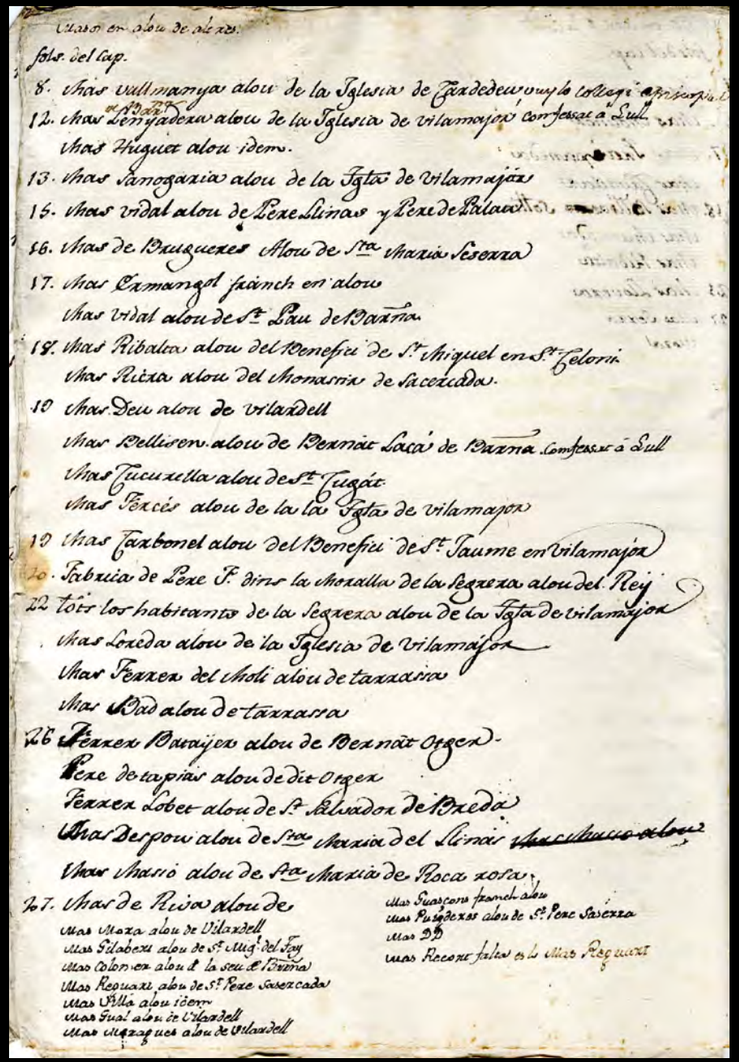

ACVO – Document 106 fons 24 p. 11

A la onzena pàgina el títol és: *"Masos en alou de altres.":*

Foli del cap	
8	*Mas Vallmanya alou de la Iglesia de Cardedeu, vuy lo col·legi episcopal*
12	*Mas Lenyadera alou de la Iglesia de Vilamajor confessat a lull*
	Mas Huguet alou idem
13	*Mas Samogaria alou de la Igla de Vilamajor*
15	*Mas Vidal alou de Pere Llinas y Pere de Palau*
16	*Mas de Brugueres alou de Sta Maria Seserra*
17	*Mas Ermengol franch en alou*
	Mas Vidal alou de St Pau de Barcelona
18	*Mas Ribalta alou del Benefici de St Miquel en St Celoni*
	Mas Riera alou del Monastir de Sa cercada St Sacercada
19	*Mas Deu alou de Vilardell*
	Mas Bellisen alou de Bernat Lacá de Barcelona. Confessat a lull
	Mas Cucurulla alou de St Cugat
	Mas Terrés alou de la Igla de Vilamajor
19	*Mas Carbonel alou del Benefici de St Jaume en Vilamajor*
20	*Fabrica de Pere F. dins la moralla de la segrera alou del Rey*
22	*Tots los habitants de la Segrera alou de la Igla de Vilamajor*
	Mas Loreda alou de la Iglesia de Vilamajor
	Mas Ferrer del Molí alou de Tarrassa
	Mas Bas alou de Tarrassa
26	*Ferrer Batayer alou de Bernat Otger*
	Pere de Tapias alou de dit Otger
	Ferrer Lobet alou de St Salvador de Breda
	Mas Despou alou de Sta Maria de Llinas
	Mas Massó alou de Sta Maria de Rocarosa
27	*Mas de Riva alou de*
	Mas Mora alou de Vilardell
	Mas Gilabert alou de St Miq. del Fay
	Mas Colomer alou de la seu de Barcelona
	Mas Reguart alou de St Pere Sasercada
	Mas Ulla alou idem
	Mas Gual alou de Vilardell
	Mas Moragues alou de Vilardell
	Mas Guascons franch alou
	Mas Puigderos alou de St Pere Saserra
	Mas DD
	Mas Recort falta es lo mas Reguart

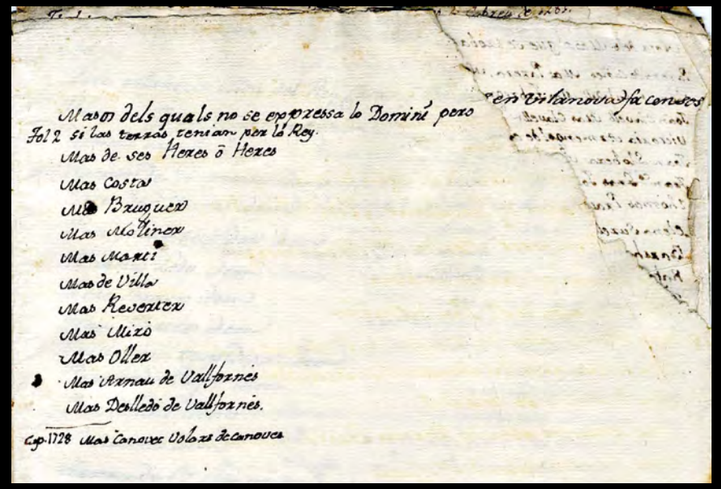

Masos dels quals no se expressa lo Domini pero
Fol 2 si los terras teniam por lo Rey.
Mas de ses Heres ō Heres
Mas Costa
Mas Bruguer
Mas Molinex
Mas Martí
Mas de Villa
Mas Reverterx
Mas Mirò
Mas Ollex
Mas Arnau de Vallfornès
Mas Deslledò de Vallfornès.
Cap. 1728 Mas Canoves Volcas de Canoves

ACVO – Document 106 fons 24 p. 12

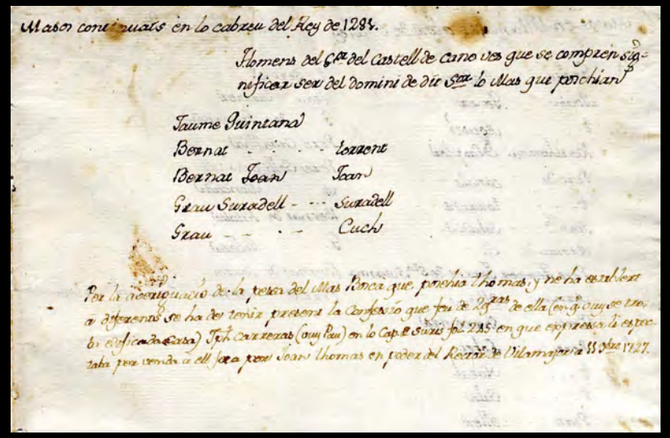

Masos continuats en lo cabreu del Rey de 1284.
Homens del Cast.ll del Castell de Canoves que se compren significan ser del domini de dit Sen.r lo Mas que poschian
Jaume Quintana
Bernat . . . Torrent
Bernat Joan Joan
Grau Suradell . . . Suradell
Grau . . . Cuch

ACVO – Document 106 fons 24 p. 13

A la dotzena pàgina el títol és: *"Masos dels quals no s'expressa lo domini però sí les terres tenien per lo Rey.":*

Mas de ses Heres o Heres
Mas Costa
Mas Bruguer
Mas Moliner
Mas Martí
Mas de Villa
Mas Reverter
Mas Miró
Mas Oller
Mas Arnau de Vallfornès
Mas Deslledó de Vallfornès

A la tretzena pàgina el títol és: *"Masos continuats en lo capbreu del Rey de 1281. Homens del senyor del Castell de Cànoves que se compren, significan ser del domini del dit senyor lo mas que poschian":*

Jaume Quintana
Bernat Torrent
Bernat Joan
Grau Suradell
Grau Cuch

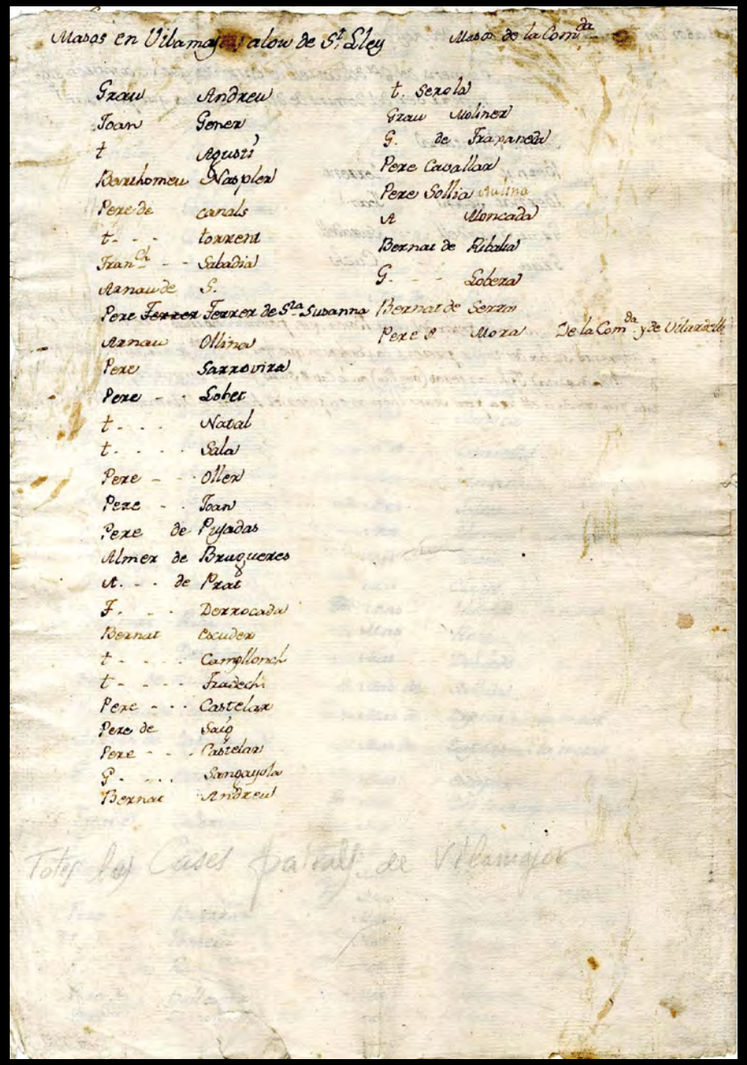

ACVO – Document 106 fons 24 p. 14

A la catorzena pàgina el títol és: *Masos a Vilamajor alou de Sant Lleïr:*

Grau Andreu
Joan Gener
T. Agustí
Barthomeu Naspler
Pere de Canals
T. Torrent
Franch Sabadia
Arnau de S.
Pere Ferrer de Sta Susanna
Arnau Ollina
Pere Sasrovira
Pere Lobet
T. Nadal
T. Sala
Pere Ollet
Pere Joan
Pere de Pujadas
Almer de Brugueres
T. de Prat
F. Derrocada
Bernat Escuder
T. Campllonch
T. Fradech
Pere Castelar
Pere de Saig
Pere Castelar
G. Sangayola
Bernat Andreu

"Masos de la Com."
T. Serola
Grau Moliner
G. de Fraxaneda (Freixeneda)
Pere Cavallar
Pere Sollia
Moncada (Montcada)
Bernat de Ribalta
G. Lobera
Bernat de Serra
Pere Mora de la Com. y de Vilardell

Plànol Mas Gual de la Torre, Pungol i Mas Boscà

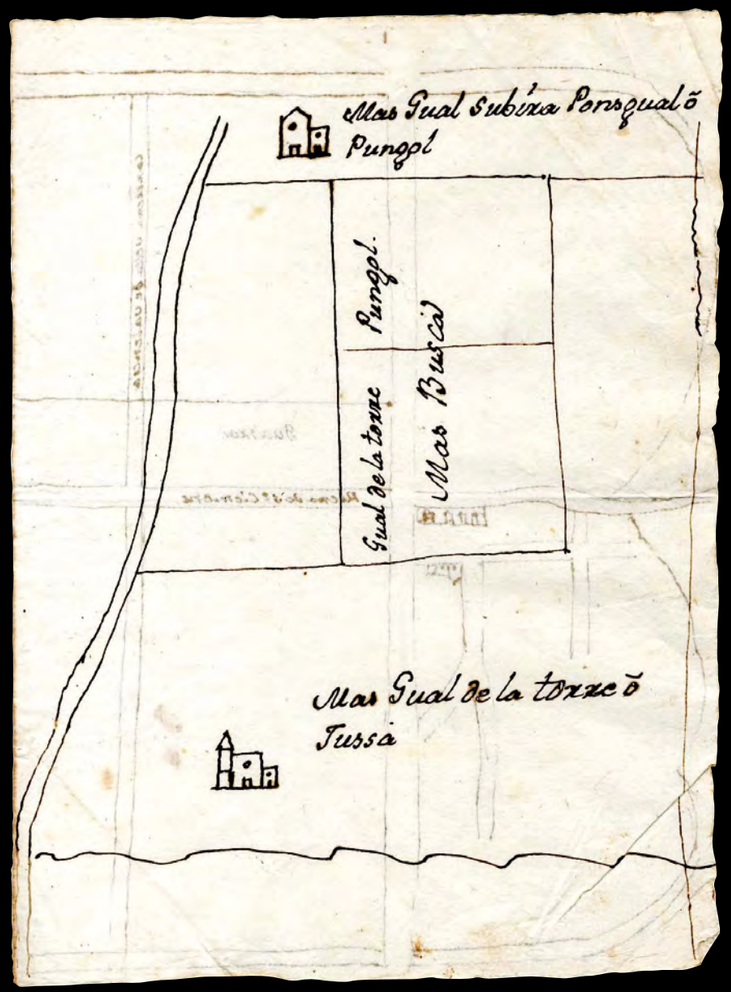

ACVO – Document 106 fons 24 p. 15

ACTES DE L'OBRA DE L'ESGLÉSIA DE VILAMAJOR EN ELS TESTAMENTS (REGESTA DOCUMENTAL)

De l'ADB n'extraiem un document que s'anomena: *"Regesta dels actes que estan lligats ab lo plech de actes de la obra de la Iglesia de Vilamajor per números corresponents als nº ab que estan nombrats dits actes"*. El document consta de 57 inscripcions, de les quals unes 40 es corresponen al segle XIII.

A continuació es fa la transcripció d'aquests documents per ordre cronològic. En el cas que no s'hagi pogut identificar alguna paraula, aquesta està posada en parèntesi amb punts suspensius, però en la mesura del possible, s'ha mantingut el redactat tal com consta en el document.

13.11 **Berenguer Roig, el seu germà i la muller – Alous, entre els quals el mas Bonet (1208)**

11 de desembre de 1208. Berenguer Roig i el seu germà Bernat i la seva muller Elisenda venen a la Candela, pel preu de 69 sous tots aquells alous que Pere Roig i el seu pare havien comprat a Arnau de Clara i Pere son germà (en altre document diu d'Arnaleta Elvira i el fill d'aquesta Pere Arnau), en diferents llocs, sobre el mas Bonet una casa amb les seves comes i una *peceta* de terra al davant de dita casa, llinars en el pla de Vilamajor i la meitat d'un camp en el lloc de Vallescar pel qual es paga per cens un capó per Nadal. En poder de Pere Roig, clergue a 12 de les calendes de gener de 1209.[67]

13.12 **Guillerma d'Olivaria – Un llinar al Pla de Canyes prop del mas Alemany (1212)**

1 d'abril de 1212 Guillerma de Olivaria en remissió dona a Déu i a la Candela de Nostra Senyora un llinar que té en propi alou a Vilamajor i en el pla de canyes prop del mas Alemany que el té per dita candela; afronta a llevant amb la riera de Vilamajor; a migdia amb l'esmentat Alemany; a ponent amb honor de Ferrer Soler; a tramuntana amb honor d'Arnau Corcoy de Canyes, amb tal part que si els seus volen tenir l'esmentat llinar paguin per cens a la Candela mitja lliura de cera i tinguin aquest llinar en alou de dita Candela amb comminació, que sigui maleït qui contravingui i sigui condemnat eternament amb Judes. Fet a les calendes d'abril de 1212.[68]

[67] Arxiu Diocesà de Barcelona – Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor – Testaments inscripció núm. 27
[68] Arxiu Diocesà de Barcelona – Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor – Testaments inscripció núm. 6

13.13 Pere Armengol – Un llinar del veïnat de Canyes (1212)

25 de maig de 1212. Pere Armengol dona per remissió a Déu i a Sant Pere Apòstol un llinar del veïnat de Canyes. Afronta a llevant amb la riera; a migdia amb el llinar de Ramon Godmar; a ponent amb el llinar del donador; i a tramuntana amb llinar d'Hugo Samarell. És fet a 8 de les calendes de juny de l'any 32 del regne de Felip Rei.[69]

13.14 Ramir de Roure i Lombarda muller – Casa dita Roure i l'Aulet (1212)

14 de novembre de 1212. Pere Roig i Peregrí clergues de Vilamajor de Consell dels parroquians donen a Ramir de Roure i a Lombarda la seva muller una casa que dita Candela tenia la qual per Sant Joan li havia llegat Maria Bonet. La casa és en un pujol, entre la casa dita Roure i l'Aulet. Afronta a totes parts en alou del dit Roure pel qual paga quinze diners per la Candelera. Fet en poder de Pere Roig als idus de novembre de 1212.[70]

13.15 Arnau Aulet – La meitat d'una feixa de terra prop de Llonganyia (1212)

25 de desembre de 1212. Arnau Aulet en remissió dona a la Candela de Santa Maria la meitat d'una feixa de terra alou seu propi que té amb la seva germana Guillema, en aquesta parròquia (...) Afronta tota la peça a llevant amb el marge de Llonganyia; a migjorn amb honor de Berenguera Gras; a ponent i tramuntana amb el camí públic. I que ell la tinga i els seus en cens de mitja lliura de cera per Pasqua. En poder de Pere Roig a 8 de les calendes de gener de 1213.[71]

13.16 Armengol Colomer – Peça de terra a Vilarasa, prop del mas de Bernat Riba (1213) 19 de març de 1213.

Armengol Colomer en acte fet a 14 de les calendes d'abril de 1213, en poder de Pere Roig dona una peça de terra en alou seu propi a Vilarasa prop del mas de Bernat Riba. Afronta a sol eixent amb l'era de dit Bernat Riba, i amb el camí que va de les cases de l'esmentat Riba a les cases de Bernat de Vilarasa i Russell; a migdia amb alou de Pere d'Arcada; a ponent amb el camí públic; i a tramuntana amb honor de l'esmentat Bernat de Riba.[72]

69 Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 10
70 Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 25
71 Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 19
72 Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 16

13.17 Pere Alemany de Canyes, la seva esposa i la seva mare – Veïnat de Canyes (1213)

15 d'agost de 1213. Pere Alemany de Canyes i la seva dona Mora i la seva mare Guillemasa, alouaris en remissió donen tots els seus alous haguts i per haver a la Candela de Nostra Senyora amb pacte que siguin homes propis de Nostra Senyora Maria i de l'esmentada Candela i amb pacte que per cens donen 3 lliures de cera per Pentecosta i pels successors en els seus fets fessin llegat de 12 diners a dita Candela i pels infants que tinguin siguin 6 diners per la festa Candelera. I dita donació diuen és en el veïnat de Canyes i altres llocs i confessen haver rebut 110 sous de moneda nova bona de Barcelona. Fet a 18 de les calendes de setembre de 1213. Clos per Pere Roig.[73]

Tal com diu Aventín[74] sembla que la família passa un mal moment i per això reben un ajut de 110 sous de la Candela, una quantitat molt elevada si tenim en compte que la família reté l'usdefruit de la terra i només s'obliga a pagar 3 lliures de cera. Això ens porta a pensar que la Candela era una institució que practicava la caritat i l'ajuda mútua.

13.18 Bernat de Far (Baró de Llinars) – Dona una quartera d'ordi del delme que rep de Vilamajor (1217)

12 de febrer de 1217. Bernat de Far en remissió dona a Nostre Senyor Déu i a la Candela de Santa Maria una quartera d'ordi anualment per Sant Pere i Sant Feliu del mes d'agost, rebedora i faedora sobre el delme que l'esmentat baró rep a Vilamajor. Si algú intentés el contrari sia maleït i cremi amb Judas a l'infern. Fet en poder de Pere Roig clergue de Vilamajor a 2 dels idus de febrer de 1217.[75]

13.19 Pereta Huguet, el seu marit i els fills donen tots els seus béns a Déu (1217)

6 de juny de 1217. Pereta Huguet, el seu marit Joan Huguet amb tots els seus fills nascuts i naixedors fan donació de les seves ànimes i cossos i de tots els seus béns mobles i immobles a Déu, a Santa Maria de Vilamajor i a l'altar de la Candela i d'aquesta vida, que eren donar 12 diners per Nadal per aquells que retinguin la tinença familiar i pels infants hagin d'oferir-li 2 diners. A 8 dels Idus de juny de 1217, en poder de Pere Roig.[76]

També Aventín[77] estudia aquest apunt, on remarca que en aquesta encomanació familiar la dona encapçala el grup, probablement perquè la propietària de l'herència paterna dels béns era ella.

73 Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 8
74 AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 164
75 Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 23
76 Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 24
77 AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme*

13.20 Bernat Alemany i la seva mare – Peça petita al mas Bernat de Llobera (1217)

27 de novembre de 1217. Bernat Alemany i la seva mare Pereta en remissió donen a Déu i a Maria i a la Candela del seu altar a Vilamajor una peça petita de terra alou propi del mas Bernat de Llobera. Atermena per orient amb el camí que va i entra a l'esmentat mas de Bernat Llobera; a migjorn amb honor de Joan Huguet de Canyes; a ponent amb honor de Gil de Rovira; a tramuntana amb honor de Bernat Amat. Fet a 5 de les calendes de desembre de 1217. Clos per Pere Roig.[78]

13.21 Guillem de Guascons – Una quarta part d'una feixa a Vilarasa (1218)

21 de febrer de 1218. Guillem de Guascons en poder de Pere Roig a 9 de les calendes de març de 1218. Fa donació a la Candela de Nostra Senyora d'una quarta part d'una feixa de terra alodial que Berenguer de Vilardell i Ramon Roig tenen a Vilarasa. Afronta a llevant i migdia amb alou de Berenguer de Vilardell; a ponent amb el camí públic; a tramuntana amb alou d'ells mateixos en l'esmentada feixa.[79]

13.22 Guillem de Subirats i Arsendis muller - Meitat d'un alou de terra (1219)

13 de maig de 1219. Guillem de Subirats i Arsendis la seva muller venen a la Candela de Santa Maria la meitat d'un alou de terra en la part de Vilamajor prop de les seves cases. Afronta a llevant amb alou de dita Candela que posseeix Bartomeu Vicens; a migjorn i ponent amb camí públic; a tramuntana amb les cases que dits venedors habiten, pel preu de 13 sous. Es en poder de Pere Roig a 20 de les calendes de juny de 1219.[80]

13.23 Arnau Ollet – Llinar en el pla d'en Riba (1219)

30 de juny de 1219 Arnau Ollet ven a la Candela de Santa Maria de Vilamajor al domer un llinar en el pla d'en Riba. Atermena a llevant amb el marge de Llongania; a migdia amb honor d'Oliva de Eurisanera?; a ponent amb alou de Joan de Llonganyola; i a tramuntana amb alou del rei, pel preu de 20 sous, de moneda nova de Barcelona, valent marc d'argent 44 sous i que ells hauran de pagar dit llinar per dita candela i el seu alou, i pagar per Pasqua una lliura de cera. Fet a 2 de les calendes de juliol de 1219. Clos per Pere Roig clergue i servent de Vilamajor.[81]

[78] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 7
[79] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 14
[80] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 26
[81] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 5

13.24 Pere Ferrer i la seva esposa Guillema – Dues feixes de terra a Vilarasa (1231)

1 d'agost de 1231. Pere Ferrer i la seva esposa Guillema a les calendes de setembre de 1231, donaren a la Candela de Nostra Senyora dues feixes de terra alou propi seu i franc de la Vilarasa de Vilamajor; afronta una d'elles amb honor del mas Tramunt; a migdia i tramuntana amb honor del mas Coll; a ponent amb honor del mas Riba. L'altra, a llevant i a ponent afronta amb honor del mas Soler, a migdia amb honor de Feixa o Serra; a tramuntana amb honor del mas Collet. Es clos per Pere Roig.[82]

13.25 Ponç Sunyer, la seva esposa i el seu fill – Dues peces de terra al pla de Guillem de Llobera (1232)

22 de novembre de 1232. Ponç Sunyer, la seva esposa Ramona i el seu fill Ramon donen a la Candela de Nostra Senyora una lliura de cera per Pentecosta les quals s'assignen sobre dues peces de terra que tenen en el Pla de Guillem de Llobera i (...), i totes en alou propi; la una afronta a llevant amb el camí que va al mas Derrocada; a meridià amb alou de Pere; a ponent i a tramuntana amb honor dels mateixos Sunyer. L'altra afronta a llevant, ponent i tramuntana amb els honors d'ells mateixos; a migdia amb honor del mas Llinars. Amb donació que la fan perquè la Candela pugui establir si no paguen dit cens. Fet a 10 de les calendes de desembre de 1232. Clos per Guillem Barau.[83]

13.26 Bernat Vidal i muller – Una peça de terra al pla de Riba (1235)

16 de març de 1235. Bernat Vidal i Guillema la seva muller venen a la Candela de Santa Maria una peça de terra d'alou propi amb tot el domini en el pla de Riba. Afronta a llevant amb el marge de Lloganyia; a migdia amb honor de Guillem Riba; a ponent amb el camí públic; a tramuntana amb honor de Berenguer Gras per preu de 2 sous en poder d'Arnau de Soler clergue de Vilamajor als idus de març de 1235.[84]

13.27 Guillem de Riba i Berenguera – Peça de terra en el pla d'en Riba (1235)

28 de març de 1235. Bernat de Lledó procurador de Santa Maria i de la Candela amb el consentiment dels clergues i prohoms de Vilamajor, per part de Santa Maria i de la seva Candela dona a Guillem de Riba i a la seva muller Berenguera en emfiteusi i estableix una peça de terra alou de dita Candela en el Pla d'en Riba. Afronta a llevant amb el marge de Llonganyia; a migdia amb honor de Guillem de Riba; a ponent

[82] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 9
[83] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 11
[84] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 21

amb el camí a tramuntana amb honor de Berenguer Gras, a cens de mitja lliura de cera pagadora per Pasqua. En poder d'Arnau de Soler, clergue de Vilamajor a 5 de les calendes d'abril de 1235.[85]

13.28 Ramon de Rovira i la seva muller Guillerma- Feixa de terra en el camp de Trias (1236)

23 d'agost de 1236. Pere Roig i Arnau de Palou domer i procurador del consell i voluntat dels honrats homes parroquians donen a Ramon de Rovira i a sa muller Guillerma en alou de la Candela de Santa Maria una feixa de terra en el camp de Trias. Afronta a orient, a occident i a circio amb alou de Sant Lleïr; a migdia amb alou del rei a cens d'una lliura i mitja de cera per Pasqua. Fet a 10 de les calendes de setembre de 1236. En poder d'Arnau de Soler clergue.[86]

13.29 Berenguera Bachs el seu marit i el pare venen a Arnau Sabater – Dues feixes de terra sota el mas Derrocada (1239)

1 d'octubre de 1239. Berenguera Bachs i el seu marit Arnau i Guillem Bachs el seu pare, veneren pel preu de 95 diners de moneda de Barcelona, valent un marc de plata 88 diners, a Arnau Sabater dues feixes de terra sota el mas Derrocada que es tenen per la Candela de Nostra Senyora. Atermena l'una a orient amb el camí públic; a migdia amb Pereta Tomasa; a occident amb tenidor de Pere Campinet; a *circio* (nord) amb alou de Berenguer Roig. L'altra atermena a orient amb honor de Ramon de Llinas; a migdia amb honor de Pere Roig; a occident amb alou del mas Perera; a nord amb alou d'Arnau Clavell. No diu que facin cap cens i són firmades en raó de la senyoria de Bernat de Lledó, lloctinent de la Verge Maria i d'Arnau de Soler, clergue de Vilamajor. Aquest últim declara que ell i que Pere de Roig són companys no podent firmar aquest per la seva ceguesa. Fet a Vilamajor a calendes d'octubre de 1239 en poder d'Arnau de Soler, clergue de Vilamajor.[87]

13.30 Arnau de Sant Lleïr i Bernat de Sant Lleïr – Tres quarteres de forment sobre el mas Llonguinyola i el mas de Prat (1240)

13 de desembre de 1240. Elisenda de Sant Lleïr, ja difunta, deixà per voluntat del seu marit Arnau de Sant Lleïr, una donació per cremar la llàntia de Sant Pere. En concret, dona els censos inscrits i el seu fill Bernat de Sant Lleïr, complint la promesa de la seva mare i per remissió dels seus pecats, formalitzà l'acte davant de Guillem Barau, clergue. Als idus de desembre de 1240. En aquest acte, assigna, consigna i dona a la sagristia de Sant Pere de Vilamajor tres quarteres de forment, bones i rebedores segons la mesura de la plaça de Granollers. Aquest forment prové de censos sobre dos masos: dues parts sobre el mas Llonguinyola i una sobre el mas Prat amb clàusules apretadíssimes per la paga d'aquelles amb acceptació feta per Pere de Llongaiola i Pere Arnau de Prat per ells i els seus successors. Les signatures són d'Arnau de Sant Lleïr, de Bernat de Sant Lleïr, de Guillema de Sant Lleïr, de Pere de Llongaiola i de Pere Arnau de Prat.[88] En aquest document podem observar com els Sant Lleïr fan que els pagesos establerts en els masos de la seva propietat (en Pere de Longaiola al mas de Longaiola i el Pere Arnau de Prat al mas Prat), es comprometin amb el manteniment d'aquesta llàntia sigui pagada pels pagesos.[89]

13.31 Guillema de Far i el seu fill Bernat (Barons de Llinars) – Donació (1243)

25 de maig de 1243. Donació feta per Guillema de Far i el seu fill Bernat de grat i bona voluntat, lliuren perpètuament aquella quartera d'ordi que el Bernat de Far dona i assigna amb carta pública a la Candela de Santa Maria de Vilamajor així que dita Candela i els seus lloctinents hagin i rebin anualment dita quartera d'ordi sobre la dècima de Vilamajor amb la mesura que es rep de dita dècima. En poder de Guillem Barau a 8 de les calendes de juny de 1243.[90]

Com bé explica Aventín[91], era habitual que la donació es fes per remei de l'ànima dels donants i dels seus avantpassats.

13.32 Ponç Guadall, el fill i els seus descendents – Alou veïnat de Canyes (1243)

1 de desembre de 1243. Ponç Guadall instituеix una llàntia davant l'altar de Nostra Senyora, i estableix que el seu fill, Pere Guadall, i els seus descendents tinguin per instituïda i facin el necessari per la seva conservació. Per garantir-ho obliga un alou que té en el veïnat de Canyes procedent d'una compra feta a Bernat Folguer. És firmada aquesta institució per Ponç Guadall i el seu fill Pere Guadall. En poder de Guillem Barau prevere a calendes de desembre de 1243.[92]

En aquest cas Ponç Guadall hipoteca el seu alou de Canyes a fi de garantir que el seu hereu Pere Guadall i descendents mantindran encesa la flama perpètuament, nit i dia, davant l'altar de Santa Maria.[93]

[85] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 31
[86] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 39
[87] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testament inscripció núm. 53
[88] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 34
[89] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 137
[90] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 22
[91] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 129
[92] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 37
[93] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p.136

13.33 Arsendis Soler - Peça en alou propi a Fortimanya (1248)

29 de desembre de 1248. Arsendis Soler ven a Pere Fortimanya una peça en alou propi en el lloc anomenat de Fortimanya, que afronta a llevant amb alou de Sant Pere amb honor de Bernat Pons; a migdia i ponent amb el camí amb alou de l'Hospital i de Berenguer de Vilardell. A dia 2 de les calendes de gener de 1249. Clos per Guillem de Canal.[94]

13.34 Pere Bachs i Agnès muller – Un llinar de massot al pla de Canyes (1252)

1252. Pere Bachs i Agnès la seva muller concedeixen a les llànties de l'altar de Nostra Senyora i Sant Miquel un llinar de massot que tenen a Vilamajor al pla de Canyes sota les cases d'Armesendis Armengol per lliure i franc alou. I una altra peça que canviaren amb Bernat de Campins. I altra peça de terra amb tots els seus alous que no les afronta. El preu són 70 sous de moneda de Barcelona. Fet a les calendes de 1252. Clos per Guillem de Canal.[95]

13.35 Guillem Fabra i la seva muller Ramona - Feixa de terra prop de les cases de Ponç Sunyer (1252)

14 de juny de 1252. Guillem Fabra i la seva muller Ramona Fabra, donen a les llànties de Nostra Senyora i Sant Miquel una feixa de terra prop les cases de Ponç Sunyer. Afronta a orient, a occident i a nord amb alou de "en blanc"; a migdia "en blanc"; a ponent amb alou del rei; a circio amb alou de dita església. Fet als idus de juny de 1252.[96]

13.36 Venda a favor d'Arnau de Clavell i Elisenda muller – Feixa de terra sobre les cases de Pere Ferrer (1261)

1261. Berenguer Riba de Vilamajor i Arsendis la seva muller venen a Arnau de Clavell i Elisenda la seva muller una feixa de terra que tenen sobre les cases de Pere Ferrer i dita feixa de mata per la Candela de Santa Maria de Vilamajor. Afronta a orient amb el mateix rec del molí de Pere Ferrer; a migdia amb alou de Pere Ferrer; a ponent amb la riera de Vilamajor; a tramuntana amb honor dels compradors per 80 sous de cens a dita candela pagadors per Pentecosta, vuit diners moneda de tern. En poder de Guillem Barau. 1261.[97]

13.37 Arnau de Rovira – Peça petita de terra al lloc anomenat "mal consell" (1262)

13 d'agost de 1262. Arnau de Rovira ven per preu de 20 sous a la Candela de Santa Maria una peceta de terra que té junt al lloc dit "mal consell". Afronta a llevant amb el camí públic; a migdia amb honor de Pere Amat; a ponent amb la mateixa riba i amb honor de l'esmentat Amat; a tramuntana amb honor del mateix Rovira. Acte en poder de Guillem Barau als idus d'agost de 1262.[98]

13.38 Guillem Carbonell – Una feixa de terra al lloc dit "mal consell" (1263)

29 de març de 1263. Pere Vidal domer de Vilamajor i Ponç Sunyer procurador de la Candela de Santa Maria, tinent dels prohoms, instituei-xen a Guillem Carbonell una feixa de terra en alou propi de dita Candela la qual és en el lloc dit "mal consell". Afronta a llevant amb honor del mas Olivera; a migdia amb honor i alou de dita Candela; a ponent amb el camí públic; i a tramuntana amb honor d'Arnau Terrades i en alou de Sant Pere a cens d'una lliura de cera. En poder de Guillem Barau a 4 de les calendes d'abril de 1263.[99]

L'establiment[100] es fa a favor de Guillem Carbonell i els seus que podran tenir la feixa en perpetuïtat i fer-ne el que vulguin llevat el dret de la Candela que es limita a una lliura de cera per Pentecosta. Per l'establiment Guillem Carbonell en va pagar un dret d'entrada.

13.39 Bernat Riba i la seva esposa Berenguera – Peça de terra al lloc "mal consell" (1263)

21 d'agost de 1263. Bernat Riba i la seva esposa Berenguera venen a Guillem Carbonell i a la seva esposa Guillema una peça de terra que tenen en el lloc dit "mal consell" per la Candela de Santa Maria de Vilamajor. Afronta a llevant amb tinença d'Arnau de Rovira i de Pere Amat; a migdia amb el call o camí que va envers el forn de Llobera; a ponent amb el camí públic; a tramuntana amb alou de Jaume, pel preu de 120 sous de bona moneda de tern. Amb pacte que hagin de pagar 1 lliura de cera de cens a dita Candela per Pentecosta. Fet a 12 de les calendes de setembre de 1263. Clos per Guillem Barau.[101]

13.40 Bernat de Riba i Saurina - Peça de terra al costat de casa Riba (1263)

21 de setembre de 1263 Bernat de Riba i la seva esposa Saurina per ells i els seus venen a Déu i a la Candela de Santa Maria que crema davant l'altar de Sant Pere una peça de terra que tenen a Vilamajor en alou propi al costat de casa seva i prop de l'era. Aquesta peça petita afronta a sol ixent amb honor de na Fàbrega i amb el camí públic; a migjorn amb honor de Bernat Gras; a ponent amb el marge de Riba; i a tramuntana

[94] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 2
[95] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 29
[96] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 40
[97] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 36
[98] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 32
[99] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 20
[100] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 132
[101] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 12

amb honor dels propis Riba. El preu és de 20 lliures de moneda de tern. Clos per Guillem Barau prevere i servent. Fet a 11 de les calendes d'octubre de 1263.[102]

13.41 Guillem Fabrer i Ramona muller – Peça de terra al costat de casa Ponç Sunyer (1264)

9 de novembre de 1264. Guillem Fabrer i la seva muller Ramona venen a la Candela de Nostra Senyora una peça de terra amb el seu alou i tenen per propi la casa de Ponç Sunyer; afronta amb orient amb honor de Guillem Carbonell; a meridià i occident amb tenidor de Ponç Sunyer; a circio (nord) amb tenidor de na Pellicera pel preu de 50 diners moneda de tern. En poder de Guillem Barau a 5 dels idus de novembre de 1264.[103]

13.42 Bernat Vinyals rep de Bernat Riba i Saurina – Quartera de forment d'alou sota el mas del Bernat Riba (1266)

30 d'octubre de 1266. Bernat Vinyals de la parròquia de Sant Esteve de la Garriga ven a Nostre Senyor Déu i a la Candela de Santa Maria pel preu de 60 sous el cens d'una quartera de forment amb l'alou propi que rep de Bernat Riba i Saurina de la parròquia de Vilamajor per Sant Pere a mesura de Granollers i és sota el mas del mateix Bernat Riba. Afronta a orient i occident i a circio (nord) amb tenidor de Bernat Gras; a ponent amb la riba que està allà. Acte en poder de Guillem Barau a 3 de les calendes de novembre de 1266.[104]

13.43 Pere Pujadas i Arnalleta - Peça de terra sota la casa de Bernat Riba (1266)

28 de desembre de 1266. Pere Pujadas i la seva muller Arnalleta, venen (el domini útil) d'una peça de terra de pagesia a Santa Maria i a la Candela davant el seu altar. La peça està sotmesa a un cens perpetu a favor de Santa Maria i la Candela d'una lliura de cera i es troba siutada sota la casa de Bernat Riba. Afronta a llevant amb el marge de Llongania; a migdia amb honor de Bernat Gras; a ponent amb el camí públic; i a tramuntana amb honor del mas Fàbregas. Confessen haver rebut 50 monedes de tern com a preu de la peça. Acte a 5 de les calendes de gener de 1267. Clos per Guillem Barau.[105]

13.44 Maria Hugueta del veïnat de Canyes – Mas Huguet (1269)

10 de febrer de 1269. Maria Hugueta del veïnat de Canyes dona a la seva filla Guillema el mas Huguet que té en alou de la Candela de Nostra Senyora i de tots els seus béns. Acte en poder de Jaume Barau a 4 dels idus de febrer de 1269.[106]

[102] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 4
[103] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 50
[104] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 49

13.45 Berenguer Daviu de Vallescar i muller – Venda de cens (1270)

30 d'abril de 1270. Berenguer Daviu de Vallescar i la seva muller Erizenda venen a Bernat de Cavallar com a procurador de la Candela de Nostra Senyora una g. d'or de cens que Guillem Cuch faci per Sant Pere i Sant Feliu sobre unes bancals que els havien comprat. Així mateix venen a dita Candela i a dit Cavallar, en el seu nom tots els drets que els poguessin competir i sobre dita g. d'or a mesura de Granollers. Afronta a llevant amb honor del mas Bertran; a migdia amb el mateix Bertran; a ponent amb honor de Pere de Vallescar i Pere de Prat; a tramuntana amb honor de Pere Ponceta i Mas Bertran. La venda és a 2 de les calendes del mes de maig de 1270 en poder de Guillem Barau prevere per preu de 60 lliures.[107]

13.46 Pere Moragues de Vilarasa i muller – Quarta part feixa a Vilarasa, prop del mas Moragues (1270)

14 de maig de 1270. Bernat de Cavallar com a procurador de la Candela de nostra Senyora del Consell dels prohoms estableix a Pere Moragues de Vilarasa i a la seva muller Aurimunda una quarta part d'una feixa de terra que dita Candela té en alou a Vilarasa, prop del mas Moragues. Afronta a llevant amb el marge sobre les cases de l'anomenat mas Moragues i amb honor seu; a migdia semblantment amb tenidor de dit Moragues; a ponent amb el camí públic; a tramuntana amb el tenidor del mas Guascons. L'establiment es fa a cens d'una quarta part d'una lliura de cera pagadora per Pentecosta. A 2 dels idus de maig de 1270 en poder de Guillem Barau.[108]

13.47 Guillem Carbonell – Peça de terra (1270)

31 de maig de 1270. Pere Vidal i Columbarius domers de Vilamajor i Bernat Cavallar procurador de la Candela estableren a Guillem Carbonell una peça de terra alou de la Candela a cens d'una lliura de cera per Pentecosta. Afronta a llevant amb honor de Bernat Vidal; a tramuntana i migdia amb honor d'Arnau de Rovira, amb honor de Bernat "en blanc". Fet a les calendes de juny de 1270. Clos per Guillem Barau clergue.[109]

13.48 Ramona filla de Bernat Vidal i Guillema – Mas ça Llenyadera (1270)

31 de juliol de 1270. Ramona, filla de Bernat Vidal i de Guillema muller de Pere Estaper amb el consentiment del seu marit, ven a Déu i a la Candela de Santa Maria i a Bernat de Cava-

[105] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 3
[106] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 17
[107] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 13
[108] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 15
[109] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 30

llar, per lliure i franc alou un mas anomenat ça Llenyadera amb tots els drets i els seus honors pel preu de 50 sous de moneda de tern. Els habitants del mas hauran de ser considerats homes propis i es comprometen al cens d'una vuitena de forment a mesura de Granollers per cada home i dona. Igual per Sant Pere i Sant Feliu i per Nadal 2 sous i per Sant Feliu un parell de (...) i dos (...) i allí on fa agrari hagin de pagar la sisena part dels (...) En poder de Guillem Barau a 2 de les Calendes de agost de 1270.[110]

13.49 Pere Roig de Vilamajor – Un llinar prop del seu mas Derrocada (1270)

31 d'agost de 1270. Pere Roig de Vilamajor laic dona a Déu i a la Candela de Santa Maria un llinar en alou propi i franc de Ramon Lledó i el seu pare Guillem, prop del seu mas Derrocada; afronta a orient amb Ramon alou seu i font de Ramon de Lledó; a migdia amb alou de Terrades; a ponent amb alou de l'altar de Santa Maria; a circio (nord) amb alou de Serra, llinar que vol que es tingui per dita Candela a cens d'una lliure de cera per Pasqua. En poder de Pere Roig, clergue a 2 de les calendes de setembre de 1270, firma de Pere Roig.[111]

13.50 Pere Riba de Vilarasa defineix a Juan Colomer – La meitat del mas Mason (1275)

9 de març de 1275. Pere Riba fill d'Arnau Riba de Vilarasa defineix a Juan Colomer i a Guillerma la seva filla i a Pere el seu marit, la meitat del mas Mason, el qual diu l'Arnau que el seu pare li havia definit i juntament li defineix tota aquella Batllia que sempre havia acostumat tenir pel primer de la Candela de Nostra Senyora. A 7 dels idus de març de 1275. Fet per Guillem Barau clergue.[112]

13.51 Pere de Mas – Establiment de dues peces de terra (1276)

13 de febrer de 1276. Ponç Sunyer de Consell de clergues i prohoms com a procurador de la Candela establí a Pere de Mas amb acte en poder de Guillem Barau als idus de febrer de 1276, dues peces de terra alou de la Candela. Una afronta a llevant amb "sense text"; a migdia amb honor de Pere Pou; a ponent amb la rasa de mas d'Arnau de Coll; a tramuntana amb honor del mas de Riba. L'altra peça, a llevant amb honor del mas de Soler, a migdia amb honor del mas de Coll; a ponent amb la mateixa del mas de Coll; a tramuntana amb honor del mas Comas. Són en el pla de Vilarasa a cens d'una lliura de cera per Pentecosta.[113]

[110] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 18
[111] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 38
[112] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 35
[113] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 33

13.52 Antic Tàpies – Testament de les oliveres i tots els honors del mas Tàpies així com la creació d'un cens per quatre anys (1286)

23 de novembre de 1286. Antic Tàpies llega una quartera d'oli de mesura de forment (de les oliveres del seu mas) per la llàntia de Santa Maria perquè cremi en la Quaresma i es disposa que el servei comenci dins el termini de 4 anys. Aquesta donació es constitueix sobre totes les oliveres i tots els honors del mas Tàpies.[114] Fet a 9 de les calendes de desembre de 1286, en poder d'Arnau de Vilasefreu, domer de Vilamajor.

Aventín[115] afirma que en aquest testament Antic va fer altres deixes en diner a una neta, una filla, els marmessors i el seu senyor rei, al qual deixa dos sous (*dimito domino meo regi II solidos*), i va instituir hereva universal de tot a la seva dona Guillema, que al seu dia, haurà de fer hereu a qui vulgui dels fills i donar la legítima als restants (*instituo mihi heredum universalem super omnibus meis bonis Guillelmam uxorem meam. Item quam ipsam faciat heretem quemcumque voluerit de filiis nostris*).

13.53 Donació del mas Huguet i testament a favor del seu fill (1295)

24 d'octubre de 1295. Guillema Hugueta de Canyes de la parròquia de Vilamajor fa donació de tot el mas Huguet que té pel censal de Santa Maria de Vilamajor i hereta a favor del seu fill Bernat. El document es troba en poder d'Arnau de Vilasetrud domer i notari de Vilamajor, 9 de les calendes de novembre de 1295.[116]

Tal com explica Aventín[117] la donació afecta tot el patrimoni de la donant, perquè es diu béns mobles i immobles, els haguts i els per haver, i tots els drets, pertinences i tinences. Aquesta donació es fa en motiu de l'esponsalici entre el Bernat i la seva promesa Sibil·la, de la família França de Pinells, de Santa Maria de Palau, i es va decidir que un cop Sibil·la anés a viure a can Huguet, aportaria un dot, el valor del qual seria garantit per l'herència de Bernat Huguet. Hereta a favor de Bernat perquè es casi i tingui fills de legítim matrimoni.

En el mateix document, Guillema adverteix que si en la convivència amb els joves sorgís discordància entre ells, ella retindria per al seu usdefruit una part dels béns donats en el present, dels béns que s'haguessin portat al patrimoni familiar i de l'aixovar que Sibil·la hagués aportat al matrimoni. Aquesta part retinguda (un terç), Guillema la podrà posseir tota la vida per dret d'usdefruit en nom del seu fill.

[114] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 28
[115] AVENTÍN I PUIG, M. *Vivències i sentiment de la mort : microanàlisis de les famílies i comunitats rurals en temps feudals*
[116] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 1
[117] AVENTÍN I PUIG, M. *La societat rural a Catalunya en temps feudals* p. 461

ELS PERGAMINS DE L'ARXIU DIOCESÀ DE BARCELONA

De l'estudi que Aventín ha fet dels pergamins que es corresponen al segle XIII desats a l'Arxiu Diocesà de Barcelona en fem la següent explicació:

13.54 El procurador del rei ven tota la batllia a favor de Corneli (1204)

El document és del **1204.** Ramon Batalla, procurador del rei, de la batllia de Vilamajor ven a favor de Corneli tota la batllia i en són fiadors Ermengol Roig i Ponç Guadall. El text del 4 de maig de 1204 és el següent, segons traducció d'Aventín[118]:

"Sigui conegut de tothom que jo, Ramon Batalla, procurador del senyor rei per a les batllies, i Perfet, batlle de Barcelona, a presència de Guillem de Corró, notari seu, et venem a tu, Corneli, tota la batllia de Vilamajor d'aquest any amb tots els seus esplets i eiximents de totes les coses que a l'esmentada batllia pertanyen [...] exceptuats els establiments, intesties, cugucies, homicidis i eixorquies, en les quals cinc coses tu en tinguis el teu redelme [...] i dels plets [en tinguis] la meitat i el senyor rei l'altra meitat. Donaràs també al senyor rei per la venda de la batllia d'aquest any 210 morabatins bons [...] d'or en quatre terminis de quatre mesos fins que hagis pagat íntegrament aquests 210 morabatins. I donis, a més 220 sesters de balt, la meitat d'ordi i la meitat d'espelta, els quals 220 sesters de blat els donis i paguis tot a mesura [de Granollers?] sense engany per tot aquest any fins que hagis lliurat tot aquest blat sense cap disminució. Però si la collita fos dolenta per causa del granís o de la boira, que es pugui rebaixar del balt predit una quantitat segons estimació dels homes bons d'aquesta terra. En veritat jo Corneli convinc pagar i donar al senyor rei i a vosaltres predits venedors de la batllia els esmentats 210 morabatins i el blat, segons ha estat convingut, i per això us dono com a fiadors a Ermengol Roig i Ponç Guadall de Vilamajor, cadascun per tots, que amb mi o sense mi atinguin i paguin tot això al senyor rei a vosaltres sense cap detriment. També nosaltres Corneli, Ermengol Roig i Ponç Guadall, cadascun per tots, convenim atendre i complir això que més amunt s'ha escrit {garantint-ho] sobre nosaltres i en totes les nostres coses [...]. Que en veritat tingueu la predita batllia a utilitat del senyor rei i en justicia per al poble d'aquesta terra."

[118] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 117

13.55 Pere Roig dona una peça de terra (1213)

1213. Pere Roig dona una peça de terra en alou a Vilarasa, el mas de Bernat Riba; afronta a sol ixen amb l'era de dit Bernat Riba i amb el camí que va de les cases de l'esmentat Riba a les cases de Bernat de Vilarasa; a migdia en alou de Pere Derrocada; a ponent amb el camí públic; a tramuntana amb honor de dit Bernat de Riba.[119]

13.56 Canovet del Casals de Baix ven una feixa de terra a Santa Susanna (1214)

1214. Canovet del Casals de Baix ven a Pere Andreu una feixa de terra situada *in parrochia Sancte Sussanne in loco vocitato ad Chodalet*, que afronta per la banda de ponent amb una propietat de Bernat Ramon.[120]

13.57 Jaume I renuncia a favor de Pere Roig de la part de l'herència que li pertocava per l'eixorquia del seu germà Pere Arnau (1219)

1219. Pere Gruny, tinent del castell de Vilamajor, en nom de Jaume I, en aquell moment menor d'edat, i del seu procurador, el comte Nunó Sanç del Rosselló i la Cerdanya, va renunciar en favor de Pere Roig a la part de l'herència que pertocava al rei per l'eixorquia del seu germà Pere Arnau.[121]

13.58 Guillem Huguet concedeix que és home propi i soliu (1220)

1220. Guillem Huguet, fill de Bernat, concedeix i reconeix a l'hebdomadari major de l'església, Pere Castelar, i als seus successors que és home propi i soliu dels hebdomadaris i del Cercle de Sant Pere, que mantindrà aquesta condició allà on vagi, que no farà ni elegirà sense el seu consentiment cap altre senyor, que mai negarà la jurisdicció i domini dels hebdomadaris i no s'acollirà a l'enfranquiment que donen les viles i ciutats de privilegi. S'imposa un cens anual de 2 diners per Nadal.[122]

13.59 Pere Roig propietari del mas Derrocada dona un alou de la seva propietat (1220)

1220. Pere Roig propietari del *mansum de Esderrochada*, dona a l'Església un alou de la seva propietat, que abans havia estat propietat dels germans Ramon i Guillem de Letona o Lledó i un llinar, alou propi i franc, que està a la parròquia de Sant Pere prop del seu mas d'Esderrochada (can Derrocada). Els límits del bé són a llevant un altre alou del donant que fou de Ramon de Lledó, a migjorn, un alou d'en Terrades, a ponent, un alou de l'altar de Santa Maria i, al nord, un alou d'en Serra. La donació és a perpetuïtat amb

[119] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme*
[120] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 74
[121] AVENTÍN I PUIG, M. *Vivències i sentiment de la mort : microanàlisis de famílies i comunitats rurals en temps feudals* p. 47
[122] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p.131 i 165

la condició que Pere Roig i els seus en tinguin l'usdefruit i paguin un cens anual d'una lliura de cera per Pasqua. Els Roig poden vendre o empenyorar el domini útil si respecten el dret de fadiga de trenta dies de Santa Maria i la seva Candela.[123]

13.60 Testament de Bernat de Lenadera que fa hereu al seu fill (1233)

Febrer 1233. Testament de Bernat de Lenadera on fa hereu del mas de Lenadera al seu fill Ramon que rebrà amb totes les pertinences i tinences, i les tres filles, Arsenda, *Probe* i Maria rebran 12 diners cadascuna. Els marmessors són el Jaume Monner i el Guillem de Subirats. Pren 15 sous per almoines i llegats piedosos per a la salvació de l'ànima, 2 sous a l'església de Sant Pere i als clergues; 4 diners a la Candela de Santa Maria; 4 diners a les llànties de Santa Maria; 4 diners per les llànties de Sant Miquel; 6 diners a la confraria de Sant Miquel; 4 diners a Sant Jaume de Rifà; 4 diners al monjo; 4 diners a la seu de Barcelona i una deixa a Sant Joan de Cavallar.[124]

13.61 Venda de Guillem de Rifà a Bernat de Riera un alou d'Alfou (1237)

1237. Guillem de Rifà i la seva dona Maria i el seu fill Ferrer i la seva dona Berenguera venen a Bernat de Riera un alou que tenen *in parrochia Sancti Iuliani de Alfodio* (Sant Julià d'Alfou). Com a testimonis signen Pere Roig de Rifà i Berenguer de Sagrera.[125]

13.62 Testament de Bernat Jofre que se'n va a la guerra contra els musulmans al país Valencià (1238)

Desembre de 1238. Bernat Jofre, tal com explica Poch[126], va decidir anar a la guerra contra els musulmans del País Valencià, i abans de marxar va decidir fer testament. Els béns els va distribuir de la següent manera[127]: a Sant Pere dona 20 sous per la seva ànima, a l'església de Vilamajor 2 sous, a la llàntia de crema davant l'altar de Santa Maria 6 diners, a Sant Jaume de Rifà 6 diners, a la llàntia de Sant Miquel 6 diners, a Sant Joan de Cavallar 6 diners, al monjo 6 diners, a la catedral de Barcelona 6 diners i a l'altar de Sta Maria de Sant Pere una lliura de cera. Per complir-ho mana que es venguin dues feixes de terra, una de les quals està a Vilanova. Els marmessors del testament són Ponç Sunyer, Ramon Roig i Berenguer de Rovira.

123 AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p.150
124 AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p.138 i 154
125 AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 85
126 POCH RUESTES, J. *Vilamajor, un poble forjat per comtes, capellans, pagesos i menestrals*, p. 78
127 AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p.154

13.63 Bernat Folquer ven a Ponç Guadall un alou del lloc anomenat Subirach (1239)

1239. Bernat Folquer ven a Ponç Guadall un alou situat *in parrochia Sancti Petri de villamaiore in loco nominato de Subirach.* Signa com a testimoni Guillem de Ribalta.[128]

13.64 Joan Agustí de Santa Susanna ven a Guillem Andreu el domini útil d'un mas de Santa Susanna (1249)

1249. Joan Agustí, la seva dona Maria i la seva filla Arnaleta, dona de Guillem Surarel, de Santa Susanna, venen a Guillem Andreu el domini útil del *mansum Nostrum quem nos tenemus et habemus per ecclesiam Sancte Susanne et eius rectorem in comitatu Barchinone in dicta parrochia Sancte Susanne loco vocato apud viver mansum des Serradel*. El preu de la venda són 54 sous en moneda de Barcelona i l'adquirent es compromet a satisfer a l'església de Santa Susanna i al seu rector, com a senyor directe, un parell de gallines cada any per Nadal i la tasca. Signen el document el batlle de muntanya Pere de Sororet i Pere Mercader de Santa Susanna.[129]

13.65 La família Vidal ven a particulars un cens de mitja quartera de blat i garanteix el mas Leixadera (1250)

El **18 de gener de 1250** Guillema Vidal i els seus fills, de Vilamajor, venen a Jaumeta d'Ollina i al seu marit un cens anual de mitja quartera de forment, que es pagarà anualment per la festa de Sant Feliu de Girona. Els Vidal van cobrar el preu de 27 sous i com a garantia assigna el seu mas de Leixadera i a descomptar dels censos, usos i agrers que els tinents del mas els satisfeien.[130]

13.66 El rei Jaume I autoritza a Ponç Sunyer a edificar un molí (1258)

1258. El Rei Jaume I autoritza a Ponç Sunyer a edificar un molí (el Molí de Dalt) en el terme de Vilamajor. El document, segons Aventín[131], diu:

"Sigui conegut de tothom que nos, Jaume, per la gràcia de Déu rei d'Aragó, Mallorca i València, comte de Barcelona i d'Urgell, i senyor de Montpeller, per nós i pels nostres et donem llicència i potestat a tu Ponç Sunyer de Vilamajor i els teus a perpetuïtat perquè, en aquell lloc del terme de Vilamajor en el que vas construir un molí puguis construir i edificar una roda de molí de tal manera que tu i els teus tingueu el dit molí amb totes les seves entrades, sortides, afrontacions i pertinences, amb el dret de fer-ne el que vulgueu."

128 AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 77
129 AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p.75
130 AVENTÍN I PUIG, M. *La societat rural a Catalunya en temps feudals* p. 309
131 AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p.124

13.67 Ponç Sunyer crea un cens a favor de l'església i el garanteix amb dues peces de terra (1262)

L'any **1262** Ponç Sunyer, la seva dona Ramona i el seu fill Ramon creen un cens en favor de l'església de Sant Pere d'una lliura de cera que es comprometen a pagar anualment per la festa de Pentecosta als procuradors de la Candela. Com a garantia ofereixen dues peces de terra que tenen en el pla, a prop del mas de Guillem de Llobera i del mas Gol, que van comprar com alou franc a Pere de Pujada i a la seva muller Arnalleta. De les dues peces, una limita a llevant amb el camí públic que va a *Esderrocada*, a migjorn, amb un alou de Sant Pere; i a ponent i al nord, amb una tinença dels mateixos Sunyer. L'altra peça limita a orient, occident i nord amb una tinença dels mateixos donants i pel sud amb una tinença del mas Llinars. El tracte era que els Sunyer continuarien posseint les terres si pagaven el cens estipulat, en cas contrari, els procuradors de la Candela es podrien quedar les dues peces de terra. Un dels testimonis que signa el document és en Bernat de Canal.[132]

13.68 Pere de Torra de Lebreta de Seva ven emfiteusi a Pere de Terrer de Santa Susanna, el domini de dues peces de terra (1264)

El **gener de 1264** Pere de Torra de Lebreta, de Santa Maria de Seva, va vendre al seu emfiteuta Pere de Terrer i a la seva família, de la parròquia de Santa Susanna, l'agrer, el domini i la jurisdicció sobre tres peces de terra, dues peces de terra que el comprador tenia per ell, més l'agrer i el domini sobre una peça de terra del mas Bosc de Vilamajor, tot pel preu de 10 sous. Una d'aquestes peces és de Santa Susanna i limita al nord i a l'est amb terra de Pere de Basc o Bosc (tinença del mas de Bosc), al sud amb una tinença de Pere de Quintana i a l'occident amb una tinença del comprador. Entre els testimonis signa un Bernat Semmo.[133]

13.69 Pere Vidal i Arnau de Vilardell com a domers donen en emfiteusi a Pere Ferrer un mas de Vilamajor (1266)

1266 Pere Vidal i Arnau de Vilardell, domers de Sant Pere de Vilamajor, per ells i per tots els seus successors, donen en emfiteusi a Pere Ferrer, a la seva muller Guillerma i als seus descendents, a perpetuïtat el mas de Vilamajor on ja hi viuen amb el verger contigu, dues peces de terra properes al mas, unes cases de la sagrera, una feixa que està situada al costat de la Cova de Pont, i una altra que està a prop del torrent *Surdum,* i totes les tinences i pertinences del mas, més una borda anomenada Pont, amb dues peces de terra que li pertanyen[134]. Estableixen que quan el pagès del mas vulgui casar-se haurà de pagar una lliura de pebre per la ferma d'esposalles que els domers faran; cada any per Nadal es pagaran sis sous i dos diners pel mas i les seves pertinences, i setze diners i un parell de capons per la borda i les seves pertinences; així mateix, per Sant Pere i Sant Feliu, una mitgera d'ordi a mesura de Granollers i el cinquè dels fruits de dues peces. A canvi, els domers prometen als Ferrer que podran tenir els béns en pau. La família Ferrer declaren rebre les cases i terres amb les condicions establertes, i per més fermança, posen les mans entre les mans dels domers i així fan homenatge manual a Déu, a Sant Pere i als domers, als quals prometen fidelitat. Aventín[135] tracta aquest pergamí en els seus dos llibres, i en conclou que la família Ferrer semblen ser uns pagesos mitjans, atès que els censos que paguen de les possessions que regenten són importants, i també probablement fossin els ferrers del poble.[136]

El juliol de 1270, al cap de 20 anys els Vidal venen aquest mas a l'església.

13.70 La propietària del mas Ermengol i el marit van vendre a l'església un cens sobre una peça de terra anomenada la Clota (1271)

El **juliol de 1271** Guillema, filla del difunt Pere Guadall, propietària del mas Ermengol, i el seu marit Guillem de *Piraria* van vendre a Pere Vidal, clergue de l'Església un cens d'una quartera de forment a mesura de Granollers pagador anualment en la festa de Sant Pere i Feliu. La quartera de forment l'assignen sobre una peça de terra de Vilamajor dita la Clota, que tenen per haver-la comprat el difunt Ponç Guadall a Arnau de Sant Lleïr. La peça de terra és a Brugueres, i limita per llevant amb la riera de Brugueres, a migjorn, amb una tinença de Guillema i del seu marit i de Bernat de Canal, a ponent amb un carrer i camí públic i al nord en una tinença de Berenguer de Brugueres. El preu de venda són 70 sous.[137]

13.71 Ponç Sunyer estableix a Pere Mas en dues peces de terra de Vilarasa (1277)

1277. Ponç Sunyer com a procurador de la Candela de Santa Maria, dona i estableix a Pere Mas i a la seva dona Ramona dues peces de terra de Vilarasa, entre els límits d'una hi ha terres de

[132] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p.152
[133] AVENTÍN I PUIG, M. *La societat rural a Catalunya en temps feudals* p. 313
[134] AVENTÍN I PUIG, M. *La societat rural a Catalunya en temps feudals* p. 142
[135] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 158 i 165
[136] AVENTÍN I PUIG, M. *Vivències i sentiment de la mort: microanàlisis de famílies i comunitats rurals en temps feudals* p. 47
[137] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 153

Pere de Pou, del mas Riba i d'Arnau de Coll. Entre els límits de l'altra peça, hi ha terres del mas Soler, el mas Coll i el mas *Combis*.[138]

13.72 Arnau Guillem de Lledó estableix a Ramon Rovira en dues feixes de terra (1292)

1292. Arnau Guillem de Lledó, dona i estableix Ramon Rovira i la seva dona Guillema en dues feixes de terra de la dita parròquia pel cens d'una quartera de blat i una entrada de 5 sous. Una, situada en el pla de Riba, sota el mas de Llinars, limita a llevant *in margine de Longana,* a migdia amb el mas d'en Rovira, a ponent amb el camí públic i al nord amb un honor del mas Riba. L'altra feixa, situada en el pla sobre el "mal consell" limita amb tinences de diferents masos: mas d'Oliveria, mas de Rovira, mas Gil, mas de Joan Castelar i mas Gras. La terra és lliure i franc alou de l'atorgant (l'Arnau Guillem de Lledó).[139]

13.73 Joan Castelar dona per dot a la seva filla totes les cases que té a la sagrera (1298)

6 de gener de 1298. Joan Castelar, habitant a la sagrera de Vilamajor, dona a Brunissenda, filla seva, totes les cases que té a la sagrera per l'església de Vilamajor i els seus rectors o hebdomadaris. La donació es fa en concepte de dot i legítima pel matrimoni a celebrar entre Brunissenda i Pere de Castanyer, de Sant Martí de Viladrau. Joan de Castelar condiciona la donació a ser senyor i pare del matrimoni i dels seus béns, el que significa que viurà amb ells exercint aquesta autoritat. En el cas que hi hagués discòrdia i la convivència no anés bé, ell recuperaria la meitat dels béns i els usufructuaria de per vida. Reté la meitat de la donació en usdefruit mentre visqui. També reté 30 sous que, seguin el costum, deixa com a llegat testamentari a la parròquia, així com ordena reservar en concepte de legítima, 10 sous per a la resta de les seves filles. L'escrivà és Arnau de Vallserena, hebdomadari i notari públic de Vilamajor.[140]

[138] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p. 160
[139] AVENTÍN I PUIG, M. *Vilamajor 872-1299. De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme* p.76
[140] AVENTÍN I PUIG, M. *Documents per a la Història de Llinars del Vallès* p. 13

Pergamí Can Llobera gener 1298

ELS PERGAMINS DE L'ARXIU FIDEL FITA D'ARENYS DE MAR

De l'Inventari dels Pergamins de l'Arxiu Històric "Fidel Fita" d'Arenys de Mar extraiem aquest pergamí del segle XIII.

13.74 Pere de Canadell, batlle reial fa establiment emfitèutic a favor de Bernat de Vilar d'unes terres (1274)

8 de maig de 1274. Establiment emfitèutic atorgat per Bernat de Canadell, batlle reial de Vilamajor, amb el consell i voluntat dels prohoms de la vila i en nom del rei, a favor dels consorts Bernat de Vilar i Maria i Ferrer de la Font i Ermesenda, de terres que abans havia explotat Guerau Andreu, altres terres comprades pels establerts a Berenguer Guadald i altres que ja explotaven pròpies del rei.[141]

Escrivà: Guillem Bald, prevere notari públic de Vilamajor.

X-20,2 De mides 212 x 160 mm

[141] PONS GURI, J. M. *Inventari dels Pergamins de l'Arxiu Històric "Fidel Fita" d'Arenys de Mar*

[142] COMAS, P. *600 anys del Carreratge quan Vilamajor, Cardedeu, El Fou i Santa Susanna esdevingueren "Carrer de Barcelona"*

ANOTACIONS DEL LLIBRE 600 ANYS DE CARRERATGE

Pel que fa a les anotacions del llibre de Comas[142] del segle XIII, que es reprodueixen a continuació, es manté el nom de la font que provenen tal com havien estat citades.

13.75 Bernat Giribert cedeix a Cardedeu una peça de terra situada al lloc anomenat Saveriola de Vilamajor (1200)

26 de març de 1200. Bernat Giribert cedeix a la Pabordia de Cardedeu una peça de terra situada en el lloc anomenat Saveriola de Vilamajor (llibre documents núm. 434 de l'Arxiu del Seminari de Barcelona)

13.76 Sentència del batlle de Vilamajor per la controvèrsia entre dos vilatans de Cardedeu (1204)

22 de març de 1204. Corneli, batlle de Vilamajor, va pronunciar sentència en la controvèrsia entre A. de Triola i P. Carbonell, tots dos de Cardedeu. (Pergamí núm. 3 de can Lledó – AMC)

13.77 Ermengol de Colomer dona a Cardedeu una peça de terra a Vilarasa (1213)

1213. Ermengol de Colomer dona a la Pabordia de Cardedeu, una peça de terra del lloc de Vilarasa de Vilamajor (Pergamí de l'APV)

13.78 Establiment a favor de Guillem de Vallmanya en l'alou de Santa Susanna (1221)

1221. Berenguer, Bisbe de Barcelona i els Canonges estabiren els cònjuges Guillem de Vallmanya i Guila, així com Ramon i Gila, fill i nora, en l'alou que la canongia posseïa a Vallmanya, a Santa Susanna. (núm. 148 llibre 3r ACB)

13.79 Donació del batlle del rei Jaume a favor de Bernat de Montells de Cardedeu de tres peces de terra (1225)

15 d'octubre de 1225. Pere Roig, batlle de Vilamajor, Pons Gual i Bernat de Canal, signen la donació que el batlle del rei Jaume fa, en nom seu, a Bernat de Montells, de Cardedeu, de tres peces de terra situades en el terme de dita vila. (Perg. 6 de Montells de l'AMC)

13.80 Testament de Pons Puig a favor de la pabordia de Cardedeu del cens del mas Planell de Vilamajor (1231)

23 de desembre de 1231. Pons Puig fa testament i deixa a la pabordia de Cardedeu una quartera de blat, que rebia com a cens del mas Planell de Vilamajor, així com set sous per un vestit de difunt. (Llib. T. Núm. 88 de l'A. Seminari de Barcelona)

13.81 Confirmació d'Arnau de Sant Lleïr de la donació feta per B. de Vilarasa a la pabordia de Cardedeu (1245)

1 de maig de 1245. Arnau de Sant Lleïr confirma, com a senyor alodial, la donació que B. De Vilarasa fa a la pabordia de Cardedeu. (Llib. II núm. 51 de l'ASB)

13.82 Concessió de la batllia de Vilamajor a favor de Berenguer Canadell (1257)

3 de novembre de 1257. El Rei Jaume, comte de Barcelona, concedeix a Berenguer Canadell, ciutadà de Barcelona, la batllia de Vilamajor, establint que, per l'exercici del seu càrrec i els seus serveis, se li atorgarà allò que és habitualment concedit al batlle de dit lloc, d'acord amb el dret i la consuetud. (Reg. 9, F. 11 de l'ACA)

13.83 Recapte dels drets reials a la batllia de Vilamajor i Cardedeu (1257)

3 de novembre de 1257. R. de Pompià, recaptador dels drets reials, cobra 2.000 sous de la batllia de Vilamajor i 300 sous de la de Cardedeu. A partir d'aquest moment, Vilamajor pagarà 3.000 sous i Cardedeu 450 sous (Reg. 8, f. 31, ACA)

13.84 Repartiment dels ballesters que han de concórrer a la host reial (1260)

15 de març de 1260. Convocats pel dia de Pasqua a la ciutat de Cervera, per ordre del rei Jaume, tots els cavallers, rics homes i vassalls seus van participar en el sorteig i repartiment dels ballesters que haurien de concórrer a la host reial, assignant-se'n 30 a la batllia de Vilamajor (Reg. ¿, f. 73, ACA)

13.85 Privilegi que atorga el rei Jaume als habitants de Vilamajor i Cardedeu sobre els mals usos (1262)

17 de febrer de 1262. El Rei Jaume renuncia i absol a perpetuïtat tots els habitants dels termes de Vilamajor i de Cardedeu, presents i futurs, de mals usos, intestia, cugucia i exorquia, per tal que siguin lliures, francs i immunes durant tota la seva vida. Amb aquest privilegi Jaume I confirma el concedit el 1209 pel seu pare als veïns de Vilagoma, referent a un solar que encara no ha estat possible localitzar. (Re. 12, f. 9, ACA)

13.86 Revocació del privilegi de fer mercat concedit a Corró (1263)

25 d'abril de 1263. Jaume I, a petició de les universitats de Caldes, Vilamajor i Cardedeu, revoca el privilegi que havia concedit a Corró per poder celebrar mercat, fonamentant-se en el fet que aquest lloc és massa proper a Granollers, on ja se celebra un mercat per una concessió prèviament atorgada. (Reg. 14, f. 17, ACA)

13.87 Recapte dels drets reials de Vilamajor i Cardedeu (1263)

21 de setembre de 1263. Aquest any, Vilamajor i Cardedeu contribueixen conjuntament al pagament de 1.000 sous en concepte de drets reials, quantitat que és recaptada per A. de Bosch (Reg. 14, F. 63, ACA)

13.88 Reconeixement del rei del deute amb Arnau de St. Lleïr per un préstec rebut (1264)

23 de juliol de 1264. Jaume I reconeix que deu 400 sous a Arnau de St. Lleïr, de Vilamajor, per un préstec rebut. Aquests 400 sous els hi concedeix el permís per retenir-los mentre no els torni, en forma d'una quantitat igual a la de la dècima del pa i del vi (impost del 10% sobre la collita dels pagesos), així com de la lleuda i d'altres que cobra dels veïns de Vilamajor. (Reg. 14, f. 60, ACA)

13.89 Concessió a Cardedeu del privilegi de resoldre els litigis davant del seu batlle (1264)

3 de setembre de 1264. Jaume I va sortir de Barcelona el primer dia de setembre en direcció a Perpinyà i va pernoctar a Cardedeu el 3 de setembre, concedint el privilegi a perpetuïtat, a tots i cadascun dels habitants de la vila de Cardedeu, presents i futurs, el dret de resoldre davant del seu batlle qualsevol disputa entre ells, sempre que no es tracti d'un homicidi, d'una apel·lació, ni que els litigants siguin d'altres poblacions. En aquests casos, haurà d'intervenir el batlle de Barcelona. A més, prohibeix que els saions d'aquest batlle puguin castigar els veïns de la vila de Cardedeu (Reg. 14, f. 63, ACA)

13.90 Concessió a Vilamajor del privilegi de resoldre els litigis davant del seu batlle (1264)

5 d'octubre de 1264. El mateix privilegi del punt anterior va ser atorgat el 5 d'octubre, de tornada de Perpinyà, als veïns de Vilamajor (Reg. 13, f. 231, ACA).

13.91 El rei ven la batllia de Vilamajor (1270)

1270. Bernat de Sant Vicens compra al rei la batllia de Vilamajor per 2.400 sous. L'anterior batlle lliura al recaptador Arnau de Bago la quantitat de 388 sous que aquest havia recollit durant aquell any. (Reg. 19, f. 1, ACA).

13.92 El rei Jaume I concedeix la carta de repoblació de Cardedeu (1272)

12 de maig de 1272. El rei Jaume I estant a Girona concedeix la carta de repoblació de Cardedeu, en el terme del Castell de Vilamajor i ordena la construcció d'una fortalesa emmurallada al lloc anomenat Cardedol. A més, disposa que els viatgers transitin per l'antic camí del Mogent, passant per la vila. Cedeix les rendes que li corresponen durant quatre anys a Cardedeu, les Franqueses i el Maresme, destinades a finançar aquestes obres. Les quantitats seran administrades per B. de Montells i P. de Lledó. (Reg. 21, f. 34 ACA i 110 ACA)

13.93 Vilamajor i Cardedeu contribueixen amb obres i diners a les obligacions de la casa reial (1276)

1276. Entre els pobles de la batllia de Barcelona que aquest any contribueixen amb obres i diners a les obligacions de la casa reial es troben Vilamajor i Cardedeu. (Reg. 23, f. 71 de Cancelleria, ACA)

13.94 El rei ordena als pobles entre els quals, Vilamajor i Cardedeu, que compareguin allà on se'ls indiqui (1277)

30 de desembre de 1277. El rei Pere II ordena als pobles i viles mencionats en el document, entre els quals hi ha Vilamajor i Cardedeu, que el dia de les calendes de març compareguin per anar al lloc que se'ls indiqui, amb la condició afegida que hi vagin proveïts de pa per tres mesos. (Reg. 22, f. 78, de la Cancelleria ACA)

13.95 Ordre per publicar que el mercat de Cardedeu es farà els dimarts (1279)

27 d'abril de 1279. Pere II va romandre a Cardedeu els dies 26 i 27, i va signar una ordre dirigida als batlles de Vilamajor, Tagamanent, Caldes de Montbui, les Franqueses i els del Maresme, per tal que publiquessin que el mercat de Cardedeu, enlloc de celebrar-se els dilluns, tindria lloc el dimarts de cada setmana. (Reg. 41, f. 62, ACA)

13.96 Comunicat als batlles perquè armin els seus homes (1279)

30 d'abril de 1279. Pere II comunica als batlles que armin als seus homes i els posin a les ordres del veguer del Vallès per hostilitzar Ramon Folch de Cardona i altres nobles catalans que s'havien alçat contra la seva autoritat. Després de vèncer els revoltats a Balaguer, poc després tornaren als seus pobles.

13.97 Declaració del batlle de Vilamajor i Cardedeu en obeir l'ordre tot i estar-hi en contra (1279)

24 de setembre de 1279. Bernat de Castellterçol, batlle de Vilamajor i Cardedeu, declara que obeirà l'ordre de G. Aspiells, batlle de Barcelona, de conduir a Berenguer de Falguera, de Cardedeu, a qui té detingut. No obstant això, protesta de ser forçat a dur a terme aquesta acció i anuncia que recorrerà davant del rei. (Manual de 1272, f. 71 APC)

13.98 Venda de Guillema de Sant Lleïr de dues parts del mas Alsina de Cardedeu (1281)

13 de desembre de 1281. Guillema de Sant Lleïr, forçada per la necessitat, ven les dues parts que té en el mas Alsina de Cardedeu, així com el lluïsme i altres drets en altres llocs de la parròquia. Requereix als compradors que compleixin amb les obligacions que ella té amb l'església de Cardedeu. (Pergamí A. Diumer-Alsina)

13.99 Ordre perquè els veïns realitzin les escriptures amb Simó de Vilamajor (1282)

18 de novembre de 1282. L'infant Alfons, lloctinent de Pere II, ordena al veguer del Vallès i als batlles de Les Franqueses, Cardedeu i Vilamajor que, havent assignat a G. de Roca, en representació de Simó de Vilamajor, l'ús de les escrivanies de les esmentades parròquies, facin un pregó per ordenar que els veïns realitzin les escriptures i altres actes públics amb Simó. (Reg. 59, f. 162, ACA)

13.100 Import de les rendes reials de Vilamajor i de Cardedeu (1285)

10 de novembre de 1285. Poc abans de la mort del rei Pere II, les rendes reials de Cardedeu ascendien a 950 sous, igual que abans, mentre que les de Vilamajor eren de 5.000 sous, les quals eren recaptades per Berenguer de Cabrera. (Cancelleria. Diversorum, f. 1, ACA)

13.101 Jaume II concedeix a la seva muller els drets i rendes que li corresponen de Vilamajor i Cardedeu entre d'altres pobles (1296)

4 d'octubre de 1296. Jaume II concedeix a la seva muller Blanca els drets i rendes que li corresponen a les viles de Cardedeu, Vilamajor, Arbúcies, Cambrils i altres, per tal que pugui cobrir millor les despeses de la seva cambra. Afegeix que el cobrador serà G. Durfort. (Reg. 194, f. 271, ACA)

13.102 Ordre als prohoms de pobles entre els quals Cardedeu i Vilamajor perquè s'armin (1296)

4 d'octubre de 1296. Jaume II ordena als prohoms de Cardedeu, Vilamajor i altres pobles que es preparin, es proveeixin de pa per a tres mesos i s'equipin d'armes i aparells de guerra per al primer dia de març. Hauran d'anar on ell els manarà, amb la intenció d'oposar-se a la invasió que els francesos van fer al Principat. (Reg. 331, f. 77, ACA)

ELS PERGAMINS DEL FONS DOCUMENTAL DE CA L'ESTEPER

El fons documental de ca l'Esteper, del qual s'ha dipositat una còpia a l'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental i que abarca des del 1205 fins el 1633 amb un total de 51 pergamins, és d'un valor extraordinari, perquè en ell hi consten noms de persones i topònims de Sant Pere de Vilamajor, Vilanova de Vilamajor, Cardedeu, Sant Julià d'Alfou, Sant Celoni, Santa Maria de Palautordera, Premià i Corró.

A continuació es reprodueix fotografia de cadascun dels pergamins, amb la descripció que consta en l'inventari del fons que es va realitzar.

En aquest apartat es detallen els pergamins del segle XIII que són els següents:

13.103 Donació del rei a favor de Pere d'Estaper del mas Esteper al lloc dit Torrent (1205)

Data del **5 de desembre de 1205**, mitjançant el qual el Rei dona a Pere d'Estaper el mas Esteper situat a la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, al lloc dit Torrent, a canvi de 100 sous. El document està firmat per Pere Canal, Pere March, Guillem de Ribalta i altres com a testimonis. També hi consta la signatura del rei Pere d'Aragó, comte de Barcelona i senyor de Montpeller.[143]

13.104 Reconeixement de Guillem d'Estaper del dot matrimonial que ha rebut de la seva esposa (1263)

Data del **15 de juny de 1263**, pel qual Guillem d'Estaper reconeix que Guillema, esposa seva, li ha pagat com a dot matrimonial 750 sous, i com a garantia aporta el mas Esteper. Estipula altres voluntats sobre el dot i els seus béns en cas de defunció o de no tenir descendència. En són testimonis Guillem d'Oliva i Bernat de Letona. El Notari és Guillem Bareldi, prevere i escrivà jurat de Vilamajor. Les mides del pergamí són 19 cm de llarg x 15,5 cm alt.[144]

[143] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 127
[144] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 06

13.103
Fons de ca l'Esteper
5-12-1205

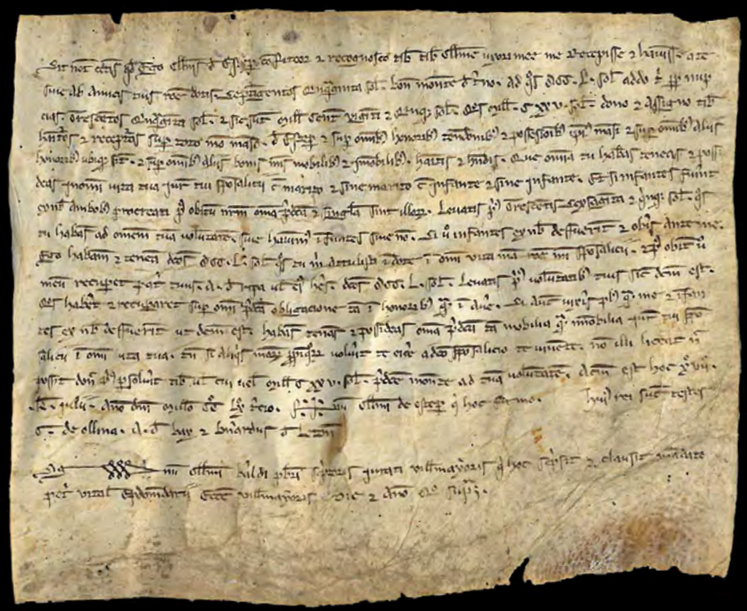

13.104
Fons de ca l'Esteper
15-6-1263

13.105 Elisenda, filla d'Arnau Estaper, absol a Guillem Estaper dels drets que ella pogués tenir sobre el mas Esteper (1273)

Pergamí del **16 de setembre de 1273**, pel qual Elisenda, filla del difunt Arnau Estaper, amb llicència i mandat del seu marit Pere de Canal, absol i defineix a Guillem Estaper dels drets que ella pogués tenir sobre la successió paterna i materna sobre el mas Esteper i altres propietats. Rep 550 sous i una feixa de terra (230 per l'esponsalici i 320 per la successió). La feixa de terra amb cases està a la Vilanova de Sant Pere de Vilamajor. Firmen Elisenda, Pere de Canal i Bernat de Canal. En són testimonis: Pere Vidal i Arnau Colom, prevere. El notari fou Pere Marquès, notari públic de Barcelona. El pergamí té unes mides de 42,5 cm de llarg x 30,5 cm d'alt.[145]

Fons de ca l'Esteper 16-9-1273

[145] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 03

13.106 Testament de Guillem d'Estaper que institueix hereu i dona el seu mas Esteper al seu fill Pere (1287)

Data del **5 d'octubre de 1287**, pel qual Guillem d'Estaper de la parròquia de Vilamajor institueix en hereu i dona el seu mas Esteper al seu fill Pere per raó del matrimoni d'aquest. L'esposa de l'atorgant es diu Guillema. El notari fou Arnau de Milleserunde (?), hebdomadari i notari públic de Vilamajor. El pergamí té unes mides de 34,6 cm de llarg x 17,5 cm d'alt.[146]

Fons de ca l'Esteper 5-10-1287

[146] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 19

13.107 Donació de Sanç de Frexeneda i la seva esposa a Guillema Soros, esposa de Guillem d'Estaper (1290)

Data del **2 de gener de 1290**, Sanç de Frexeneda i Arsendis, la seva esposa, donen i cedeixen a Guillema Soros, esposa de Guillem d'Estaper, tots els drets que tenien del difunt Pere de Riba. Fou el notari Arnau de (...) prevere hebdomadari i notari públic de Vilamajor. El pergamí té unes mides de 24,7 cm de llarg x 18 cm d'alt.[147]

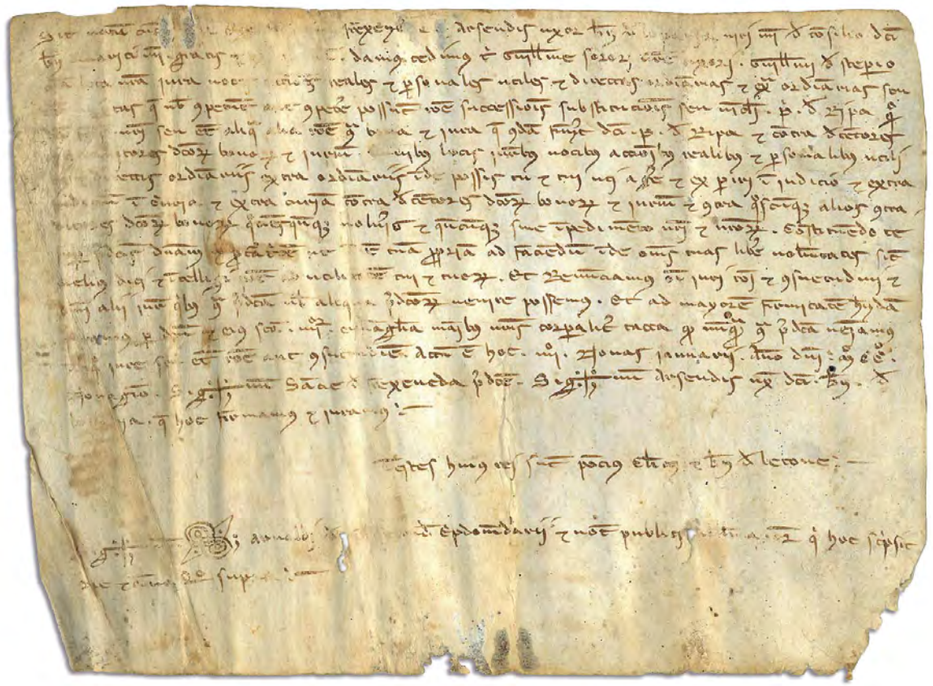

Fons de ca l'Esteper 2-1-1290

[147] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 15

13.108 Venda de Bernat d'Estaper a Pere de Palau i esposa d'una peça de terra (1293)

El **25 de setembre de 1293**, Bernat d'Estaper, fill del difunt Antic d'Estaper, de Sant Pere de Vilamajor, ven a Pere de Palau i a la seva dona Elisenda, de la mateixa parròquia, una peça de terra. S'esmenta la Vilanova de Vilamajor. En son testimonis Pere Gerard, Bernat de Lecono *sagionis solaris*, el notari fou Arnau de Miliserunde, hebdomadari i notari públic de Vilamajor. El pergamí té unes mides de 36 cm de llarg x 24 cm d'alt.[148]

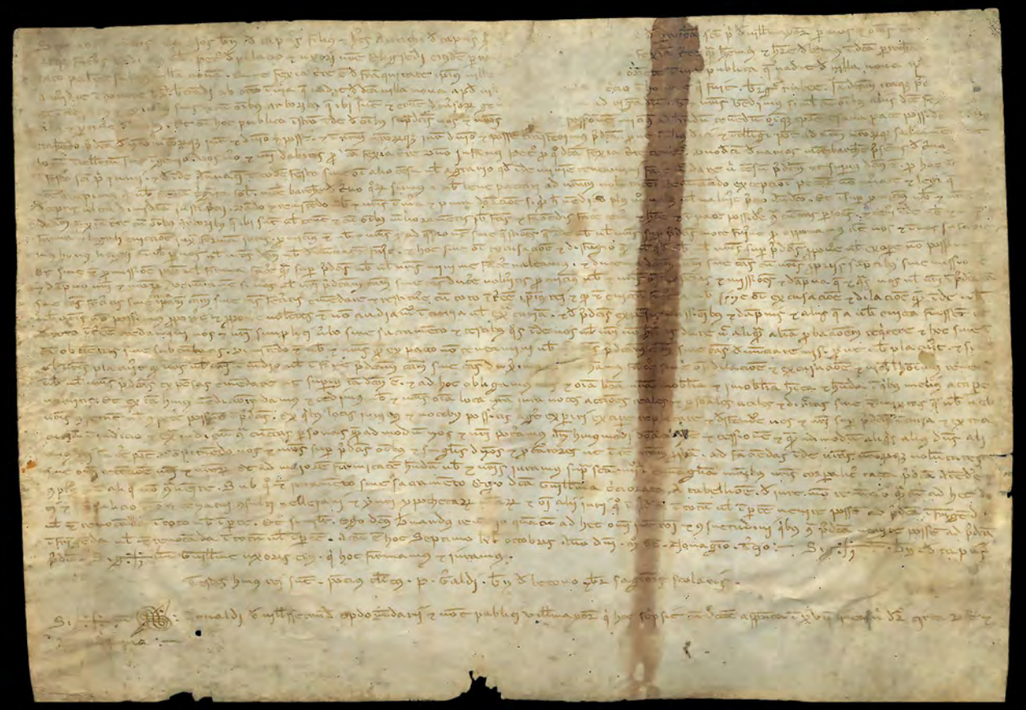

Fons de ca l'Esteper 25-9-1293

[148] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 40

FRAGMENTS DE LA HISTÒRIA DES DE DIVERSOS ARXIUS

En aquest apartat fem un recull dels diversos arxius en els quals s'ha localitzat algun document del segle XIII. Els diferents arxius dels qual provenen els documents són de l'arxiu de la Biblioteca de Catalunya, Arxiu Diocesà de Barcelona, Arxiu Nacional de Catalunya o Arxiu Diocesà de Girona, entre d'altres.

A continuació es fa la descripció de cadascun d'aquests documents que no tenen cap tipus de connexió entre ells més que tots parlen de masies o vilatans del municipi:

13.109 **Privilegi concedit pel rei Pere I a Vilagomà (1209)**

Es tracta d'una còpia feta el 6 d'abril de 1538 d'un privilegi del **9 de setembre de 1209**. L'emperador Carles V confirma un privilegi de franquesa, mercat, fira anual i altres gràcies, concedit pel rei Pere I a Vilagomà, dins la parròquia de Sant Pere de Vilamajor. La còpia es fa a petició de Joan Carbonell, síndic de Vilagomà a Granollers el 19 de juny de 1580. Les mides del pergamí són de 480 x 580 mm.[149]

BC Perg. 44
Reg 20084

13.110 **Establiment a favor de Pere Marata i Ramon Cler a canvi d'un cens anual (1209)**

Data del **23 de novembre de 1209**. Ramon, prior de l'església de Sant Marçal, dona a Pere Marata i Ramon Cler les possessions que la institució anteriorment havia rebut d'ells a la parròquia de Sant Pere de Vilamajor a canvi d'un cens anual de dos sous i quatre diners. Les mides del pergamí són de 125 x 115 mm.[150]

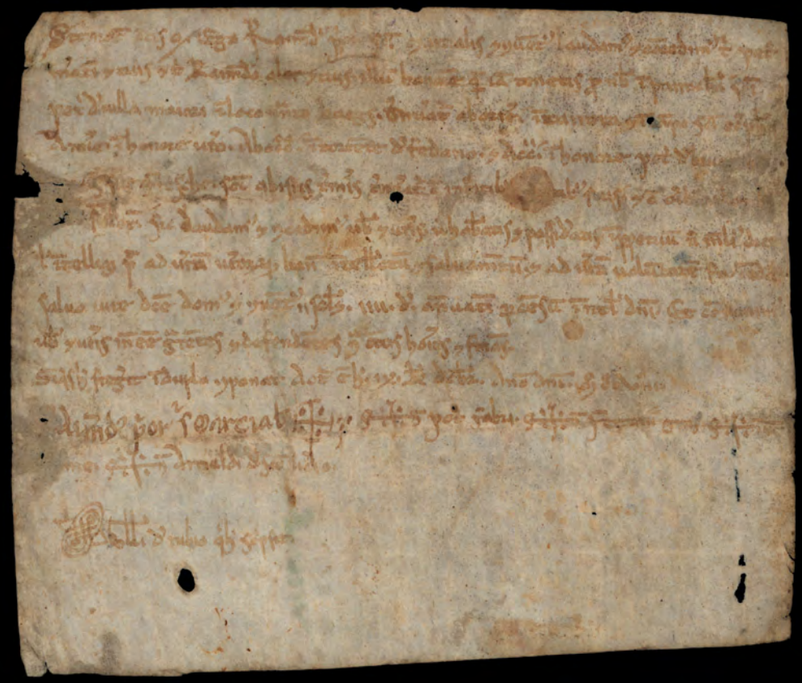

BC Perg. 250
Reg 2616

[149] Biblioteca de Catalunya Perg. 44 Reg. 20084
[150] Biblioteca de Catalunya Perg. 250 Reg. 2616

13.111 Compromís de partició entre germans del mas Puig (1213)

Data del **21 d'agost de 1213**. Saurina, filla de Valentí de Puig, conjuntament amb el seu marit Rotllà, signa un compromís de partició del mas Puig de Sant Pere de Vilamajor amb el seu germà Ramon, detallant les parts que es reparteixen sota l'autoritat d'uns àrbitres presidit per Pere Ros, clergue de Vilamajor. Les mides del pergamí són de 265 x 280 mm.[151]

BC Perg. 315 Reg 19098

13.112 Venda feta per Joan Bertran i la seva muller Arsendis, a favor d'Arnaldo del lloc de Vallescar (1230)

Data del **2 de maig de 1230**. Venda feta per Joan Bertran i Arsendis sa muller, a favor d'Arnaldo (...) de tot el domini directe que tenia en una peça de terra en alou, que és en el comtat de Barcelona, a la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, en el lloc anomenat Vallescar, la qual havia estat de Ferrer Cuch i afronta a sol ixent, migdia i tramuntana amb l'esmentat Ferrer Cuch i a ponent en honor de Ponseta. El preu d'aquesta venda foren 9 sous moneda corrent de Barcelona. Com consta en poder de Ramon Sectori, notari, a dia 15 de les calendes de juny de 1230.[152]

13.113 Arnau de Sant Lleïr senyor directe del mas Prat i mas Llongaiola crea un cens sobre els seus masos (1240)

L'**octubre de 1240** Arnau de Sant Lleïr, senyor directe del mas Prat i del mas Llongaiola, executant la voluntat testamentària del seu pare, va crear un cens de dues quarteres de blat sobre els seus masos de Llongaiola i Prat, a Vilamajor, que va assignar al manteniment d'una llàntia que nit i dia cremi davant l'altar de Sant Pere. En són testimonis: pagesos de can Canal, can Roig, can Sunyer, can Gol, o Gual, can Clavell, can Riba, can Tona i can Mora.[153]

[151] Biblioteca de Catalunya Perg. 315 Reg. 19098
[152] Biblioteca de Catalunya SAUD Fol. 268 Capbreus rendes i senyories de la Pabordia de Sant Lleïr
[153] AVENTÍN I PUIG, M. *Vivències i sentiment de la mort: microanàlisis de famílies i comunitats rurals en temps feudals*

13.114 Bernat de Canal i muller de la parròquia de Vilamajor reconeixen haver rebut un préstec (1246)

El **1246** Bernat de Canal i muller de la parròquia de Vilamajor reconeixen que Vives Bonhome els ha prestat C. sous, m.b. equivalents a 88, marca d'argent, pel que donen per fiadors a Pere de Lledó i Pere fill de C.[154]

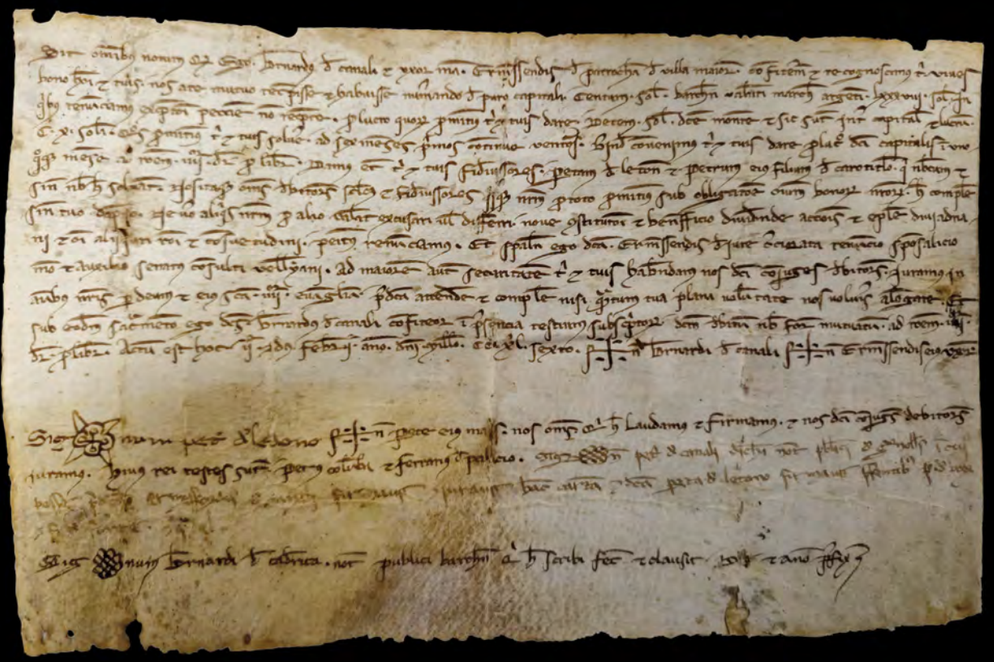

Museu Arxiu Tomàs Balvey ATBC P044

[154] Museu Arxiu Tomàs Balvey Pergamins segles XI-XII-XIII

13.115 Venda de Pere de Tort i esposa d'un cens sobre el mas Sobirats (1269)

Data del **20 de juny de 1269**. Venda que fan Pere de Tort i la seva esposa Berenguera d'un cens d'una quartera de blat anual que els fa el mas Sobirats de Sant Pere de Vilamajor. Les seves mides són de 215 x 468 mm.[155]

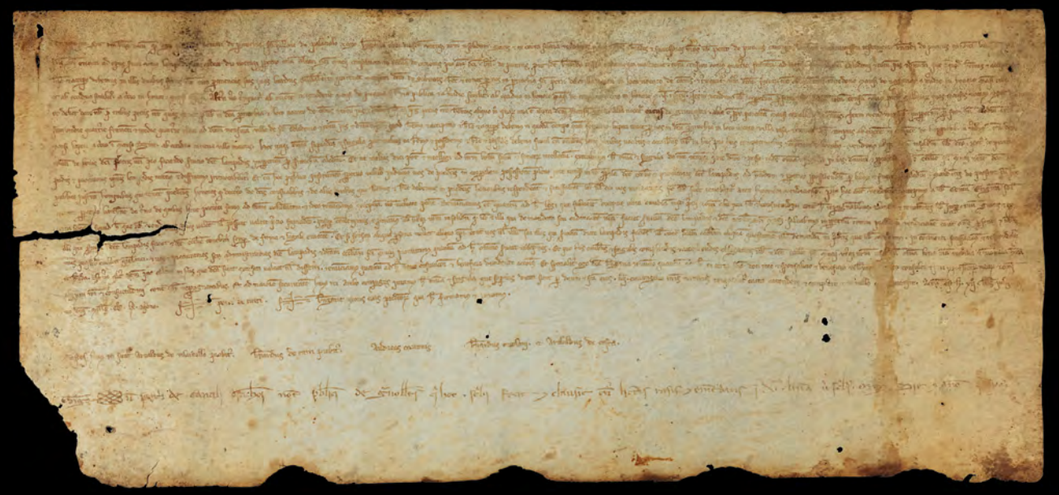

BC Perg. 351
Reg 18400

[155] Biblioteca de Catalunya Perg. 351 Reg. 18400
[156] ANC – Fons Arxiu del Palau-Requesens Codia ANC1-960
[157] PUIG i USTRELL, P.; RUIZ i GOMEZ, .V; SOLER i JIMÉNEZ, J.; CAPELLADES i RIERA, A. *Diplomatari de Sant Pere d'Egara i Santa Maria de Terrassa 1203-1291* doc. 237 p. 496

13.116 Testament de Berenguer Pelegrí a favor de Jaume Pelegrí atorgant-li 100 morabatins i una heretat (1270)

3 de setembre de 1270. El document és un testament fet per Berenguer Pelegrí a favor de Jaume Pelegrí, fill natural de Guillem Pelegrí, al qual deixa 100 morabatins i una heretat situada a Sant Pere de Vilamajor; fa diverses donacions en moneda a esglésies. El pergamí està trencat a la part superior i té forats en diverses zones. Les seves mides són 560 x 420 mm.[156]

13.117 Establiment a favor de Pere Berau del mas Barau (1290)

Del 24 de juliol de 1290. Es tracta d'un establiment a favor de Pere Berau del mas Barau. Al dors hi diu "Barau".

Pere Flamenc, prior del monestir de Santa Maria de Terrassa, amb el consens del seu convent confirma i estableix a Pere Berau, de la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, el mas de Berau, que els seus antecessors ja tenien per l'esmentat monestir a cens de cinc quarteres i mitja de forment segons la mesura de la vila de Granollers, i de vuit diners en bona moneda de Barcelona perpètua de tern. També li cedeixen el mas Ferrer que té Bernat Ribó i que fins ara ha satisfet un cens de dues quarteres i mitja de forment i dues quarteres i mitja d'ordi, segons la mesura de Granollers, i dos sous i vuit diners a més d'un parell de gallines. A partir d'ara, però, pels dos masos Pere Berau haurà de satisfer quaranta sous en moneda barcelonesa de tern per Nadal, atesa l'esterilitat de les terres d'aquests masos. El receptor podrà seguir percebent el cens que habitualment satisfeia el mas Ferrer i demanà a Bernat Ribó que respongui sobre aquest cens, constrenyent-lo si cal mitjançant empares o extracció de portes. Pere Berau promet fer el pagament del nou-cens a la casa que el monestir té a Barcelona.[157]

In Christi nomine, sit omnibus manifestum quod nos ffrater Petrus Flamench, prior monasterii Sancte Marie de Terracia, de consilio, assensu et voluntate conventus dicti monasterii per nos et omnes successores nostros laudamus, approbamus et confirmamus et etiam stabilimus atque ad certum censum denariorum redigimus vobis Petro Berau, de parrochia Sancti Petri de Villamaiori, et vestris et quibus velitis perpetuo ad bene colendum et meliorandum et ad habendum et tenendum omnique tempore in pace possidendum mansum vocatum Berau cum omnibus honoribus et possessionibus suis cultis et heremis in montibus et planis per omnia loca et cum arboribus diversorum generum et cum introhitibus et exitibus, et pertinenciis et iuribus suis, quem vos et antecessores vestri diu habuistis et tenuistis pro nobis et antecessoribus nostris, et sub dominio et alodio dicti monasterii in dicta parrochia, ad censum videlicet quinque quarteriarum et medie frumenti ad mensuram ville Granullariorum, et octo denariorum bone monete Barchinone perpetue de terno. Predictum itaque mansum vocatum Berau cum omnibus honoribus et possessionibus suis cultis et heremis in montibus et planis per omnia loca et cum arboribus diversorum generum, et introhitibus et exitibus et pertinenciis et iuribus suis, vos et vestri et quos volueritis habeatis, teneatis et possideatis imperpetuum paciffice et

quiete. In hunc videlicet modum, quod in emendam et recompensacionem predictarum quinque quarteriorum et medie frumenti et predictorum octo denariorum et tocius melioramenti, quod ibi vos vel vestri feceritis, et in emendam etiam et recompensacionem census duarum quarteriarum et medie frumenti ad dictam mensuram de Granullariis et duarum quarteriarum et medie ordei ad eandem mensuram, et duorum solidorum et octo denariorum predicte monete Barchinone perpetue de terno, et unius paris gallinarum, quem censum predictum Bernardus Ribo de dicta parrochia nobis et dicto nostro monasterio tenetur dare et solvere quolibet anno pro manso vocato Ferrer et omnium honorum possessionum et iurium eiusdem mansi, quem habet et tenet pro nobis et dicto nostro monasterio, et sub dominio et alodio nostro et ipsius monasterii in dicta parrochia. Quem etiam censum predictum dictus Bernardus Ribo et sui de cetero teneantur vobis et vestris et quibus volueritis dare et solvere quolibet anno, detis et solvatis vos et vestri nobis et dicto nostro monasterio pro censu predictorum duorum mansorum et honorum et possessionum eorundem in primo venturo festo Nativitatis Domini, et deinde quolibet anno in eodem festo, quadraginta solidos predicte monete Barchinone perpetue de terno, quem censum dictorum quadraginta solidorum teneamini et sitis obligati vos et vestri aportare et solvere quolibet anno \ in dicto festo / intus domum nostram Barchinone nobis vel locum nostrum tenenti in ipso domo, sine dampno et missione nostri et dicti nostri monasterii. Et si forsan nos vel dictum nostrum monasterium faceret vel sustineret aliquo modo aliquid dampnum, gravamen vel missionem pro dictis quadraginta solidis exhigendis et habendis a dicto festo inantea, vos teneamini ea nobis et dicto nostro monasterio restituere et solvere ad nostram voluntatem et cadat de cetero predictus census dicti mansi vestri vocati Berau et dictus etiam census predicti mansi Ferrer. Concedentes et in veritate recognoscentes quod melius et utilius est nobis et dicto nostro monasterio recipere quolibet anno pro censu predictorum duorum mansorum, et honorum et possessionum eorundem, dictos quadraginta solidos, quod censum predictum et hoc propter sterilitatem terre dictorum mansorum. Dantes et concedentes vobis plenam licenciam et potestatem cum hoc publico instrumento perpetuo valituro, quod vos et vestri de cetero imperpetuum habeatis, levetis et recipiatis integriter predictum censum duarum quarteriarum et medie frumenti ad mensuram de Granullariis et duarum quarteriarum et medie ordei ad eandem mensuram, et duorum solidorum et octo denariorum, et unius paris gallinarum super dicto manso Ferrer, et honoribus, pertinenciis et iuribus suis, sicut ipsum censum dictus Bernardus Ribo nobis facere tenetur, et quod possitis compellere et distringere vos et vestri homines dicti mansi Ferrer ad dandum et solvendum vobis dictum censum quolibet anno per emparas et per extraccionem portarum et alios modos, sicut nos et dictum nostrum monasterium facere possemus. Mandantes insuper cum testimonio huius publici instrumenti quem [±6] gerenti dicto Bernardo Ribo, quod de cetero ipse et sui respondeant et satisfaciant vobis quolibet anno de dicto censu, tamen sicut nobis tenentur ut supra a nobis vobis concessum est. Salvo tamen et retento nobis et dicto nostro monasterio quod propter hec vos non habeatis aliquid dominium in dicto manso Ferrer et suis pertinenciis, nec in alienacionibus vel aliis contractibus inde factis vel faciendis, nisi tamen censum predictum quolibet anno, ut supra a nobis vobis concessum est. In hiis autem non proclametis nec faciatis vos vel vestri alium dominum, nisi tamen nos et successores nostros. Liceatque vobis et vestris post dies triginta ex quo in nobis et successoribus nostris faticam inveneritis, predictum mansum vestrum vocatum Berau, cum omnibus honoribus, possessionibus et iuribus suis, vendere vel impignorare sive alienare vestro consimili et vestrorum, salvo tamen semper censu, iure et dominio nostri et dicti monasterii. Insuper convenimus et promitimus vobis per nos et omnes successores nostros cum omnibus honoribus, possessionibus et iuribus suis et etiam predictum1 censum mansi Ferrer, prout a nobis vobis supra concessum est. Faciemus vos et vestros et quos volueritis tenere, habere, percipere et possidere in pace perpetuo contra omnes personas. Et pro hiis complendis ac firmiter attendendis obligamus vobis et vestris omnia bona dicti nostri monasterii mobilia et immobilia quecumque sint et ubicumque. Ad hec ego, dictus Petrus Berau, recipiens a vobis dicto priore et conventu predictam laudacionem, approbacionem et confirmacionem et etiam stabilicionem predicti mansi vocati Berau et omnium aliorum predictorum, prout supra continetur, promito vobis dicto priori et conventui quod solvam quolibet anno in dicto festo Nativitatis Domini predictum censum quadraginta solidorum intus domum vestram Barchinone vobis vel tenenti locum vestrum in ipsa domo sine dampno et missione vestri et dicti monasterii, et restituam et solvam vobis et dicto monasterio ad vestram voluntatem, si quod dampnum gravamen vel missionem vos vel dictum monasterium feceritis vel sustinueritis aliquo modo pro dictis quadraginta solidis exhigendis et habendis a dicto festo inantea, ut supra a vobis expressum est. Complebo etiam et attendam vobis et dicto monasterio omnia alia supradicta que a me sint vobis complenda et attendenda sub obligacione tocius iuris quod michi competit in predicto manso meo vocato Berau et in censu predicto dicti mansi Ferrer.

Actum est hoc nono kalendas augusti anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo.

S+num Petri Flamench, prioris, qui hoc laudo et firmo. S+num Petri Berau predicti qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt Michael de Rubi, Bernardus Oliverii, clericus, et Raimundus de Mirayes. Ego Guillelmus d·Albaredes, canonicus Sancti Rufi, subscribo.* Sig+num Guillelmi de Sancto Christoforo notarii publici Terracie in cuius posse et manu Guillelmus de Albaredis, canonicus predictus, firmavit hanc cartam et etiam vidit et presens fuit cum sua propria manu subscripsit, tercio idus augusti anno prefixo, presentibus testibus Bertrando de Sancto Christoforo, Iacobo de Albaredis et Anticho de Albaredis.*

Sig+num Iacobi Sabaterii notarii publici Barchinone qui hec scripsit et clausit cum litteris appositis in linea undecima ubi scribitur "in dicto festo", die et anno quo supra, et cum litteris rasis et emendatis in linea vicesima secunda ubi dicitur "et etiam predictum."

13.118 Reconeixement de Pere de Terrer de Santa Susanna a favor del canonge de la Seu de Girona (1292)

14 d'abril de 1292. Pere de Terrer, de la parròquia de Santa Susanna del terme de Vilamajor, reconeix a Romeu de Montoliu, canonge i paborde del mes de novembre de la Seu de Girona, tenir per la pabordia de novembre dues quarteres d'ordi de cens anual, mesura de Sant Celoni, que reben en l'honor que Maria Torner, el seu fill Berenguer i Guillem de Font, de Sant Esteve de la Costa, tenen al lloc de "Nespler" i la casa que els atorgants tenen al mateix lloc, la qual Francesc, pare de Pere, i la seva esposa compraren a Guillem de Costes, habitant de Sueca, aquest actuant com a lloctinent de la seva esposa Ermessenda i la seva filla Sanxa. També reconeixen que els terços, lluïsmes i foriscapis que són del paborde.[158] A continuació es reprodueix el text:

"Actum est hoc XVIII kalendas may anno Domini M CC XC secundo. Sig+num Petri de Terrerio predicti qui hec firmo et laudo. Testes sunt Petrus Artalli clericus et Arnallus de Ceruiano barberius Gerunde. EgSSSo Bisullunus Burgesii tenens locum Raimundi de Toylano publici Gerunde notarii hec scripsi et clausi cum raso et emendato in IIII linea ubi dicitur Fonte».

13.119 Reconeixement de Francesc de Terrer de Santa Susanna a favor del canonge de la Seu de Girona (1292)

20 d'abril de 1292. Francesc de Terrer, de la parròquia de Santa Susanna del terme de Vilamajor, muller Elisenda i la seva nora Sibil·la, esposa de Pere i fill dels anteriors, reconeixen a Romeu de Montoliu, canonge i paborde del mes de novembre de la Seu de Girona, que les dues quarters d'ordi, mesura de Sant Celoni que reben anualment de cens per l'honor que Maria Torner, el seu fill Berenguer i Guillem de Font, al lloc de Nespler de Sant Esteve de la Costa, i la casa que Francesc i els seus compraren al Guillem de Costes, habitant de Sueca, aquest darrer actuant com a procurador de la seva muller Ermessenda i llur filla Sança, les tenen per la Pabordia de novembre i no perceben res de terços, lluïsmes i foriscapis, que pertoquen al paborde.[159] A continuació es reprodueix el text:

"Actum est hoc XII kalendas may anno Domini M CC nonagesimo II. Sig+num Francischi de Terrario, Elicsendis uxoris ipsius. Sig+num Sibilie nurus ipsorum qui hec laudamus et firmamus. Testes huius rei sunt Petrus de Boscho et Poncius de Crosello. SigSSSnum Petri de Angelats presbiteri et notarii publici tocius termini et iurisdictionis castri de Montecluso qui hoc scripsit cum literis supraponitis in prima linea ubi scribitur Elicsendis et in X ubi scribitur vos et clausist die et anno quo supra».

13.120 Pere de Torn, fill de Guillem Cuc de la parròquia de Vilamajor reconeix ser home propi de Guillem de Tagamanent (1292)

Data del **28 de juliol de 1292**, Pere de Torn, fill de Guillem Cuc de la parròquia de Vilamajor reconeix ser home propi de Guillem de Tagamanent.[160]

158 Arxiu Capitular de la Catedral de Girona CAT ACG 7 1 1 ACG Perg. 2206
159 Arxiu Capitular de la Catedral de Girona CAT ACG 7 1 1 ACG Perg. 2208
160 Arxiu municipal de Vilassar de Dalt 7-4-27 (E-4)

Segle XIV

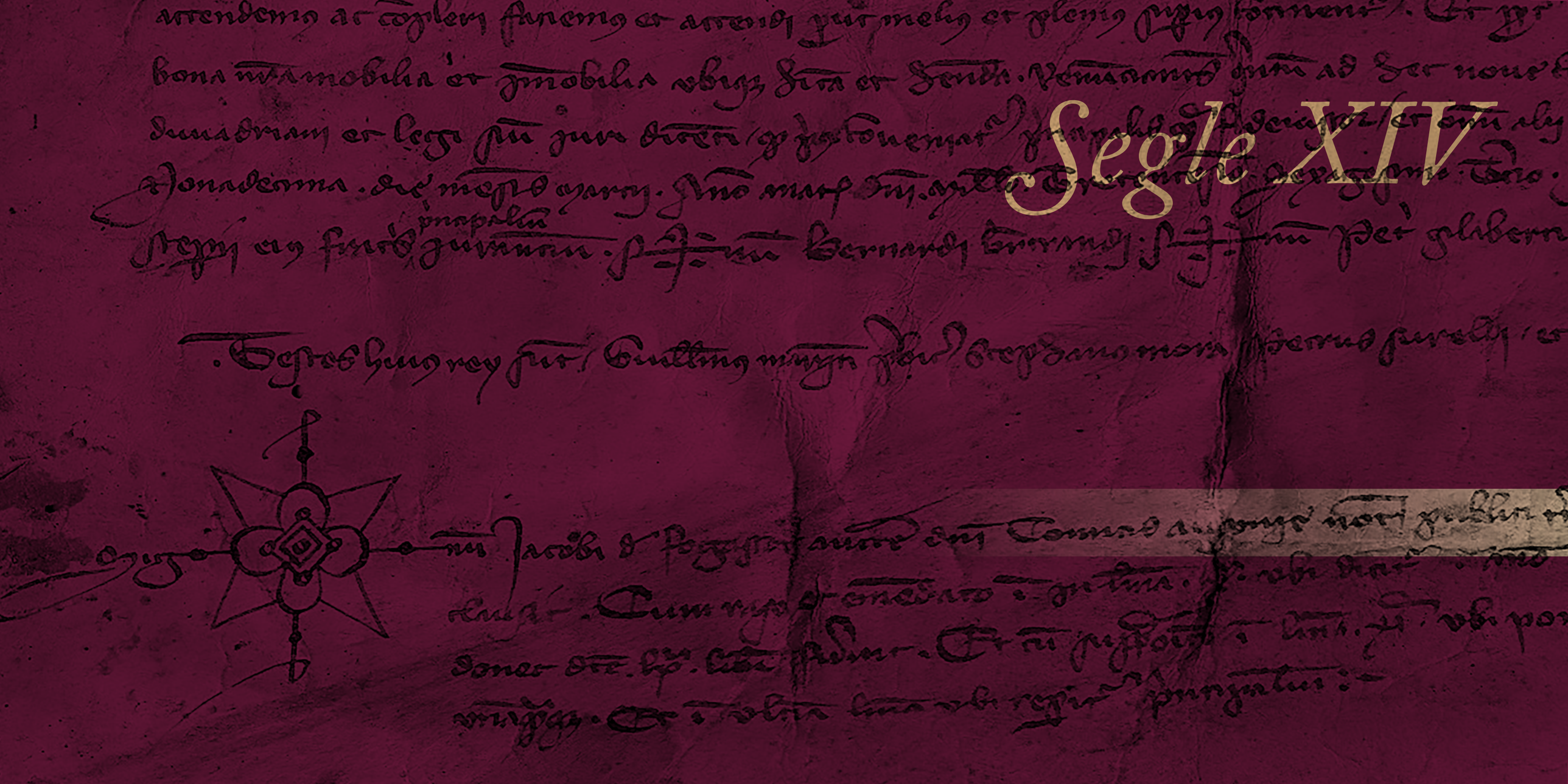

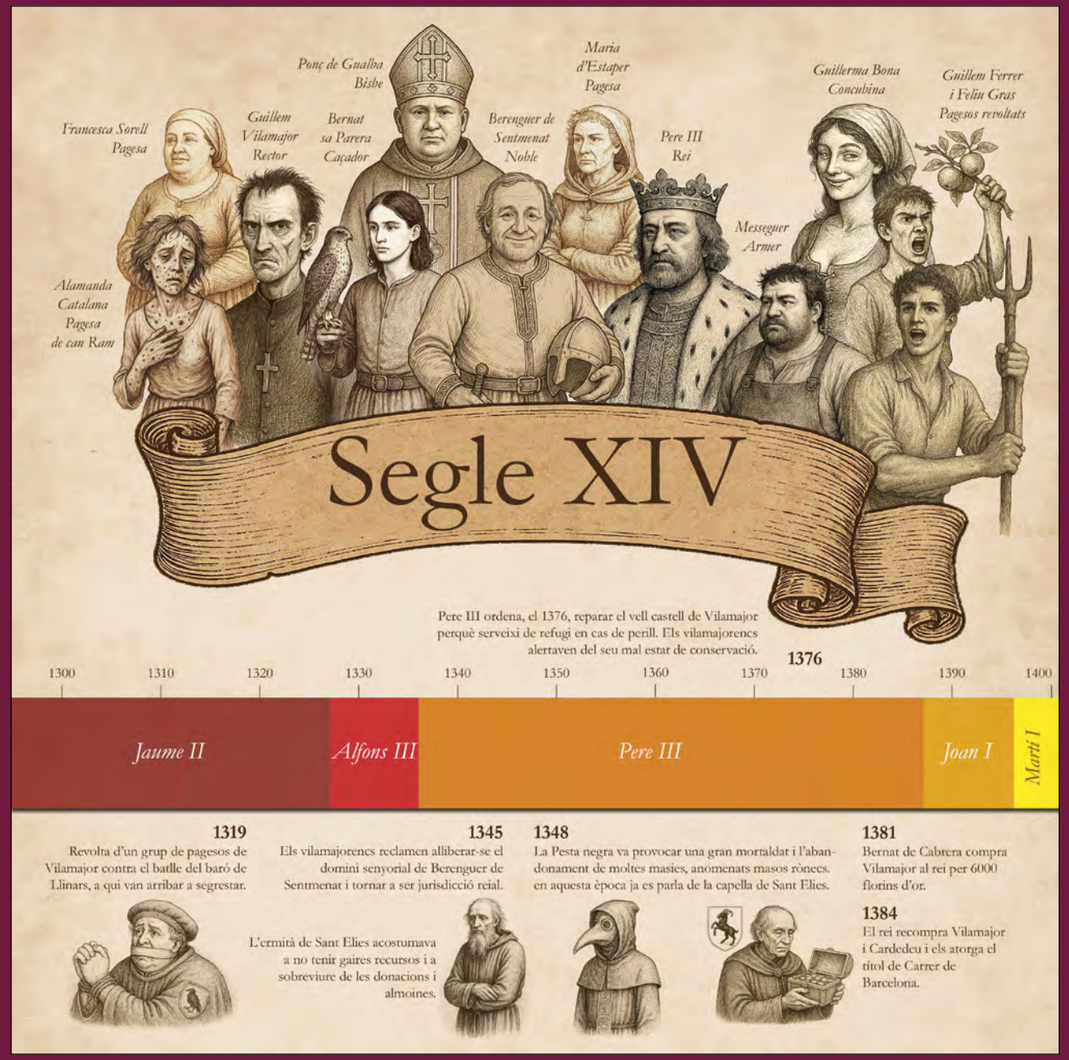

LES VISITES PASTORALS A VILAMAJOR DEL BISBE PONÇ DE GUALBA (1303-1330)

Les visites pastorals neixen de l'obligació imposada per l'església catòlica als bisbes perquè almenys un cop cada cinc anys aquests fessin personalment una visita pastoral a les seves parròquies. Quan els bisbes arribaven a les parròquies, preguntaven als feligresos, un per un, quina era la seva fe, i si algú es desviava, se l'adoctrinava de nou.

Però quina és la necessitat de crear aquestes "visites pastorals"? Sobretot la de minvar l'augment d'heretges (principalment càtars), que l'església catòlica detecta, bàsicament a l'Europa occidental.

Aquestes visites però, no només són un control sobre la fe o sobre les costums dels feligresos, sinó que també suposen una comprovació del tipus de vida o costums que tenen els clergues de la parròquia. Es tracta "*d'arrencar els vicis i plantar les virtuts*". Es pretenen identificar els comportaments que siguin irregulars per poder-los corregir. Amb els anys aquestes visites pastorals acabaran sent un inventari del conjunt de béns i la seva administració.

Tot i que en poblacions com a Vic o Girona es poden trobar algunes visites pastorals anteriors d'algun any concret, adquireixen gran importància les visites pastorals del Bisbe Ponç de Gualba, de les quals s'ha dit que són les més antigues d'Europa que es tenen constància. Abasten el període que va dels anys 1303 al 1336 i estan recollides en quatre volums, dipositats a l'Arxiu Diocesà de Barcelona i que han estat analitzades per Mossèn Martí i Bonet.

D'aquestes visites pastorals, se n'han extret les efectuades a la parròquia de Vilamajor que són les següents:

14.01 Càstig a la violència del rector d'Alfou acusat de pegar a l'esposa de Guillem de Mata (parròquia d'Alfou) (1305)

25 de gener de 1305. El rector d'Alfou es defensa dient que ell mai va pegar a ningú, i especialment, a Marta esposa de Guillem de Mata: *"Item dixerunt quod dictus rector est diffamatus quod tenuit longo tempore na Legata a Cardedol; concedit rector se fuisse diffamatum a parrochianis suis qui cum ipso litigabat et guerram ducebant. Cetera negat."*

També aquest dia es recullen casos d'endevins, sortílegs, flasfems... A Alfou en Moretó fa conjuracions emprant la corretja. El bisbe s'enfada molt i li exigeix que no torni a utilitzar sortilegis o sinó li imposarà una penitència saludable: *"Item en Moretho facit coniurationes cum*

corrigia. More fuit confessus hec vera esse dominus episcopus iniunxit sibi ne de cetero uteretur alii tanquam sortilegium cum puniret sibi alia penitentia salutarii." [161]

Die lune sequenti sub anno predicto (25 Gener 1305) idem dominus episcopus visitavit ecclesiam sancti Juliani de Alfou et tonsoravit istos qui secuntur Petrus Lorenz, Jacobus de Puteo, Guillelmo Rimayo, Franciscum de Coleyl, Guillelmum Ruber, Bernardum Barberii de Cardedol, Berengario de Ribalta de Villamaiori, VIII tonsorati. Et post hoc vocavit de parrochianis ipsius ecclesie Geraldum de Ripa, Simonem de Fonte, Arnaldum za Segrera et Petrum de Segrera qui iurati dixerunt quod cum ecclesia ista sit de uno presbítero et uno diachono. Arnaldus Morel rector ipsius ecclesie non tenet diachonum. Rector per sacramentum hoc fuisse iam ordinatum tempore domini Arnaldus quòndam Episcopi Barchinone nec ipsi potuerit probare quod ad tenendum diachonum teneretur. Item dixerunt quod dictus rector est diffamatus quod tenuit longo tempore na Legata a Cardedol; concedit rector se fuisse diffamatum a parrochianis suis qui cum ipso litigabat et guerram ducebant. Cetera negat. Item fuit idem rector similiter diffamatus de na Matha uxor Guillelmo de Matha. Concedit rector infamiam se illa fuit orta a parrochianis suis inimicis et malivolis, cetera negat. ***Item en Moretho facit coniurationes cum corrigia. More fuit confessus hec vera esse dominus episcopus iniunxit sibi ne de cetero uteretur alii tanquam sortilegium cum puniret sibi alia penitentia salutarii.***

14.02 Acusació contra Mn. Guillem Vilamajor, rector de Santa Susanna per haver "desflorat" una noia (1305)

9 de desembre de 1305. El bisbe ordena a Mn. Guillem Vilamajor, rector de Santa Susanna, que comparegui davant seu perquè ha estat acusat d'haver "desflorat" una noia anomenada Elisenda que vivia a Barcelona. El rector compareix i el bisbe el perdona, a canvi de fer un pagament de 40 sous. En la mateixa visita també s'acusa a Arnau Bachs, beneficiari de l'església de Vilamajor, de tenir concubina. Els parroquians que han estat interrogats són: Guillem Vallescar, Pere Riba, Pere Escuder i Ferran Rosell.[162]

Die iovis intitulata V idus decembris (9Desembre 1305) anno predicto idem dominus Episcopus visitavit Ecclesiam Sancti Petri de Villa Maiori tonsoravit Bonanatus de Palestrins scolaris de Sancta Susana. Et fuerunt vocati de parrochianis Guillelmus de Valescar, Petrus de Rippa, Petrus Escuder, Ferrarius Rosselli qui iurati dixerunt quod Berengarius Sagio Monachus istius Ecclesie tenet publice Guillemonam Ribonam maritatam ex qua prolem habet: unum filium qui lactat. Confitetur iste monachus quod peccavit cum ea sed non publice et quod annus est elapsus quod dimisit eam sed bene scit se esse diffamatum ex ea et credit potius credit dictum puerum esse suum quam alterius ex quo mater dat eum sibi. Unde dominus Episcopus mandavit sibi quod die dominica proxime venienti compareat coram eo in villa Calidarum. Unde composuit cum domino Episcopo ad XX solidos quos solvit incontinenti et fuit a dicto crimine absolutus iniuncta sibi alia per modum culpe penitentia

salutari. Mandantes sibi sub pena privacionis beneficii quod ad modum non sit cum muliere predicta in loco suspecto nec aliquam teneat concubinam.

Item dixerunt quod Arnaldus dez Bachs beneficiatus in dicta Ecclesia dimitit beneficium

proprium et servit et stat in Ecclesia de Canovis cuius reditus emit hoc anno; fatetur hanc emptionem fecisse sed semper tenuit clericum idoneum a Canovas. Et tenet ibi publice concubinam nomine Elicsendem solutam et sunt X anni et ultra quod ipse habet illam in concubinam; fatetur se illam tenuisse in concubinam, sed IIII anni sunt quod non participavit cum ea nec prolem habuit ex eadem et tunc manebat secum pro pedisseta et nunc manet aliquoties apud Villam Maiorem et intrat domum suam et sororis sue aliquando manet a Canovis ubi habet domos. Dictus Arnaldus dez Bach fuit requisitus de predictus et anno domini MCCCVIII ultima septimana Augusti et dominus Episcopus remisit sibi penam concubinatus predicti pro L solidos quos iuravit solvere hinch ad instans festum sancti Michaeli vel in crastinum arripere. Item ad proxima pro absolutione habenda et iuravit non procurare contra hoc intercessorem et remisit sibi eisque tunc ingressum ecclesie et iniuncta sibi penitentia salutari iniunxit sibi sub pena X quod admodum non sit cum dicta muliere in loco suspecto nec aliqua teneat concubinam.

Item dixerunt quod Guillelmus Vila Mayor Rector Ecclesie Sancte Susanne suffraganee istius

tenet publice Barchinone quandam nomine Elicsendem et ipse deffloravit eam bene sunt V anni et ab eo tempore circa possedit eam et est de parrochia ista. Confitetur Rector predictus predictam vera fuisse sed III anni sunt elapsi quod dimissit eam omnino. Dominus episcopus mandavit sibi quod hinc ad diem iovis proximam compareat coram eo fuit in Vallensi tandem composuit cum domino Episcopo ad XL solidos dandos eodem et solvendos infra sequentem mensem et anno bona fide et ideo fuit a pena concubinatus absolutus iniuncta sibi alia per modum culpe penitentia a salutari mandantes sibi sub pena beneficii quod de cetero non sit cum dicta muliere in loco suspecto nec teneat concubinam. Item promisit bona fide infra anni dicte satisfacere mulieri de iniuncta sibi per eum illata solvit dictos XL solidos quos misit per Peregrinum.

14.03 Acusació contra Vilasetrud de Vilamajor que fa que casa seva sigui un prostíbul (1310)

6 d'agost de 1310. En aquest cas es constata que Vilasetrud de Vilamajor no necessita anar al prostíbul; ell es troba amb dones *"solus cum sola, in loco suspecto"* i això fa que la seva casa sigui un prostíbul. Els vilatans interrogats són: Ponç

[161] MARTI I BONET, J.M – NIQUI L. *Glossa a Ponç de Gualba. Visites pastorals (1303-1330)* p. 318
[162] MARTI I BONET, J.M – NIQUI L. *Glossa a Ponç de Gualba. Visites pastorals (1303-1330)* p.361

Mora, Ferran Tremunt, Berenguer Bruguera, Ferran Derrocada, Arnau Mercader, Pere Canal, Pere Prat i Bernat Vitalis.[163]

Segons transcripcions fetes per Poch[164] en el seu llibre també es diu:

"Que una tal Bonitona freqüenta la casa de l'hebdomadari major i que gasta amb ell els béns del seu marit. Els feligresos l'acusen de no ser diligent en el servei dle les llànties de l'altar de Santa Maria i de Sant Miquel. En aquesta visita pastoral també es diu que el monjo Berengari té un fill de l'esposa Guillermona Ribona, segons és de domini públic. Pere resoldre aquest cas, el bisbe invita el monjo a presentar-se el proper diumenge a l'església de Caldes, on després de confessar la seva culpa i haver pagat 20 sous, rebrà l'absolució i farà promesa de no reincidir sota pena de perdre el benefici de la Mongia."

A continuació es transcriu tot el text:

Die iovis VIII kalendas augusti anno quo supra (6 Agost 1310) idem dominus Episcopus visitavit Ecclesiam Sancti Petri de Villa Maiori et fuerunt vocati de parrochianis:

Pontius za Mora, Ferrarius Tremunt, Berengarius de Brugeris, Ferrarius zes Derrochada, Arnaldus Mercader, Petrus za Canal, Petrus de Prato et Bernardus Vitalis, Bernardus Riquer qui iurati dixerunt quod Paschalis de Vilaltela ebdomadarius maoir adulteratur publice cum Bonitona uxore Guillelmi Boni et vadit et redit ad domum ipsius ebdomadarii et dicit vir eius quod de bonis suis duxit secum uxore sua predicta ad domum dicti ebdomadarii. En Vilaserud sub fide prestita dixit se vidisse dictam mulierem intrantem et exeuntem pluries domum dicti Paschalis et cum requirabatur ipsam a vivinis dicebatur ecce eam in domo Pascasis (sic) de Villaltela et est ex ea multipliciter diffamatus. Fatetur dictus Pascasius dictam mulierem frequenter venire ad domum suam et iuvare matrem suam ad pisendum (=moldre) et lavandum pannos sed numquam cognovit eam carnaliter. Sed bene fatetur se diffamatum ex ea. Fatetur etiam quod deposuit dicta mulier bona sua, matri sue propter timorem viri qui lusit sibi capam et bona sua. Composuit cum domino Episcopo ad LXX solidos quos iuravit solvere hinc ad festum Sancte Crucis mensis septembris et obligavit se (segueix el text al final del foli) ad penam privationis beneficii si ad modo esset cum dicta muliere in loco suspecto nec aliquam nec aliquasi teneat de cetero concubina iniuncta sibi alia pro modo culpe penitentia salutari et iuravit solvere V solidos scriptori. Solvit totum et fuit absolutus.

Item dixerunt quod Berengarius Sagimonis monachus istius Ecclesie consuevit tenere quandam nomine Guillemona Riba ex qua filium habet et postquam alia fuit hac ratione per episcopum punitus eiecit eam de domo et adhuc vadit et redit ad domum ipsius monachi et pastat sibi et parat comestionem cum Germana ipsius monachi. Fatetur dictus monachus per sacramentum hac vera esse. Sed postquam fuit punitus per dominum Episcopum non pecavit cum ea. Fuit sibi iniunctum sub pena privationis beneficii quod ad modo non permittat dictam mulierem domum suam et quod admodo non sit cum ea in loco suspecto nec aliqua teneat de cetero concubinam aliam, si contra faceret eo ipso sit beneficio ipso privatus.

Item dixerunt rumorem esse seu fama quod en Vilasetrud fuit adulteratus cum uxore Petri Geraldi et dixerunt fama esse quod adulteratur cum Bartholomea uxor den Pinalbam. Negavit dictus ***Vilasetrud se peccase cum aliqua istarum sine periculo anime sue nec fuisse unquam cum aliqua istarum "solus cum sola" mulieribus in loco suspecto****.*

163 MARTI I BONET, J.M – NIQUI L. *Glossa a Ponç de Gualba. Visites pastorals (1303-1330)* p. 497
164 POCH RUESTES, J. *Vilamajor, un poble forjat per comtes, capellans, pagesos i menestrals*, p. 197

14.04 Alguns vilatans presten diners a canvi d'interessos i d'altres, juguen i incompleixen el precepte dominical (1314)

8 de febrer de 1314 Els parroquians interrogats en aquesta ocasió són: Ponç Bachs, Bernat Ribo, Guillem Belissen, Ferran Sesderocada, Jacob Soler, Pere Gual, Berenguer de Brugueres, Pere Clavell, Pere de Prat, Bernat Vitalis[165].

Aquests vilatans posen en evidència que hi ha clergues i laics que juguen amb usura. Diuen els vilatans que hi ha molts veïns que presten diners pel joc a canvi d'interessos, que cobren 12 denaris per 11 prestats: *"Super statu parrochie dixerunt quod multi sunt in parrochia qui mutuant ad usuras, ad ludum recipiendo XII denarios pro XI denarios".*

En aquesta visita pastoral, la blasfèmia també hi és present entre els vilatans, que a part de ser jugadors, són poc complidors del precepte dominical.

També es fa avinent la importància dels lampadaris. En aquest cas, es deixa constància que no hi ha servei de làmpada a la capella de Santa Maria: "*Item quod non fit servitium lampadis Sancte Marie".*

Pel que fa als llibres de l'església. Es manava que totes les parròquies tinguessin "consueta", és a dir, la descripció de totes les cerimònies pròpies del bisbat i de la mateixa parròquia: "*Pascasius Vilaltella ebdomadarius mayor dicte ecclesia interrogatus super premissis dixit quod ecclesia indiget consueta et uno responsorio".*

A més a més, tal com exposa Poch[166], també s'explica que l'hebdomadari major té com a concubina Guillerma Bona, esposa de Guillem Rubí i que està prenyada quan el marit fa 4 anys que no conviu. També s'explica que en Guillem Vital fornica amb Sabilia Ugueta i que té fill. Que Berenguer ho fa amb Agnete i en Pere

165 MARTI I BONET, J.M – NIQUI L. *Glossa a Ponç de Gualba. Visites pastorals (1303-1330)* p. 529
166 POCH RUESTES, J. *Vilamajor, un poble forjat per comtes, capellans, pagesos i menestrals*

Cuch amb Gilera; Berenguer Riffa amb la dolça Ferrer i després amb la filla Elisenda de la que van tenir fills, i també en Berenguer Parera amb Amanda Simona.

Anno quo supra die veneris VI idus Februarii (8 Febrer 1314) Nos Hugo de Cardona archidiaconus Barchinone et vicarius generalis in spiritualibus et temporalibus domini Pontii Dei gratia Episcopi Barchinone in remotis agentis ad ecclesiam Sancti Petri de Villa Mayori visitationis causa personaliter accedentes testes recepimus infrascriptos videlicet Guillelmum Solivera, Poncium des Bachs, Bernardum Ribo, Guillelmum Belissen, Ferrarium Sesderocada, Jacobum de Solerio, Petrum Guau, Berengarium de Brugariis, Petrum Claveyll, Petrum de Prat, Bernardum Vitalis parrochianos dicte ecclesie qui interrogati per iuramentum super servitio ecclesie et statu parrochie dixerunt quod en Porta ebdomadarius minor debet tenere diachonum et non tenet, sed facit fieri servitium per beneficiatum altaris Sancti Jacobi videlicet per Petrum Sauleda.

Dixerunt etiam quod est fama publica per parrochiam quod Pascasius Vilaltella ebdomadarius major tenet in concubinam Guillelmam Bona uxorem Guillelmi Rubi et est modo gravida et non moratur cum marito nec fuit cum marito suo quatuor anni elapsi sunt. ***Item quod non fit servitium lampadis Sancte Marie.*** *Item dixerunt quod illi qui emunt redditus sacristie non solvuntpretium quod solvere tenentur interrogati qui sunt illi dixerunt quod ... tenet eos in scriptis.*

Dixerunt etiam quod beneficiti altarium sancti Michaelis et Sancti Jacobi non servicium continue in suis beneficiis ut tenentur et stant per aliquod tempus quod non fit servicium.

Super statu parrochie dixerunt quod multi sunt in parrochia qui mutuant ad usuras, ad ludum recipiendo XII denarios pro XI denarios.

Item quod Guillelmus Vitalis solutus fornicatur cum Sabilia Ugueta uxor Bernardi Ugueti et ex ea prolem suscepit.

Item Berengarius sa Tria fornicatur cum Agnete Comes et Petrus Cuch ab na Olera. Item dixerunt quod est fama quod Berengarius Riffa cognovit Dulciam Ferrariam et postea cognovit filiam dicte Dulcie nomine Elicsendem et ex ea habuit filios et erat dicti Berengarii Riffa comater. Item quod Berengarius Perera fornicatur cum Alamanda Simona. Cetara recte.

Pascasius Vilaltella ebdomadarius mayor dicte ecclesia interrogatus super premissis dixit quod ecclesia indiget consueta et uno responsorio. *Super aliis omnibus dixit idem. Fol. 34 vto. Item Guillelmus sa Porta ebdomadarius minor dicte cclsie interrogatus super premissis dixit se nihil scire.*

Item Petrus de Linars rector ecclesie Sancte Susanne, Guillelmus des Cros beneficiatus capelle de Sent Leir et Arnaldus Sauleda beneficiatus Sancti Jacobi et Berengarius Sag monachus dicte ecclesie dixerunt quod servitium lampadum Sancte Marie et Sancti Michaelis non fit quod debet fieri per quosdam parrochianos dicte ecclesie super servitio ecclesie Sancte Susanne dixit rector eiusdem omnia fore in bono statu.

14.05 Consulta sobre l'administració econòmica de la parròquia, la situació de les terres, la difamació del rector Bernat Sagrera així com la problemàtica amb tres beneficis de Vilamajor (1321)

22 de novembre de 1321. Els noms dels veïns del municipi interrogats en aquesta visita pastoral hi trobem: Pere Canal, Berenguer Bruguera, Pere Prat, Arnau Mercader, Pere Mora, Pere Ribalta, Pere Gual, Guillem Piquer i Ponç Costa; Berenguer Sagimon i Bernat Mora; Guillem Mora; Pere Castellar[167].

De la consulta per l'administració econòmica de la parròquia de Vilamajor, es desprèn que:

- Hi ha una feixa de terra mal administrada: *"Item dixerunt quod Guillelmum Porta ebdomadarius minor dicte ecclesie stabilivit quandam fexiam terre Romeo Bigues et habuit pro intrata XXX solidos."*
- Hi ha propietats que donen d'entrada 30 sous a Vilamajor: "*Item dixerunt quod dictus Poncius stabilivit quasdam fexias terre que sunt a Vila Rosa."*
- Hi ha uns rèdits de cases donats per un beneficiat: "*Item dixerunt quod dicti Ebdomadarii assignarunt benefficium dicto Poncio Cortesii sub hac condicione quod ipse Poncius concederet et daret ipsis Ebdomadariis quasdam domos que sunt de beneficio ubi nunc inhabitat Calamanda Cathalana."*

Pel que fa als deutes de Sant Pere de Vilamajor, es diu el següent:

- Quan a la situació de les terres en un text es parla de Vila Rosa, que molt probablement es refereix a Vilarasa.
- També es diu que el rector Bernat Segrera fou difamat d'haver pecat amb una dona (Guillema Peliçera) i calia fer un judici anomenat purgació: "*Item dixerunt quod Bernardus Segrera predictus habuit prolem ex Guillelma Peliçera consanguinea sua sit quod cum sebiciis vult ipsam punire. Negat dictus Bernardus per iuramentum peccasse unquam cum dicta muliere. Fuit sibi in dicta pregnationi quod die lune que erit II kalendas octobris que cum VII manum sui ordinis debeat se prorrogare. Exposuit dictus Bernardus cum Episcopo super predicta prorogative ad XXV solidos quos solvit et tradidit Petro de Molendinis demandare dicti domini Episcopi fuit sibi emissa. Et fuit sibi iniunctum quod pena X auri ad quam se sponte sibi contrafaceret obligavit quod de cetero non sit cum dicta muliere in loco suspecto nec in sua domo vel alteria teneat concubinam."*
- En aquesta visita també es posa en evidència que hi ha problemes amb tres beneficis de Vilamajor: "*Item dixerunt Petrus de Prato de dictis (tempus) sinodalibus quod dudum bene sunt tres vel quatuor anni eum vacavit benefficium capelle sancti Licerii cuius presentacio spectat ad*

[167] MARTI I BONET, J.M – NIQUI L. *Glossa a Ponç de Gualba. Visites pastorals (1303-1330)* p. 567

Arnaldum de Sancto Licerio Bernardus Segrera quo nunc obtinet ipsam capellaniam et habuit eandem pro simoniacam parvitatem videlicet quia dedit et dare promisit dicto Arnaldo de Sancto Licerio si sibi assignaret dictam capellam C solidos et dicto Petro de Prato II solidos ut quia fuit mediator inter ipsum Arnaldum et Bernardum Segrera et super illo multipliciter laboravit interrogato pro manus et ius dictus Arnaldus de Sancto Licerio habuit dictos C solidos ipsi oblatos ex causa promissa."

Petrus de Canali scolaris fuit in clericum tonsoratus.

Sequenti die dominica que fuit X kalendas decembris anno predicto (22 novembre 1321) dictus dominus Episcopus visitavit ecclesiam de Villa maiori et fuerunt vocati de parrochianis Berengarius de Brugariis, Petrus de Prato, Arnaldus Mercader, Petrus Mora, Petrus de Ribalta, Petrus Gual.

Guillelmus Piquer et Poncius Costha qui iurati dixerunt quod ebdomadarius dicte ecclesie arrenadarunt suas ebdomadas Berengario Sagimons et Bernardo ça Mora qui sunt benefficiati in dicta ecclesia ad annum omnium arrendatores defficiunt tenere quilibet suum diachonum ad servicium ecclesie supradicta. Confitetur Berengarius Singionis non tenuisse diachonum. Idem fecit dictus Guillelmus Mora. Fuit eis iniunctum quod emendet fallitum servitium diachoni et hoc ponant in utilitatem ecclesie ad cognicionem Petri de Castellario et quod de cetero teneant diachonum.

Item dixerunt quod dicti emptores rectores non tenent debitam hospitalitatem nec Ebdomadarii resident in ecclesia supradicta quod iurati dixerunt dicti arrendatores quod sunt parati in eorum domibus facere hospitalitatem consueta. Iniunctum fuit eis quod ipsam hospitalitatem teneant ut est fieri consuetum.

Item dixerunt quod Poncius Cortesii beneficiatus in dicta ecclesia non sufficienter impendit

servitium debitum in suo benefficio et cessavit servicium unius lampadis que ardere debetur ante altare sui beneficii bene pro biennium.

Item dixerunt Petrus de Prato de dictis (tempus) sinodalibus quod dudum bene sunt tres vel quatuor anni eum vacavit benefficium capelle sancti Licerii cuius presentacio spectat ad Arnaldum de Sancto Licerio Bernardus Segrera quo nunc obtinet ipsam capellaniam et habuit eandem pro simoniacam parvitatem videlicet quia dedit et dare promisit dicto Arnaldo de Sancto Licerio si sibi assignaret dictam capellam C solidos et dicto Petro de Prato II solidos ut quia fuit mediator inter ipsum Arnaldum et Bernardum Segrera et super illo multipliciter laboravit interrogato pro manus et ius dictus Arnaldus de Sancto Licerio habuit dictos C solidos ipsi oblatos ex causa promissa *dixit quod hic deponens dedit nomine dicti Bernardi certam quantitatem solucionem ipse Bernardus aliam solucionem et Arnaldus Gual aliam solucionem.*

Item dixit dictus Petrus quod prenominatus Bernardus Segrera promisit Arnaldo Mercader certam pecuniam si eum iuraret in obtinenda dicta capella quam pecuniam ipse Arnaldus non habuit ut dixit. Dictus Bernardus de Saterria iuratus interrogato super predictis dixit quod iurium numquam dedisse vel promisisse aliquam peccuniam dicto Arnaldo de Sancto Licerio vel alio pro obtinendam dictam capellam vel illius contemplacione.

Facta fuit hic denuntiatio secunda kalendas intitulata anno qua supra.

Petrus Gili et Petrus Johannis de dicta parrochia de Villa Maiori denunciarunt sub sacramento

dicto domino Episcopo verum esse quod Bernardus ça Mora presbiter beneficiatus altaris Sancte Marie in eadem ecclesia tenet publice pro concubina Berengariam de Gavarreto in domo propria et talem est fama et credulitas per tota parrochia interrogato (sic) si habet prolem ex ea dixerunt quod non. Item dixerunt quod dictus Bernardus Segrera non facit servicium continuum dicta capella sed dictus Bernardus Segrera iurato interrogatus dixit iuxta possibilitatem facere servicium in dicta capella.

Item dixerunt quod Guillelmum Porta ebdomadarius minor dicte ecclesie stabilivit quandam fexiam terre Romeo Bigues et habuit pro intrata XXX solidos.

Item dixerunt quod Bernardus Mora benefficiatus Sancte Marie stabilivit quasdam domos ad certum censum et intratam cuidam filie sue. Confitetur dictus Guillelmus stabilisse cuidam filie sue dictas domos ad censum quatuor solidorum et ad V solidos pro intrata ignorant se intervenit consensius Episcopi fuit sibi iniunctum quod dictos V solidos convertat in utilitatem benefficii.

Item dixerunt quod Pontius Cortesii benefficiatus in dicta ecclesia stabilivit quasdam domos.

Item dixerunt quod dicti Ebdomadarii assignarunt benefficium dicto Poncio Cortesii sub hac condicione quod ipse Poncius concederet et daret ipsis Ebdomadariis quasdam domos que sunt de beneficio ubi nunc inhabitat Calamanda Cathalana. *Petrus de Castellario maior Ebdomadarius dicte ecclesie pro iuramento interrogato dixit se audivisse quod fuit inter Guillelmum Porta et dictus Poncius pactatio inita quod se ipse Poncius haberet dictum benefficium sint et habeant ipse Poncius concedit habitationem ipsi Guillelmo Porta quamdiu vivetur sint et tenuit ipsas domos. Idem Guillelmus Porta.*

Item dixerunt quod dictus Poncius stabilivit quasdam fexias terre que sunt a Vila Rosa.

Item dixerunt quod Bernardus Segrera predictus habuit prolem ex Guillelma Peliçera consanguinea sua sit quod cum sebiciis vult ipsam punire. Negat dictus Bernardus per iuramentum peccasse unquam cum dicta muliere. Fuit sibi in dicta pregnationi quod die lune que erit II kalendas octobris que cum VII manum sui ordinis debeat se prorrogare. Exposuit dictus Bernardus cum Episcopo super predicta prorogative ad XXV solidos quos solvit et tradidit Petro de Molendinis demandare dicti domini Episcopi fuit sibi emissa. Et fuit sibi iniunctum quod pena X auri ad quam se sponte sibi contrafaceret obligavit quod de cetero non sit cum dicta muliere in loco suspecto nec in sua domo vel alteria teneat concubinam.

Item dixerunt quod Bartholomeus Rigau presbiter commorans in ecclesia de Canoves tenet publice pro concubinam Maria Çabatera in Villanova ex qua prolem habet. Confitetur dictus Bartholomeus peccasse carnaliter cum dicta Maria ex ea que prolem suscepisse dicens quod minor infans natus ex dicta muliere est etatis III annorum vel circa innito fere a quo tempore cuius peccavit cum dicta muliere dixit quod in dicto anno circa innito se credit se esse diffamatum dixit quod sic. Composuit dictus Bartholomeus cum dicto domino Episcopo ad XXX solidos quos iuravit solvere Nicholae Besolis maiordomo dicti domini Episcopi hinc ad instans festum Circumcisionis Domini sine alia dilacione solvit dictus Bartholomeus XXX solidos supradictos dicto Nicholao infra tempus debitum.

Item dixerunt quod Petrus Segarcant presbiter commorans in ecclesia de Barbarano tenet pro concubina in dicta parrochia Alamanda Canals quam noviter impregnans est ab eo. Negavit precise dictus Petrus unquam cognovisse carnaliter dictam Alamandam. Interrogato si fuit diffamatus de dicta muliere dixit quod quidam vocatus Berengarius Sergio maliciose ipsum de premisis attacavit ex quo laboravit infamiam contra eum. Fuit in dicta pregnata dicto Petro de Sengarranis quod una vici sed eum negans infra VIII dies proxime venientes cum una manu sui ordinis qui sint de Villa Maiori debent se purgare. Purgavit se cum Petro de Maiorata, Dominico de Morans et Bartholomeo Riaria et de Sargaranes ad penam X aureos ... ab hac die in quam esset cum dicta muliere in loco suspecto aut in propria vel aliena domo teneret de cetero concubinam. Quod fuit actum Barchinone XVII kalendas Januarii anno que supra.

Item dixerunt quod Maria den Aladrau est mulier volubilis et lenona. Item dixit post predicta Petrus de Castellario ebdomadarius predictus quod Guillelma Bona non vult cohabitare cum viro suo. Item dixit Raimundus Carbonelli quod Poncius Cortesii exierit de domo sua ut quia est eius homo quaddam pigrius absque aliqua iusta causa.

Postea non completa dicta visitacione sinodali dictus dominus Episcopus mandavit inquiri veritatem super dicta Simonia que contracta dicebatur pro domino Bernardo de Satorra et fuit recepta confessio et deposicio testes infra scriptorum. Arnaldus de sancto Licerio teste iurato et interrogato super dicta Simonia et habuit aliquam peccuniam a Bernardo de Sacraria vel ab alio eius nomine seu fuit sibi promissa et quod assignaret ipso Bernardo capellam de sancto Licio cum vaccavit dixit quod numquam habuit hoc pretextu a dicto peccuniam nec fuit sibi aliquid promissum pro ipsum vel alium eius nomine.

Et habuit dictus Bartholomeus litteram diffamacionis et fuit secum dispensatum super suspensione quam occasione predictam concubinam interit. Et fuit sibi iniunctum sub pena X aureorum ad quam solvendam se sponte scilicet contra faceret obligavit de cetero non sit cum dicta Maria in loco suspecto nec in sua vel aliena domo deinceps teneat concubinam. Et fuit actum Barchinone XVII kalendas Januarii anno quo supra. Et iuravit solvere scriptorii III solidos pro littera hinc ad instantes kalendas mensis Januarii. Solvit.

14.06 Repetició de les acusacions de mantenir relacions entre persones vinculades a l'església (1326)

14 de juliol de 1326. En aquesta visita es repeteixen les acusacions de mantenir relacions entre persones vinculades a l'església, en aquest cas un monjo té concubina o un sacerdot que també n'és acusat de tenir-ne. Els parroquians que foren interrogats: Jacob Soler, Pere Belissen, Berenguer Ferrer, Guillem Martí, Bernat Vayl, Pere Perera, Berenguer Bruguera i Bernat Bosch[168].

Die lune que fuit II Idus Julii (14 juliol 1326) fuit visitatam ecclesiam de Villa Mayorie et fuerunt vocati de parrochianis: Jacobus de Solerio, Petrus Belissen, Berengarius Ferrari, Guillelmus Marti, Bernardus Vayl, Petrus ça Perera, Berengarius de Burgueses et Bernardus Boscha qui iurati dixerunt quod Guillelmus Porta Ebdomadarius dicte ecclesie cessavit tenere per annum diachonem. Bartholomeus ça Porta qui regit dictam domeriam pro dicto Guillelmo presbitero super dicto fallitoservitio confessus fuit et superius continuatum et quod hoc fecit de licentia parrochianorum asseruit idem quod ipse gereret vicem diachoni in servitio. Inniunxit ipsi Bartholomeo dominus Episcopus quod faciat emendam de fallito servitio dicti diachoni.

Item dixerunt quod Berengarius Ingionis Monachus (gestor sacristie) dicte ecclesie ut est fama publica tenet pro concubina Bartholomeuam maritatam. Fatetur dictus Berengarius Ingionis tenere dictam Bartholomeuam pro concubina. Composuit cum domino Episcopo XX solidos. Et fuit sibi iiunctum sub pena CC solidorum quod ammodo non sit cum dicta muliere in loco suspecto.

Item dixerunt quod Bartholomeus Rigau presbiter tenet concubinam in parrochia de Villanova

Mariam Genovesa ex qua dudum prolem suscepit. Fatetur dictus Bartholomeus quod tenuit pro concubina dictam Mariam et inde fuit punitus et solvit Nicholao de Salis XXX solidos nec postea fuit secum in loco suspecto a quo ipsi circa fluxerunt quatuor anni. Dictus Episcopus remisit sibi penam si qua sibi debebatur pro predictis et fuit sibi inniunctum sub pena CC solidorum ad quam se obligavit quod ammodo non sit cum dicta muliere in loco suspecto.

Item dixerunt quod Simon Berau adulteratur cum Dulcia Cathalana maritata.

Item dixerunt quod en Daviu uxoratus adulteratur cum Cilia ex qua prolem habet.

Item dixerunt quod Ferrarius Olzina fornicatur publice cum Francischa Sanctapera.

[168] MARTI I BONET, J.M – NIQUI L. *Glossa a Ponç de Gualba. Visites pastorals (1303-1330)* p. 637

Item dixerunt quod Bernardus ça Serra heres Bernardi Serra quondam cessat servitium duarum lampadarum que debent ardere in dicta ecclesia prout eas dimisit dictus Bernardus Serra quondam.

Item dixerunt quod Bernardus Riquer de Cayes cessat servitium unius lampadis.

Item dicta die lune dictus dominus Episcopus in loco de Villamajori tonsuravit sequentes scolares in clericos: Raimundus de Rego, Bernardus de Podiolo, Raimundus de Podiolo, Bernardus Puyol, Raimundus de Muncays de Carotitulo, Guillelmus de Codinachs de Barchinona, Raimundus Rippa de Villamaiori, Berengarius de Olivaria, Petrus de Guascons, Bernardus Vaylestar, Guillelmus de Columbario, Petrus Ferrarius de Carotitulo, Arnaldus Noguera de Prato de Palatio, Guillelmus de Vallmaya de Sancta Susana, Jacobus Ferrarius de Samalunco, Stephanus Barberii de Villamaiori, Guillelmus Cabaterii de Carotitulo, Berengarius de Castellario de Sancto Celidonio.

14.07 Purgació de Mn. Berenguer Guamir, rector d'Alfou (1326)

16 de juliol de 1326. Es tracta de la purgació de Mn. Berenguer Guamir, rector d'Alfou. Els parroquians que foren preguntats són: Pere de Cayes, Guillem de Prat, Guillem Codina, Francisco Morató, Arnau de Adolfio i Guillem Torrent.[169]

Die mercurii que fuit XVII kalendas augusti anno quo supra dictus dominus Episcopus visitavit ecclesiam de Alfodio et fuerunt vocati de parrochianis: Petrus de Cayes, Guillelmus de Prato, Guillelmus Codina, Franciscus Moratoni, Arnaldus de Alfodio et Guillelmus Torrent qui dixerunt quod est fama in parrochia rectorem dicte ecclesie tenere pro concubina Ermessendem de Cayos. Berengarius Guamir rector dicte ecclesie iurato interrogato dixit in propria confessione numquam carnaliter cognovisse dictam Ermessendem. Fuit sibi indicta purgatio cum septem manum sui ordinis quam debeat facere hinc ad instans festum beate Marie mensis augusti.

Item dixerunt audivisse esse famam quod dictus rector habet rem cum filia dicta Ermessendem vocata Elicsende sed non credunt esse verum. Idem dixit dictus rector de filia. Item dixit dictus Guillelmus de Prato quod dictus rector ex una notula confecit duo publica instrumenta de contractu nuptiali Francisci Viaderii et Geralde in quo instrumento dictus Guillelmus de Prato fuit fideiussor. Negat dictus rector predicta.

Dictus Berengarius Guamir rector predictus de predictis omnibus de quibus inculpatus fuerat composuit cum domino Episcopo CL solidos quos promisit solvere hinc ad festum beati Michaelis. Fuit sibi inniunctum sub pena CCC solidorum quod ammodo non sit cum aliqua dictarum mulierum in loco suspecto.

[169] MARTI I BONET, J.M – NIQUI L. *Glossa a Ponç de Gualba. Visites pastorals (1303-1330)* p. 647

14.08 Reiterades relacions carnals amb dones del prevere Mn. Ponç Cortés (1329)

4 d'agost de 1329. Es posa de manifest la constant reiteració del prevere beneficiat de Vilamajor Mn. Ponç Cortés en tenir relacions carnals amb dones, i per fer avinent aquesta reiteració diuen "anar de nou com el gos als seus vòmits". Una d'aquestes dones és Elisenda Novell. Per evitar caure en concubinat, ell mateix s'autoimposa com a possible càstig una pena de mig any de presó. Aquesta penitencia és acceptada pel vicari general (Gerau d'Orreo).[170]

Die veneris intitulata II nonas Augusti anno qua supra (4 agost 1329). Cum Pontio Cortesii presbiter benefficiatus in ecclesia de Villa Maiori nuper in visitatione ipsius ecclesie repertus fuisset Elisendem Novellam publice tenere et tenuisse in concubinam et ex ea prolem habuisse et ad eam tanquam canis ad vomitum remeasse licet iam ex inde punitus extitisse et ex hoc videretur in sua correctione durus existere et peccatum huius in consuetudinem deduxisse. Ideo volens suam correctionem dare intelligere domino Episcopo et eius vicario sponte obligavit se stare dimidium annum in carcere dicti domini Episcopi ad panem et aquam si ab hac die in antea repertus fuerit remeasse ad dictam mulierem aut secum esse in aliquo loco suspecto et hoc firmavit in manu mei Raimundi Dachs notarii publici dicti domini Episcopi in cuius registro hec mandavit inseri et apponi ita quod si quadam absit in predictam penam carceris incideret cetera pena concubinatus penitenciariam sit cassa vana.

Segons Mn Poch[171] en el seu llibre sobre Vilamajor, consten 22 visites pastorals realitzades a Sant Pere de Vilamajor entre els segles XIV i XIX, de les quals en aquest capítol s'han tractat les 8 primeres, de les quals 6 són a la parròquia de Sant Pere de Vilamajor i 2 a la parròquia d'Alfou.

[170] MARTI I BONET, J.M – NIQUI L. *Glossa a Ponç de Gualba. Visites pastorals (1303-1330)* p. 647
[171] POCH RUESTES, J. *Vilamajor, un poble forjat per comtes, capellans, pagesos i menestrals*

LA REVOLTA D'UN GRUP DE PAGESOS DE VILAMAJOR CONTRA EL BARÓ DE LLINARS (1319)

14.09 Un grup de pagesos de Vilamajor es revolta contra el baró de Llinars

L'any 1319 un grup de pagesos de Vilamajor, que formaven part de la jurisdicció del rei, i que provenien de les masies de can Soler, can Mora, can Gras, can Mercader i can Ferrer, es van agrupar en sometent. Les convocatòries es feien "so metent", amb el so de campanes, d'instrument o bé de viva veu. Cada vila o parròquia tenia els propis capitans del sometent o sagramental que s'encarregaven de dirigir els homes i que es complissin les disposicions.

Aquest grup de pagesos va entrar al terme de Llinars i van tallar arbres fruiters, van destrossar les collites, van robar eines i van segrestar el batlle del baró. La realitat és que no coneixem els antecedents a aquesta revolta, però sí que sabem que els pagesos de Vilamajor des del segle XIII pagaven el delme al senyor del castell del Far.

Així, segons explica el doctor Salrach[172], en una conferència realitzada a Vilamajor el juny de 1984, els fets es desenvoluparen de la següent manera:

"A principis del segle XIV uns pagesos de Vilamajor, armats amb les seves falçs, van entrar en el terme de Llinars i es varen posar a tallar arbres fruiters i a destruir la collita. La resposta del senyor del Castell del Far, Baró de Llinars, Riambau I de Corbera, va ser convocar als seus homes i manar al seu batlle Ramon d'Olzinelles, que fes requisar les falçs a alguns pagesos de Vilamajor. I així ho va fer el batlle, va anar a Vilamajor amb homes armats i va anar als masos per requisar les falçs. Però la resposta dels homes de Vilamajor, que eren homes del senyor del rei, i per tant protegits per una més alta autoritat, va ser agrupar-se en sometent o també anomenat sagramental i ben armats van tornar a entrar a Llinars on van fer molt mal; van robar objectes i eines, i es van endur com a presoner el batlle Ramon d'Olzinelles i el van tancar en una bodega durant una colla de dies i setmanes.

Riambau va escriure al Rei per explicar-li els fets, i aquest, el 4 de maig de 1319 escriu al batlle de Barcelona, Ramon Fivaller ordenant-li que ho investigués, el qual alhora ho va delegar en el jurista Pere Roset. Fetes les investigacions que duraren 4 mesos, s'acabaren empresonant i jutjant a 5 pagesos de Vilamajor pels fets: Guillem de Can Soler, Pere de can Mora, Feliu de can Gras, Pere Mercader i Guillem Farré. El dia 6 de setembre aquests pagesos són portats a Barcelona a la presència del batlle del Rei Ramon de Fivaller i de Pere Roset. Aquest els interroga i els pagesos manifesten que els interroga insultant-los. Es dicta sentència contra ells, però els pagesos l'apel·len immediatament considerant-la injusta, però són lliurats al batlle de Vilamajor que es deia Jaume de Tornavents, i tancats a presó (probablement al campanar de Sant Pere) en espera que es resolgui l'apel·lació. El dia 11 de setembre del 1319 es tornen a convocar els pagesos i aquest cop són declarats innocents, perquè van manifestar haver actuat en llegítima defensa contra qui els havia pres arbitràriament les eines, les falçs i que tenien el deure establert per escriptures de reunir-se en sometent i això és el que havien fet. Aleshores el jutge els digué que els donava dos dies per reunir proves que demostressin que ells tenien el dret de reunir-se i que aquesta vegada havien tingut autorització del batlle del rei. El 13 de setembre tornaren a presència del jutge i mostraren una convocatòria de sometent. Havia estat signada pel rei, pels prelats de Barcelona i pels consellers de la ciutat. Aquesta convocatòria de sometent, que era vàlida per un llarg temps, comprenia diferents capítols i entre ells es deia que tots els homes de Vilamajor quan el rei ho mani han de reunir-se en sometent amb les armes, sota pena de multa de 20 sous per aquell qui no ho faci. També manifesten que ells no poden ser castigats per una cosa de la que és responsable tot el municipi, i per altra banda ells tenien el dret de reunir-se en sometent per defensar el poble quan és agredit per un senyor feudal, i que els capítols o les concessions del rei així ho havien establert tradicionalment. Finalment, el 22 de setembre torna a reunir-se el tribunal i els pagesos aporten una còpia de la carta que ells mateixos havien fet arribar al batlle del rei de Barcelona de les despeses que havien fet pel sometent del 1319 i afegeixen que s'havien nomenat capitans del sometent dos homes de Vilamajor, Ferré de Derrocada i Guillem de Vallescà. En última instància, el jutge, el 28 de setembre de 1319 acaba dictant sentència absolutòria pels pagesos."

[172] SALRACH, J.M. *Conferència Vilamajor* juny 1984

ACTES DE L'OBRA DE L'ESGLÉSIA DE VILAMAJOR EN ELS TESTAMENTS (REGESTA DOCUMENTAL)

Del document *"Regesta dels actes que estan lligats ab lo plech de actes de la obra de la Iglesia de Vilamajor per números corresponents als nº ab que estan nombrats dits actes"*, al qual fèiem referència en un altre capítol del S XIII, extraiem les inscripcions que corresponen al segle XIV, i s'han ordenat cronològicament.

En el cas que no hagi pogut identificar el què diu estan posats parèntesis amb punts suspensius.

14.10 Domingo Bo sagristà absol a Guillermona Callenadera (1316)

24 de gener de 1316. Domingo Bo de la parròquia de l'església de Sant Pere de Vilamajor i sagristà de dita església i procurador de la candela de l'altar de Nostra Senyora, absol de la subjecció de dita candela a Guillermona Callenadera dona pròpia i natural de dita candela i el seu administrador, filla de Pere Callenadera i Ermessenda i els seus fills nats i naixedors. Feu de consentiment de Guillem Porta i Romeu Riera domers de Vilamajor a 9 de les calendes de febrer de 1316.[173]

14.11 Guillem Soler ven a Arnau de Sauleda mitja quartera de forment sobre una peça de terra al camp sa figuera (1324)

19 de gener de 1324. Guillem Soler fill de Francesc Soler de Vilamajor ven a Arnau de Sauleda procurador i als seus, mitja quartera de forment que rep de cens per propi lliure i franc alou a mesura de Granollers amb tots els drets sobre una peça de terra que Pere de Riba posseeix per ell i li fa per Sant Pere i Sant Feliu, en el lloc dit "camp de sa figuera". Afronta a orient amb el marge d'en Gras; a meridià amb tenidor de Pere Riba; a ponent amb el camí públic; al nord amb honor de Sitja pel preu de 100 diners moneda de tern. En poder de Bartomeu d'Hostalric notari per Guillem ça Porta domer menor de Vilamajor a 14 de les calendes de febrer de 1324.[174]

14.12 Arnau de Sarsaneda dona un cens sobre una peça de terra que té sobre el mas Sauleda (1325)

6 de novembre de 1325. Arnau de Sarsaneda paborde de la casa de la confraria Santa Maria de Cardedeu reconeixent que al temps i era beneficiat en l'església de Vilamajor havia comprat dels seus béns dos quarteres de forment atenent i dels béns temporals en glòria de Déu, de la Verge Maria i de l'apòstol Sant Jaume i en remissió dona a Deu i a l'altar de Sant Jaume ensem d'una llàntia que crema dia i nit per propi i franc alou tot aquell cens d'una quartera i mitja de forment a mesura de Granollers, amb el seu compliment amb tots els drets que té sobre una peça de terra que posseeix Pons Lladó i la seva muller Saura de Vilamajor, en alou de dit Sauleda en l'esmentada parròquia de Vilamajor sobre el mas Sauleda. Afronta a llevant i migdia amb honor del mas Sauleda; a ponent amb el dit Pons Lladó i la seva muller Saura que tingué per l'altar de Sant Miquel de Vilamajor; al nord amb honor dels mateixos Lladons i tenen per Sant Pau del Maresme.[175]

I aquella mitja quartera de forment també pagadora per Sant Pere i Sant Feliu, que Pere Noguera i la seva muller Bartomeua per una peça de terra que tenen en dita parròquia en alou seu, sota el mas Derrocada. Afronta a orient, a meridià i a circio amb honor del mas Alzina en el (...) anomenat mas de (...) ; a ponent amb tenidor del mas Tomàs i part amb tenidor de na Rucinera? i part amb el camí que per allà passa en part i que l'hereu del mas Sauleda faci el servei de dita llàntia i sobre els dits censos rebi els lluïsmes. I cas que l'hereu del mas Sauleda no faci els dits serveis que el domer major de Vilamajor rebi dits censos i faci tot el domer que s'ha dit a l'hereu del mas Sauleda dit. Fet a nones del novembre 1325 en poder de Guillem d'Estrada (...) de Cardedeu pel domer del mas.

14.13 Testament de Silia Serra que compleix llegat d'Elisenda Serra (1327)

24 de març de 1327. Silia Serra muller de Bernat Serra cònjuge i Bernat Serra fill seu i Elisenda muller seva, que complint llegat Elisenda Serra muller del cònjuge Bernat Serra deixa al seu testament 9 diners que aniran per pagar l'oli de les llànties de Nostra Senyora i Sant Miquel sobre aquell alou que Bernat Guillem de Pinells havia deixat a totes les seves voluntats. Dona a Nostre Senyor Déu i a les sobredites llanties i a Pere de Castellar domer major de dita església dotze diners i reben sobre una peça de terra en alou propi que és situada en el pla de Riba i la de dit Riba de Vilarasa. Afronta a orient i miridià amb honor d'en Rovira; a ponent amb el camí públic; i a tramuntana amb honor del mateix Pere Riba. I quatre sous de cens en alou que rebé de Guillem de ses Tapies en el lloc dit "Camp del Poll Tert"; a llevant amb el torrent i en temps de pluja discorre en el mas Tàpies; a migdia i a circio amb honor del mas Riba i part amb honor del mas Sauleda; a ponent amb

[173] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 55
[174] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 51
[175] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 52

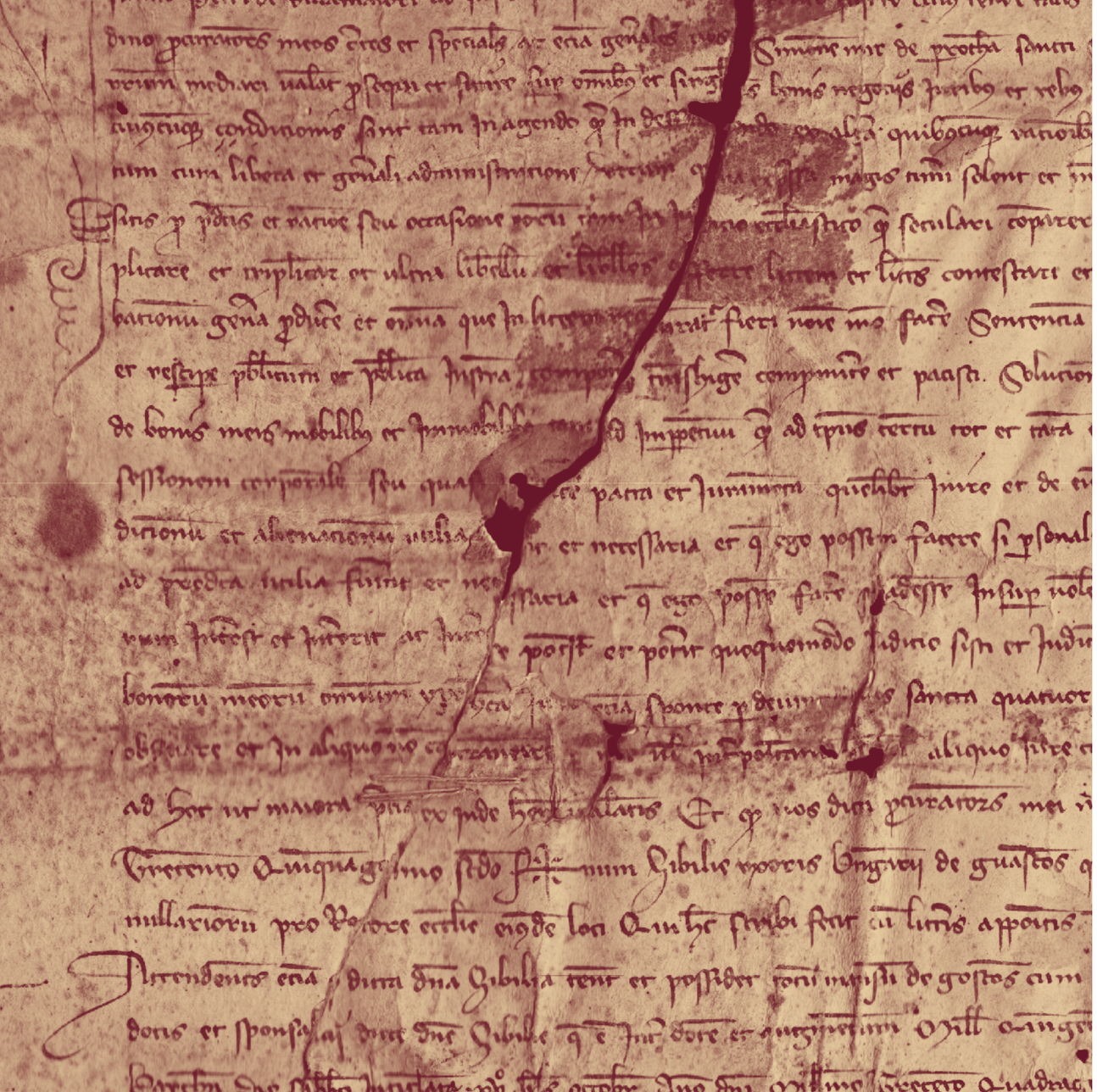

honor del mas Soler; tots tres cens són per la festa de Nadal reservats als dits Serra. Firmen els actes d'alienacions. Fet a 9 de les calendes d'abril de 1327.[176]

14.14 Pere de Mora, el seu fill i la muller venen una peça de terra en el lloc anomenat "Puig Bayo" (1339)

17 de maig de 1339. Pere de Mora i el seu fill Pons de Mora i Francisca la seva muller venen a nostre Senyor Déu i a les llanties que cremen davant l'altar de Nostra Senyora i Sant Miquel a l'església de Vilamajor i a Galceran d'Ameyris domer major d'aquella en nom i com a procurador de dites llànties una peça de terra que tenen per pur i franc alou en dita parròquia en el lloc dit "Puig Bayo" i sobre la rasa del clos del dit mas deshabitat. Llinda per orient amb la sobredita rasa que passa entre dita peça i dit clos de dit mas deshabitat i part en un camp llur nomenat de pla Ginesta; a migdia amb honor de Pere Recort; a occident i circio (nord) amb honors de dits Mora pel preu de 320 diners de la moneda barcelonesa de tern. Fet a 16 de les calendes de juny de 1339 i clos per Pere de Castellar domer.[177]

14.15 Establiment a favor de Pere Mora, Pons Mora i Francisca d'una peça de terra (1339)

28 de maig de 1339. Galzeran d'Armenis domer major i com a procurador de les llànties de Nostra Senyora i Sant Miquel estableix a Pere Mora, Pons Mora i a Francisca la seva muller una peça de terra alou de dites llànties a "Puig Bayo" amb les mateixes confrontacions que el número anterior (42) a cens d'una quarter d'oli pagador a Nadal a mesura de la plaça de Sant Celoni. Fet a 5 de les calendes de juny de 1339. Clos per Pere de Castellar domer.[178]

[176] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 41
[177] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 42
[178] Arxiu Diocesà de Barcelona - Arxiu Parroquial St. Pere de Vilamajor - Testaments inscripció núm. 43

EL REI ALFONS III CEDEIX VILAMAJOR A BERENGUER DE SENTMENAT (1328)

14.16 El rei Alfons III dona les viles de Cardedeu i Vilamajor a Berenguer de Sentmenat (1328)

El 27 d'octubre de 1328, a Barcelona, el rei Alfons III el Benigne, va atorgar la donació de les viles de Cardedeu i Vilamajor a favor de Berenguer de Sentmenat i de Torrelles, porter major i conseller del monarca, com a reconeixement pels seu destacats serveis[179].

Berenguer de Sentmenat havia participat en la conquesta de Sardenya l'any 1324 i com a recompensa, el rei li va concedir el ple i absolut domini de Cardedeu i Vilamajor. La donació incloïa tots els drets, dominis, censos, amprius, host i cavalcada, questies i cenes i qualsevol altre privilegi que tingui o pugui tenir en aquest terme. A canvi, Berenguer de Sentmenat es comprometia a retornar al patrimoni reial el castell d'Oliola, situat a la comarca de la Noguera. A més, també s'acordava que en el moment de la seva mort, el terme de Cardedeu i Vilamajor retornaria a la Corona reial, i el successor de Berenguer de Sentmenat rebria 30.000 sous com a compensació. El document és una còpia feta al segle XVI guardada a l'Arxiu Nacional de Catalunya.

De la mateixa data, 27 d'octubre de 1328, també consta un altre document mitjançant el qual Alfons III ordena a G. De Cervelló, lloctinent de Catalunya, que doni possessió a Berenguer de Sentmenat, obligant als seus habitants a prestar-li homenatge de fidelitat i pagar-li allò que sigui de dret i costum. Es fa constar que la donació, després de la mort de Berenguer de Sentmenat, tornarà a la Corona i, arribat aquest cas, el seu successor cobrarà 30.000 sous que el monarca li atorga.

179 COMAS, P. *600 anys del Carreratge quan Vilamajor, Cardedeu, El Fou i Santa Susanna esdevingueren "Carrer de Barcelona"*

L'INVENTARI DE PERGAMINS DE CAN LLOBERA

De l'Inventari de Pergamins de Can Llobera de Llinars del Vallès (Fons Pujol-Casals) extraiem un seguit de pergamins del segle XIV, els quals han estat estudiats per Aventín; a continuació s'exposen de forma resumida una explicació de cadascun d'ells:

14.17 Compromís de pagament d'un deute que té Gilia Serra amb Bernat Rovira i el seu germà Guillem Rovira (1327)

5 de setembre de 1327. Gilia, dona de Bernat Serra, difunt, Bernat Serra, fill d'ells i la seva dona Elisenda, de Sant Pere de Vilamajor, es comprometen a pagar un deute contret amb Bernat Rovira i el seu germà Guillem Rovira, de Sant Joan de Sanata, per valor de 50 sous, corresponent a un préstec fet a ells. El pagament es fa mitjançant l'entrega d'una peça de terra, alou dels Serra, als germans Rovira per un termini

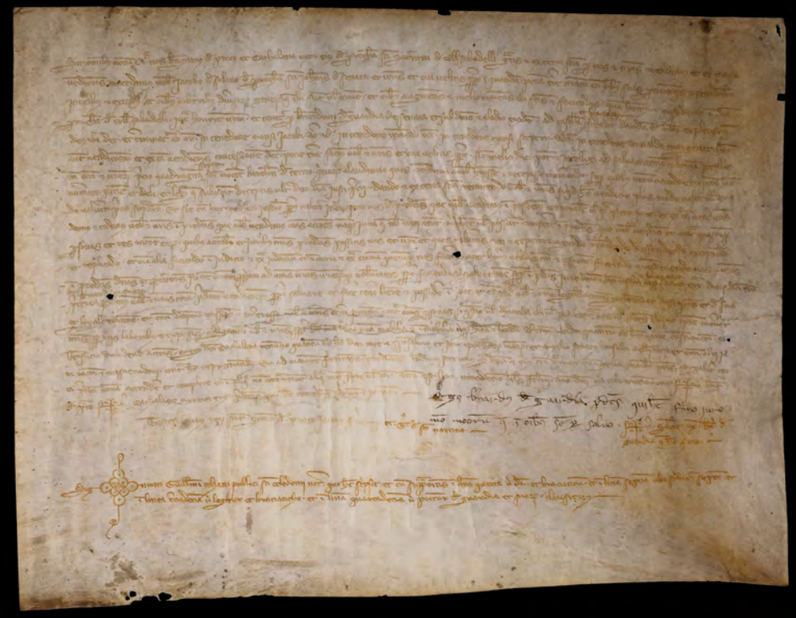

Fons Pujol-Casals
abril 1338

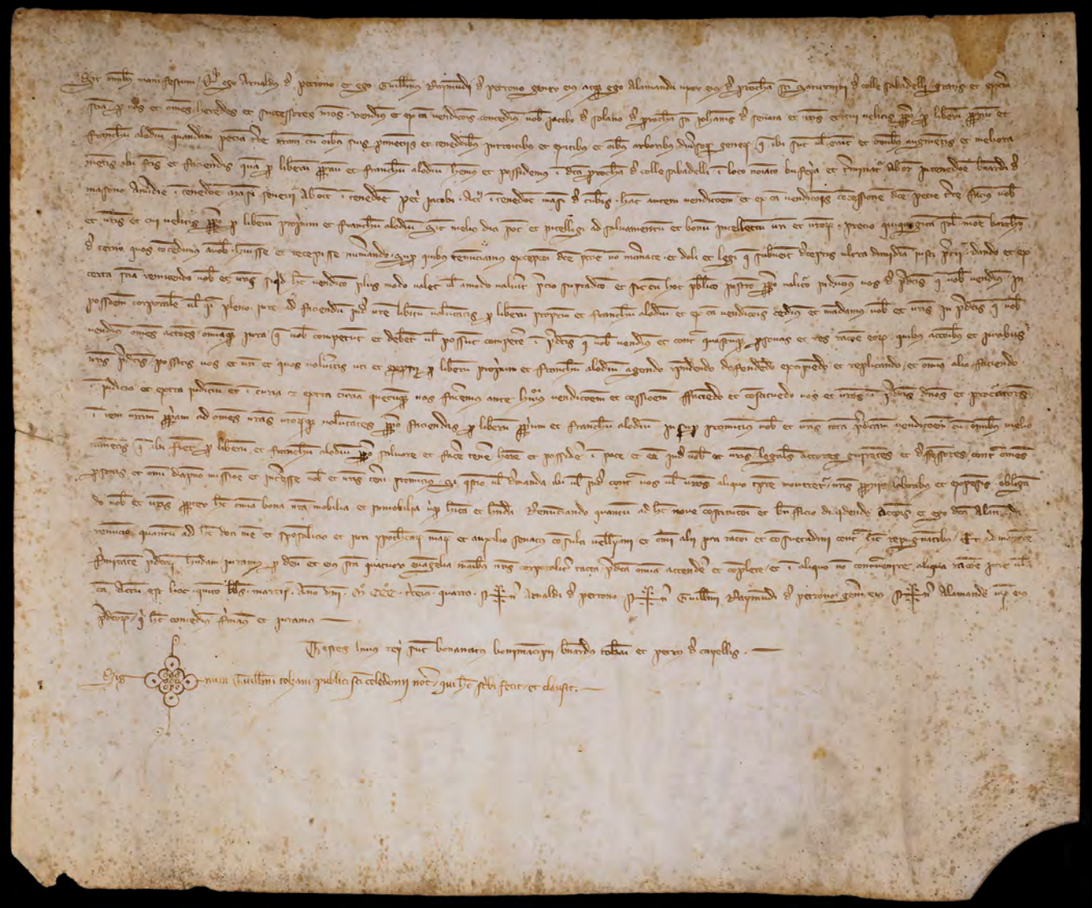

14.18
Fons Pujol-Casals
abril 1338

de vuit anys, els quals en podran disposar lliurement fins a quedar liquidat el deute. En fou l'escrivà Bartomeu d'Hostalric, notari públic de Vilamajor, per Guillem Saporta, hebdomadari menor de l'església de Sant Pere de Vilamajor.[180]

14.18 Establiment en emfiteusi de Ramon Guerau i esposa a favor de Jaume Solà una peça de terra al lloc Riera del Mogent que està sota domini de Pere de Pou de Vilarasa (1338)

25 d'abril de 1338. Ramon Guerau i la seva esposa Benvinguda, de la parròquia de Sant Sadurní de Collsabadell, estableixen en emfiteusi a Jaume Solà de la parròquia de Sant Joan de Sanata, una peça de terra situada a Collsabadell, en el lloc dit Riera del Mogent. La terra la tenen sota domini i alou de Pere de Pou, de Vilarasa de la parròquia de Sant Pere de Vilamajor. Pagaran un cens anual d'un diner per Nadal als establients i la tasca al senyor directe. Per aquest establiment el Jaume Solà va pagar un dret d'entrada de 20 sous, lliures de lluïsme. Signaven l'escriptura els establients Ramon Grau i Benvinguda, i el senyor directe Pere de Pou, que deuria rebre dels establerts un import per donar conformitat al subestabliment. L'escrivà va ser Guillem Tolzany, notari públic de Sant Celoni.[181]

14.19 Guillem Vidal de Brugueres, la dona i fill reben una peça de terra en emfiteusi (1340)

Abril del 1340 Bernat Mercader, prevere de Vilamajor estableix a Guillem Vidal de Brugueres, la seva dona Guillema i el seu fill Pere Vidal i la nora Margarida, tots ells de Vilamajor, en una peça de terra de la parròquia, al cens d'una quartera de forment anual i pagament de deu sous d'entrada.[182]

Ego Bertrandus Merchaderii presbiter gratis et ex certa sciència per me et omnes heredes et successores meos... stabilio et in emphiteosim dono et concedo vobis consimilibus... Guillelmo Vitalis de Brugueriis Et Guillelme uxori vestre et Petro Vitali filio dictorum conjugium et Margarite uxori dicti Petri Vitalis de parrochia sancti Petri de Villamayoris et vestris... quandam peciam terre meam cum omnibus suis pertinenciis et tenedonibus...

[180] AVENTÍN I PUIG, M. *Documents per a la Història de Llinars del Vallès* núm. 8 p. 16
[181] AVENTÍN I PUIG, M. *Documents per a la Història de Llinars del Vallès* núm. 12 p. 17
[182] AVENTÍN I PUIG, M. *La societat rural a Catalunya en temps feudals* p. 75

14.20 Ponç Sunyer ven a Guillem Solà un censal (sense data)

Sense data segle XIV. Ponç Sunyer, de la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, ven a Guillem Solà, de Sant Joan de Sanata, un censal mort de 12 sous i 6 diners de pensió anual. El preu és de 10 lliures. Actuen com a fiadors Pere Sunyer i Joan Sunyer, àlies Clavell, de la dita parròquia de Vilamajor. El document està mutilat perquè falta un fragment de la part inferior esquerra.[183]

ELS PERGAMINS DE LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

Entre els documents que hi ha a la Biblioteca de Catalunya, hi trobem els següents pergamins del segle XIV:

14.21 Venda de Ponç de Lledó i muller a Arnau Guillem de Palau el mas Tramunt (1318)

El **22 de novembre de 1318** Ponç de Lledó i la seva muller Saura venen a Arnau Guillem de Palau el mas Tramunt de Sant Pere de Vilamajor amb les seves propietats i drets, reconeixen haver rebut 950 sous en moneda barcelonesa i li en donen possessió a reserva dels drets de domini de Berenguer Esteve, jurista de Granollers, que subscriu en conformitat i senyoria. Les mides del pergamí són 384 x 483 mm [184]

[183] AVENTÍN I PUIG, M. *Documents per a la Història de Llinars del Vallès* núm. 27 p. 236
[184] Biblioteca de Catalunya perg. 321 Reg. 19275

14.21
BC Perg. 321
Reg 19275

14.22 Violari sobre el mas Tramunt de Sant Pere de Vilamajor (1321)

El **23 d'octubre de 1321** definició d'un violari sobre el mas de Tramunt situat a Sant Pere de Vilamajor. Les mides del pergamí són 330 x 295 mm.[185]

BC Perg. 420
Reg 16434

14.23 Establiment a Vilamajor (1337)

El **23 d'agost de 1337** un establiment a Sant Pere de Vilamajor. El pergamí mesura 288 x 315 mm.[186]

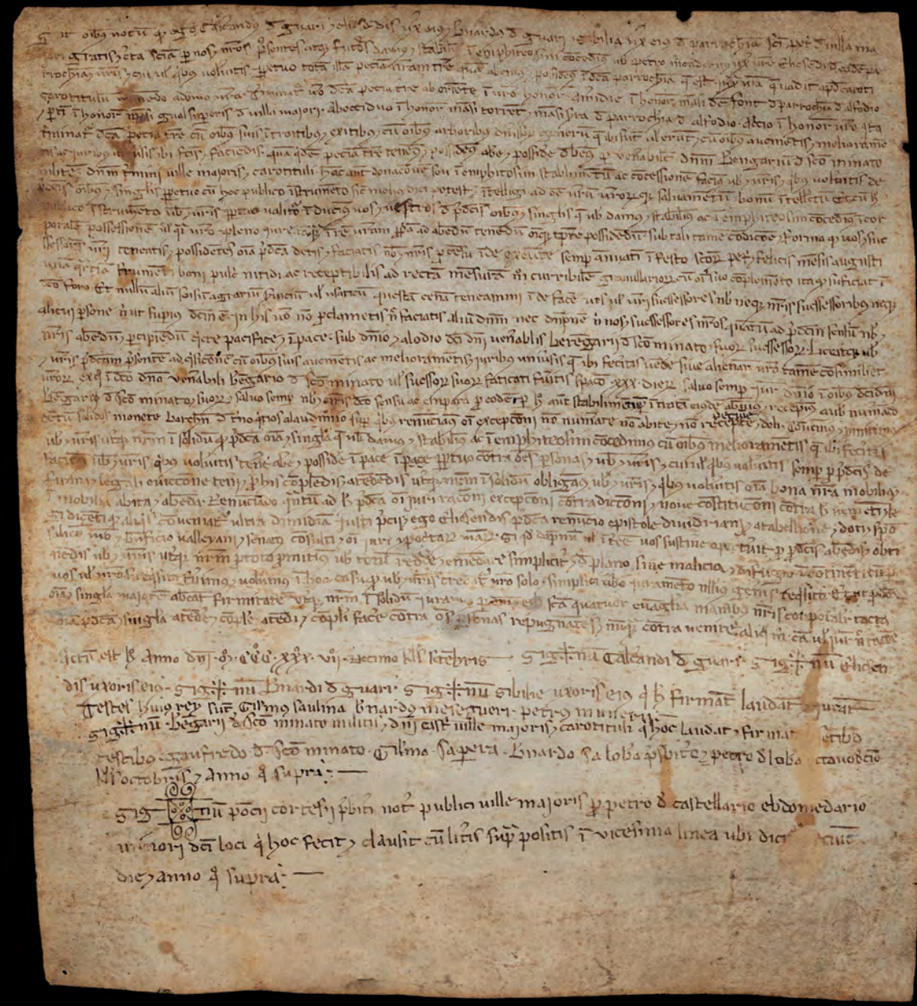

14.23
BC Perg. 63 Reg 1815

[185] Biblioteca de Catalunya perg. 420 Reg. 16434
[186] Biblioteca de Catalunya perg. 63 Reg. 1815

14.24 Simon Esteve, jurista de Barcelona nomena procurador al prevere Ramon Sauleda perquè prengui possessió de dos censos a Vilamajor (1344)

En data **9 de setembre de 1344** Simon Esteve, jurista de Barcelona i hereu universal del difunt Berenguer Esteve, de Granollers, nomena procurador el prevere Ramon Sauleda, beneficiat a Sant Pere de Vilamajor, per tal que prengui possessió (en nom seu i de mans dels marmessors de Bernat de Mont-rodon) de dos censos de 5 quarteres de forment cadascun, a Sant Pere de Vilamajor, que li corresponen en concepte d'un benefici instituït pel difunt Bernat. El pergamí fa 357 x 436 mm.[187]

BC Perg. 321
Reg 19271

[187] Biblioteca de Catalunya perg. 321 Reg. 19271

14.25 Simó Esteve, jurista de Barcelona, dona possessió als marmessors del difunt Bernat de Mont-rodon terres i censos de la parròquia de Vilamajor (1344)

El **15 de setembre de 1344** Simó Esteve, jurista de Barcelona que el dia 9 de setembre anterior havia venut als marmessors del difunt Bernat de Montrodon certes terres i censos al terme de la parròquia de Vilamajor per tal de dotar un benefici presbiteral a la capella de Santa Maria de Mont-rodon en compliment de les darreres voluntats de Bernat, ara els hi dona solemne possessió física i en fa aixecar la present acta notarial. El pergamí fa 421 x 498 mm.[188]

BC Perg. 327
Reg 19448

[188] Biblioteca de Catalunya perg. 327 Reg. 19448

14.26 Declaració de persona pròpia de Ramon Sauleda (1352)

Data del **1352**, Pere fill de Simon Miró de Cardedeu reconeix a Ramon Sauleda, prevere i rector de la capella de Sant Lleïr construïda a la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, ser home propi i soliu del benefici de la dita capella, i promet estabilitat i obediència a ell i als seus successors. El pergamí mesura 288 x 296 mm.[189]

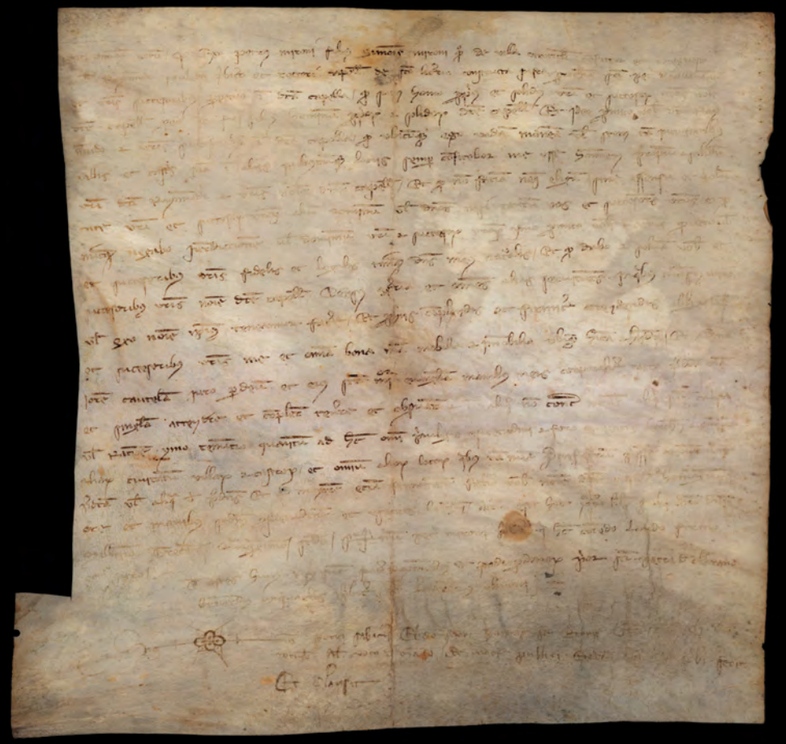

BC Perg. 393
Reg 19645

[189] Biblioteca de Catalunya perg. 393 Reg. 19645

14.27 Declaració de persona pròpia de Pere Surell i esposa (1353)

El **9 de març de 1353**, Pere Surell, de Sant Pere de Vilamajor i la seva esposa Francesca es declaren persones pròpies de Guillem Vallès, prevere de l'altar de Sant Miquel de l'església de Sant Martí de Partegàs. Les mides del pergamí són 300 x 290 mm.[190]

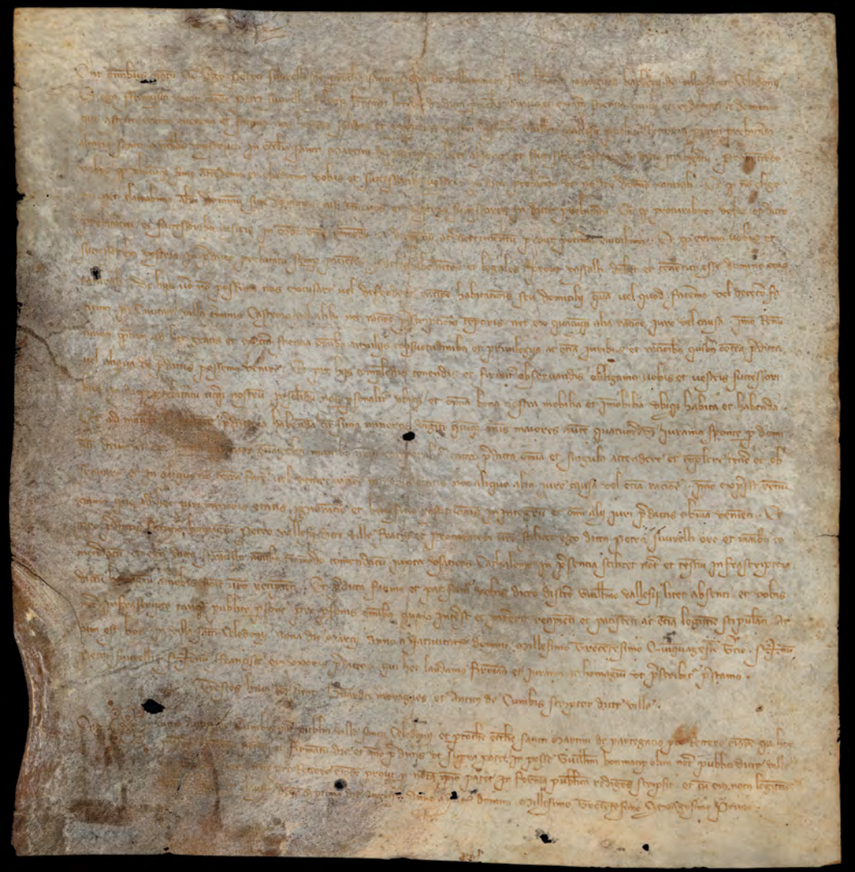

BC Perg. 352
Reg 18401

[190] Biblioteca de Catalunya perg. 352 Reg. 18401

14.28 Venda de Maria Subirats i el seu fill a Pere de Perera i Guillem Armengol una peça de terra a "Canyes" (1358)

El **17 d'octubre de 1358**, Maria, vídua de Guillem de Subirats i el seu fill Guillem, venen a Pere de Perera i Guillem Armengol, de Sant Pere de Vilamajor, una peça de terra situada al lloc dit "Canyes". Les mides del pergamí són 246 x 400 mm.[191]

BC Perg. 351
Reg 18402

[191] Biblioteca de Catalunya perg. 351 Reg. 18402

14.29 Venda del mas Tramunt (1370)

El **9 de març de 1370** Venda del mas Tramunt a Sant Pere de Vilamajor. El pergamí fa 430 x 267 mm.[192]

14.30 Establiment de caça a favor de Guillem sa Riba i Bernat sa Parera de Canyes (1380)

El **1380,** es fa un establiment de caça a Sant Pere de Vilamajor a favor de Guillem sa Riba i Bernat sa Parera de Canyes. Document que forma part del fons Armengol Fuster de la BC.[193]

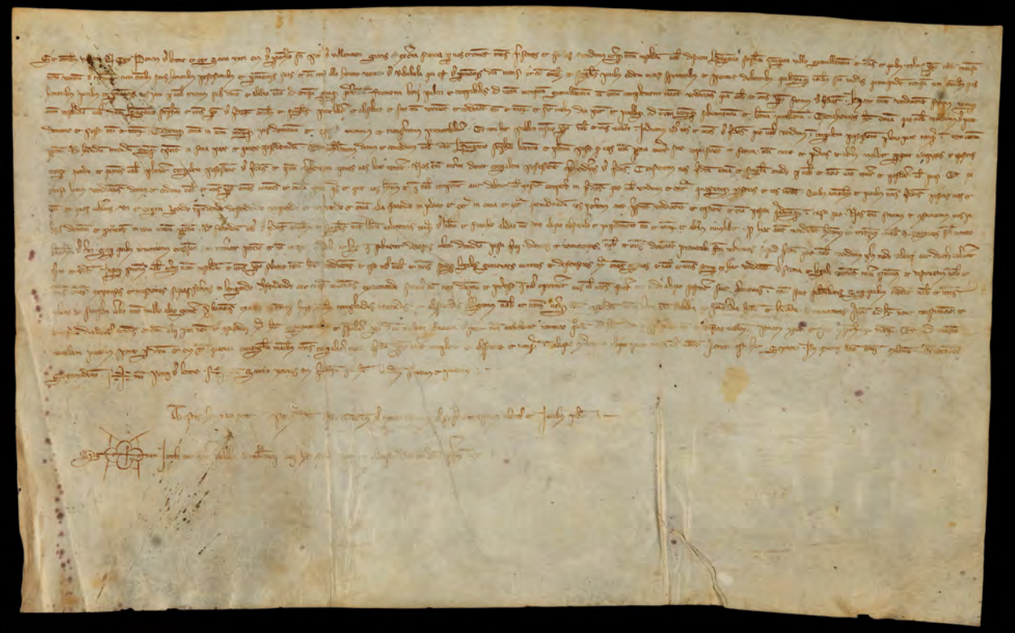

BC Perg. 378
Reg 16411

[192] Biblioteca de Catalunya perg. 378 Reg. 16411
[193] Biblioteca de Catalunya Armengol 2.4.1

14.31 Pregó fet davant l'església sobre un establiment reial de la caça amb falconeria en una zona de Vilamajor (1380)

El **21 d'agost de 1380**, es fa un pregó públic davant l'església de Sant Pere de Vilamajor, sobre un establiment reial de la caça amb falconeria en una zona de Sant Pere de Vilamajor. Les mides del pergamí són 490 x 572 mm.[194]

BC Perg. 348
Reg 18405

[194] Biblioteca de Catalunya perg. 348 Reg. 18405

ANOTACIONS DEL LLIBRE 600 ANYS DE CARRERATGE

Seguint amb les anotacions del llibre del Carreratge de Comas[195], n'extraiem les següents el segle XIV:

14.32 L'infant Jaume mana al batlle de Vilamajor que els homes d'església de Barcelona que viuen a les parròquies de Vilamajor i Cardedeu no se'ls exigeixi que contribueixin al tributs reials (1309)

13 de febrer de 1309. Document de l'infant Jaume al batlle de Vilamajor i Cardedeu, on li mana que als homes d'església de Barcelona i a les religioses que viuen en aquelles parròquies, no se'ls exigeixi que contribueixin a les talles, quèsties, redempcions i altres tributs reials, dels quals són francs, i que si alguna penyora se'ls hagués posat, se'ls rellevi de pagar-la, o bé que se'ls retorni allò que haguessin sufragat. (Reg. 351, Jacobi II, f. 137, ACA).

14.33 El batlle de Vilamajor i Cardedeu restitueix al bisbe de Barcelona les penyores que havia cobrat (1310)

14 d'agost de 1310. El batlle de Vilamajor i Cardedeu restitueix al bisbe de Barcelona les penyores que havia cobrat dels homes d'església de les esmentades parròquies per valor de 300 sous. (Com. I – 1303-1311, f. 14, AEB).

14.34 El rei mana al batlle de Vilamajor i Cardedeu que pagui a l'armer (1311)

15 de març de 1311. El rei mana al batlle de Vilamajor i Cardedeu que pagui al seu armer P. Massaguer 200 sous dels 600 que havia de pagar-li la batllia pels drets de cena de l'any 1309 que encara devia (Reg. 273, Com. Jacobi II, f. 24, ACA).

14.35 Notificació del rei als homes de Vilamajor i Cardedeu perquè eximeixin de pagament als eclesiàstics, monacals i militars (1312)

2 d'agost de 1312. Jaume II escriu als homes de Vilamajor i de Cardedeu, dient-los que a la quantitat de diner que han de pagar pel manteniment i llicenciament de la host reial, no hi estiguin obligats els eclesiàstics, monacals i militars de dites parròquies, perquè n'estan exempts, i en tot cas, que se'ls retorni allò que se'ls hagués cobrat, assenyalant certes penyores pel batlle, si fes el contrari. (Reg. 150, f. 36, ACA).

[195] COMAS, P. *600 anys del Carreratge quan Vilamajor, Cardedeu, El Fou i Santa Susanna esdevingueren "Carrer de Barcelona"*

14.36 Ordre de Jaume II al batlle de Vilamajor i Cardedeu (1313)

23 de març de 1313. Ordre de Jaume II al batlle de Vilamajor i Cardedeu disposant que els 400 sous que cobra anualment per la cena en dits llocs, siguin pagats a G. Escaner, procurador seu. (Reg. 151, f. 170, ACA).

14.37 Queixa dels homes de Vilamajor perquè els obliguen a assistir al mercat de Cardedeu (1313)

23 de maig de 1313. El rei fa sabedor als veguers de Barcelona i del Vallès i als batlles i oficials reials, que els homes de Vilamajor s'han queixat perquè els obliguen a assistir al mercat de Cardedeu, però no als veïns dels altres llocs del voltant, encara que també hi estan obligats. El rei disposa que siguin lliures d'anar-hi i que es respecti la seva voluntat. (Reg. 150, f. 16, ACA).

14.38 Comunicació del rei als prohoms de Vilamajor i Cardedeu (1314)

28 de setembre de 1314. Jaume II comunica als prohoms de Vilamajor i de Cardedeu que els consellers i prohoms de Barcelona, pel servei i honor del rei, havien acordat construir i armar dues galeres i un lleny per anar contra els sarraïns, i que per sufragar aquestes despeses, haurien de pagar tres diners per cada quartera de blat i d'ordi que es mesurés, i per cada lliura de carn de moltó que es vengués, tribut que duraria quatre anys seguits. (Reg. 211, f. 228, ACA).

14.39 Assignació del rei a Bernat de Santa Coloma sobre rèdits i drets de Vilamajor i Cardedeu (1315)

4 de març de 1315. El rei assigna a Bernat de Santa Coloma 400 sous sobre els rèdits i drets provinents de la batllia de Vilamajor i Cardedeu, ordenant al batlle d'aquests llocs que li siguin pagats en el temps que correspon (Com. Jacobi II, f. 89, ACA).

14.40 Ordre del rei Jaume II al batlle de Vilamajor i Cardedeu perquè protegeixi als veïns en l'exercici del dret de fer llenya al Far i al Coll (1315)

1 d'agost de 1315. El rei Jaume II ordena al batlle de Vilamajor i Cardedeu que protegeixi els veïns en l'exercici del seu dret, reconegut des de temps antics, a desbrollar i fer llenya dins els termes del Far i del Coll. Aquest dret es trobava recentment pertorbat en la seva pacífica possessió. (Reg. 156, f. 155, ACA).

14.41 Absolució reial a Pere Sans perquè pugui exercir el càrrec de batlle de Vilamajor i Cardedeu (1315)

18 de setembre de 1315. El rei havia castigat a Pere Sans, ciutadà de Barcelona, amb la sanció que durant dos anys no pogués exercir el càrrec de batlle de Vilamajor i Cardedeu; però, com que el castigat va demanar humilment el seu perdó, el rei l'absolt i l'autoritza que pugui tornar a exercir el càrrec en la mateixa batllia. (Reg. 212, f. 36, ACA).

14.42 Import de les rendes reials de Cardedeu i de Vilamajor (1315)

1315. Les rendes de Cardedeu generaven entre 600 i 650 sous que eren recaptats pel cavaller Riambau de Far. D'altra banda, en Berenguer de Sentmenat cobrava les rendes de Vilamajor, que podien oscil·lar, segons els anys, entre 1200 i 1300 sous, als quals s'hi sumava el delme, que aportava aproximadament 1000 sous més. (Documents inèdits, volum 39, f. 63, ACA).

14.43 Elecció del paborde de la confraria de Cardedeu (1317)

7 de gener de 1317. Arnau de ça Sauleda, prevere de l'església de Sant Pere de Vilamajor, és elegit paborde de la confraria de Cardedeu. (Col·lacions, v. II, 1314-1321, f. 72, AEB).

14.44 Manament al notari de Vilamajor perquè lliuri actes de la batllia de Vilamajor i Cardedeu (1318)

22 de juny de 1318. Manament a Arnau de Sauleda, notari de Vilamajor, perquè lliuri determinades actes relacionades amb la batllia de Vilamajor i Cardedeu, referents a crims i delictes comesos per uns homes del castell del Far. (Com. Vol. 3, anys 1314-1323, f. 117, AEB).

14.45 Resolució d'apel·lació contra sentència referent a la jurisdicció reial sobre el castell del Far i el seu territori (1318)

22 de juny de 1318. Comissió a F. Vallescà, jutge de Barcelona, per tal que resolgui l'apel·lació presentada per R. de Corbera contra la sentència dictada per R. de Cortil, també jutge de Barcelona, i pel batlle de Vilamajor i Cardedeu. La qüestió es refereix al "mer imperi" i a la jurisdicció reial sobre el castell del Far i el seu territori. (Reg. 162, f. 324, ACA).

14.46 Autorització de pasturar un ramat de fins a 70 caps de bestiar (1318)

27 de juny de 1318. Jaume II informa al batlle de Vilamajor que ha autoritzat Tiburgeta, muller de Simó de Belloch, a mantenir i pasturar un ramat de fins a setanta caps de bestiar. Per tant, ordena que no se li posi cap impediment per exercir aquest dret. (Reg. 216, f. 45, ACA).

14.47 Ordre reial al batlle de prohibir als pagesos retirar el gra de les eres de batre fins que hi hagin els delmers (1318)

8 de juliol de 1318. El rei ordena al batlle de Vilamajor i Cardedeu que no permeti als pagesos del terme de Vilamajor retirar el gra de les eres de batre fins que hi siguin presents els delmers i aquests hagin separat la part de gra que correspon al rei. Així es pretén evitar abusos que podrien perjudicar els seus drets i rendes, garantint que no es lliuri menys del que és degut. (Reg. 244, f. 18, ACA).

14.48 Recaptació feta pel porter reial en concepte de redempció dels homes de Vilamajor i Cardedeu (1319)

25 de juliol de 1319. Segons un albarà del mestre

racional del palau de Barcelona, consta que el porter reial va recaptar 4900 sous en concepte de redempció dels homes de Vilamajor i Cardedeu, una quantitat que també van pagar els anys 1318 i 1320. (Reg. 328, f. 18, ACA).

14.49 Carta reial a Riambau de Corbera ordenant que justifiqui la pretensió que allegava sobre Vilamajor i Cardedeu (1321)

20 de novembre de 1321. Carta del Rei a Riambau de Corbera ordenant-li que, en un termini de quinze dies, es presenti personalment o a través d'un procurador per justificar la pretensió que al·legava tenir sobre els llocs de Vilamajor i Cardedeu. Aquesta ordre es dicta a causa del seu incompliment d'un requeriment previ que ja se li havia notificat. (Reg. 246, f. 297, ACA).

14.50 Procés sobre la jurisdicció del castell del Far en relació amb la batllia de Vilamajor i Cardedeu (1322)

18 de gener de 1322. A Tortosa, compareixen davant Jaume II, R. de Corbera, senyor del Far, i G. de Vallromanes, batlle de Vilamajor i Cardedeu, acompanyat de Jaume Soler, veí de Vilamajor, en representació dels habitants d'aquest poble. El motiu de la compareixença és el procés sobre la jurisdicció del castell del Far en relació amb la batllia de Vilamajor i Cardedeu. El batlle defensava que aquesta jurisdicció corresponia a la batllia de Barcelona, atès que els veïns eren ciutadans d'aquesta ciutat. (Reg. 172, f. 257, ACA).

14.51 Petició al bisbe que els fruits de la pabordia de Vilamajor es destinin durant 3 anys a finançar obres en una casa annexa a la capella (1322)

2 de maig de 1322. A petició del beneficiat de la capella de Sant Lleïr, aquest sol·licita al bisbe que els fruits generats per la pabordia de la capella de la parròquia de Sant Pere, es destinin durant tres anys a finançar obres en una casa annexa a la capella, que serviria com a residència per al beneficiat. El bisbe hi dona el seu consentiment i designa Galzerà d'Arenys, confrare de la pabordia de Cardedeu, perquè s'encarregui de recaptar les almoines necessàries. (Reg. Comune, f. 185 del document i 49 de l'índex, ACA).

14.52 Encàrrec reial de les raons presentades per Corbera sobre la jurisdicció que el castell del Far volia exercir sobre Vilamajor i Cardedeu (1322)

30 de novembre de 1322. El Rei escriu a B. de Seva, advocat de Barcelona, encarregant-li que enviï a la Cúria les raons escrites presentades per R. de Corbera i la seva muller, referents a la jurisdicció que el castell del Far pretenia exercir sobre les universitats de Vilamajor i Cardedeu, amb la finalitat que siguin estudiades i resoltes en conseqüència. (Reg. 178, f. 87, ACA).

14.53 Comunicació reial al batlle dels perjudicis causats pel tancament del camí que va a Llinars (1322)

4 de desembre de 1322. Jaume II comunica al batlle i als prohoms de Vilamajor i Cardedeu que Sibil·la, muller de R. de Corbera, li ha exposat els perjudicis causats pel tancament del camí que condueix a Llinars, on s'hi ha construït una tanca i parets que impedeixen el pas dels transeünts, a més de ser vigilat per homes armats. El rei ordena que, en un termini de deu dies, el batlle comparegui personalment o enviï un procurador per informar al vicecanceller de les raons que l'han portat a adoptar aquesta mesura. (Reg. 181. Com. 73. Jacobi II, f. 23, ACA).

14.54 Nova citació al batlle de Vilamajor i Cardedeu per incompareixença (1323)

18 de gener de 1323. Atès que el batlle de Vilamajor i Cardedeu no va comparèixer davant del vicecanceller, se li va emetre una nova citació, concedint-li un termini de sis dies per presentar-se; en cas contrari, s'adoptaran mesures en contra seu. (Reg. 181, Com. 73, J. II, f. 101, ACA).

14.55 Pagament del batlle i prohoms de Vilamajor i Cardedeu de les despeses del plet contra R. de Corbera sobre la jurisdicció (1323)

21 de gener de 1323. El rei s'adreça al veguer de Barcelona per comunicar-li que el batlle i els prohoms de la Universitat de Vilamajor i Cardedeu han pagat 200 dels 400 sous corresponents a les despeses del plet contra R. de Corbera sobre la jurisdicció d'aquests llocs. Tanmateix, el senyor del Far es nega a pagar els 200 sous restants. El Rei ordena al veguer que faci complir a Corbera l'obligació de pagar-los. (Reg. 178, f. 276, ACA).

14.56 El batlle de Vilamajor i Cardedeu absol a Guillem de Lledó de totes les demandes (1323)

17 de novembre de 1323. Guilabert de Vallromanes, batlle de Vilamajor i Cardedeu, en nom del rei, absol a Guillem, fill de Pons de Lledó, de totes les demanes, qüestions i peticions que se li han fet per haver ferit, a la vila de Cardedeu, Simó Dols, veí de la parròquia del Coll. (Perg. AMC).

14.57 Concessió reial de reducció de cena a les Universitats de Vilamajor i Cardedeu (1324)

31 de gener de 1324. A petició de Gascó, Bisbe d'Osca, el rei concedeix una reducció de 200 sous a les universitats de Vilamajor i Cardedeu, sobre els 600 que abonaven anualment per concepte de cena de presència, menjars i begudes complertes i abundoses, tal com és costum en altres casos. (Reg. 328, f. 18, ACA).

14.58 Comunicació al batlle ordenant-lo que obligui a pagar als homes de Sant Celoni (1324)

1 de maig de 1324. Comunicació al batlle de Cardedeu i Vilamajor, ordenant-li que, si hi habiten homes de Sant Celoni, els obligui a abonar la part que els correspongui dels 4000 sous assignats a aquesta població. (Reg. 248, "Solutionis", 25-J II, f. 183, ACA).

14.59 Comunicació sobre el plet del difunt R. de Corbera i els prohoms de Cardedeu (1324)

2 de maig de 1324. Comunicació al veguer de Barcelona i del Vallès sobre el plet entre el difunt R. de Corbera i els prohoms de Cardedeu pel camí de Barcelona a Sant Celoni, que passa per Cardedeu i continua tancat amb tanques i parets, perjudicant tant a Romeu de Corbera com als transeünts. Per aquest motiu, el Rei els ordena que instin als veïns de Cardedeu a restituir el camí a la seva forma originat en el termini de deu dies. (Reg. 182, f. 93, ACA).

14.60 Nomenament d'administradors per vetllar pels béns de la muller de Pere Clavell (1324)

11 juny de 1324. Després que Pere Clavell, de Vilamajor, hagués malversat els interessos familiars i desaparegués de la parròquia, els amics de la seva muller van demanar ajut i Jaume II ordena al batlle de Vilamajor i Cardedeu que nomeni administradors per vetllar pels béns d'aquesta dona. (Reg. 182, f. 158, ACA).

14.61 Manament reial sobre els diners de la quèstia (1324)

23 de juliol de 1324. El rei mana als prohoms de Vilamajor i Cardedeu que, dels diners que els corresponen per la quèstia d'aquest any, en responguin en nom seu davant Pons de Lledó. A més, si aquest els ho sol·licita, han d'atendre'l, pagar-li i oferir-li ajuda i consell. (Lletres de Jaume II, caixa 43, doc. 7763, ACA).

14.62 Designació reial del batlle de Vilamajor i Cardedeu (1324)

2 d'agost de 1324. El batlle general de Catalunya comunica als prohoms de Vilamajor i Cardedeu, que el rei ha designat G. de Vallromanes per ocupar la batllia d'aquests llocs, càrrec que ha jurat complir. En conseqüència els ordena que l'obeeixin com a tal batlle. (Classe 7a, núm. 2, f. 44, AMC).

14.63 Recordatori del rei al jutge de Barcelona que fa 3 anys li havia encarregat el plet sobre la jurisdicció del castell del Far (1325)

18 de març de 1325. Jaume II recorda per carta a B. de Seva, jutge de Barcelona, que fa tres anys li havia encarregat intervenir en el plet entre els batlles de Barcelona i de Vilamajor i Cardedeu sobre la jurisdicció del castell del Far. Afegeix ara que continuï el procés conjuntament amb Otó de Montcada, en representació de l'infant Alfons. (Reg. 183, f. 135, ACA).

14.64 El batlle general comunica als prohoms el nomenament del nou batlle (1326)

2 de març de 1326. El Batlle General de Catalunya comunica als prohoms de Vilamajor i Cardedeu que el Rei ha encarregat la batllia a Guillem de Soler, veí de Vilamajor. (Classe 7a, núm. 2, f. 110 AMC).

14.65 Nomenament de nou batlle de Vilamajor i Cardedeu (1327)

17 de gener de 1327. L'ofici de batlle de Vilamajor i Cardedeu ha estat atorgat a Pere Pujol, veí de Cardedeu. (Reg. 505-OF. 2, Alfons III, f. 132, ACA).

14.66 Recordatori reial del privilegi concedit a Vilamajor i Cardedeu i de la persona designada per saldar deutes deixats per Jaume II (1327)

18 d'agost de 1327. Alfons III recorda una nota de febrer de 1325, mitjançant la qual es va concedir un privilegi als pobles de Vilamajor i Cardedeu, establint que per la cena d'absència haurien de pagar 400 sous, mentre que per la de presència s'haurien de proporcionar menjars i begudes en abundància. Afegeix que els diners d'aquest any s'han de lliurar al bisbe de Barcelona, encarregat de saldar els deutes deixats per Jaume II. (Reg. 546, f. 124, ACA).

14.67 Fundació d'Arnau de Sant Lleïr d'un benefici a la parròquia de Sant Pere (1328)

10 de febrer de 1328. Arnau de Sant Lleïr, en lloança a Déu i pel bé de la seva ànima, funda un benefici en la parròquia de Sant Pere, amb l'obligació de celebrar misses, cantar completes i realitzar actes pietosos. Per al seu manteniment, atorga censos i altres rendes que percep a la parròquia de Cardedeu, i, si aquestes no fossin suficients, els marmessors del seu testament n'augmentaran la quantitat amb altres emoluments. (Reg. 431, f. 10, ACA).

14.68 Ordre al batlle de Barcelona que suspengui el procediment obert contra les autoritats de Vilamajor i Cardedeu (1334)

25 de setembre de 1334. Ordre al batlle de Barcelona perquè suspengui fins a nova disposició, el procediment obert contra les autoritats de Vilamajor i Cardedeu. Aquesta decisió s'adopta a causa de la queixa presentada per Bg. de Sentmentat, qui afirma que s'ha actuat de manera injusta. El rei desitja conèixer la causa legítima que ha motivat el plet. (Reg. 536, f. 38, ACA).

14.69 Suspensió del procés que es segueix contra Jaume de Colomer i nou veïns més del terme (1335)

25 de desembre de 1335. Pere III ordena al veguer del Vallès, que suspengui el procés que es segueix contra Jaume de Colomer, batlle de Cardedeu i Vilamajor, i contra nou veïns més del mateix terme. Així mateix, ordena que els

detinguts siguin traslladats al batlle de Barcelona o al seu lloctinent, amb qui s'haurà de deliberar sobre les accions a emprendre, d'acord amb els capítols presentats pel procurador de Catalunya. (Reg. 1054, Curia 2, Petri III, f. 4, ACA).

14.70 Nomenament de nou batlle a Vilamajor i Cardedeu perquè l'anterior està empresonat (1336)

5 de gener de 1336. Atès que Jaume de Colomer de Vilamajor, batlle de Vilamajor i Cardedeu, es troba empresonat a la presó del veguer de Barcelona per diverses infraccions comeses, Pere III designa B. d'Illa com a substitut, sempre que aquest ofereixi garanties suficients per exercir el càrrec de manera justa i lleial. El nou batlle percebrà la mateixa remuneració que el seu predecessor.

14.71 Ordre reial a investigar si B. de Canal i altres 8 veïns de Vilamajor segueixen amagats (1337)

15 d'octubre de 1337. El rei ordena al jutge de la Cort Reial, A. Amigó, que investigui si B. de Canal i altres vuit veïns de Vilamajor continuen amagats, malgrat les penes que els hi foren imposades per l'agressió comesa contra el clergue P. De Castellar (Reg. 589, f. 111, ACA).

14.72 Reinstauració d'Illa com a batlle de Vilamajor i Cardedeu (1338)

13 de gener de 1338. Pere III, confiant en la fidelitat de B. d'Illa, el reinstaura com a batlle de Vilamajor i Cardedeu, atorgant-li plens poders per preservar i defensar els drets reials en aquests territoris. (Reg. 950, f. 273, ACA).

14.73 Ratificació del privilegi atorgat per Jaume I als veïns de Vilamajor per litigar sense haver d'anar al batlle de Barcelona (1338)

1 de maig de 1338. El rei Pere III ratifica el privilegi atorgat per Jaume I als veïns de Vilamajor, que els permet litigar i resoldre les qüestions internes a la seva pròpia cúria, sense haver de comparèixer davant del batlle de Barcelona, excepte en casos d'homicidi o apel·lació. (Reg. 864, f. 22, ACA).

14.74 Requeriment reial als batlles de diversos pobles entre els quals Vilamajor i Cardedeu perquè donin suport al veguer del Vallès (1339)

29 de juliol de 1339. Els batlles de Vilamajor i Cardedeu, Granollers, Caldes i d'altres poblacions són requerits per mandat reial perquè proporcionin suport, consell i assistència al veguer del Vallès, sota amenaça de perdre la seva gràcia en cas d'incompliment. (Reg. 1055, f. 176, ACA).

14.75 Concessió de la meitat del molí al paratge de Munells (1339)

19 d'agost de 1339. P. Mercader de Sant Pere concedeix a R. de Via i a la seva esposa Elisenda, veïns de Cardedeu, la meitat del molí que posseeix al paratge de Munells, incloent-hi la casa, les moles, els canals, les pedres, l'aigua, els recs, trastalladors i tot el necessari per moldre. Com a cens, pagaran una quartera de blat el 1r d'agost i 16 diners per Nadal. (Perg. Núm. 230 de Diumer).

14.76 Confirmació que els delictes criminals s'han de resoldre a la batllia de Vilamajor i Cardedeu (1339)

15 d'octubre de 1339. Pere III, confirmant privilegis anteriors, estableix que els delictes criminals s'han de resoldre a la batllia de Vilamajor i Cardedeu. No obstant això, si el batlle de Barcelona es troba present en aquest lloc, serà ell qui administri justícia. Si el culpable ha de ser condemnat a penes corporals, serà traslladat a la batllia de Barcelona, tot i que l'aplicació de la pena es durà a terme a la batllia del poble. En els casos civils, si els condemnats volen apel·lar a un tribunal superior, ho hauran de fer davant la cúria de la ciutat. (Reg. 867, f. 194, ACA).

14.77 Protesta dels homes de la Universitat per no haver prestat homenatge a Berenguer de Sentmenat (1339)

1339. Congregats els veïns a la plaça de Cardedeu, P. de Montells, davant del Batlle General de Catalunya, B. Sapera, i de B. Bertó, comissari reial, protesta pel fet que els comissaris hagin imposat penyores als homes de la universitat per no haver volgut prestar homenatge a Berenguer de Sentmenat. (A P. De V).

14.78 Signatura d'àpoca de Bernat Sagrera a R. Diumer (1340)

21 d'agost de 1340. Bernat Sagrera, administrador de la capella de Sant Lleïr, situada a la parròquia de Sant Pere, i receptor dels rèdits corresponents, signa una àpoca a R. Diumer, fill de Guiller, per una quantitat de 80 sous que li devien tant el pare com el fill. (Perg. núm. 2 de Diumer).

14.79 Ordre al batlle de Vilamajor i Cardedeu que es presenti davant del rei (1340)

14 de novembre de 1340. S'ordena al batlle de Vilamajor i Cardedeu que es presenti davant del rei per tractar un assumpte d'interès comú. (Reg. 1057, f. 21, ACA).

14.80 Nomenament reial del nou batlle (1341)

5 de gener de 1341. El rei nomena Bernat de Lledó batlle de Cardedeu i ordena a B. de Illa que cessi en el càrrec per Carnestoltes i lliuri la possessió al seu successor. (Reg. 952, f. 196, ACA).

14.81 Ordre reial de detenció de Pere de Prat ça Lobera (1342)

5 de juny de 1342. El rei ordena al Batlle de Vilamajor i Cardedeu que detingui Pere de Prat ça Lobera i, un cop capturat, el lliuri al porter reial, complint aquesta missió amb celeritat i discreció. (Reg. 1058, f. 131, ACA).

14.82 Nomenament reial de nou batlle (1345)
13 de gener de 1345. Nomenament reial a favor de Jaume de Lledó com a batlle de Cardedeu i Vilamajor, ordenant al batlle actual, B. de Lledó, que cessi en el càrrec el dia de Carnestoltes. (Reg. 954, f. 83, ACA).

14.83 Testament de Berenguer de Sentmenat (1345)
2 de setembre de 1345. Berenguer de Sentmenat, cavaller i senyor alodial de Vilamajor i Cardedeu, fa testament, nomenant marmessors al seu germà Francesc, al seu cunyat Pons Marquès, al ciutadà de Barcelona Ferrer, i a la seva muller Alamanda. Entre els llegats, disposa cinc sous per als domers de les esglésies de Cardedeu i Vilamajor, amb la finalitat que preguin per la seva ànima, així com altres llegats per a les esglésies d'Alfou i de Santa Susanna, i per a les capelles de Sant Elies, Sant Joan i Sant Jaume de Rifà. Designa com a hereu al seu fill Roger. (Doc. Núm. 279, 3r estant de la Pia Almoina, ACB).

14.84 Negativa dels veïns de Vilamajor i Cardedeu a pagar el dret de quèstia (1346)
25 de setembre de 1346. Atès que els veïns de Vilamajor i Cardedeu es neguen a pagar el dret de quèstia a Roger de Sentmenat, fill de Berenguer, el rei ordena als batlles de Barcelona i Vilamajor, que prestin consell i ajuda a Roger per tal que pugui percebre aquest dret. (A.P. de V.)

14.85 Requeriment a obligar als cobradors de la quèstia a proporcionar garanties a Roger de Sentmenat (1346)
25 de setembre de 1346. G. Maxella, advocat i jutge, diu a P. Betrallans, batlle de Barcelona, mentre es trobaven a Cardedeu, que obligui els cobradors de la quèstia a proporcionar garanties a Roger de Sentmenat, assegurant-li que el defensaran de qualsevol torbació o inquietud, malgrat les apel·lacions i protestes dels veïns de Cardedeu i Vilamajor. (Perg. Núm. 18, A.P. de V.)

14.86 Informació de les qüestions que els hereus de Berenguer de Sentmenat promourien contra els homes del lloc (1346)
16 de setembre de 1346. El batlle de Barcelona es va desplaçar a Cardedeu per informar-se de les qüestions que els hereus (o els seus tutors) del difunt Berenguer de Sentmentat promourien contra els homes del lloc. Va aprofitar l'ocasió per posar en llibertat a Pere Sabater, que es trobava detingut a la presó del batlle de Vilamajor i Cardedeu, per un crim comès a la casa Sentmenat. Aquest fet havia donat l'ocasió als hereus per penyorar als veïns que es resistien a pagar la quèstia.

Els síndics locals, en veure la situació, instaren el notari perquè llegís davant d'ells la carta de Pere III, escrita a València el 9 de maig, en què ordenava al veguer de Barcelona i al batlle de Cardedeu i Vilamajor que protegissin i defensessin els homes de les dites parròquies, evitant que patissin cap dany, ja fos per part de Sentmenat o dels seus homes. (Perg. Núm. 12 de l'AP de V.).

14.87 Requeriment contra el batlle de Barcelona per la seva manera de procedir (1346)
25 de setembre de 1346. El notari de Cardedeu lliura al batlle de Barcelona còpia del requeriment contra el procedir d'aquest últim, però ell es mantingué ferm en la seva postura, manifestant que intervindria en les causes que li fossin denunciades, castigant els culpables i absolent els innocents, ja que, pel seu càrrec, tenia jurisdicció a la batllia de Vilamajor i Cardedeu. També va negar haver causat dany a ningú, i va disposar que es fes pública la seva protesta. El dia 25 va presentar una nova cèdula, insistint en el seu dret a intervenir en la causa. (Perg. Núm. 12 de l'A.P de V.)

14.88 Atorgament als homes de Vilamajor i Cardedeu del dret de vendre censals i violaris (1348)
15 de maig de 1348. Pere III concedeix als homes de Vilamajor i Cardedeu, en reconeixement per haver-li entregat generosament una certa quantitat per finançar la guerra contra el Rei de Castella, el dret de vendre censals i violaris, així com imposar talles sobre la propietat moble i immoble dels veïns. Aquesta mesura té com a finalitat permetre'ls regularitzar la seva administració sense ocasionar despeses extraordinàries. (Reg. 900, f. 121, ACA).

14.89 Nomenament de tutors de Roger de Sentmenat (1348)
30 de juliol de 1348. Gaufred de Sentmenat, Ramon de Sentmenat i P. Marquès, senyor del Castell de La Roca, són els tutors del jove Roger de Sentmenat després de la mort del seu pare Berenguer. (Comuni-v 15, 1348-49, AEB).

14.90 Domer de l'església s'instal·la al palau reial de Vilamajor (1349)
10 de febrer de 1349. Un domer de l'església de Sant Pere es trobava instal·lat en el palau reial de Vilamajor. (Reg. 1064, f. 59 ACA)

14.91 Interrogatori del batlle general al batlle de Vilamajor i Cardedeu (1349)
18 de març de 1349. El batlle general de Catalunya interroga el batlle de Vilamajor i Cardedeu, Ramon Maiol, per la raó per la qual manté pres a Jaume Colomer, i li ordena que l'informi sobre els actes comesos, per poder així administrar justícia. (Classe G. De C.)

14.92 Concessió del perdó als veïns de Vilamajor i Cardedeu pels crims i danys causats a la família i béns de Roger de Sentmenat (1353)
25 de maig de 1353. Pere de Montcada, conseller i procurador del rei, actuant en nom d'aquest, perdona als veïns de Vilamajor i Cardedeu pel motiu dels crims i danys que causaren a la família i béns de Roger de Sentmenat. Tot

i que estaven obligats a respectar al dit Sentmenat, al qual havien jurat sagrament i homenatge, van prendre acció de manera violenta, trencant les portes de la seva casa i, un cop dins, assassinant a Jaufred de Sentmenat i causant danys a la mansió. La remissió es va fer mitjançant el lliurament de 250 lliures, que es van ingressar al tresor reial. (A.P. de V).

14.93 Informació sobre el batlle de Vilamajor i Cardedeu (1356)

1356. Era batlle del terme Bg. Capmàs, ciutadà de Barcelona, qui no va informar al Batlle General sobre els ingressos obtinguts en la batllia durant aquell any (Reg. 990, f.8, ABG de C)

14.94 Contribució dels veïns de Cardedeu i Vilamajor per la guerra contra el rei de Castella (1357)

1 de març de 1357. P. de Vall, administrador de les 70.000 lliures que el rei Pere III va rebre de la Generalitat per a la guerra contra el rei de Castella a les Corts de Lleida, fa constar en el llibre de Tresoreria que els pobles de Cardedeu i Vilamajor han contribuït amb 70 lliures cadascun. (Llibre Tresorera, any 1357, f. 20, ABG de C).

14.95 Contribució de Vilamajor i Cardedeu al recapte de diners per facilitar un intercanvi de presoners entre genovesos i catalans (1359)

3 de setembre de 1359. Vilamajor i Cardedeu van contribuir amb 8 sous al repartiment realitzat per recaptar 12.000 florins d'or, amb l'objectiu de facilitar un intercanvi de presoners entre genovesos i catalans. (Reg. 1071, f. 46, ACA).

14.96 Ordre reial al batlle perquè s'apropiï d'una part de gra del mas Forn de Rifà per pagar censos pendents (1359)

28 de setembre de 1359. El Rei ordena al batlle de Vilamajor i Cardedeu que s'apoderi d'una partida de gra procedent del mas Forn de Rifà, situat a la parròquia d'Alfou, que estava retinguda en penyora per Bg. Estaper, i que, amb aquesta, satisfaci els censos pendents de pagament a la Pabordia de Palautordera. (Reg. 695, f. 195, ACA).

14.97 Ordre reial al governador perquè no prengui drets als veïns de Vilamajor i Cardedeu (1360)

19 de setembre de 1360. El Rei Pere III ordena a Bg. Abella, lloctinent del Governador de Catalunya, que no prengui el dret als veïns de Vilamajor i Cardedeu de poder fer testaments i contractes davant dels domers de les respectives parròquies. (Reg. 704, f. 87, ACA).

14.98 Registre en el llibre de les rendes reials del batlle general (1368)

31 de desembre de 1368. En el llibre de les rendes reials del batlle general de Catalunya es registra que el batlle de Vilamajor i Cardedeu no va efectuar cap pagament durant els anys 1367 i 1368.

14.99 Declaració de deute a favor de Bn. de Canyes de Cardedeu (1371)

17 d'abril de 1371. Els cònjuges G. de Pou i Saura de Vilarasa declaren que deuen a Bn. de Canyes de Cardedeu, qui estava promès amb la seva filla Sanxa, 500 sous com a dot. (Perg. Núm. 28 de Canyes de C. d'A.M. de C).

14.100 Carta reial d'autorització al batlle per absoldre dels delictes i crims comesos en la seva jurisdicció (1371)

22 d'agost de 1371. El Rei Pere III adreça una carta a R. de Marata, veguer del Vallès i batlle de Vilamajor i Cardedeu, atorgant-li l'autorització per absoldre dels delictes i crims comesos o que es cometin dins la seva jurisdicció. En cas de pena pecuniària, dues parts es destinaran al tresorer, i la tercera part serà com a pagament del seu salari. (Reg. 1361, Petri III, f. 131, ACA).

14.101 Ordre reial de prohibició que cap feligrès no encarregui escriptures ni testaments als notaris reials sinó només als domers que fossin notaris eclesiàstics (1374)

17 d'agost de 1374. L'arquebisbe de Tarragona i altres prelats, ordenaren que cap feligrès no s'atrevís a encarregar escriptures ni testaments als notaris reials, sota pena d'excomunió, sinó als domers que fossin notaris eclesiàstics. En resposta, el rei Pere III va ordenar que aquesta mesura es complís en tot el territori reial. Prèviament, havia amenaçat als qui infringissin aquesta norma davant dels domers amb penes corporals.

14.102 Autorització reial al veguer del Vallès perquè pugui nomenar un lloctinent i un batlle a Vilamajor i Cardedeu (1375)

9 de juliol de 1375. Pere III autoritza a R. de Marata, Veguer del Vallès, perquè pugui nomenar un lloctinent per a la Vegueria, i una altra persona per a les batllies de Vilamajor i Cardedeu. (Reg. 1253, sec. 121, Pere III, ACA).

14.103 Crida reial d'host per acompanyar al rei al Rosselló, càstig als desobedients (1376)

1376. Els vassalls del rei, exhausts de contribuir amb homes i diners per a les conquestes i altres necessitats, es mostraren reticents quan Pere III va decidir anar al Rosselló per castigar al seu cunyat Jaume de Mallorca. Va ordenar als homes del Vallès que organitzessin companyies de soldats per acompanyar-lo, però molts veïns, inclosos els de Vilamajor i Cardedeu, no es van presentar ni a Granollers ni a Hostalric, els llocs de concentració. Davant d'això, el rei va manar fer una crida, amenaçant amb la condemna a mort als qui no compareguessin. Malgrat l'amenaça, molts no es van unir a la seva host, obligant al rei a creuar França pel coll de Panissars amb pocs soldats i cavalleria. Tot i les dificultats, va aconseguir vèncer al dissortat rei de Mallorca.

Posteriorment, el rei va ordenar una investigació per castigar els desobedients. En la majoria de casos, la pena imposada va ser pecuniària, amb una recaptació total de 811 sous, ja que molts van argumentar la seva pobresa. Aquesta

quantitat es va recollir en tres mesos, dels quals es van descomptar 433 sous per cobrir les dietes i despeses del lloctinent i el recaptador. (RM-R-BGC).

14.104 Ordre reial perquè s'examini l'estat de l'antic castell de Vilamajor (1376)

30 d'agost de 1376. Pere III dona ordre als consellers de la seva Cort, P. Destranyabos i Ramon de Marata, que es desplacin per examinar l'estat de l'antic castell de Vilamajor. Els veïns han manifestat que el castell es troba en mal estat i necessita importants reparacions. El rei els encomana que, després de la inspecció, manin als homes del poble realitzar les obres de reparació, fins i tot si cal fer-ho de manera obligatòria, amb l'objectiu de millorar la fortificació del castell. Això permetria que, en cas de necessitat, les dones, fills i béns dels habitants puguin trobar refugi en aquest lloc fortificat. (Reg. 1095, f. 35, ACA).

14.105 Nomenament reial del veguer del Vallès i atorgament de la batllia de Vilamajor i Cardedeu (1377)

20 d'octubre de 1377. Pere III nomena Pere Albert com a veguer del Vallès i li atorga també la responsabilitat de la batllia de Vilamajor i Cardedeu. No obstant això, els veïns manifesten el seu descontent, ja que la combinació de les dues funcions generava contínues pertorbacions en la gestió. Davant d'aquestes queixes, el rei es compromet a separar les funcions de la vegueria de les pròpies de la batllia, per tal d'evitar nous conflictes. (Reg. 931, f. 114 ACA).

14.106 Sol·licitud del dret d'eixorquia sobre el mas Cucurella de Vilamajor (1380)

10 d'abril de 1380. El paborde de Palautordera i el domer de Vilamajor sol·liciten el dret d'eixorquia sobre el mas Cucurella de Vilamajor, però s'hi oposava la Universitat de Vilamajor i Cardedeu, ja que aquest mas estava exempt de tal dret gràcies a un privilegi concedit pel rei Jaume. D'acord amb l'ordre reial, es va obrir període d'informació per resoldre la disputa, i finalment l'interessat va ser condemnat a pagar. (Reg. 813, Comun. Pere III, f. 141, ACA).

14.107 Advertència reial que la venda de Vilamajor i Cardedeu vulneraria els privilegis existents i comportaria la pèrdua dels drets que la corona i la batllia tenen sobre aquests (1380)

17 d'octubre de 1380. Pere III adreça una carta al duc de Montblanc, l'infant Martí, informant-lo que els missatgers de Barcelona li han comunicat que els procuradors del Duc han signat la venda de Sant Pedor i que ara tenen la intenció de vendre també Moià, Terrassa, Vilamajor i Cardedeu. El rei, advertint que aquests pobles pertanyen a la batllia de Barcelona, recorda que la seva venda vulneraria els privilegis existents, provocant la pèrdua dels drets que la corona i la batllia tenen sobre ells.

14.108 Concessions reials als prohoms de Vilamajor i Cardedeu (1380)

20 de desembre de 1380. L'infant Joan fa certes concessions als prohoms de les universitats de Vilamajor i Cardedeu (reg. 1686, Gratiar, 2, Infant Joannis, ACA).

14.109 Signatura de Bernat de Cabrera del dret de possessió que se li ha donat de Vilamajor i Cardedeu (1381)

29 d'agost de 1381. Bernat de Cabrera prestant jurament i homenatge, en nom propi i dels seus successors, al rei Pere i al príncep Joan, davant dels consellers i procuradors, pel dret de possessió que li han estat lliurats dels llocs de Vilamajor i Cardedeu. (Reg. Joannis 1381, f. 24. ACA).

14.110 Informació als pobles de Vilamajor i Cardedeu sobre la venda del seu territori a favor de Bernat de Cabrera (1381)

19 d'agost de 1381. Els veïns dels pobles i parròquies de Vilamajor i Cardedeu foren informats de la venda d'aquests territoris, llegint-los el contingut de la transacció. En assabentar-se dels drets que Bernat de Cabrera tindria sobre d'ells, es van sentir alarmats i indignats. A més a més de l'esglai, els va enutjar la formalitat amb què els reis venien aquests pobles per tercera vegada, malgrat el jurament solemnitzat sobre els quatre Evangelis. Els reis van justificar la venda apel·lant a la necessitat de recursos per cobrir les despeses derivades de les seves campanyes, però això només va intensificar la protesta popular. Des d'aquell moment, els veïns manifestaren la seva disconformitat amb el comprador, tant de paraula com de fet.

En adonar-se de la reacció popular, Bernat de Cabrera va reconèixer l'error i va prometre a l'infant Joan i als procuradors reials que, en cas que se li retornessin els 6000 florins d'or d'Aragó, juntament amb les despeses que havia ocasionat, ell retornaria els termes i parròquies amb tots els drets i pertinences, tal com els havia adquirit. La promesa va ser signada per Bernat de Cabrera, A.G. de Belloch, i altres consellers de l'infant Joan, amb l'autorització del secretari que va formalitzar l'escriptura. (Reg. Antic-Infantis Joannis, 1381, f. 24, ACA).

Davant d'aquesta promesa, els veïns afectats van sol·licitar l'ajuda dels consellers de Barcelona, ja que també eren ciutadans d'aquesta ciutat, per gestionar la revisió de la compra i aconseguir la restitució de la seva independència. Al mateix temps també van suplicar al Rei que intercedís a favor seu.

14.111 Nomenament dels veïns de Vilamajor i Cardedeu a P. de Riba de Vilarasa com a síndic (1381)

3 de setembre de 1381. Els veïns de Vilamajor i Cardedeu van nomenar P. de Riba, de Vilarasa, com a síndic perquè, en nom de tots els habitants del terme, comparegués davant del rei per sol·licitar-li la restitució de la jurisdicció sobre

els seus termes, en benefici del patrimoni reial. (M. De Ferrer, escrivà de Vilamajor. 1381-1383, f. 11, AP de V).

14.112 Àpoca signada per Bernat de Cabrera a P. Cortès de Vilamajor per raó de la cena d'absència (1381)

13 d'octubre de 1381. Bernat de Cabrera signa una àpoca a P. Cortès de Vilamajor per la quantitat de 20 lliures, import que els homes de Vilamajor i de Cardedeu paguen al rei per raó de la cena d'absència. Ara, en la seva condició de senyor alodial d'aquests termes, Bernat de Cabrera és qui rep aquesta quantitat. (M. De Ferrer, escrivà de V. 1381-1383, f. 84, AP de V.).

14.113 Petició de la universitat de Vilamajor i Cardedeu a Bernat de Cabrera que els permeti emportar-se uns presos en virtut del privilegi que tenien (1383)

9 de març de 1383. La universitat de Vilamajor i Cardedeu sol·licita al procurador de Bernat de Cabrera que, en virtut d'un privilegi atorgat per Pere I al veïnat de Vilagoma no se li permeti emportar-se uns presos d'aquell lloc. (Manuel Ferrer, escrivania de Vilamajor, 1381-83, A.P. de V.)

J. de Far, procurador de Bernat de Cabrera, signa una àpoca a N. de Pou de Cardedeu per una quantitat de 114 lliures, 12 sous i 10 diners, que li corresponen com a senyor dominical en concepte de la dècima. (M. Ferrer, escrivà de V. 1381-83, AP de V.). El mateix dia es signa un altre document a P. de Lledó de Cardedeu per una quantitat de 79 lliures, 3 sous i 4 diners, equivalents a 71 quarteres de forment, 119 d'ordi i 115 d'espelta, també en concepte de la dècima d'aquella vila.

14.114 Carta dotal de compromís de pagament (1383)

8 de maig de 1383. Jaume, fill de P. Volard i Margarida, de Cardedeu, signa una carta dotal a Francesca, en què es compromet a lliurar-li 20 lliures promeses, juntament amb els vestits nupcials, que inclouen la cota, la capa, la gonella, el cofre amb els joiells, i a més, una quantitat de 30 lliures d'escreix. (Perg. Núm. 221 de Diumer).

14.115 Sol·licitud dels consellers de Barcelona al rei perquè redimeixi els pobles del Vallès que havia hagut de vendre (1383)

10 d'agost de 1383. Els consellers de Barcelona sol·liciten al rei que redimeixi diversos pobles del Vallès que el monarca s'havia vist obligat a vendre per atendre diverses necessitats. De la mateixa manera també adrecen aquesta petició a P. Dez Vall, tresorer reial, i al secretari del rei. (Lletres closes 1381-83, f. 185, AM de B).

14.116 Autorització reial a imposar recàrrec sobre consum de pa, vi, carn i altres aliments per reparar muralles de Terrassa (1383)

18 de setembre de 1383. L'infant Martí, segon fill de Pere III, autoritza els pobles de Vilamajor, Cardedeu i altres a imposar un recàrrec sobre el consum de pa, vi, carn i altres aliments, durant el temps necessari per reparar les muralles de Terrassa, que s'enrunaven. (Reg. 1601 de l'AP de V).

14.117 Carta als prohoms de Vilamajor i Cardedeu informant-los que properament es cobrarà el dret de cena (1383)

27 de desembre de 1383. Carta de la infanta Violant, Duquesa de Girona, adreçada als prohoms de Vilamajor i Cardedeu, informant-los que el seu porter G. Serra es desplaçarà el 1r. de gener per cobrar els 133 sous i 4 diners que cada any han de pagar pel dret de cena. (Reg. 2061, f. 7, ACA).

14.118 Ordre reial a Bernat de Cabrera perquè comparegui per cobrar el preu de venda de Vilamajor i Cardedeu (1384)

3 de juny de 1384. Ordre a Bernat de Cabrera, perquè en un termini de 20 dies, comparegui personalment o per mitjà de procurador a Barcelona per cobrar el preu de la venda de Vilamajor i Cardedeu, quantitat que ja es troba dipositada. Datat a Fraga (Reg. 1105, f. 182 ACA).

14.119 Signatura reial de reintegrar Vilamajor i Cardedeu a la Corona quan s'hagi restituït a Bernat de Cabrera (1384)

12 de juny de 1384. El rei Pere III, des del castell de Fraga, signa la reintegració de Vilamajor i Cardedeu a la Corona, un cop es paguin els 6.000 florins, més els interessos, que les universitats han de restituir a Bernat de Cabrera. (Reg. 943 i Reg. 1560, f. 1-3, ACA).

ELS PERGAMINS DEL FONS DOCUMENTAL DE CA L'ESTEPER

Seguint amb el fons documental de ca l'Esteper que correspon al segle XIV, es comptabilitzen 14 pergamins:

14.120 Àpoca de Guillem Dilmer que reconeix que Maria d'Estaper li ha donat 1150 sous de moneda barcelonesa (1308)

Data del **13 de novembre de 1308**, àpoca o rebut per la qual Guillem Dilmer, fill de Pere Dilmer i de Berenguera, de Cardedeu, reconeix que Maria, filla de Pere d'Estaper i de la seva esposa Sibil·la, difunta, li ha donat 1150 sous de moneda barcelonesa del total de 1675 sous. En foren testimonis Pere de Canal, Pere Guall, Arnau de Basch..., Berenguer de Brugueres. El notari fou Ferrer de Calders, notari públic de Vilamajor. Les dimensions del pergamí són 37,5 cm de llarg x 29 cm d'alt.[196]

14.121 Reconeixement que Abraham Maimònides rep de Francesca, vídua de Barceló Estaper 400 sous (1314)

Data del **5 d'agost de 1314**. Abraham Maimònides de Forno (Forn?), de Barcelona, reconeix que Francesca, vídua de Barceló Estaper, li ha donat 400 sous. El pergamí té 13,6 cm de llarg x 10 cm d'alt.[197]

[196] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 44
[197] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 34

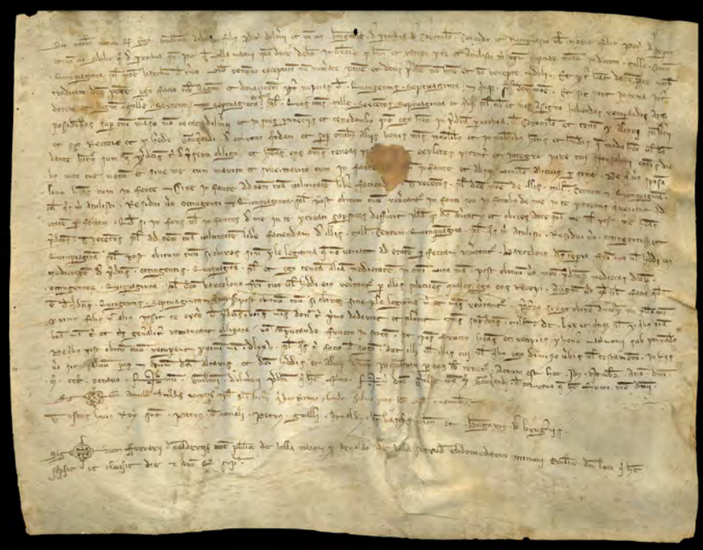

14.120
Fons de
ca l'Esteper
13-11-1308

14.121
Fons de
ca l'Esteper
5-8-1314

14.122 Confessió i reconeixement al tutor d'Elisenda, filla del difunt Pere Estaper (1315)

Data del **5 de novembre de 1315**. Ramon "Dermiri" (Dilmer?) confessa i reconeix a (...) de Cardedeu, tutor d'Elisenda, pubilla, filla i hereva del difunt Pere Estaper de Sant Pere de Vilamajor, que li ha donat 44 sous per dotze quarteres d'ordi. Notari: Pere Sabata, notari. El pergamí té 19,5 cm de llarg x 12,5 cm d'alt.[198]

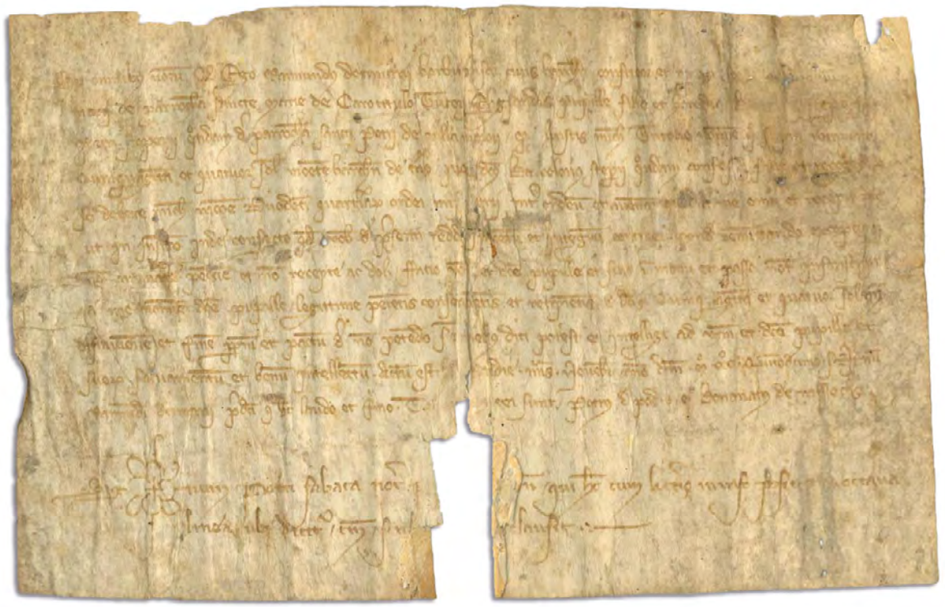

Fons de ca l'Esteper 5-11-1315

198 Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 35

14.123 Confessió i reconeixement que Francesc d'Estaper de Sant Pere de Vilamajor ha pagat a Guillem Delmer certes quantitats de diner (1320)

Data del **10 de març de 1320**. Guillem Delmer de la parròquia de Cardedeu, confessa i reconeix que Francesc d'Estaper de Sant Pere de Vilamajor li ha pagat certes quantitats de diners. Notari: Bartomeu Hostalric, notari públic. El pergamí fa 18 cm de llarg x 12 cm d'alt.[199]

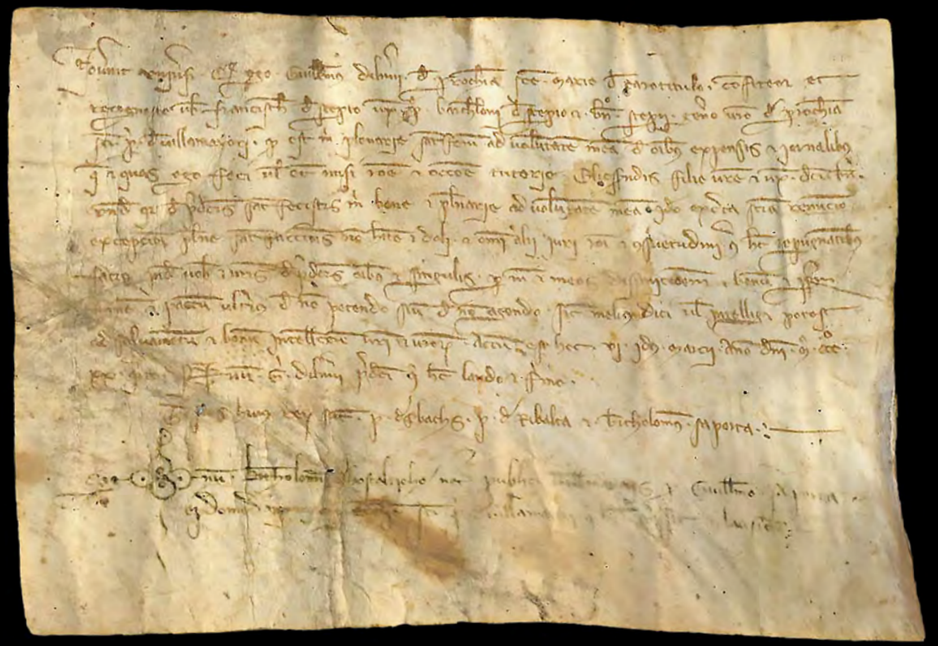

Fons de ca l'Esteper 10-3-1320

199 Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 33

14.124 Concessió del tutor del difunt Bartomeu Estaper a Bernat Estaper i a Elisenda, de Sant Pere de Vilamajor, totes les accions i drets sobre 1200 sous (1324)

Data del **16 de maig de 1324**. Guillem Delmer de la parròquia de Cardedeu, tutor assignat en el testament del difunt Bartomeu Estaper, dona i concedeix a Bernat Estaper i a Elisenda, de Sant Pere de Vilamajor, totes les accions i drets sobre 1200 sous que per Saulina de Cardedeu, havia donat en instrument públic de debitori. No va clos per cap notari. Les mides del pergamí són 21,5 cm. de llarg per 20 cm d'alt.[200]

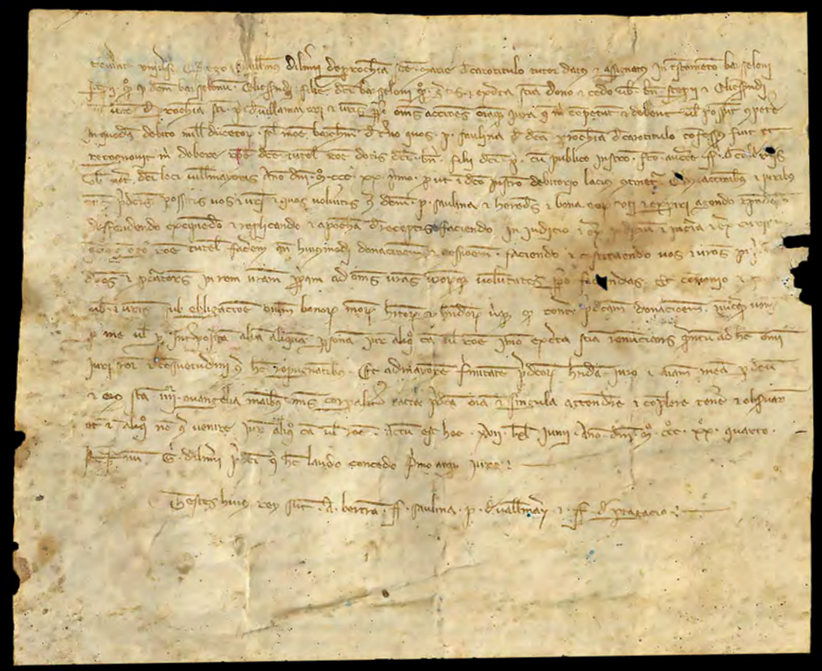

Fons de ca l'Esteper 16-5-1324

[200] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 25

14.125 Confessió i reconeixement que Francesca Estaper ha rebut d'Elisenda Cavallar 1.000 sous pel dot i esponsalici (1325)

Data del **3 de setembre de 1325**, Francesca, vídua del difunt Bartomeu Estaper, i Bernat Estaper, i Elisenda la seva esposa, de Sant Pere de Vilamajor, confessen i reconeixen que Elisenda, esposa del difunt Pere de Cavallar i Pere el vostre fill, ha rebut 1000 sous pel dot i esponsalici de dita Elisenda. El pergamí té 26 cm de llarg x 20,5 cm d'alt.[201]

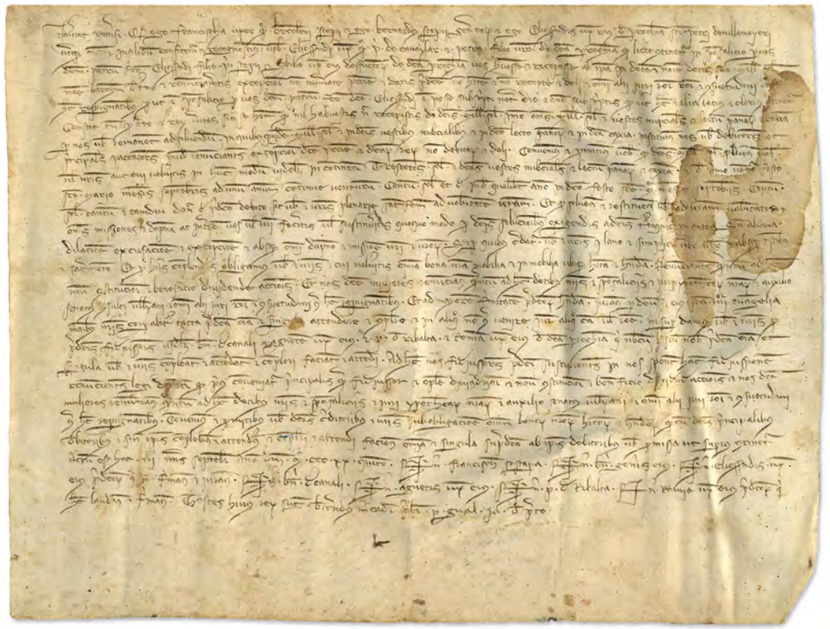

Fons de ca l'Esteper 3-9-1325

[201] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 28

14.126 Àpoca de Pere de Cavallar a Bernat Estaper pels 100 sous rebuts (1326)

Data del **20 d'agost de 1326**. Pere de Cavallar atorga a Bernat Estaper àpoca perquè aquest li ha donat 100 sous. El document està molt borrós, il·legible en moltes parts. El pergamí mesura 13,5 cm de llarg x 14,5 d'alt.[202]

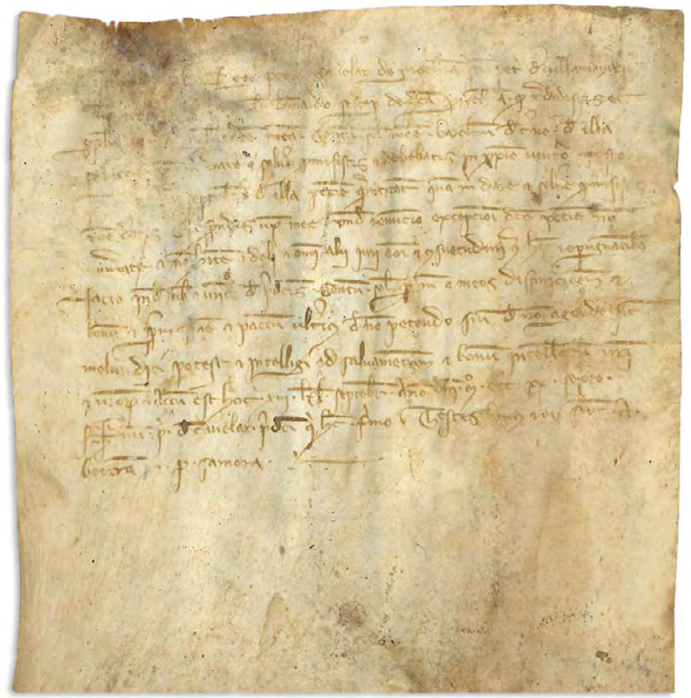

Fons de ca l'Esteper 20-8-1326

[202] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 18

14.127 Reconeixement de Bernat Lloreda a Francesc d'Estaper que li ha donat 200 sous i una caixa del dot de Guillema (1341)

El **25 de març de 1341**, Bernat Lloreda, de Sant Pere de Vilamajor, reconeix a Francesc d'Estaper i a la seva dona Berenguera sa Castanyera de dita parròquia, que li ha donat 200 sous i una caixa pel dot de Guillema, filla de dit Estaper. En foren testimonis Bernat de Canals prevere, i Jaume Egidi. El notari fou Pere de Castellar, hebdomadari (eclesiàstic) notari públic de Vilamajor. Les dimensions del pergamí són 27,5 cm de llarg x 14 cm d'alt.[203]

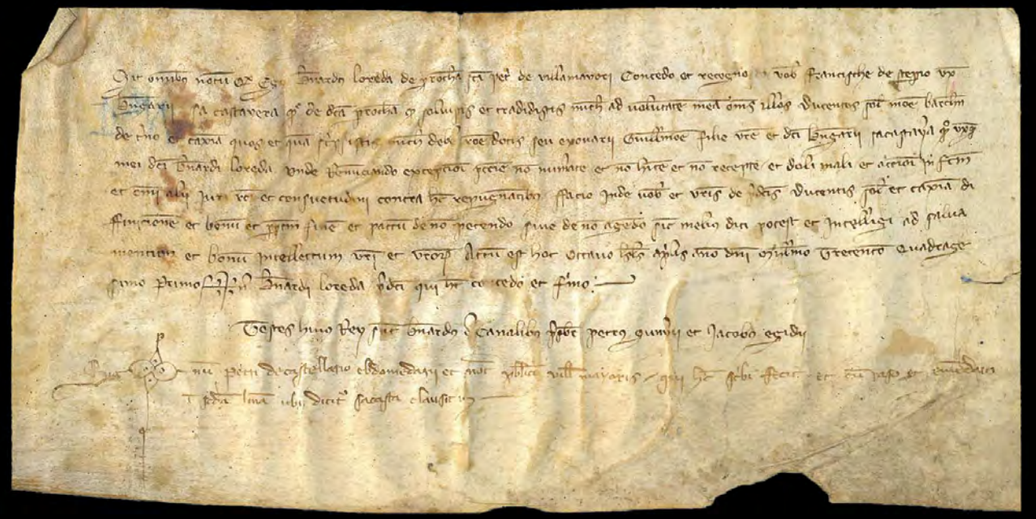

Fons de ca l'Esteper 25-3-1341

[203] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 01

14.128 Possessió d'un camp on intervé Bernat d'Estaper (1341)

Data del **24 d'agost de 1341.** Document relatiu a la possessió d'un camp en el qual intervé Bernat d'Estaper. Atorga el document Pere de Castellar, prevere i notari públic de Vilamajor, a més a més de Bernat de Canals, Bernat de Carreres i altres. El notari fou Pere de Castellar, hebdomadari i notari públic de Vilamajor. El pegamí està trencat, falta una quarta part del suport i per tant, manca text de la part dreta.[204]

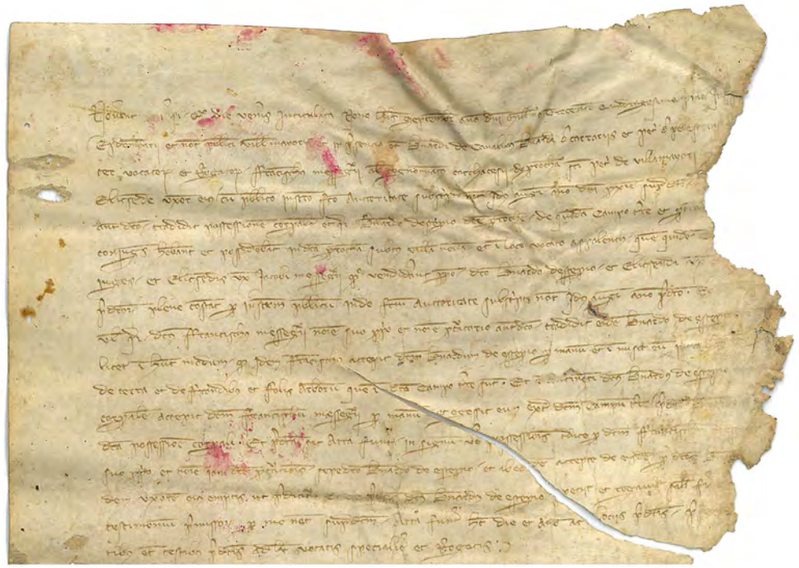

Fons de ca l'Esteper
24-8-1341

[204] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 13

14.129 Reconeixement que Pere de Deu i Elisenda han rebut de Bernat Estaper com executor del testament de Bernat de Ribalta una quantitat de diners (1344)

Data del **17 de setembre de 1344**. Pere de Deu i Elisenda, filla seva, de Sant Pere de Vilamajor, reconeixen que Bernat Estaper, marmessor i executor testamentari de l'última voluntat de Bernat de Ribalta, difunt de dita parròquia, ha donat a Elisenda certa quantitat de sous. En són testimonis: Pere Servici, Bonanat de Fàbrega i Pons Guall. Notari: Pere de Castellar, hebdomadari i notari públic de Vilamajor. El pergamí té 26,5 cm de llarg x 14,5 cm d'alt).[205]

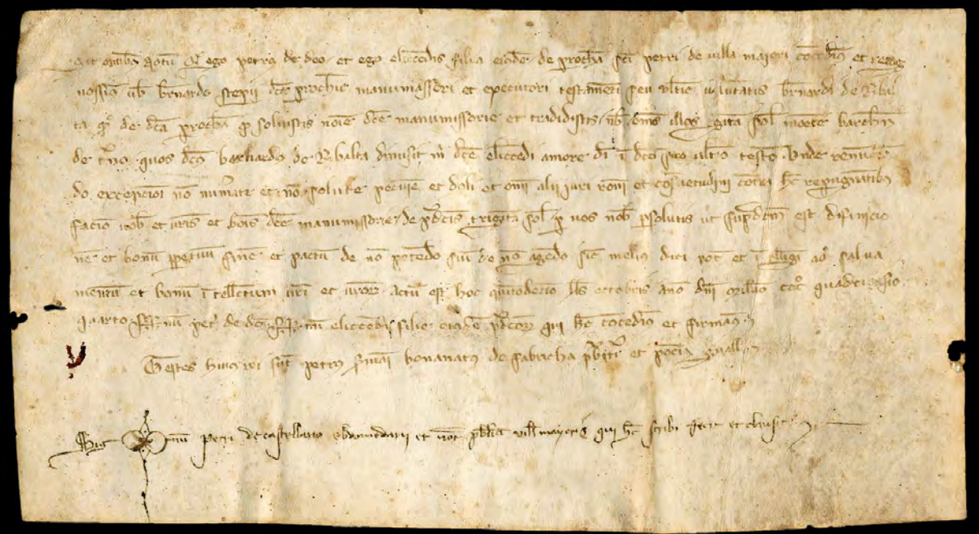

Fons de ca l'Esteper
17-9-1344

[205] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 23

14.130 Acta notarial sobre una pignoració (1346)

Data del **26 de setembre de 1346**. Acta notarial feta davant de Jaume de Pla, prevere i notari públic de Cardedeu, i amb la presència de Guillem Blanch hebdomadari major de l'església i també notari públic de dit lloc, Esteve, jurisperit de Barcelona, Pere de Castellar, prevere, Jaume Cor de Corró de Vall, Raimon de Pujol, síndic, Pere de Lateron (?), Arnau (...) de Cardedeu, Pere de Botralla (?) batlle de Barcelona, sobre el pacte sobre una pignoració. També esmenta Guillem Vidal de Cardedeu. Notari: Jaume Pla, prevere i notari públic de Cardedeu per Guillem Blanch, hebdomadari major de l'església i notari públic de dit lloc. El pergamí mesura 33 cm de llarg x 23 cm d'alt.[206]

Fons de ca l'Esteper
26-9-1346

[206] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 71

14.131 Testament de Bernat d'Estaper (1348)

Data del **26 de juny de 1348**, Bernat d'Estaper, de Sant Pere de Vilamajor, estant malalt però amb ple coneixement i memòria, atorga testament. Nomena marmessors Pere de Savilina de Cardedeu, i Bernat de Latone (Lladó?) de Sant Pere de Vilamajor. Elegeix sepultura al cementiri de Vilamajor, i institueix hereu el seu fill Guillem i en cas que morís, el seu altre fill Bernat. Firma el testador i la seva dona, Elisenda. En són testimonis Miquel de Clapés, prevere i Guillem d'Estaper. N'és notari Ramon Sauleda, prevere hebodmadari i notari públic de Vilamajor. El pergamí té 41,5 cm de llarg x 29 cm d'alt.[207]

Fons de ca l'Esteper
26-6-1348

[207] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 02

14.132 Àpoca sobre el mas Guanstos (1356)

El **3 de juny de 1356**, Simon Mir de Sant Esteve de Vilanova, Bernat de Riera de Sant Julià d'Alfou i Simon de Guanstos de Sant Pere de Vilamajor atorguen i defineixen àpoca relativa al mas Guanstos (Gascons). Al dors hi ha una anotació que diu: "Fa per lo benefici primer de Sant Miquel de la Iglesia de Santa Martí de Partegàs, alias Sant Celoni". Testimonis: Ponç Gual, Arnau Da(...), Jaume de Colomer, Vicenç Armengol prevere i altres. Notari: Ramon Sauleda, prevere hebdomadari i notari públic de Vilamajor. El pergamí fa 67 cm d'alt x 59 cm d'ample.[208]

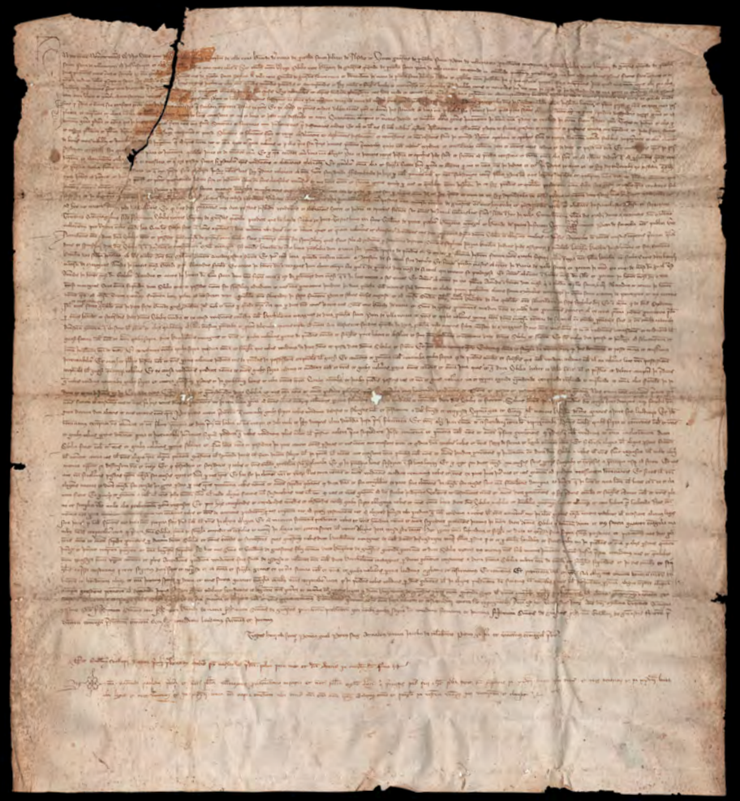

Fons de
ca l'Esteper
3-6-1356

14.133 Reconeixement d'haver rebut 60 lliures pel dot matrimonial (1363)

Data del **19 de març de 1363**. Francesc Dilmer, fill de Guillem Dilmer, de Santa Maria de Cardedeu i (...) de Sant Pere de Vilamajor, reconeixen haver rebut 60 lliures de Sanxa, filla de (...) Pascal, difunt, i de la seva dona, de la parròquia de Santa Maria d'Arenys, pel dot matrimonial. Notari: Jaume de Fogassot notari públic de castell de Mont Palau. El pergamí fa 32 cm de llarg x 31 cm d'alt.[209]

Fons de
ca l'Esteper
19-3-1363

[208] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental *Inventari Fons can n'Estapé* Sig. 14
[209] Arxiu Comarcal del Vallès Oriental Inventari *Fons can n'Estapé* Sig. 07

CAPBREU DE LES RENDES I SENYORIES DE LA PABORDIA DE SANT LLEÏR

Del document anomenat *Recopilació*[210] *de les actes fetes per la Pabordia de Sant Lleïr de la parròquia de Sant Pere de Vilamajor instituïda i fundada pel Reverend Bertran de Monrodon, Rector de l'església parroquial de Caldes de Montbui* que recull documents de diversos anys, que comencen al 1230 i acaben al 1729. Aquí es reprodueixen només aquells documents que corresponen al segle XIII

14.134 Donació feta pel Reverend Bertran de Monrodon, rector de l'església de Caldes de Montbui, del bisbat de Barcelona (1342) Donació i, si s'escau, dotació feta pel Reverend Bertran de Monrodon, rector de l'Església de Caldes de Montbui, del bisbat de Barcelona.

A honra i glòria de Déu, de la Santíssima Mare de Déu Maria i de tota la cort celestial, i per al repòs de la seva ànima, de les dels seus pares i de tots els fidels difunts, i també en agraïment pels molts serveis rebuts dels seus pares i dels hereus d'aquests, senyors de la Casa de Monrodon, del Bisbat de Vic, i considerant que totes les possessions aquí relacionades foren adquirides amb diners propis, i que tot allò que s'ha construït, plantat i millorat a la casa seva de Sant Lleïr –construïda dins la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, del bisbat de Barcelona- ha estat fet, pagat i obtingut per la seva pròpia iniciativa i indústria, i considerant també els molts serveis rebuts del venerable Bertran de Monrodon, el seu nebot, ardiaca de la Selva a la Seu de Girona, de la seva espontània voluntat, fa donació al seu nebot Bertran de Monrodon, només per a la durada de la seva vida, de tota la casa de Sant Lleïr amb tots els ornaments i béns mobles, totes les terres, honors i posicions vinculades a dita casa, i tot el que ell hi té i hi posseeix, en franc i lliure alou.

També li cedeix tots i cadascun dels seus masos, bordes, censos agraris, delmes, lluïsmes, firmes i *forticapis*, amb ple domini i drets, situats a les parròquies de Sant Sadurní de la Roca, Santa Agnès de Malanyanes, Sant Esteve del Coll, Santa Maria de Cardedeu i en les parròquies de Sant Julià d'Alfou, Santa Maria de Llinars, Sant Sadurní de Collsabadell, Sant Pere de Vilamajor, Santa Susanna de Montseny i de Sant Mus de Cànoves. A més, li cedeix el cens de cinc quarteres de forment, a mesura de Granollers, que Guillem Ferrer de Cardedeu li paga per raó d'un molí situat a la parròquia de Cardedeu, a pagar per la festivitat de Sant Pere i Sant Feliu del mes d'agost, molí que es troba sota el seu domini i alou. Aquesta donació i concessió la fa amb tots els drets i amb totes les clàusules habituals i amb les següents condicions: Durant la vida del donador, ell restarà senyor de tot allò que aquí es dona i haurà de mantenir quatre preveres instituïts per ell a la capella de Sant Lleïr, pagant-los cinquanta sous moneda barcelonesa de tern, cada any a cadascun i proporcionant-los menjar i beure. També haurà de donar caritat a tres pobres que passin diàriament per la casa o capella de Sant Lleïr: dotze unces de pa, tres *cibres* de vi i escudella.

Un cop mort el donador, el seu nebot Bertran de Monrodon, haurà de continuar amb aquestes obligacions i tindrà dret a substituir qualsevol dels preveres difunts.

Aquest règim es mantindrà a perpetuïtat, per a qui sigui paborde i governador de la casa i capella de Sant Lleïr.

Un cop morts tant el donador com el donatari, l'hereu de la casa de Monrodon tindrà el dret de patronat perpetu per presentar el paborde i governador de la dita casa i capella que haurà de ser una persona del llinatge del donador. Si la persona presentada no és sacerdot, haurà d'ordenar-se dins dels cinc anys següents.

El paborde i governador haurà de residir de forma contínua a la casa i capella de Sant Lleïr i complir amb totes les obligacions envers els preveres i els pobres esmentats.

En cas que no hi hagi cap persona del llinatge per ocupar el càrrec, l'hereu de la casa de Monrodon podrà presentar una altra persona, que haurà de ser idònia, suficient i acceptada pel bisbe de Barcelona.

Tot això segons consta en l'acte rebut per Francesc Soral, notari públic per la terra de Sant Lleïr a les calendes de juny de 1342. Còpia autèntica en pergamí signat amb el núm. 1.

14.135 Promesa d'Elisendis, esposa de Ramon Dilmer sobre el mas Dilmer (1340) **21 de setembre de 1340.** Promesa feta per Elisendis filla de Barceló de Pla i de la Sra Elisendis, la seva muller, de la parròquia de Sta Maria de Cardedeu, i esposa de Ramon Dilmer, també de la dita parròquia, amb consentiment del seu marit de ser dona solida i afocada de Bernat Sagrera, rector de la parròquia de Sant Pere de Vilamajor junt amb tots els fills nats i descendents , en virtut del dret que aquest rector tenia, en nom la capella de la qual era titular, sobre el mas Dilmer del seu marit, que està situat dins la mateixa parròquia i en el qual ella havia entrat per causa de matrimoni.

Aquest mas i les seves terres es tenen en nom de l'esmentada capella i pel venerable Francisco Madalsa, cavaller, per indivís i que no es reconeixien altres senyors, segons consta en l'acte rebut per Bartomeu Mir, prevere i notari públic de Cardedeu, a instàncies de Guillem Blanc, domer major i notari de la parròquia del lloc esmentat, a 11 de les calendes d'octubre de 1340. En pergamí signat amb el núm. 3

[210] Biblioteca de Catalunya SAUD Fol 268

14.136 Confessió de Pere Miró sobre el mas Miró (1352)

17 de juny de 1352. Confessió feta i signada per Pere Miró de la Vila de Cardedeu, a favor de Ramon Sauleda, prevere i rector de la capella de Sant Lleïr, situada a la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, i als seus successors, perpetuant-se en l'esmentada capella.

El dit Pere Miró reconeix ésser home propi i afocat de la rectoria i dels successors en la dita capella de Sant Lleïr, per raó del seu mas anomenat Miró. Es compromet a pagar tots els censos, agratges i altres servituds a què estigui obligat dit Mas Miró, com consta en l'acte rebut en poder de Pere Sabater, domer de l'església de Cardedeu i notari de dita parròquia, als 15 de les calendes de juliol de 1352. En pergamí signat amb el núm. 4

14.137 Confessió feta per Ramon sa Olivera i esposa del mas sa Olivera (1381)

11 de novembre de 1381. Confessió feta i signada per Ramon sa Olivera i Sabilia, la seva muller, de la parròquia de Cardedeu, a favor de Francesc Boit prevere i paborde de la casa de Sant Lleïr i rector de la capella de l'esmentat lloc, construïda a la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, així com als seus successors en la dita pabordia.

Reconeixen que tot el seu mas anomenat sa Olivera amb les seves cases, quintans, terres, honors i possessions, conreus i freixes, situats tots en el terme de Cardedeu, són tinguts per la dita pabordia i capella de Sant Lleïr, i que ells mateixos es tenen per homes propis i afocats d'aquesta institució, per raó de dit mas sa Olivera.

Prometent ésser fidels i bons vassalls, no reconèixer ni proclamar cap altre senyor o senyors, i tenir-se únicament per la dita pabordia i capella de Sant Lleïr i pels hereus de Guillem de Maylla i llurs respectius successors, segons es detalla amb més extensió en l'acte rebut per Pere Sabater, domer major i notari de Cardedeu, a 11 de novembre del 1381. En pergamí signat amb el núm. 5.

14.138 Confessió de Ramon Dilmer i la seva esposa sobre el mas Dilmer (1381)

11 de novembre de 1381. Confessió feta i signada per Ramon Dilmer i Constància, la seva muller, habitants del mas Dilmer i de la capella de Sant Lleïr, construïda a la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, a favor dels hereus i successors de Guillem de Mailla i llurs respectius successors, comunament i en règim d'indivís.

Els compareixents reconeixen i confessen ésser homes propis, solius i afocats per raó de dit mas Dilmer, i prometen ser bons i fidels vassalls, afirmant que no reconeixeran cap altre senyor sinó únicament els pabordes de Sant Lleïr, així com els hereus del dit Guillem de Mailla i els seus successors. Tot això consta en acte rebut per Pere Sabater, domer major i notari de Cardedeu, als 11 del novembre de 1381. En pergamí signat amb el núm. 6

14.139 Confessió feta per Pere Miró i la seva muller sobre el mas Miró Estrany (1381)

11 de novembre de 1381. Confessió feta i firmada per Pere Miró, anomenat Estrany, i la seva muller, de la parròquia de Santa Maria de Cardedeu, a favor de Francesc Bofill, prevere i paborde de la casa de Sant Lleïr i rector de la capella d'aquesta, fundada dins de la parròquia de Sant Pere de Vilamajor.

Els compareixents confessen tenir en domini i alou, per part de la dita capella i dels hereus i successors de Guillem de Mailla, comunament i en règim d'indivís, tot el mas Miró Estrany, amb les seves cases edificades, així com els quintans, honors i possessions que en depenen.

Afirmen que ells i els seus successors són homes propis i afocats de la dita capella, i prometen ésser bons i fidels vassalls, comprometent-se a no reconèixer ni proclamar cap altre senyor que no sigui la dita pabordia de Sant Lleïr. Tot això segons consta en l'acte rebut per Berenguer Teras, consagrat rector de l'Església de Santa Coloma de Marata i notari públic de la parròquia de Cardedeu, per delegació de Pere Sabater, domer major de l'església de la mateixa parròquia, a 11 de novembre de 1381. En pergamí signat amb el núm. 7

14.140 Confessió feta per Pere Miró sobre el mas Miró (1381)

29 de novembre de 1381. Confessió feta i firmada per Pere Miró, de la Vila i parròquia de Santa Maria de Cardedeu, posseïdor del mas Miró de la dita parròquia, amb les seves terres, honors i possessions.

El dit Pere Miró confessa davant del venerable Francesc Boyll, prevere i paborde de la casa de Sant Lleïr i rector de la capella d'aquesta, construïda dins la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, que ell, així com els seus descendents nats i naixedors, són i seran sempre homes propis, naturals i afocats de dita pabordia i capella. Promet ser bon i fidel vassall, i no reconèixer ni proclamar cap altre senyor fora dels esmentats pabordes de Sant Lleïr. Tot això segons consta en l'acte rebut per Berenguer Tarascon, venerable rector de l'església i parròquia de Santa Coloma de Marata i notari de la parròquia de Cardedeu, per delegació de Pere Sabater, domer major de l'església de dita parròquia, el dia 29 de novembre de 1381. En pergamí signat amb el núm. 8.

FRAGMENTS DE LA HISTÒRIA DES DE DIVERSOS ARXIUS

En aquest apartat fem un recull dels diversos arxius en els quals s'ha localitzat algun document del segle XIV.

A continuació es fa la descripció de cadascun d'aquests documents que no tenen cap tipus de connexió entre ells més que tots parlen de masies o vilatans del municipi:

14.141 Capitulacions matrimonials de Pere de sa Sauleda amb Sança (1310)

3 de gener de 1310. Capitulacions matrimonials de Pere de sa Sauleda fill de Ramon i de Guillema de la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, amb Sança filla de Ramon de Tria i d'Avinent, de la parròquia de Sant Martí d'Arenys. L'escrivà és Guillem Tolzà, notari públic de Sant Celoni. El pergamí té les següents mides: 288 x 242 mm.[211]

14.142 Testament de Ferrer Llobet de Vilamajor (1320)

Abril de 1320. Ferrer Llobet de Vilamajor llega 200 sous per a pagar la missa diària que durant un any volia que en sufragi de la seva ànima celebrés Pere de Castellar, el domer de Sant Pere de Vilamajor, a l'altar de Santa Maria.

14.143 Definició feta per Ramon de Carreres a favor del seu cunyat pel dot d'Avinent en escriptura del notari de Vilamajor Arnau Sauleda (1329)

17 de setembre de 1329. Definició atorgada per Ramon de Carreres de la parròquia de Sant Andreu de Bonaconjunta, a favor del seu cunyat Ramon de Tria, pel dot d'Avinent muller de l'atorgant, segons es tenia convingut en escriptura autoritzada pel notari de Vilamajor Arnau Sauleda el 16 de setembre de 1315 i que s'ha anat pagant en diversos terminis.

Escrivà: Bertomeu d'Hostalric, notari públic de Vilamajor, en nom de Guillem Saporta domer major d'aquella parròquia. Les mides són: 231 x 146 mm.[212]

[211] Inventari dels pergamins de l'Arxiu Històric « Fidel Fita » d'Arenys de Mar doc. 207 p. 62
[212] Inventari dels pergamins de l'Arxiu Històric « Fidel Fita » d'Arenys de Mar doc. 296 p. 85

14.144 Guilem Vidal com a procurador de Maria Sala cedeix la possessió corporal d'una peça de terra al torrent de l'església de Vilamajor (1362)

El **3 de gener de 1362**, Guillem Vidal de la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, procurador de Maria, filla de Bernat Sala de Sant Mamet del Corró d'Amunt, cedeix i fa entrega de la possessió corporal a Bernat de Tagamanent, cavaller, una peça de terra situada a la dita parròquia, al lloc anomenat Torrent de l'Església, amb un cens d'una quartera de forment.[213]

14.145 Establiment en emfiteusi a Pere de Castella en una peça de terra al lloc anomenat Garriga Jussana (1366)

Data del **16 de novembre de 1366**, Pere Desbacs estableix en emfiteusi a Pere de Castellar, tots de Sant Pere de Vilamajor, una peça de terra al lloc anomenat Garriga Jussana, dins del mateix terme. El pergamí fa 302 x 323 mm.[214]

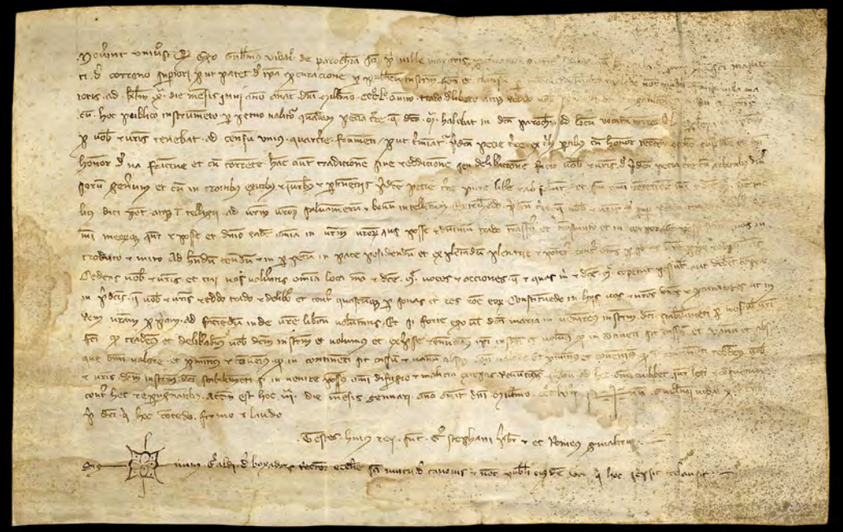

ANC 1-557-T-42

[213] Arxiu municipal de Vilassar de Dalt 7-7-58 (D-4)
[214] Arxiu Nacional de Catalunya Fons Família Llibre ANC1-557-T-42

14.146 Venda atorgada per Bernat Massó i la seva dona a favor de Francesc Moragues d'una terra al lloc dit mas Pasqual (1377)

20 de desembre de 1377. Venda atorgada per Bernat Massó i la seva dona Sancia, de la parroquia de Sant Pere de Vilamajor, a favor de Francesc Moragues, de la mateixa parroquia d'una terra al lloc dit mas Pasqual per 160 sous i en franc alou. Afronta a llevant amb la riera de Vilamajor, a migdia amb terra de mas Collet, a ponent amb el camí que porta a mas Doy i a tramuntana amb el camí que porta a la riera. L'escrivà és Arnau de Bachs, domer major i notari de la parròquia de Sant Pere de Vilamajor que el va donar en pública forma a 24 d'agost de 1381.[215]

ACM70-58-T2-11

[215] Arxiu Comarcal del Maresme Fons Josep de C. Tuñi i Falguera, procurador ACM70-58-T2-11

14.147 Donació de Ramon Sauleda en esponsalici a Bernat Sauleda, àlies Serra (1378)

10 d'octubre de 1378. Ramon Sauleda, prevere setmaner de Sant Pere de Vilamajor, fa donació en esponsalici a Bernat Sauleda, àlies Serra, en atenció al seu matrimoni amb Sança Gras, filla de Guillem Gras. Les dimensions del pergamí són 261 x 428 mm.[216]

ANC 1-557-T-8

[216] Arxiu Nacional de Catalunya Fons Família Llibre ANC1-557-T-8

14.148 Testament atorgat per Margarida Moragues esposa de Bartomeu Moragues (1379)

Data del **10 de setembre de 1379**, testament atorgat per Margarida Moragues, esposa de Bartomeu Moragues, de la parròquia de Sant Pere de Vilamajor i originària de la parròquia de Sant Andreu de Vallgorguina, atorgant les habituals deixes pietoses i també al seu marit Bartomeu i a la seva filla Francisca; fa hereu universal al seu fill Bernat. L'escrivà és Arnau de Bachs, domer major i notari de la parròquia de Sant Pere de Vilamajor que el va donar en pública forma a 15 de maig de 1382.[217]

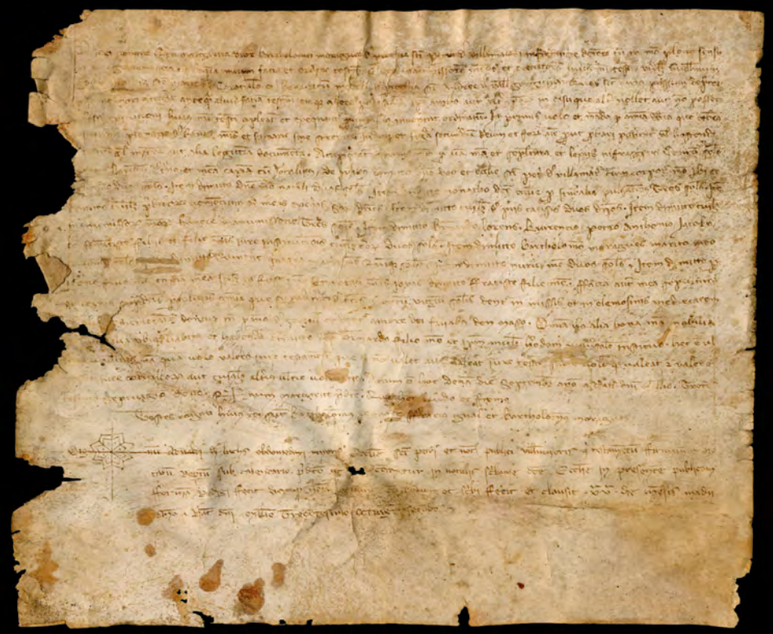

ACM70-58-T2-10

[217] Arxiu Comarcal del Maresme Fons Josep de C. Tuñi i Falguera, procurador ACM70-58-T2-10

L'INICI DE L'ANOMENAT "LO MAL ANY PRIMER" (1333)

14.149 L'inici de "lo mal any primer" (1333)

L'any 1333 és conegut com "lo mal any primer", perquè marca l'inici d'una època de crisi social i econòmica a tot Catalunya. El seu inici es produeix el 1333 amb una mala collita de blat que si li afegim el poc nivell tècnic que tenien les societats agràries i la manca d'inversions per millorar les infraestructures tècniques, van suposar que la situació dels vilatans fos de plena misèria. A partir d'aquest any, comença una cadena de deficiències alimentàries, epidèmies, revolucions i guerres civils.

Els senyors feudals que veuen com es minven les seves rendes per la baixada de la producció del camp i de la disminució de la població, volen compensar-ho apujant les rendes que recapten dels pobres camperols.

L'any 1336 amb la mort del comte rei Alfons lIII de Barcelona i IV d'Aragó, s'agreuja encara més la crisi ja iniciada, ara amb la pèrdua de qui havia liderat la Corona catalanoaragonesa.

La conseqüència d'aquesta crisi va ser una reducció dràstica de la població de Catalunya, sobretot després de la pesta negra, provocant que es perdés fins a una cinquena part de la població

Vilamajor no va ser pas cap excepció en aquesta crisi i també en va rebre les mateixes conseqüències.

LA MORT DE BERENGUER DE SENTMENAT SUPOSA QUE VILAMAJOR ES REINCORPORI A LA CORONA (1345)

Des de l'any 1328 quan el rei Alfons III va cedir les viles de Cardedeu i Vilamajor a favor de Berenguer de Sentmenat, els habitants de Vilamajor no havien deixat de confrontar-se amb el seu senyor. Tant era així que el rei Pere III va haver d'emetre un document de ratificació a favor de Berenguer de Sentmenat:

14.150 Ratificació del rei Pere III a favor de Berenguer de Sentmenat de la donació que li havia fet el seu pare de les parròquies de Vilamajor i Cardedeu. (1337)

El rei Pere III es veu obligat a emetre un document el **12 de maig de 1337** en el qual ratifica a Berenguer de Sentmenat la donació que el seu pare, Alfons III, li havia fet de les viles i parròquies de Vilamajor i Cardedeu, en franc alou, els drets i servituds inherents a les mateixes. Aquesta concessió es detalla a la carta signada pel seu pare a Barcelona el 27 de novembre de 1328.

14.151 Citació a Berenguer de Sentmenat i P. Marquès per capbrevar els seus feus (1343)

2 de març de 1343. Berenguer de Sentmenat, que té en feu el castell i els pobles de Cardedeu i Vilamajor, i P. Marquès, que en té el de La Roca, són citats a Barcelona, per procedir a capbrevar els seus feus. Andreu, encarregat de portar les citacions, va cobrar 4 sous per aquesta tasca. (Classe 1a, f. 51, ACA).

De fet, tot i que Berenguer de Sentmenat ja era senyor de Vilamajor i Cardedeu, també va demanar tenir la jurisdicció tant alta com baixa de les parròquies de Vilamajor i Cardedeu. I en aquest sentit, trobem dos documents del 12 de maig de 1343 que segons Comas[218] explica:

14.152 Venda a Berenguer de Sentmenat tota la jurisdicció de Vilamajor, Cardedeu, Alfou, Santa Susanna i Collsabadell (1343)

12 de maig de 1343. Pere III ven a Berenguer de Sentmenat, ja senyor de Vilamajor i Cardedeu, per ell i els seus successors de manera perpètua, tota la jurisdicció alta i baixa sobre les parròquies de Vilamajor, Cardedeu, Alfou, Santa Susanna i Collsabadell, amb l'excepció de les causes relacionades amb crims comesos en aquells llocs, quan els responsables hagin de ser castigats amb pena de mort o amb mutilació d'un o dos membres. (Reg. 991, f. 17, ACA).

[218] COMAS DURAN, P. *600 anys deL carreratge quan Vilamajor, Cardedeu, El Fou i Santa Susanna esdevingueren "Carrer de Barcelona"* p. 39-40

14.153 Ordre reial de lliurament de possessió a Berenguer de Sentmenat (1343)

12 de maig de 1343. El rei ordena al porter reial que lliuri a Berenguer de Sentmenat la possessió de la jurisdicció alta i baixa de les quatre parròquies del terme del Castell de Vilamajor i de Collsabadell, que han estat venudes a dit cavaller i que obligui als veïns d'aquests llocs a reconèixer-lo, obeir-lo i pagar-li allò que els correspongui. En cas contrari, els seus oficials hauran de protegir-lo i defensar-lo en els seus drets. (Reg. 991, f. 22, ACA).

Les facultats atorgades pel rei Pere III a Berenguer de Sentmenat i de Torrelles, no eren gens ben rebudes pels feudataris de les cinc parròquies. Per alliberar-se del seu domini, farien tot tipus de sacrificis per intentar reincorporar-se a la corona reial, com així succeiria en poc temps, tal com veurem més endavant.

14.154 Requeriment del Consell de Cent a Berenguer de Sentmenat perquè desisteixi d'adquirir la jurisdicció plena de Cardedeu, Vilamajor, Santa Susanna, Sant Julià d'Alfou i Collsabadell (1343)

14 de maig de 1343. Acta notarial per la qual Salvador Fuster, síndic i procurador dels consellers i Consell de Cent Jurats de Barcelona, protesta i reclama a Berenguer de Sentmenat cavaller, que viu prop del monestir de Sant Pere de les Puelles, que desisteixi del seu pla de comprar-li al rei Pere III la jurisdicció plena, amb algunes excepcions de les parròquies de Cardedeu, Vilamajor, Santa Susanna, Sant Julià d'Alfou i Collsabadell, situades a les vegueries de Barcelona i del Vallès, ja que, segons el privilegi "Recognoverunt proceres" i les Constitucions de Catalunya, aquesta jurisdicció pertany al veguer de Barcelona i del Vallès i a la ciutat de Barcelona. Sentmenat declara que el rei, en cas de necessitat com és ara, pot alienar el que consideri oportú. Segueixen les rèpliques i contrarèpliques sobre aquest assumpte entre l'esmentat Fuster i Bernat Rifós, procurador de Sentmenat, entre els dies 17 i 21 de maig del mateix any, els quals persisteixen en els seus arguments.[219]

Els veïns de les parròquies, gents contents amb aquest fet continuaren movilitzant-se per aconseguir tornar a formar part de la Corona, i evitar dependre de Berenguer de Sentmenat, encara que això els comportés sacrificis importants.

Finalment, el 15 d'agost de 1344, el rei Pere III declara que, atesa la suplicació dels veïns de les parròquies de Vilamajor, Cardedeu, Alfou i Santa Susanna i Collsabadell, per reincorporar-se a la Corona, i considerant que l'ingrés d'aquestes parròquies suposa un gran honor i

[219] MAÑÉ i MAS, M.C. *Catàleg dels pergamins municipals de Barcelona (Anys 1336-1396)* Volum II p. 67

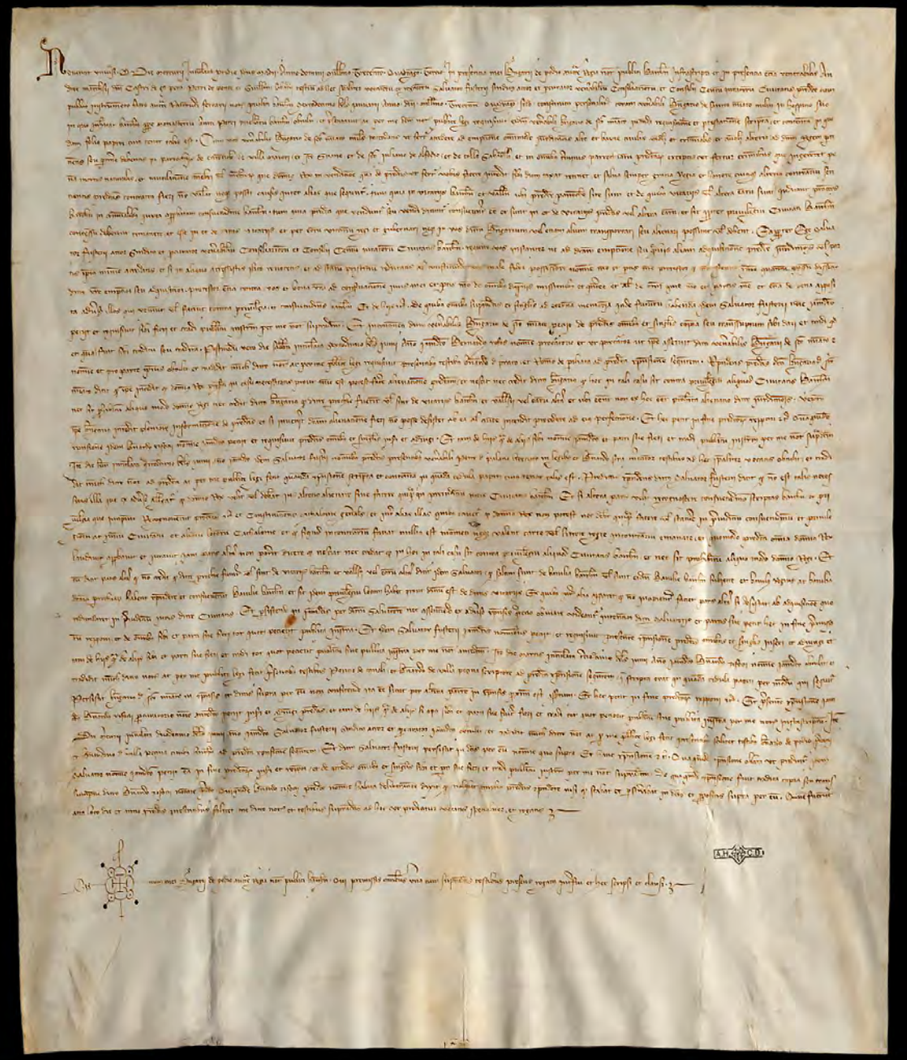

AHCB 422 01/1A

benefici, concedeix per ell i els seus successors que, des d'ara i en el futur, no es vendrà, donarà, empenyorarà, enfeudarà, permutarà, ni en cap cas es desprendrà de tot o part del territori comprès en les esmentades universitats i parròquies, ni de la seva jurisdicció, ni de cap altre dret.

L'any següent, el 1345 va morir Berenguer de Sentmenat i els béns que li havien estat concedits de per vida, tornaren al patrimoni reial, en compliment del document del 27 d'octubre de 1328.

L'ARRIBADA DEVASTADORA DE LA PESTA NEGRA (1348)

La pesta negra o també anomenada pesta bubònica va devastar Europa i Àsia a mitjans del segle XIV i va suposar una reducció per mortalitat de quasi una tercera part de la població. De fet, tot i centrar-la bàsicament en l'any 1348, la pesta va reaparèixer constantment cada 15 o 20 anys a Europa: 1381, 1396, 1397, 1410, 1429, 1439, 1448, 1465-1466, 1476, 1483, 1486, 1493-1494, 1497, 1501, 1521 i 1521

Es tractava d'una infecció que es podia presentar en tres formes diferents:

La primera, la bubònica i la més comuna. Consistia en uns bonys dolorosos i en forma de gangli que apareixien a l'engonal, les aixelles o el coll.

La segona, la pulmonar. Suposava una infecció directa de l'aparell respiratori per la inhalació de partícules amb el bacil. Provocava febres altes, ofec, tos i esputs sangonosos.

Per últim, la forma septicèmica implicava que el bacteri s'escampava des dels bubons o bé des del pulmó. Aquesta fase era irreversible i acabava sempre amb la mort del ciutadà.

I com va afectar la pesta negra a Catalunya? La pesta negra arribà a Catalunya el 1348 a través de vaixells provinents de la mediterrània oriental, segurament de Gènova. Aquests vaixells portaven rates infectades per puces que ho transmetien als homes. La creença popular però, era una altra; es creia que la pesta era ocasionada pels jueus que enverinaven l'aigua.

Les causes de la pesta venien de la mala alimentació i sobretot les pèssimes condicions higièniques en què vivia la població.

En aquells anys a Barcelona hi vivien 40.000 persones i es calcula que en van morir 15.000.

De fet, és de tal magnitud el desastre que provoca la pesta, que hi ha un document del 1350 en el qual Pere III el Cerimoniós (IV d'Aragó), es compadeix de la misèria en què la pesta negra ha deixat la vil. la de Terrassa, i l'eximeix per dos anys dels tributs de cena i de casca. O el cas de Perpinyà el 1350 on la gent es mor de gana i no pot pagar els tributs, i per tant se'ls fa una rebaixa important.[220]

A l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona trobem un llibre de testaments del notari Bonanat Rimentol, que comprèn del 1348 al 1371 i en el qual mig llibre l'ocupen 30 testaments fets entre els mesos de maig i juliol de 1348 mentre que l'altre mig llibre són els testaments dels 22 anys restants fins arribar al 1371. Això ens dona una idea del gran nombre de mortaldat que va suposar la pesta negra en el nostre territori.

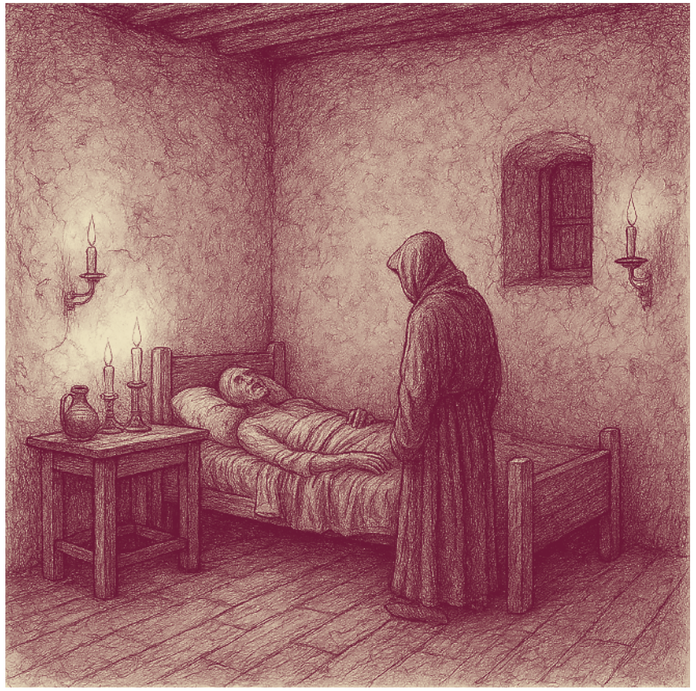

[220] LOPEZ DE MENESES, A. *Documentos acerca de la peste negra en los dominios de la Corona de Aragón* p. 389

14.155 Testament de Pere Riba (1348)

Enfocats en la història del nostre poble, Aventín[221] ens relata un testament de **Pere Riba,** pagès del mas Riba de Vilamajor que trobant-se malalt, va dictar les seves darreres voluntats, el juny de l'any 1348, any de la pesta negra. El Pere Riba mor jove i deixa vídua i cinc fills (dels quals quatre eren nois i una era noia) tots ells per casar. Institueix un dels fills hereu universal però, tement que no arribi a adult i per tant no tingui descendència, estableix ordre de successió entre els germans, i assigna als fills no hereus una llegítima de 300 sous. Així mateix estableix que la filla es casi segons les possibilitats del mas i que rebi el dot, quan sigui el moment. A la seva esposa li deixa el mas com a *domina et potents* mentre es mantingui casta i sense marit. Atenent que el fill hereu era menor, també deixa 100 sous a un pagès perquè durant tres anys resideixi al mas portant l'explotació de les terres. Per últim deixa 100 sous a l'església de Sant Pere perquè els preveres, diaques i beneficiaris oficiïn perpètuament cada any una missa aniversari en el dia de la seva mort.

14.156 Testament d'Alamanda Catalana (1348)

Aventín[222] relata un altre testament del juny de 1348, any de la Pesta Negra, d'Alamanda Catalana, pagesa vídua, de Vilamajor que té dos fills il·legítims als quals deixa 100 sous, i llega els vestits a una germana que podrà seguir vivint a la casa si ella vol.

El text d'aquest document el trobem en un altre llibre de la mateixa Aventín:[223] *"Alamanda Catalana, de Sant Pere de Vilamajor, fa testament l'any de la Pesta Negra, el 1348, assigna per a misses d'aniversari per remei de la seva ànima, la del seu marit i la de tots els seus fidels difunts, el cens d'una quartera de blat que cobra cada any sobre una peça de terra de la parroquia, que és domini útil de la familia Ram i directa del Rei. Dona previssora, Alamanda havia comprat el cens dos anys abans".*

14.157 Testament de Guillemona Llobera (1370)

Un altre exemple el trobem en el testament de **Guillemona Llobera** qui, en sentir-se morir en una rebrotada de la pesta l'any 1370, va decidir fer testament i deixava 4 sous per pagar misses per la seva ànima. Tal com diuen Llobera i Serra[224] la quantitat de 4 sous era molt petita, si ho comparem amb el que pagaven famílies adinerades en aquell moment (fins a 30 sous).

[221] AVENTÍN I PUIG, M. *La societat rural a Catalunya en temps feudals* p. 554
[222] AVENTÍN I PUIG, M. *La societat rural a Catalunya en temps feudals* p. 569
[223] AVENTÍN I PUIG, M. *La família ante la muerte: el culto a la memòria*
[224] LLOBERA TELLO, R. i SERRA BENACH, Ma.M. *Els Llobera a la història de Vilamajor* Quaderns de Vilamajor

ELS MASOS RÒNECS: CONSEQÜÈNCIES DE LA PESTA NEGRA

Entre els anys 1300 i 1500 Europa va perdre la meitat de la seva població. Hem vist en capítols anteriors com la pesta negra va afectar Catalunya produint una pèrdua de població importantíssima. Si a la ciutat la pesta va deixar moltes víctimes, als pobles en canvi va comportar que s'abandonessin els masos amb una davallada molt important de la població.

Però aquest abandó de masos també va tenir conseqüències importants en l'economia dels senyors, que van veure reduïda d'una forma dràstica les rendes que obtenien dels pagesos. Per minorar aquest fet, van adoptar diverses solucions com són agrupament de masos, lloguer per un temps determinat, contractes que redueixen les contribucions en espècie... Aquestes mesures van permetre que els pagesos supervivents a la pesta negra poguessin conrear els masos rònecs amb pagaments molt més baixos que abans. Així, alguns d'ells van aprofitar l'oportunitat per ampliar les seves terres.

Cepero[225] explica: "Els anomenats mansos rònecs eren els habitatges que van ser abandonats pels seus habitants, perquè fugien de la fam o de les epidèmies o perquè havien mort. Es troben documentats els abandonaments de moltes masies a Vilamajor durant el segle XIV. Entre finals del segle XIV principis del XV, davant de l'augment de la demanda agrícola, els pagesos de les masies que havien sobreviscut a aquesta època, van adquirir els "mansos rònecs"."

14.158 Ramon Sabater paga un cens pel mas Prat de Cardedeu (1375)

Un exemple d'aquest fet el trobem l'any 1375 amb el mas Prat, de Cardedeu, el qual estava deshabitat des de la pesta negra, i gairebé enderrocat de manera que no s'hi podia viure. Construir-ne un de nou tampoc era possible, perquè hauria suposat una despesa massa grossa per un mas que era de poc valor. Per això, l'obligació de residir-hi i de fer servei d'homes i dones es va canviar per un cens de 12 diners anuals. La resta de censos, s'havien de pagar com abans i el concessionari, el Ramon Sabater, hagué de pagar, a més, una entrada de 80 sous.

Les conseqüències de la pesta van perdurar anys, i així, a Vilamajor, l'any 1391 s'uneixen tres masos deshabitats en un de sol, de forma que el propietari útil Guillem Sacanal pagava l'any 1394 dos sous anuals de cens.[226]

[225] CEPERO Virginia. *Mapa del Patrimoni Cultural de Sant Pere de Vilamajor*
[226] FERRER MALLOL, M.T.; MUTGE VIVES, J.; RIU RIU, M. *El mas català durant l'edat mitjana i la moderna (segles IX-XVII)* p. 200

En el mateix sentit, l'any 1397 trobem dos masos de Vilamajor que Bernat Moragues va afegir al que ja tenia en propietat i que segons consta eren rònecs des de que hi havia hagut la pesta negra, en paraules del document "de les mortalitats majors ençà", reduint el servei d'homes i dones a un cens anual de 2 sous.

REGISTRES NOTARIALS DE BONANAT RIMENTOL DE 1351

Del llibre *El Protocol del Notari Bonanat Rimentol (1351)* extraiem dos documents pertanyents a ciutadans de Vilamajor:

14.159 La vídua d'un jueu de Barcelona reconeix rebre de Bernat sa Canal de Vilamajor una quantitat de diners (1351)

29 de juliol de 1351. Barcelona. Ester, vídua de Vidal Abraham de Montsó, jueu de Barcelona, reconeix rebre de Bernat sa Canal, de Vilamajor, 18 sous barcelonesos de tern d'aquells 23 sous que li havia de donar el provinent mes d'agost com a pagament a termini de la quantitat total de 80 sous que Bernat Jofra devia al seu difunt marit, segons instrument en el qual el pagador intervingué com a fidejussor.[227]

Noverint universi quod ego, Astaro, uxor Vitalis Abraham de Montesono, quondam, iudei Barchinone, tanquam tenens et possidens omnia bona que quondam fuerunt dicti mariti mei, pro dote mea et sponsalicio et aliis iuribus meis dotalibus, iuxta scriptam consuetudinem Barchinone, confiteor et recognosco vobis, Bernardo sa Canal, de Villamaiori, quod de illis octuaginta solidis monete Barchinone de terno quos Bernardus Ioffra, de dicta villa, quondam, dicto Abraham de Muntso confessus fuit debere cum publico instrumento, in quo fideiussor intervenistis, solvendos sibi per certos terminos, ut in eo lacius continetur, solvistis michi, bene et plenarie voluntati mee, decem et octo solidos dicte monete, videlicet ex illis viginti tres solidis prefate monete quos michi dare et solvere debebatur in proximo venturo mense augusti. Et ideo, renunciando excepcioni non numerate et non solute peccunie et doli, facio vobis, quo supra nomine, de predictis decem et octo solidis bonum et perpetuum finem et pactum de ulterius non petendo. Actum est hoc Barchinone, XXIX die mensis iulii, anno a Nativitate Domini M° CCC° L° primo. Sig+num Astaro predicte, que hec laudo et firmo.

Testes huius rei sunt Petrus sa Perera, de dicta villa, et Abraham Vidal de Muntso, iudeus.

[227] PAGAROLAS SABATE, L. *El protocol del Notari Bonanat Rimentol* doc. 38 p. 86

14.160 Un jueu de Barcelona reconeix rebre de Pere Saig una quantitat de diners (1351)

29 de juliol de 1351. Barcelona. Samuel sa Porta, jueu de Barcelona, reconeix rebre de Pere Saig, de la parròquia de Sant Pere de Vilamajor, els 30 sous barcelonesos de tern que li havia de donar en les presents fires de Barcelona, com a pagament a termini d'aquells 115 sous que li devia, segons instrument autoritzat pel notari que subscriu, el 28 de juliol de 1350.[228]

Noverint universi quod ego, Samuel sa Porta, iudeus Barchinone, confiteor et recognosco vobis, Petro Saig, de parrochia Sancti Petri de Vilamaiori, quod ex illis centum et quindecim solidis monete Barchinone de terno quos vos michi confessus fuistis f. 27 v. Debere cum publico instrumento inde facto in posse notarii infrascripti, quinto kalendas augusti, [anno] Domini M° CCC° l^a^, solvendos michi per certos terminos, ut in eo lacius continetur, solvistis michi, bene et plenarie voluntati mee, triginta solidos dicte monete quos vos michi dare et solvere tenebamini et debebatis in presentis mundinis Barchinone. Et ideo, renunciando excepcioni non numerate et non solute peccunie et doli, facio vobis et vestris de predictis triginta solidis bonum et perpetuum finem et pactum de ulterius non petendo. Actum est hoc Barchinone, XXIX die mensis, iulii, anno a Nativitate Domini M° ccc° l° primo. Sig+num Samuelis de Furno predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes huius rei sunt Iacobus de Amigdalo et Iaffudanus Lobeli, iudeus Barchinone.

[228] PAGAROLAS SABATE, L. *El protocol del Notari Bonanat Rimentol* doc. 39 p. 87

EL PRIMER CENS DE POBLACIÓ: EL FOGATGE DE 1359

El fogatge era un dret feudal mitjançant el qual el senyor podia cobrar per cada foc o família que tenia com a vassalls. Es realitzaven amb l'objectiu de fiscalitzar a la població, i per tant suposava una eina molt important per conèixer la població que hi havia a cadascun dels municipis catalans. Ara bé, cal tenir present que era una estimació doncs algunes dades es falsejaven, precisament per evitar que es realitzés aquest cobrament.

Així, el primer cens oficial de població de Catalunya es va realitzar sota l'ordenament de les Corts de Cervera de l'any 1359, presidides pel rei Pere III. Els focs, incloïen famílies o cases i es classificaven com a: reials, ciutadans, eclesiàstics, cavallers i aloers.

14.161 El fogatge de 1359

D'aquest primer fogatge del 1359, trobem diversos recomptes en funció de la font que consultem.

A la consulta del llibre Colección de documentos inéditos del Archivo General de la Corona de Aragón localitzem el Censo de Cataluña, amb les següents dades: *Primo ciutat de Barchelona 7651, Vila de Sabadel et castell de Rahona 162, Vila e terme de Terraça 228, Vila Major 44, Tagamanent 12, Corró jusa 20, Maherata 8, Corro subira 14, Cardedeu 36*.

En canvi, segons Gallardo[229], els focs eren els següents: Palou tenia 17 focs, Granollers, 74; la Garriga, 34; Laurona, 20; Corró Jussà, 14; Marata, 8; Corró Subirà, 12; Samalús, 13; Belloch, 10; Cardedeu, 53; Cànoves, 20; Llinars, 10; Vilamajor, 44; Casal de Brugueres (Vilamajor), 9; Santa Susanna, 5; Collsabadell i Sanata, 15.

Finalment, segons l'Apèndix de Llobet, Vilamajor comptava amb 84 focs[230], Aiguafreda amb 17, Castell del Brull amb 40, Castell de Cànoves amb 32, La Garriga amb 30, Gualba amb 44, Montmany amb 21, Sant Celoni amb 119, Castell de Montclús amb 327 i Castell de Tagamanent amb 28.

El segon fogatge del qual es té constància és el de 1376, amb un títol sobreposat molt més recentment *Población de Cataluña del año 1376* . Aquest està dividit per vegueries i on s'expressen els focs de cada braç o estament segons les Corts de Cervera i de Tortosa. Es troba en l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

[229] GALLARDO. A. Del Mogent al Pla de la Calma p.
[230] LLOBET, S. *El medi i la vida al Montseny* p. 453

Per últim, trobem el fogatge del 1378 i està guardat a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona amb el títol *Llibre de Fogatges MCCCLXXVIII*; també n'hi ha un altre a l'Arxiu General de la Corona d'Aragó que és d'aquest mateix any. Aquest fogatge està dividit per bisbats i per braços.

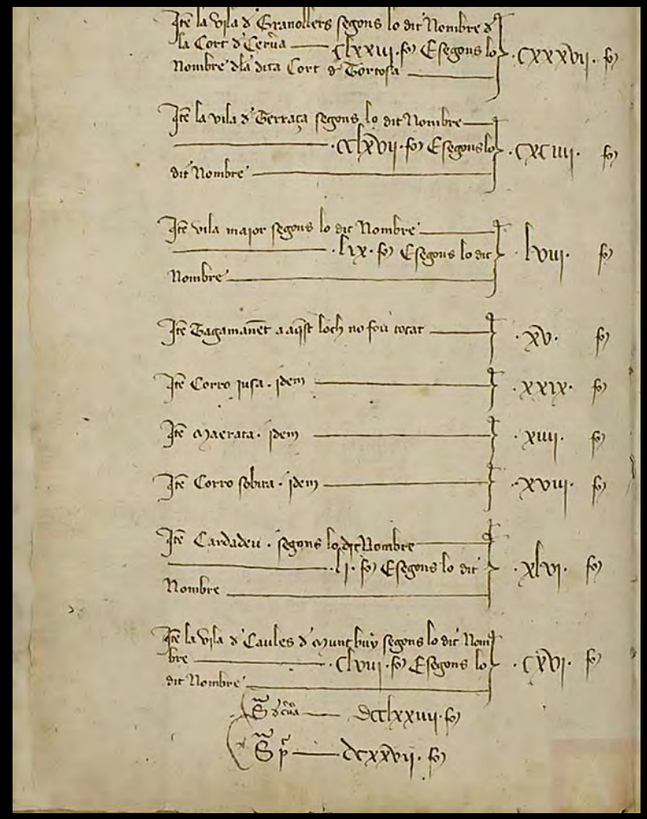

ACA - Llibre Fogatges del 1359

VILAMAJOR PASSA A MANS DE BERNAT DE CABRERA (1381) I ES RECOMPRAT PEL REI TRES ANYS MÉS TARD (1384)

El 4 de juliol de 1381 el príncep Joan el Caçador, fill i hereu del rei Pere III el Cerimoniós, que exercia el càrrec de governador general de Catalunya es trobava profundament endeutat amb diverses persones que li havien prestat grans quantitats de diners per evitar la pèrdua del regne de Sardenya. Aquestes sumes, acompanyades dels alts interessos, requerien ser retornades amb urgència. Davant d'aquesta situació, el príncep va decidir vendre a perpetuïtat les universitats i parròquies de Cardedeu, Alfou, Vilamajor i Santa Susanna a Bernat IV, vescomte de Cabrera, com a mesura per sanejar els seus deutes.

Així doncs el rei va vendre a Bernat de Cabrera, donzell, i als seus successors, el territori dels pobles i parròquies de Vilamajor, Cardedeu, Alfou i Santa Susanna, situats al Vallès.

Però què implicava aquesta venda? Suposava l'alienació de tots els drets i pertinences d'aquestes parròquies, incloent-hi torres, cases, fortaleses, edificis, feus, aprofitaments comunals, vassalls, masos, censos, aigües, boscos, turons, entre d'altres. A més, el comprador adquiria la potestat de nomenar batlles, jutges, agutzils, i fins i tot de castigar els malfactors amb penes corporals.

El preu es va establir en 6.000 florins d'or d'Aragó que equivalien a 66.600 sous barcelonesos.

14.162 Petició reial de lliurament de la possessió dels termes i parròquies de Vilamajor i Cardedeu a Bernat de Cabrera (1381)

Per donar compliment a la venda, el **12 d'agost de 1381** l'infant Joan dona ordres a F. Ramonet, porter del rei, perquè, juntament amb els consellers i procuradors designats, faci lliurament de la possessió dels termes i parròquies de Vilamajor i Cardedeu a Bernat de Cabrera. (Reg. 1702, f. 22, ACA).

El 19 d'agost de 1381 els veïns dels pobles i parròquies de Vilamajor i Cardedeu foren informats de la venda d'aquests territoris, llegint-los el contingut de la transacció. En assabentar-se dels drets que Bernat de Cabrera tindria sobre d'ells, es van sentir alarmats i indignats. A més de l'esglai, els va enutjar la formalitat amb què els reis venien aquests pobles altra vegada, malgrat el jurament solemnitzat sobre els quatre Evangelis. Cal recordar que el rei Pere III l'agost de 1344 els havia promès que mai més separaria les universitats i parròquies del domini reial.

Els reis van justificar la venda apel·lant a la necessitat de recursos per cobrir les despeses derivades de les seves campanyes, però això només va intensificar la protesta popular. Des d'aquell moment, els veïns manifestaren la seva disconformitat amb el comprador, tant de paraula com de fet.

En adonar-se de la reacció popular, Bernat de Cabrera va reconèixer l'error i va prometre a l'infant Joan i als procuradors reials que, en cas que se li retornessin els 6000 florins d'or d'Aragó, juntament amb les despeses que havia ocasionat, ell retornaria els termes i parròquies amb tots els drets i pertinences, tal com els havia adquirit. La promesa va ser signada per Bernat de Cabrera, A.G. de Belloch, i altres consellers de l'infant Joan, amb l'autorització del secretari que va formalitzar l'escriptura.

Davant d'aquesta promesa, els veïns afectats van sol·licitar l'ajuda dels consellers de Barcelona, ja que també eren ciutadans d'aquesta ciutat, per gestionar la revisió de la compra i aconseguir la restitució de la seva independència. Al mateix temps també van suplicar al rei que intercedís a favor seu.

El 29 d'agost de 1381, Bernat de Cabrera presta jurament i homenatge, en nom propi i dels seus successors, al rei Pere i al príncep Joan, davant dels consellers i procuradors, i es compromet a que si se li retornen els 6.000 florins abonats per la compra no tindria cap inconvenient en retornar i restituir les coses venudes.

"Auto de Reventa de 29 agosto 1381 fol 428 ret[231]

Seguidamente en 29 agosto de dicho año 1381 el mismo D. Bernardo de Cabrera prometió a dicho señor Rey y demàs que conveniese, que siempre que se pagasen los seis mil florines de oro, los salarios de instrumentos, y demás, les debolberia y resituiría las preciadas cosas vendidas, reponiéndolas en el estado en que se hallaban antes de venderse."

Veient doncs els veïns de les parròquies que només si el rei retornava els diners al vescompte es podrint redimir d'aquest, van acordar que ells mateixos pagarien la quantitat dels 6.000 florins. I així ho van fer!

De l'Arxiu Municipal de Barcelona, núm. document 1A-649 s'extreu la següent confirmació signada el 12 de juny de 1384 feta per Pere III als llocs de Vilamajor i Cardedeu i les parròquies de Santa Susanna i Sant Julià d'Alfou dels capítols que li havien presentat. En aquest sentit, Pere III, a petició dels prohoms i de les universitats dels llocs de Vilamajor i de Cardedeu, i de les parròquies de Santa Susanna i Sant Julià d'Alfou, situades al Vallès, els confirma els capítols que li presenten, acceptant les seves condicions. Li demanen tornar a la jurisdicció reial redimint-ne el preu que Bernat IV de Cabrera va pagar quan els va comprar a carta de gràcia i passar a ser considerats carrer de Barcelona, de manera que mai més no puguin ser alienats i, entre altres coses, constituir sindicats i procuracions per tal d'aconseguir el capital necessari per a la seva redempció, obtenir llicència per imposar talles i impostos, i crear censals i violaris per comprar la seva llibertat.

[231] POCH RUESTES, J. *Vilamajor, un poble forjat per comtes, capellans, pagesos i menestrals* p. 209

AHCB 649 01/1A

14.163 Confirmació feta per Pere III als llocs de Vilamajor i Cardedeu i les parròquies de Santa Susanna i Sant Julià d'Alfou dels capítols que li havien presentat. (1384)

Fraga, 12 de juny de 1384. Pere III[232], a petició dels prohoms i de les universitats dels llocs de Vilamajor i de Cardedeu, i de les parròquies de Santa Susanna i Sant Julià d'Alfou, situades al Vallès, els confirma els capítols que li presenten, acceptant les seves condicions. Li demanen tornar a la jurisdicció reial redimint-ne el preu que Bernat IV de Cabrera va pagar quan els va comprar a carta de gràcia i passar a ser considerats carrer de Barcelona, de manera que mai més no puguin ser alienats i, entre altres coses, constituir sindicats i procuracions per tal d'aconseguir el capital necessari per a la seva redempció, obtenir llicència per imposar talles i impostos, i crear censals i violaris per comprar la seva llibertat.

14.164 Document de Concòrdia pel qual Vilamajor i Cardedeu passen a dependre del rei i aquest els atorga el privilegi de ser Carrer de Barcelona (1384)

Finalment, el **9 de setembre de 1384** es va signar el document de Concòrdia mitjançant el qual passaven a dependre del rei, i aquest, els atorgà el privilegi de ser Carrer de Barcelona, amb els mateixos drets que tenien els barcelonins.

El document diu el següent:

"Concordia de 9 septiembre de 1384 fol 250 tela[233]

Posteriormente en 12 de junio de 1384 con instrumento dado en el castillo de Fraga obtubieron los de Vilamajor la gracia de poderse retituir, e incorporar a la Real Ccorona y que pudiesen gozar de los mismos privilegios de que gosaba dicha ciudad segun se halla enunciado en el documento que luego se referiria; puesto que en nueve de septiembre 1384 los con selleres y Consejo de cien to de dicha cciudad de una; y la universidad dde lass parroquias de Cardedeu, vilamajor, santa susana y san Julian del fou de parte otra, en atencion a dicho privilegio, y haciendo mérito de aquel, firmaron una transaccion y concordia en la que atendiendo que como el señor Rey hubiese vendido al quitar dichas parroquias Jurisdiccion hombres, y términos de ellas por precio de seis mil florines de oro y los prohombres de las expresadas parroquias deseando sumamente volver a la Corona a persuación, consejo y voluntad de esta ciudad, o sus síndicos, que eran con dicho señor en las Cortes Generales, que se celebraban en la villa de Monzón ofreciendose, a dicho señor Rey que dichos hombres de las expresadas villass pagarian de su propio dinero los seis mil florines de oro, si los queria recibir, haciendo empero de dichas parroquias calle de Barcelona y que los hombres de las expresadas parroquias hiciesen Sacramento y homenaje a los conselleres de Barcelona y a su síndico a fin que jamás otra vez pudiesen ser vendidos y separados de la Real corona; y dicho señor Rey, entre las otras demas

[232] MAÑÉ i MAS, M.C. *Catàleg dels pergamins municipals de Barcelona (Anys 1336-1396)* Volum II p. 230
[233] POCH RUESTES, J. *Vilamajor, un poble forjat per comtes, capellans, pagesos i menestrals* p. 209

gracias que hiso a los expresados prohombres por contemplación de dicha redención, fué la de un Capítulo, alli, que de los expresados lugares y parroquias fuese echa primeramente la expresada redención y despues reputada por calle de Barcelona y librada a dicha ciudad pacífica posesión: que el mero imperio lo rigiese y exerciesse el Baile de Barcelona o su lugarteniente: Que ni dicho señor Rey y sus sucesores por caso alguno pudiesen en lo venidero hacer algunas transportaciones, ni enagenaciones, ni por cualquier nombre separarlas de modo que haciendose lo contrario, antes de librarse la posesión fuese ipso facto devuelto al primer estadio, y atquirido el régimen y administración de dicho mero imperio a la expresada ciudad y que toda la Jurisdicción civil y criminal de dichos lugares y parroquias fuese regida por Bayles, que fuesen puestos por dicho Señor y que todos los emolumentos de la Jurisdicción, deducidos los salarios de Bayles, fuesen de dicho Señor, entendiendo que en todo tiempo los hombres, lugares y parroquias fuesen tenidos a dicho Señor al Servicio de hueste y cavalcata, y que por consiguiente habiendo los expresados prohombres satisfecho los susodichos seis mil florines, echo el expresado recobro y rehunidos dichos hombres y parroquias a la Real Corona fuesen calle de Barcelona; por esto fue convenido lo siguiente

Primo que como dicho recobro hubiese sido a grande instancia de la expresada ciudad y de sus Síndicos, la misma ciudad recibió, y tomó las expresadas parroquias y hombres y abitantes en ella y en Calle de la propia ciudad, disponiendo que en la senyoria de dichas parroquias y en donde menester fuesse se colocasen las armas de dicha ciudad.

Segundo: Dichos conselleres y consejo prometieron que defenderian dichas parroquias y hombres habitantes en ellas, principalmente en las referidas gracias, y concesiones hechas por dicho Señor, no permitiendo que por ningun caso dichas parroquias en todfo, ni en parte fuesen separadas de la Real corona y de la Bailia de esta ciudad y que les sustendiran como de una calle de dicha ciudadd y que esta en ningun tiempo frenunciaria aquel drecho, y que no pudiese renunciarlo ni definirlo y que no menos mantendria y defenderia las expresadas parroquias en el caso de las precitadas, y otras gracias y privilegios, franqueas y llibertades y buneos usos, que tenian y tendrían en lo venidero.

Tercio: Que la expresada ciudad teneiendom dichas parroquias por calle suya y los habitants entonces y en lo venidero por berdaderos ciudadanos, les defenderia dfe enemigos que quisiesen damnificar deichjos lugares y bienes o derechos de ellos, así por rason de hueste, como de cualquier servicios que antes debian hacer por el señor Rey, como lo arian por un ciudadano de Barcelona.

Finalmente aue a dichas parroquias y habitants y habitadfores de elles les quedasen salvas todas franquicias, llibertades, privilegios, buenos usos, h costumbres, que tenian y tendrian."

I així és com les quatre parròquies: Cardedeu, Alfou, Vilamajor i Santa Susanna passen a ser carrer de Barcelona, i conseqüentment, passaven a tenir els mateixos privilegis i drets que la ciutat, però també les seves obligacions.

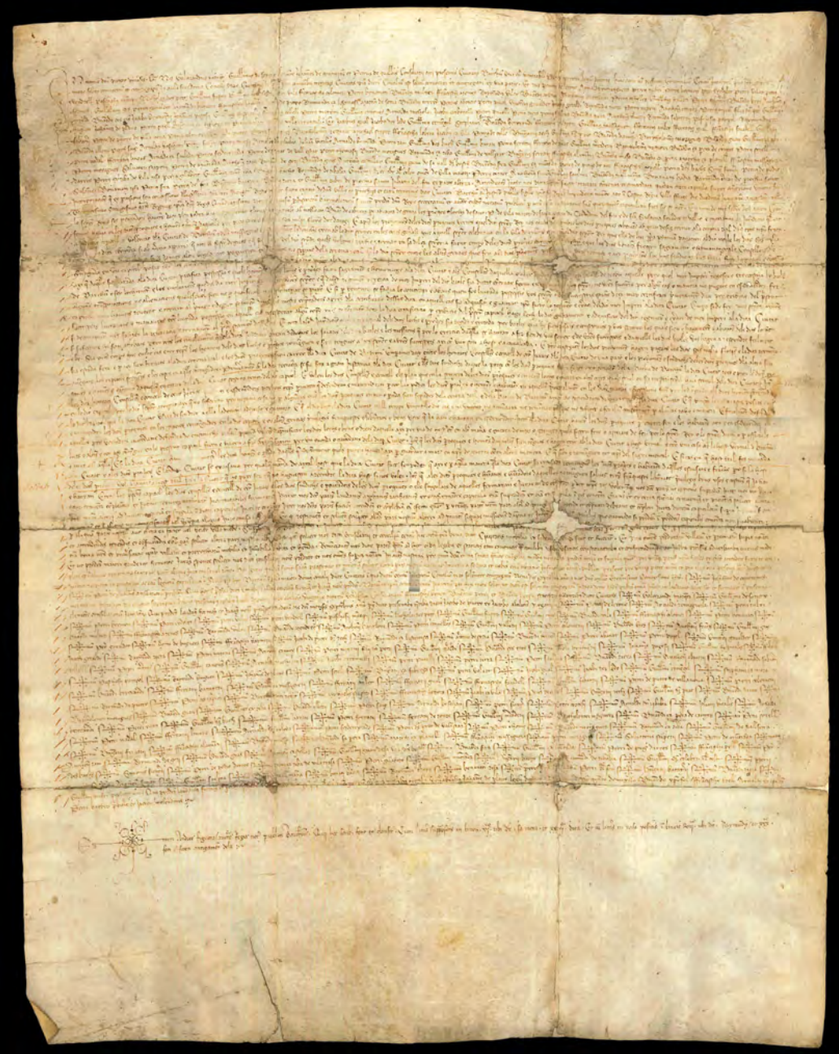

9-setembre-1384
Arxiu Tomàs Balvey

ACLARIMENTS DE DATES I ALTRES EXPLICACIONS

En alguns dels documents que s'han transcrit, la data és a calendes, o a idus. Això passa perquè a la Catalunya medieval s'utilitzava el calendari romà antic, que dividia el mes en 3 parts, les calendes, les nones i els idus.

Les calendes

Correspon al dia 1 de cada mes. Si hi ha un número abans de la paraula calenda, vol dir que és abans del dia 1 de cada mes. Per tant, serà el mes anterior al que es diu en el document. Per exemple: si el document diu XI de calendes de febrer, serà un document del mes de gener. Per saber el dia concret cal:

En primer lloc tenir en compte el nombre de dies que té el gener (31). S'ha de sumar sempre 2, als 31 dies de gener i restar-li el nombre del document (11). 31+2-11= 22 Es el 22 de gener.

Els idus

És el dia 13 dels mesos de gener, febrer, abril, juny, agost, setembre, novembre i desembre i el dia 15 del mes de març, maig, juliol i octubre.

Per calcular el dia cal partir del 13 o 15 segons el mes, sumar-li 1 i restar-li el nombre que diu el document. Per exemple, 4 dels idus de juny: 13 + 1 – 4 = 10 de juny.

Les nones

És el dia 5 dels mesos gener, febrer, abril, juny, agost, setembre, novembre i desembre i el dia 7 dels mesos de març, maig, juliol i octubre.

Per calcular el dia cal partir del 5 o 7 segons el mes, sumar-li 1 i restar-li el nombre que diu el document. Per exemple: 4 de les nones d'abril 5 + 1 - 4 = 2 d'abril

Els reis francs a l'època carolíngia

Així mateix, en alguns casos de l'època carolíngia el document diu: Regnat del rei *Felip l'any 14*.

Es tracta dels reis de França, i cal sumar el número de l'any al moment que va iniciar el seu regnat restant 1 del primer any.

Per exemple: Regnat del rei Lluis el Jove l'any 43.
Any inici regnat (1137 + 43 -1) = 1179

Moneda

D'altra banda, quan es parla de moneda, cal tenir en compte les següents equivalències:
1 sou = 12 diners 1 lliura = 20 sous o 240 diners

El Diner de tern (sorgit al final del regnat de Pere I, només tenia un quart de plata).

Diner de billó (moneda d'un gram que és popular a l'edat mitjana).

Noms masies o paratges

Quan en algun document es fa referència a noms de llocs, paratges o noms de masia, s'ha posat el nom oficial del topònim, per exemple, "ca l'Esteper". En canvi, s'ha mantingut la paraula tal qual apareix escrita en el document quan es tracta de cognoms "Estaper" o "Estapé" o bé en el nom de l'arxiu: "fons documental de ca n'Estapé".

El mateix passa amb el topònim Riba. La masia es diu "can Ribes" però en canvi en molts documents es fa esment a "Guillem de Riba" o "el mas Riba" i així s'ha mantingut.

GLOSSARI

Adalil. Capità dels almogàvers encarregat de reconèixer el terreny, guiar l'exèrcit i combatre a cavall.
Afocat. Algú inscrit en la llista de focs d'una població.
Aimina. Mesura de capacitat de valor variable segons les contrades.
Aixovar. Conjunt de roba personal i de la casa que els nuvis aporten al matrimoni.
Alou. El règim de tinença dels béns immobles, normalment terres. El senyor feudal o aloer tenia el domini complet i lliure sobre les propietats.
Àpoca. Carta de pagament.
Agrer. Prestació real per la concessió de terres i masos que en forma de cens pagaven els pagesos. Consistia en una quarta o cinquena part de la collita.
Aloer. Senyor de cases, terres o masos en alou, lliure del domini d'un superior, perquè n'és propietari.
Almohade. Individu d'un moviment reformista de l'islam sorgit el segle XII.
Atuell. Recipient destinat a contenir líquids o sòlids.
Ballester. Soldat armats amb ballesta.
Bancal. Tros pla de camp conreat, limitada per rases, rengles d'arbres o marges.
Braça. Mesura de longitud que es mesurava des de l'extrem d'una ma fins a l'extrem de l'altra, amb els braços en creu.
Calendes. Primer dia de cada mes segons el calendari romà antic.
Capbreu. Document amb les declaracions de béns fetes pels vassalls d'un senyoriu i les càrregues que comporten davant d'un notari amb l'objectiu de registrar-les.
Casca. Tribut que es feia al senyor per Pasqua i consistia en productes típics.
Cavalcada. Expedició militar destinada a devastar el territori enemic i atemorir la població per mitjà del saqueig, la destrucció i la captura de presoners.
Cena. Tribut pagat al rei pels municipis del matrimoni reial, monestirs, llocs d'ordres militars i comunitats jueves i musulmanes.
Cenobi. Convent, monestir.
Circio. Nord.
Consueta. Descripció de totes les cerimònies pròpies del bisbat i de la mateixa parròquia.
Consuetud. Costum.
Cota. Vestidura que s'usava antigament, feta de pell amb tires de cuir, làmines o malles de ferro cosides, utilitzada com arma defensiva del cos.
Cugucia. Un dels anomenats mals usos, que consistia en que el senyor feudal rebia un dret sobre els béns per l'adulteri de la muller del pagès.
Dècima. També anomenat delme, és un cens del 10% sobre la collita dels pagesos que es destinava al manteniment del clergue i edificis religiosos.

Denari. Moneda romana d'argent.
Dominicatura. Dret que es pagava al senyor.
Eixorquia. Un dels anomenats mals usos que consistia en que el senyor cobrava dels pagesos que morissin sense descendència un terç dels béns mobles del difunt.
Emfiteusi. Contracte de cessió perpètua o a llarg termini d'un bé immoble mitjançant el pagament d'un cànon anual.
Emina. Antiga mesura de volum molt utilitzada pel vi.
Empriu. Ús i dret d'usar o aprofitar-se d'una cosa com un camí, terra de pastura o aigua.
Esplet. Collita, especialment si és abundant.
Establiment. Instrument jurídic utilitzat, com les escriptures de compra-venda, per fer circular els béns fora de l'àmbit familiar.
Fadiga. El dret de prelació que té el senyor directe d'adquirir la cosa emfitèutica quan el senyor útil la traspassa a un altre mitjançant títol onerós.
Farraginal. Tros de terra situat prop de l'era, i destinat a fer-hi farratge.
Feudatari. Persona investida d'un feu o domini útil condicionat sobre béns i terres cedit per un senyor a algú.
Fidejussió. Forma de fiança per a tota mena d'obligacions que es realitzava com a contracte verbal i solemne per estipulació.
Fidejussor. Fiador del compliment d'un deute en virtut d'una fidejussió.
Fogatge. Dret feudal que permetia al senyor cobrar per cada foc o família que tenia com a vassalls.
Foriscapi. Dret que rebia el senyor territorial de l'emfiteuta pel seu consentiment perquè la finca passés del domini del censatari a un tercer.
Forment. Blat.
Gonella. Peça de vestir que duien homes i dones, composta de cos i falda.
Host. Segons el dret feudal era el nom que rebia un exèrcit alçat per a lluitar en una campanya militar.
Idus. En el calendari romà, el 15 dels mesos de març, maig, juliol i octubre, i el dia 13 de la resta de mesos.
Intestia. Un dels anomenats mals usos, que consistia en rebre una part dels béns del pagès que moria sense haver fet testament.
Lampadari. Element que assegurava la llum a l'interior de les antigues esglésies.
Levita. Clergue que havia rebut l'ordre diaconal, abans de ser sacerdot.
Llàntia. Aparell amb un dipòsit on es posa líquid combustible i una metxa en un dels extrems, per produir llum.
Lleny. Nau medieval de rems.
Lleuda. Impost que gravava l'entrada de mercaderies a les viles on hi havia mercat.
Llinar. Camp on es cultivava el lli.
Llòsol. Obligatorietat d'usar la farga del senyor.

Lluïsme. Dret del senyor directe a rebre una part del valor de la cosa emfitèutica que es transmet a tercera persona, quan el senyor no fa ús del dret de fadiga.
Mancús. Moneda generalment d'or, bastant corrent a la baixa edat mitjana.
Marmessor. Encarregat de fer complir i d'executar la darrera voluntat d'un testador.
Meridià. Migdia. Sud.
Migjorn. Migdia. Sud.
Mitgera. Mesura de capacitat per a grans, de valor variable segons l'indret, però que aproximadament equival a uns 4 litres.
Moltó. Mascle d'ovella castrat.
Morabatí. Moneda d'or musulmana que circulava pels comtats catalans des de finals del segle XI i utilitzada com a moneda de compte.
Mujada. Unitat de mesura agrària pròpia de l'àrea de Barcelona equivalent a 4.896,5 m^2.
Pabordia. Administració que depenia d'un monestir i que s'encarregava d'administrar els béns i propietats.
Parellada. Mesura equivalent al terreny que pot llaurar en un dia un parell de bous.
Pentecosta. 50è dia després del diumenge de resurrecció. També anomenada Pasqua Granada.
Pignoració. Dret reial que es constitueix sobre una cosa aliena que es lliura al creditor per obtenir el pagament d'un crèdit.
Políptic. Inventari de les propietats i dels censos que es pagaven per posseir el domini útil. És el precedent dels capbreus.
Ponent. Oest.
Presbiteral. Relatiu o pertanyent al presbiteri o als preveres.
Prevere. En l'Església Catòlica el clergue que ha rebut els ordes majors i té la missió principal de presidir la celebració de l'eucaristia.
Prohom. Persona digna d'especial consideració, elegible o amb capacitat per exercir un càrrec representatiu.
Punyera. Mesura de capacitat per a grans, de valor variable segons l'indret.
Purgació. Acte solemne pel qual a l'edat mitjana una persona acusada públicament podia purgar la infàmia disculpant-se de tots els efectes jurídics.
Quartera. Mesura d'àrids, de capacitat variable segons l'indret.
Quèstia. Tribut en diners o en fruits que el senyor feudal cobrava dels seus súbdits.
Regesta. Registre que conté el resum de diversos documents.
Saió. Servidor d'un magnat visigot, que administrava un lot de terra per concessió d'aquest, dins dels dos terços d'hisenda que corresponien a cada magnat visigot.
Sester. Mesura de capacitat del gra.
Sol ixent. Per on surt el sol. Llevant. Est.
Sou. Moneda. El seu valor era de 12 diners de tern.

Sometent. Era una autoprotecció civil típicament catalana, separada de l'exèrcit, per a la pròpia defensa i la defensa de la terra en temps de conflicte bèl·lic. La convocatòria es feia en "so metent" amb el so de les campanes, d'instrument o bé de viva veu.
Talla. Sistema de recaptació medieval que s'utilitzava quan es necessitava sufragar una despesa urgent.
Tasca. Imposició senyorial equivalent a una onzena part de la collita.
Tern. Llei de tres diners d'argent fi sobre un total de dotze a la moneda de billó.
Tramuntana. Nord.
Trastallador. Peça que serveix per retenir o deixar passar el cabdal d'aigua d'un canal o d'una sèquia.
Verger. Hort on hi ha diversitat de flors i arbres fruiters.
Violari. Es un tipus de contracte del dret civil català pel qual es ret pel dret durant la vida d'una persona "i fins que aquesta mori" de rebre periòdicament una pensió en diners.

NOTA DE L'EDITOR

Els protagonistes d'aquests pergamins, làpides i documents antics de Vilamajor —datats entre els segles IX i XIV— són homes i dones de tota mena i condició: reis, bisbes, nobles, abadesses, domers, batlles, caçadors, moliners, pagesos… De molts d'ells n'hem conservat el nom, el mas on vivien i fragments de les seves històries. Però no n'hem heretat el rostre. Ni del pagès més humil ni del comte més poderós.

Per això els hem volgut donar una cara. No pas per reconstruir una veritat que ja no podem saber, sinó per fer-los més propers, més vius, més humans. Les imatges que trobareu són aproximacions interpretatives, creades mitjançant tecnologia generativa amb criteris històrics i visuals. No són retrats reals, però potser —qui sap— algun tret, algun gest, podria haver-se assemblat al que van tenir.

Amb aquest llibre, només aspirem a una cosa: recordar els vilamajorencs que ens han precedit. Homes i dones, rics i pobres, infants i ancians. Perquè, si els recordem, si tornem a pronunciar els seus noms i a imaginar les seves vides, d'alguna manera, encara viuen entre nosaltres.

Per facilitar la identificació i l'ordenació dels documents recollits en aquest volum, s'ha establert un sistema propi de codificació. Cada document ha estat numerat segons un codi intern que consta de dues parts separades per un punt:

[número de segle].[número de document]

El primer número indica el segle al qual pertany el document, segons la seva data de redacció o context principal. El segon número, que s'inicia en 1 dins de cada segle, correspon a l'ordre cronològic o temàtic en què el document s'insereix dins del treball.

A tall d'exemple:

El codi 12.3 identifica el tercer document del segle XII.

El codi 14.27 fa referència al vint-i-setè document del segle XIV.

Aquesta numeració és pròpia d'aquest llibre i no respon a cap sistema arxivístic oficial. Té com a objectiu oferir una lectura més ordenada i accessible dels continguts, alhora que permet una referenciació àgil al llarg del text i dels annexos.

BIBLIOGRAFIA

ARMENGOL VILLANUEVA, J. M. (2022) "Els Arquer de Goscons. Una aproximació a la seva història documentada (1 part)". *In Marítima*, núm. 3

AVENTÍN I PUIG, M. (1990) *Vilamajor (872-1299). De la fi del sistema antic a la consolidació del feudalisme.* Sabadell: Ed. Ausa

AVENTÍN I PUIG, M. (1990) *Documents per a la Història de Llinars del Vallès* Llinars del Vallès: Museu Municipal Joan Pla i Gras.

AVENTÍN M.; SALRACH J.M. (1991) *Llinars i la seva història* Llinars del Vallès: Museu municipal Joan Pla i Gras.

AVENTÍN I PUIG, M. (1996) *La societat rural a Catalunya en temps feudals*. Barcelona: Columna assaig.

AVENTÍN I PUIG, M. (2001) "La família ante la muerte: el culto a la memòria". *La família en la Edad Media. XI Semana de Estudios Medievales*. Nájera, del 31 de julio al 4 de agosto de 2000 Instituto de Estudios Riojanos.

AVENTÍN I PUIG, M. (2014) *Vivències i sentiment de la mort: microanálisis de famílies i comunitats rurals en temps feudals* Departament d'Història Medieval, Paleografia i Diplomàtica Universitat de Barcelona. Edicions PangurBàn.

BAIGES, I. J., FELIU, G., SALRACH, J. M., BENITO, P., CONDE, R., FARIAS, V., GALCERAN, P., PONS, M., SADURNI, N., TORRA PEREZ, A. (2010) *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona, de Ramon Berenguer II a Ramon Berenguer IV.* Volum 51. Barcelona: Fundació Noguera.

BATLLE GALLART, C., BAUCELLS REIG, J., FÀBREGA GRAU, À., HERNANDO DELGADO, J., RIU RIU, M. (2006) *Diplomatari de l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona del segle XI. Volums 2, 3, 4*. Barcelona Fundació Noguera.

BISSON, Thomas N. (1999) *Fiscal Accounts of Catalonia under the early Count-Kings (1151-1213)* Scholarly Pub Office Univ. Of.

BOFARULL MASCARO, P. (1856) *Colección de documentos inéditos del Archivo General de la Corona de Aragón* Vol. XII Barcelona.

BRUGUÉS, I.; JORNET i BENITO, N.; BOADA, C.; MUNTANER i ALSINA, C.; CASALS, J. (2019) *Diplomatari de la col·lecció de pergamins del monestir de Santa Clara de Barcelona (1039-1241)*. Barcelona: Fundació Noguera.

CEPERO GONZALEZ, Virgínia - DIPUTACIÓ DE BARCELONA - *Mapes de patrimoni cultural.*

COMAS DURAN, P. (1994) *600 anys de carreratge quan Vilamajor, Cardedeu, El Fou i Santa Susanna esdevingueren Carrer de Barcelona* Cardedeu: Casal de Cultura Dr. Daurella de Cardedeu. Copysa.

CONGOST, R. i TO L. (1999) *Homes, masos, història. La Catalunya del nord-est (segles XI-XX)* Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

FERRER I MALLOL, M.T.; MUTGÉ i VIVES, J.; RIU i RIU, M.; (2001) "Establiments de masos després de la pesta negra" *El mas català durant l'edat mitjana i la moderna (segles IX-XVIII)* Barcelona: Consell Superior d'Investigacions Científiques.

FELIU, G. i SALRACH J.M. (1999) *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I* 3 volums Barcelona: Fundació Noguera.

GALLARDO, Antoni (1938) *Del Mogent al Pla de la Calma* Barcelona: Impr. Comas.

GARCIA-PEY PEY, E. (2018) *Noms i llocs de Sant Pere de Vilamajor*. Quaderns de Vilamajor, 10 Sant Pere de Vilamajor: Centre d'Estudis de Sant Pere de Vilamajor.

GASCON i CHOPO, C. (2018) "Ramon Berenguer IV i els capbreus de la Cerdanya i el Conflent. Una instantània de l'economia pirinenca de mitjan segle XII" *L'economia muntanyenca al Pirineu. 14es Trobades Culturals Pirinenques.* Andorra. Societat Andorrana de Ciències.

GASPAR, F. i SALRACH J.M. (1999) *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I* 3 volums Barcelona: Fundació Noguera.

JORDA OLIVES, M. (2006) "La Mallorca de Vilamajor" *Quadernet de Vilamajor núm. 2* – Sant Pere de Vilamajor: Centre d'Estudis de Sant Pere de Vilamajor.

LLOBET, S. (1990) *El medi i la vida al Montseny*. Consejo Superior de Investigaciones Científicas Granollers: Romanyà/Valls SA.

LOPEZ DE MENESES, A. (1956) *Datos acerca de la Peste Negra en los dominios de la Corona de Aragón*. Escuela de Estudios Medievales. Zaragoza: Consejo Superior de Investigaciones Científicas.

LOPEZ DE MENESES, A. (1971) *Datos acerca de la Peste Negra en Vic*. Vic: Ausa.

MAÑÉ i MAS, M. C. (2007) *Catàleg dels pergamins municipals de Barcelona* Anys 1336-1396 (Volum II) Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

MARTI I BONET, J.M – NIQUI L. (2017) *Glossa a Ponç de Gualba. Visites pastorals (1303-1330).* Barcelona: Bubok Publishing SL.

MUNDO MARCET, A. M. (1993) "El políptic dels béns i censos de Sant Pere de Vilamajor (c. 950 i c. 1060)". A Pierre Vilar *Història de Catalunya Volum VIII Antologia d'estudis històrics precedits per Catalunya, avui. Index onomàstic.* Edicions 62.

PAGAROLAS SABATÉ, L. (1991) *El protocol del notari Bonanat Rimentol de 1351* Barcelona: Fundació Noguera.

PEREZ i PASTOR, Plàcid. Tesi doctoral (2021). *Conquesta, repartiment i organització militar de Mallorca. Els cavalls armats (1229-1350)* Universitat Autònoma de Barcelona.

PLADEVALL FONT, A. (1991) El Montseny a l'època medieval. Dominis i jurisdiccions. A *Monografia del Montseny núm. 6* Viladrau: Associació d'Amics del Montseny.

POCH RUESTES, J. (2010) *Vilamajor,* u*n poble forjat per comtes, capellans, pagesos i menestrals*. Sant Pere de Vilamajor: Brumar.

PONS GURI, J. M. (1984) *Inventari dels Pergamins de l'Arxiu Històric "Fidel Fita" d'Arenys de Mar.* Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

PONS, M. "Mor Alfons III, el comte rei de lo mal any primer" Article El Nacional. *El Nacional* 27-1-22.

PUIG i USTRELL, P.; RUIZ i GOMEZ, V.; SOLER i JIMENEZ, J.; CAPELLADES i RIERA, A. (2013) *Diplomatari de Sant Pere d'Egara i Santa Maria de Terrassa 1203-1291.* Barcelona: Fundació Noguera.

RIBOT, P./CAMPRUBI, R. (19875) *El Montseny*. Barcelona: Edicions Destino.

RIERA i MELLS, A. (2017) "Els repartiments feudals de Mallorca i les seves conseqüències immediates (1230-1245)" *Catalan Historical Review* Institut d'Estudis Catalans.

RIUS SERRA, J. (1945) *El Cartulari de "Sant Cugat" del Vallès 3 volums.* Barcelona: Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Sección de Estudios Medievales de Barcelona.

RODRIGUEZ BERNAL, F. (2016) *Col·lecció diplomàtica de l'Archivo Ducal de Cardona (965-1230).* Barcelona: Fundació Noguera.

SAGRERA BASSA, T. (2009) *Vols que t'expliqui... Vilamajor?* Sant Pere de Vilamajor: Centre d'Estudis de Sant Pere de Vilamajor.

SALRACH, J.M. (1987) *Llinars, unes fondes arrels. Pregó de la Festa Major 1987*. Llinars del Vallès.

SALRACH, J.M. Conferència Vilamajor juny 1984.

SASTRE MOLL, J. (2012) *Llibre groc de la Seu de Mallorca (1211-1715). Índex documental.* Palma: Capítol Catedral de Mallorca.

VILAGINÉS, J. (2001) *El paisatge, la societat i l'alimentació al Vallès Oriental (segles X-XII).* Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Institut d'Estudis Catalans *CATCAR: Patrimoni digital al servei de la innovació social*. Disponible a:

https://catcar.iec.cat/documents/edicio/llistaMan.action?request_locale=ca [consulta: 25 de març de 2025]

COL·LECCIÓ QUADERNS DE VILAMAJOR

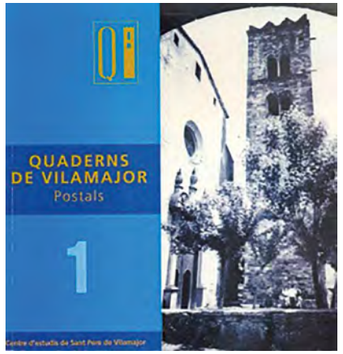

QUADERN DE VILAMAJOR 1. POSTALS

Un entranyable recull de diverses postals antigues de Sant Pere de Vilamajor, comentades i comparades amb imatges actuals. Hi trobaràs una eina útil i agradable per veure els canvis que ha sofert el poble durant el segle XX.

Autor: Josep Maria Garcia Burdoy, Higini Herrero Baró, Mercè Jordà Olives, Susanna Martori Rodellas i Ferran Sarrià Saracho.
CESPV, 1a edició: juny 2001

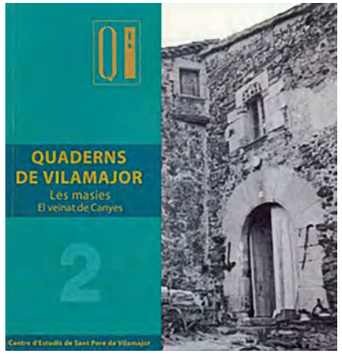

QUADERN DE VILAMAJOR 2. MASIES (I). EL VEÏNAT DE CANYES

Després d'unes pinzellades generals sobre les característiques dels masos agrícoles de la plana i dels ramaders de la muntanya, t'endinsarà una per una per les masies del veïnat de Canyes. Recomanat per introduir-se al coneixement del patrimoni arquitectònic rural del municipi.

Autor: Ferran Sarrià i Saracho.
CESPV, 1a edició: novembre 2002

QUADERN DE VILAMAJOR 3. RUTES D'AIGUA (I)

Entendre d'on venen les aigües subterrànies que brollen de les fonts de Vilamajor i descobrir-ne algunes tot passejant pel terme municipal. Fonts abundoses i seques, estimades i oblidades... Els tresors més refrescants de la muntanya.

Autor: Higini Herrero i Baró.
CESPV, 1a edició: novembre 2003

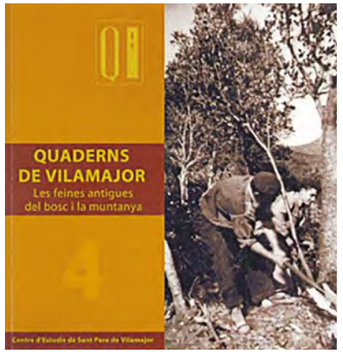

QUADERN DE VILAMAJOR 4. LES FEINES ANTIGUES DEL BOSC I LA MUNTANYA

Després del "boom" turístic que ha patit el Montseny, calia recuperar de l'oblit una forma de viure, de treballar i d'entendre el bosc i la muntanya que ja molts creien perduda. Reviuràs quan els bosquerols encara poblaven la muntanya.

Autor: Josep Maria Garcia i Burdoy.
CESPV, 1a edició: novembre 2004

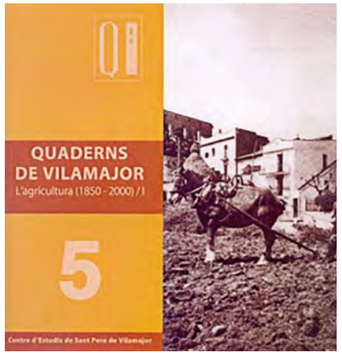

QUADERN DE VILAMAJOR 5. AGRICULTURA (I). (1850-2000)

Sant Pere de Vilamajor ha estat un poble principalment agrícola. En aquesta primera part de l´obra, a part de recordar un ric vocabulari en perill d´extinció, podrem veure com s´estructurava una de les activitats econòmiques cabdals a la vida de Sant Pere de Vilamajor.

Autor: Josep Maria Garcia i Burdoy.
CESPV, 1a edició: desembre 2006

QUADERN DE VILAMAJOR 6. AGRICULTURA (II). (1850-2000)

La segona part de la monografia dedicada al món agrícola de Sant Pere de Vilamajor, quan l'Agricultura era la primera activitat econòmica del municipi.

Autor: Josep Maria Garcia i Burdoy.
CESPV, 1a edició: octubre 2007

QUADERN DE VILAMAJOR 7. MASIES (II). Veïnat de Santa Susanna

La segona part de la sèrie de masies es dedica al veïnat més muntanyós i septentrional de Vilamajor: el veïnat de Santa Susanna. Coneixerem el veïnat i les nombroses masies que l'integren.

Autor: Ferran Sarrià Saracho.
CESPV, 1a edició: desembre 2008

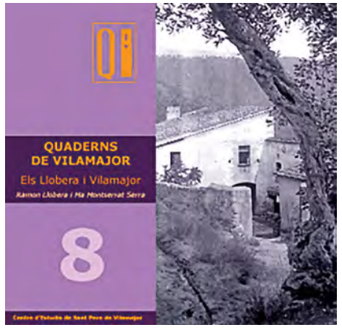

QUADERN DE VILAMAJOR 8. ELS LLOBERA EN LA HISTÒRIA DE VILAMAJOR

L'humil família Llobera va anar augmenant el seu poder fins a esdevenir unes de les protagonistes de la història de Vilamajor. Coneixerem la història local des d'un punt de vista singular.

Autors: Ramon Llobera i Ma Montserrat Serra
CESPV, 1a edició: octubre 2015

QUADERN DE VILAMAJOR 9. VILAMAJOR: AHIR I AVUI

Recull les dues exposicions fotogràfiques: "Vilamajor: ahir i avui" que es van poder veure a la Mongia de Sant Pere de Vilamajor i al Casal Sociocultural de les Escoles Velles de Sant Antoni de Vilamajor.
Imatges dels segles XIX i XX comparades amb les que tenim avui.

Autors: Lluís Grau Quintana, Higini Herrero, Enric Planas
CESPV, 1a edició: octubre 2016

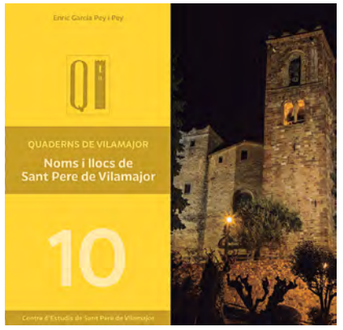

QUADERN DE VILAMAJOR 10. NOMS DE LLOC I DE PERSONA DE SANT PERE DE VILAMAJOR

Inventari onomàstic que recull la toponímia (noms de lloc) i antroponímia (noms de persona) del municipi de Sant Pere de Vilamajor. Per tal de redactar aquesta obra l'autor ha recorregut tots i cada un dels indrets del municipi fent entrevistes i estudiant documentació d'arxius públics i privats. Els noms van ordenats alfabèticament seguint la tipologia d'un diccionari.

Autor: Enric Garcia-Pey Pey
CESPV, 1a edició: abril 2018

QUADERN DE VILAMAJOR 11. EL TURÓ DE SANT ELIES

Aquest quadern és un recopilatori del patrimoni cultural, social, natural, etnològic i històric de la muntanya de Cavallar. Explora la riquesa d'aquest indret emblemàtic del Montseny, destacant-ne la importància com a referent geogràfic i històric, i recollint les llegendes i tradicions que l'envolten.

Autors: Virgínia Cepero, Higini Herrero i Enric Planas
CESPV, 1a edició: desembre 2024